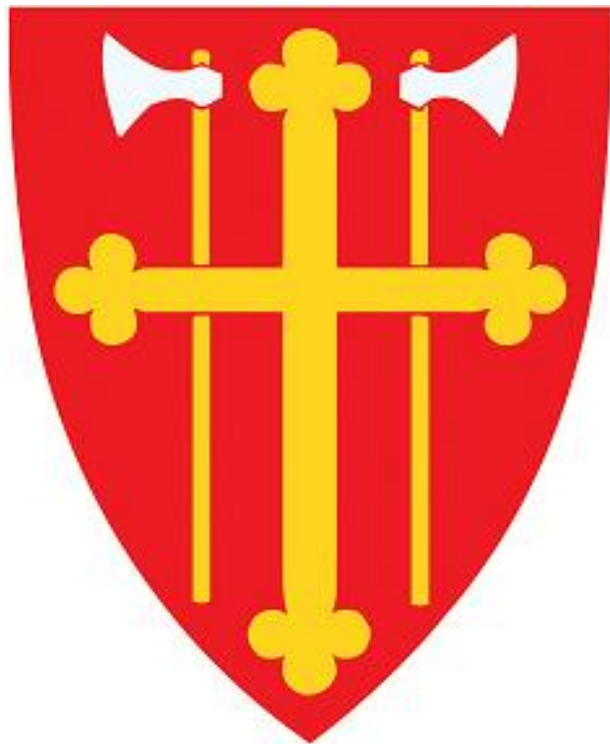

“Noe må man jo tilhøre”

- En undersøkelse av motivasjoner bak medlemskap i Den norske kirke

Masteroppgave i religionsvitenskap

av

Reier Møll Schoder

Vår 2010

Forsidebildet: Den norske kirkes våpenskjold (Olavsmerket)

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR)

Det humanistiske fakultet

Universitetet i Bergen

Forord

Det er med en stor følelse av tilfredshet og stolthet strømmende gjennom kroppen jeg sitter og skriver forord til et prosjekt som har tatt det meste av tid og tankekraft det siste året. Et prosjekt og tema jeg for et drøyt år siden ikke hadde noen kunnskaper om og som sakte, men sikkert, har blitt en fullverdig masteroppgave. Selv med utsikter til dager med fritid og andre sysler, så er det ganske vemodig og rart å levere fra seg et masterprosjekt som har vært en følgesvenn i lange tider.

Tradisjonen tro er det vanlig å understreke hvor viktig alle medhjelpere har vært for å fullføre et prosjekt som dette, og spesielt for en sørlending kjent som en ekte apologetiker, er det en selvfølge. Først og fremst må jeg takke min veileder Michael Stausberg som har vært en fantastisk støtte og veileder gjennom hele prosjektet. Ved hjelp av et beundringsverdig akademisk hode og en alltid åpen dør har han hjulpet, veiledet og dyttet meg i retninger jeg ikke ville tenkt på å utforske uten hans hjelp. Tusen hjertelig takk for all støtte, hjelp og veiledning.

Studentmiljøet og alle medstudenter på lesesalen fortjener også en stor takk for hjelp og støtte, og for at dere har holdt ut med meg selv i perioder hvor det innebærer mye mas, klaging og stress. Idunn Tandstad, Hanne Lauvik og Ragnhild Sauge Torpe skal ha takk for kommentarer på utkast levert til symposiumene, i tillegg til alle dere andre som har kommet med konstruktive innspill. Lisbeth Mikaelsson må også takkes for å tatt seg tid til å lese gjennom et kapittelutkast og guidet meg i riktig retning. Lesesalens altnuligmann Knut Melvær må jeg takke både for hjelp med statistiske problemer, faglige diskusjoner og all tiden han har avsatt til å hjelpe meg med ting jeg ikke har forstått. Mamma og pappa fortjener også en takk for at dere har orket å lese igjennom tekster og utkast, kommet med tilbakemeldinger og perspektiver jeg ikke har sett.

En stor takk må rettes til Kirkerådet, ved Den norske kirkes medlemsregister, og spesielt min kontaktperson Kjetil Kleven som har tatt seg tid til å møte meg og ordne flere praktiske ting, selv i en periode hvor han hadde nok av arbeidsoppgaver å gjennomføre i tilknytning til kirkevalget. Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap må ha

takk for å ha latt meg benytte kontor og telefon under datainnsamling, og Det humanistiske fakultet må ha takk for økonomiske støtte til utgifter og reisevirksomhet knyttet til oppgaven. Til alle andre som har bidratt, dere er ikke glemt. Tusen takk.

Den aller største takknemligheten rettes til slutt til alle mine respondenter. Alle dere som er blitt avbrutt i middagen, under Dagsrevyen, i bilen eller på skogstur og som allikevel tok dere tid til å svare på mine spørsmål, jeg setter veldig stor pris på det. I en ekte apologetisk sørlandsånd: Denne oppgaven hadde aldri sett dagens lys uten deres bidrag!

Reier Møll Schoder
15 mai 2010
Bergen

English abstract

This master thesis carries out an inquiry into the motivations behind membership in the Norwegian state-church (Den norske kirke). The hypotheses are formulated on the basis of the idea that there exist several motivations behind being a member and that these motivations can be distinguished from each other. By using psychological motivation theories and other theories that deal with incentives, in the context of the scientific study of religion, several categories of incentives are created in an approach to describe and analyze *the Nordic paradox*. Five categories of incentives are constructed on the basis of five theoretical models that describe religious affiliation in a service-, traditional- or national perspective, in addition to a faith - and free-riding perspective.

The empirical foundation for this thesis is based on a survey conducted through phone interviews among 126 randomly selected members of *Den norske kirke* based in Bjørgvin diocese. The analysis shows that there exists motivations for being a member in the church and that it is appropriate to use the term motivation in the context of the scientific study of religion. All five categories of incentives can be detected both in a quantitative and qualitative analysis. But since some of them are held by the same respondents, they to some extent seem to be overlapping, and it is difficult to distinguish the different categories of incentives from each other. There are nevertheless different variables that characterize the different categories. The categories that focus on service, tradition, nation and faith as a basis for motivation seem to overlap, whereas the category based on free-riding and leaving the church is easily separated from the four other categories.

The thesis concludes with the assertion that a focus on motivation as opposed to a single focus on beliefs or practice can be a promising approach to the study of membership in a religious institution such as the Norwegian state-church.

Innholdsliste

Forside.....	i
Forord.....	iv
English abstract.....	vi
Innholdsliste	vii

Kapitteloversikt

Kapittel 1. Den norske kirke og det nordiske paradoks	1
1.1 Problemstilling	2
1.1.1 Begrepsmessige implikasjoner	2
1.1.2 Teoretiske implikasjoner.....	3
1.1.3 Metodiske implikasjoner	4
1.2 Forskning på medlemmer i Den norske kirke	5
1.2.1 Dobbeltheten i Den norske kirke.....	5
1.2.2 De passive	6
1.2.3 De aktive	8
1.2.4 Medlemskap og motivasjon.....	8
1.3 Metode	10
1.3.1 Refleksjoner rundt lov og etikk	12
1.3.2 Gjennomføringen av telefonintervjuer.....	13
1.4 Refleksivitet	15
1.5 Oppgavens oppbygging	16
Kapittel 2. Fra en enhetlig kirke til en kirkelig dobbelthet: Den norske kirke i et historisk lys	17
2.1 Den indrekirkelige historien.....	17
2.1.1 Vekkelsesvinden	18

2.1.2 Nattverdsfallet	19
2.1.3 Kirkekamp og teologidebatt i mellom- og etterkrigstid.....	20
2.2 Den norske kirke og arbeiderbevegelsen	22
2.2.1 Det norske arbeiderparti og Den norske kirke	24
2.3 Den norske kirke i dagens samfunn	25
2.3.1 Det religiøse mangfoldet	26
2.3.2 Alternativbevegelsen	26
2.3.3 Den norske kirke i dag	27
2.4 Avslutning	30
Kapittel 3. Motivasjon og kirkemedlemskap	32
3.1 Nordisk religiøsitet	32
3.1.1. Teoretiske modeller for nordisk religiøsitet.....	33
3.2 Motivasjon og incentiver	34
3.2.1 Ytre og indre motivasjon som incentiver	35
3.3 Incentiver for medlemskap.....	36
3.3.1. Tjenesteincentiver	37
3.3.2 Tradisjonsincentiver	42
3.3.3 Nasjonsincentiver	46
3.3.4 Trosincentiver	52
3.3.5 Utmeldingsincentiver	55
3.4 Oppsummering.....	58
Kapittel 4. Fra teori til empiri.....	59
4.1 Fra tekst til spørreskjema	59
4.2 Spørreskjemaet	60
4.3 Utvalgets demografiske sammensetning	63

4.4 En kvantitativ tilnærming	67
4.4.1 Tjenesteincentiver	67
4.4.2 Tradisjonsincentiver	70
4.4.3 Nasjonsincentiver	73
4.4.4 Trosincentiver	77
4.4.5 Utmeldingsincentiver	81
4.5 Kan incentivkategoriene skilles fra hverandre?	83
4.5.1 Konklusjon.....	86
4.6 De utenfor incentivkategoriene	88
Kapittel 5. En kvalitativ tilnærming.....	90
5.1 Kirkens viktigste oppgave	90
5.2 Statskirkespørsmålet	92
5.3 Incentiver for medlemskapet.....	95
5.4 Utmeldingsspørsmålet	101
5.4.1 Vurdert utmeldelse.....	102
5.4.2 Ikke vurdert utmeldelse.....	103
5.5 Hypotetisk utmeldelse.....	105
5.6 Finnes incentivkategoriene i det kvalitative materialet?	108
Kapittel 6. Fra teori til empiri og tilbake igjen	110
6.1 Det nordiske paradoks versus en kirkelig dobbelthet?	110
6.2 Fra empiri til ny teori.....	111
6.3 Motivasjoner bak medlemskap i Den norske kirke.....	115
6.4 Incentiver for videre forskning.....	117
7. Litteraturliste	119

8. Appendiks	128
VEDLEGG 1. KIRKEFORLIKET	128
VEDLEGG 2. INCENTIVTABELLENE.....	131
VEDLEGG 3. SPØRRESKJEMA	140
VEDLEGG 4. TABELLER TIL KAPITTEL 4	144
TABELLER TIL KAPITTEL 4.3	144
TABELLER TIL KAPITTEL 4.4	161
TABELLER TIL KAPITTEL 4.5	211
TABELLER TIL KAPITTEL 4.6	214
VEDLEGG 5. TABELLER TIL KAPITTEL 5.	217

Kapittel 1. Den norske kirke og det nordiske paradoks

Norge er betraktet som et av de minst religiøse landene i verden, noe som de siste årene har ledet til debatter om det har oppstått en sekulær ekstremisme og sekulær ensretting hvor troende mennesker blir degradert.¹ Allikevel har Norge en statskirke og Grunnloven gir, selv etter kirkeforliket i 2008², særrettigheter til kirken og Kongen må ennå forplikte seg til den evangelisk-lutherske tro. I tillegg er over 80 % av Norges befolkning medlem i Den norske kirke, selv om Norge, sammen med Sverige og Danmark, blir betraktet som et av de mest sekulariserte landene i verden (Zuckerman 2008:14).

Den nordiske kirkerealiteten, ofte beskrevet som *det nordiske paradoks*, er utgangspunktet for denne masteroppgaven. Det nordiske paradoks er et begrep hentet fra en gruppe svenske religionssosiologer som har forsket på hvordan de nordiske folkekirkene blir oppfattet i samfunnet (Gustafsson & Pettersson 2000; Bäckström, Beckman & Petterson 2004). Det nordiske paradoks er på den ene siden basert på at det i alle de nordiske landene er lav jevnlig kirkedeltagelse og lav oppslutning rundt ortodokse trosforestillinger og kirkeassosiert tro på gud. På den andre siden er medlemskapsprosenten i befolkningen høy og majoriteten av befolkningen bryr seg om og ønsker å benytte kirkebyggene og ritualer som kirken tilbyr (Bäckström, Beckman & Petterson 2004:86-87). I en teologisk kontekst kan en slik kirketilhørighet oppfattes som et paradoks, ved at kirken på en side har mange medlemmer som ønsker å være tilknyttet, men verken går jevnlig i kirken eller støtter kirkens offisielle trosforestillinger. Religionsvitenskap vil ikke beskrive samme situasjon som et paradoks. Dette fordi samfunnsvitenskaplige og religionsvitenskapelige analyser ikke fremsetter normative standpunkt om hvordan kirketilhørighet bør være, men beskriver hvordan den er. Et paradoks er noe som synes å inneholde en selvmotsigelse, mens begrepet det nordiske paradoks er en fortolkning av en realitet. Bruken av dette begrepet i denne oppgaven er en henvisning til den nordiske kirkerealiteten. Jeg kunne omtalt dette som *den nordiske kirkerealiteten*, men velger å holde meg til et begrep som allerede er tatt i bruk. I tillegg er det viktig å understreke at bruken av betegnelser som *lav jevnlig*

¹ Henviser til debatten i Aftenposten om "Den sekulære ekstremismen" (Rana 2008).

² Kirkeforliket er vedlagt som Vedlegg 1.

kirkedeltagelse eller *sjelden kirkedeltagelse* bare er beskrivende og ikke normative standpunkter om at kirkemedlemmer burde gått mer i kirken. Denne masteroppgaven vil ikke belyse det nordiske paradoks i seg selv, men Norge og Den norske kirke, som faller inn under dette paradokset.

1.1 Problemstilling

Jeg ønsker å finne ut hvorfor majoriteten av nordmenn står som medlemmer i Den norske kirke. Siden det blir beskrevet som et paradoks at de er med i en kirke de ikke støtter slik kirken ønsker, reiser det spørsmålet om hvorfor de ønsker å være medlem. Fokuset vil være på det enkelte kirkemedlem og hvilke motiver som kan ligge bak kirkemedlemskapet. Hovedproblemstillingen for denne masteroppgaven er som følger:

- ***Hvilke motivasjoner ligger bak det å være medlem i Den norske kirke?***

Denne problemstillingen innehar både begrepsmessige, teoretiske og metodiske implikasjoner.

1.1.1 Begrepsmessige implikasjoner

Ved å bruke begrepet motivasjon så åpnes det for at det kan finnes et eller flere motiver for å være medlem. I tillegg ønsker jeg å skille motivasjon fra andre begreper som *grunn* og *ønske*. I tidligere undersøkelser gjort med medlemmer i Den norske kirke er det spurt om de viktigste "grunner til at de er medlem" (Folkekirke 2000 Høeg et.al.). *Grunn* peker da mot et årsak-virkningforhold, som ikke alltid samsvarer med motivasjonen. Et eksempel kan illustrere dette. En person spurt om grunnen til at han er medlem i Den norske kirke kan svare at *grunnen* er at han er døpt og derfor er medlem. Svaret blir formet etter bruken av begrepet *grunn*, hvor personen svarer på hvilke *årsaker* som har ført til at han ble medlem. Derimot kan et fokus på motivasjon få fram at denne personen motiverer sitt medlemskap ut i fra for eksempel en familietradisjon eller en kulturell tradisjon, selv om *grunnen* for medlemskapet er at han ble døpt.

Bruken av begrepet motivasjon har psykologiske implikasjoner. Jeg antar det er mulig å finne *motivasjoner* hos kirkemedlemmer, altså at det eksisterer flere motivasjoner som kan skilles fra hverandre. I tillegg omtaler problemstillingen *medlem* og *Den norske kirke*. Ved *medlem* mener jeg personer som etter kirken sine regler er medlem, altså gjennom dåp. *Medlem* utelukker de som er utmeldt av kirken, feilregistrerte i kirkeregisteret eller som "hører inn under Den norske i kirke" ifølge kirkeloven.³ *Den norske kirke* henviser til den statlige evangelisk-lutherske kirken og ingen andre.

1.1.2 Teoretiske implikasjoner

Det nordiske paradoks er et begrep skapt av sosiologer for å beskrive en realitet eller virkelighet, mens motivasjon er et psykologisk fundert konsept. Psykologiske teorier vil bli belyst for å få en bedre forståelse av motivasjon i forbindelse med medlemskap i Den norske kirke. I tillegg vil sosiologiske teorier som omhandler tilhørighet til religiøse institusjoner bli diskutert og knyttet opp mot motivasjon. Her vil det bli undersøkt om en psykologisk forståelse av motivasjon kan knyttes opp til sosiologiske modeller og teorier som blant annet omhandler nasjonal identitet, kulturarv, familietradisjoner eller konsumering.

Teoretisk kontekst

De sosiologiske teoriene som vil danne basis for ulike motivasjoner har alle et utspring fra diskusjonen omkring sekularisering. Også begrepet det nordiske paradoks er skapt i en sekulariseringsdiskurs. På 1960-tallet ble sekularisering sett på som en konsekvens av moderniteten og Peter Berger anslo, at når det først har intrådt et mangfold av livssyn i et samfunn så blir sekulariseringen selvforsterkende (Berger 1969). Pluralisme på religionsmarkedet fører etter denne argumentasjonen til nedgang i religion, både på institusjonelt og individuelt plan. Dette har blitt tilbakevist av andre forskere og Berger har i ettertid gått vekk fra denne teoretiske tankegangen. Pluralisme på det religiøse markedet har på noen områder vist seg å øke interessen og medlemsmassen for religiøse bevegelser, og spesielt konservative og karismatiske bevegelser har hatt en stor tilslutning de siste 25 årene (Repstad 2000:101). Et stridsspørsmål blant religionssosiologer er debatten om hvordan sekularisering skal defineres. Ifølge Josè Casanova omfatter sekularisering tre

³ Barn anses å høre inn under Dnk fra fødselen om en av foreldrene er medlem. Kirkeloven § 3.2

forskjellige aspekter: differensiering av samfunnet, religiøs nedgang i samfunnet og privatisering av religion (Casanova 1994:20-39). Karel Dobbelare deler sekulariseringen opp i tre nivåer og skiller mellom samfunnsmessig, organisasjonsmessig og individuell sekularisering (Dobbelare 2000:22). Sekularisering innebærer at religionen blir mindre viktig for hvordan det sosiale systemet virker på enten et eller flere av de overnevnte nivåene. Det er stor uenighet om hvor omfattende sekulariseringsbegrepet egentlig bør være, men det er en relativ stor enighet om at Europa kan sees på som hovedsaklig sekularisert om en ser på hvordan samfunn er differensierte (Dobbelare 2000:23-24). Det er ikke enighet om hva som kan betegnes som sekularisering, derfor vil sekularisering i denne oppgaven, om ikke annet er oppgitt, referere til at kirken (Dnk) mister makt og ansvarsområder til andre samfunnsinstanser. Statistisk målt nedgang i tro og praksis eller privatisering av tro, vil ikke bli omtalt som sekularisering, men som *religiøs endring*. Synkende oppslutning rundt gudstjenester eller støtte til konvensjonelle trosforestillinger betyr ikke nødvendigvis at folk er mindre religiøse, men at det like sannsynlig kan ha oppstått en endring i individuelle religiøse preferanser. Spesielt i Norge er det en implisitt forståelse om at religion og religiøs utfoldelse tilhører det private og ikke det offentlige rom. Selv om religiøse uttrykk bli forbeholdt den private sfære så innebærer ikke det at religiøse trosforestillinger svekkes eller forsvinner, bare at de flyttes eller uttrykkes på andre områder enn tidligere. Begrepet *religiøs endring* tar også høyde for endring og ikke bare nedgang, noe sekularisering ofte blir nevnt synonymt med. Sekulariseringsdebatten har ført til konstruksjonen av flere teorier og modeller som forsøker å forklare hvordan religion utfolder seg i nåtidens samfunn og disse vil bli nærmere belyst i kapittel tre.

1.1.3 Metodiske implikasjoner

Problemstillingen og oppgaven er religionsvitenskapelig, men den trekker veksler både på sosiologiske, psykologiske og historiske metoder og fremgangsmåter. Oppgavens tema, det nordiske paradoks, er som sagt et sosiologisk begrep. Det vil bli fremsatt en tolkning av hvordan det nordiske paradoks har utviklet seg historisk sett og hvordan dette paradokset i en norsk kontekst henger sammen med en kirkelig dobbelthet. Denne analysen, i kapittel to, er viktig for å kunne forstå bakgrunnen for de ulike motivene for medlemskap i Den norske kirke. Problemstillingen vil bli belyst ved bruk av sosiologiske metoder. Oppgavens

problemstilling kan kategoriseres som en nometisk studie siden den tar sikte på å avdekke mer generelle sammenhenger eller mønstre i samfunnet som ikke er avgrenset til bestemte historiske perioder eller geografiske områder (Grønmo 2007:32). Oppgaven er teoristyr, ved at sosiologiske og psykologiske teorier, som omhandler motivasjon og motiver for medlemskap i religiøse institusjoner, vil bli presentert, diskutert, klassifisert, operasjonalisert og testet. Denne type studier klassifiseres i metodelitteraturen som en deduktiv framgangsmåte (Grønmo 2007:37). Deduseringen av ulike teorier blir diskutert i kapittel tre, mens testing av teoriene finner sted i kapittel fire og fem.

1.2 Forskning på medlemmer i Den norske kirke

Framstillingen av tidligere forskning har to hovedmål. Først og fremst vil jeg belyse hva som har blitt gjort innenfor ulike forskningsfelt når det kommer til medlemskap i kirken og mer spesifikt motivasjon. Det andre hovedmålet er å plassere mitt prosjekt i denne forskningstradisjonen og argumentere for hva mitt prosjekt kan tilføye.

1.2.1 Dobbeltheten i Den norske kirke

Det nordiske paradoks er analysert og diskutert hovedsaklig i henhold til Svenska Kyrkan (Gustafsson & Pettersson 2000; Bäckström, Beckman & Petterson 2004). I Norge har fokus i større grad vært på hvordan kirken har en dobbel rolle i samfunnet. I to bøker fra 1996 og 1999 fokuserer Harald Hegstad, professor i teologi, på denne *dobbeltheten* i kirken (Hegstad 1996; 1999). Dobbeltheten består i at kirken på den ene siden er en religiøs institusjon med oppslutning fra en majoritet i befolkningen (folkekirke) og på den andre siden et tilholdssted for en mindre gruppe særlige aktive og engasjerte mennesker (trofelleskap) (Hegstad 1999:10). Hegstad har et teologisk utgangspunkt og sier selv at han, i tillegg til fremstilling av den faktiske kirkevirkeligheten, også ønsker å fortolke og vurdere situasjonen teologisk. Bøkene får derfor et normativt preg siden han også beskriver hvordan kirken *bør* være og ikke kun hvordan den *er*. I 2009 kom Hegstad med et nytt bidrag til kirkeforståelsen med boken *Den virkelige kirke: Bidrag til ekklesiologien*. Hegstad gir et innblikk i hvilke forståelseshorisonter det legges til Den norske kirke og hva som forventes av kirken. Selv om

Hegstad har et litt annet fokus enn denne oppgaven så er analysen viktig i forsøket på å forstå hvordan kirken har utviklet seg som medlemskirke de siste to hundre årene.

1.2.2 De passive

Religionssosiolog Pål Repstad gjennomførte i 1984 en studie av *religiøs passivisering* med fokus både på medlemmer av Den norske kirke og andre kristne menigheter. Studien fokuserer på mennesker som har vært aktive i kristne miljøer, men som ikke er det lengre.⁴ Videre i sin yrkeskarriere har Repstad vært en av pionerene i det religionssosiologiske fagmiljøet i Norge hvor både hans introduksjon til religionssosiologi (skrevet sammen med Inger Furseth) og hans introduksjonsverk til det religiøse livet i Norge er viktige publikasjoner å ta hensyn til i en undersøkelse av Den norske kirke og religion i det norske samfunnet (Repstad 2000; Furseth & Repstad 2003). De siste årene har Repstad hatt ansvar for et større prosjekt knyttet til Universitetet i Agder kalt "Gud på Sørlandet- mer venn og mindre allmektig?" som har resultert i flere bøker, artikler, kronikker og mediaoppslag. Blant annet har Repstad skrevet to bøker sammen med professor i teologi Jan-Olav Henriksen hvor de ser på hvordan den kristne religionen har forandret seg på sørlandet (Repstad & Henriksen 2005; Henriksen & Repstad 2005). Det blir i alle studiene påvist endringer i religiøse oppfatninger, i tillegg beskrives det hvordan disse endringene påvirker både de kirkelige institusjonene og samfunnet rundt. Allikevel er fokuset til Repstad og Henriksen på religiøs tro, enten hvor den er blitt av eller hvordan den har forandret seg, noe jeg i denne oppgaven ønsker å ta et steg vekk fra.

Arne Landmark Bakken har i sin hovedoppgave i kristendomskunnskap ved Menighetsfakultetet undersøkt passive kirkemedlemmer. Han ønsket å finne ut hva slags religiøs tro og praksis passive medlemmer hadde, og hvordan de forholdt seg til kirken.⁵ På bakgrunn av empirien han samlet inn konkluderer Bakken med at de passive kirkemedlemmene kan deles inn i tre hovedgrupper: passiviserte kristne, de ambivalente og humanistiske agnostikere (for utdypning av de ulike kategoriene se Bakken 2000:140-142).

⁴ Gjennom kvalitative intervjuer med 21 respondenter prøver han blant annet å svare på hvorfor folk trekker seg ut av kristne miljøer, hvor de går i stedet og hva som skjer når de gjør det. (Repstad 1984:9).

⁵ Passive kirkemedlemmene er de som ikke bruker kirken aktivt og som kan betraktes som modale eller marginale kirkemedlemmer. Oppgaven baseres på 10 dybdeintervjuer i Haslum menighet (Bakken 2000:1-3).

Bakken foretar flere metodologiske grep, som å dele medlemmene inn i ulike grupperinger i forhold til deres holdninger, et grep som vil bli fulgt opp i denne oppgaven. Imidlertid har Bakken også et fokus på tro og hvor sterk denne er, og lite fokus på motivasjon.

Pål Ketil Botvar, forsker II ved KIFO, har i flere artikler og bøker tatt i bruk kvantitative metoder for å belyse hvordan kirkens medlemmer uttrykker og praktiserer sin religiøsitet. I *Religion uten kirke* (1993) ser han på ikke-institusjonell religiøsitet i Norge (i tillegg til Storbritannia og Tyskland).⁶ Botvars fokus er også på passive kirkegjengere. Han ønsker å finne ut hvilken religion som finnes i kirkens ytterpunkter og om den kristne religionen er i ferd med å bli erstattet av en ny og annerledes form for religion. Temaet i hans nylig publiserte doktoravhandling er på skillet mellom tradisjonell kirkelig religiøsitet og nyere alternative religionsformer, kombinert med politiske preferanser (Botvar 2009b). Som flere av de kvalitative undersøkelsene ovenfor er det den religiøse troen til de passive eller ikke-institusjonaliserte menneskene som blir vektlagt og i mindre grad hvorfor disse ønsker å være medlem av kirken.

Både Repstad, Repstad & Henriksen, Bakken og Botvar sine undersøkelser er interessante for mine videre analyser, ved at de peker på prosesser og tankemønstre hos kirkemedlemmer som ikke regner seg som aktive i de kristelige miljøene. Men religionssosiologer fokuserer i hovedsak på denne gruppens religiøse tro og praksis, og hvilke tanker de har om kristendommen og kirken. Botvar diskuterer dette i sin egen studie: "Vi vet ellers lite om hvordan de ikke-institusjonelt religiøse oppfatter den etablerte kirken. Hvilke forventinger har de til kirken, og hva håper de for egen del å få ut av kontakten med kirken og de kirkelige ritualene? Dette er et område hvor vi mangler fullgode svar" (Botvar 1993:147). Ved å undersøke kirkemedlemmer sin motivasjon for medlemskap så mener jeg at det vil være mulig å få mer utfyllende svar. Det litt ensidige fokuset på hvilke religiøse trosforestillinger som finnes hos passive medlemmer kan ikke, etter min mening, alene forklare hvorfor man er medlem i Den norske kirke. Det er en forståelse jeg ønsker å utforske videre i denne oppgaven og som jeg mener mangler i de overnevnte publikasjonene.

⁶ Ikke-institusjonell religiøsitet er, ifølge Botvar, religiøsitet som finnes utenfor eller på siden av den offisielle kirken. (Botvar 1993:1-3).

1.2.3 De aktive

I boken *Troskollektivet* (1987) analyserer religionssosiolog Knut Lundby, ved hjelp av en metodetriangulering av deltagende observasjon, intervju, historisk- og statistisk analyse, forholdet mellom troskollektivet i Tøyen menighet og dens omgivelser. Troskollektivet refererer til det tette fellesskapet av omvendte i et lokalt miljø innenfor folkekirken. Lundby sin bok skapte mye debatt da den kom ut i 1987 ved at han argumenterte for at troskollektivet, som i utgangspunktet skulle fornye kirken, på lengre sikt bidro til å undergrave grunnlaget for en fortsatt folkekirke, ved å bidra til en utilsiktet oppløsning innenfra i kirken (Lundby 1987:249-254). Lundby fremstiller den aktive minoriteten som en fare for en fortsatt folkekirke. Kan det være slik at de som regner seg som aktive i kirken fortsatt bidrar til å undergrave ideen om folkekirken? Har dette kollektivet vært med på å skape den såkalte kirkelige dobbeltheten eller har situasjonen forandret seg i andre retninger? Diskusjoner rundt den kirkelige dobbeltheten finner sted i kapittel to.

1.2.4 Medlemskap og motivasjon

Det er de siste tiårene blitt gjennomført flere undersøkelser som omhandler medlemskap og motivasjon, blant annet Folkekirke 2000 som hadde som mål å belyse forholdet mellom medlemmene og Den norske kirke (Høeg m.fl. 2000). Ole Gunnar Winsnes, tidligere forskningsleder ved KIFO, har i to artikler (den ene skrevet sammen med Helga Lande) tatt utgangspunkt i medlemsundersøkelsen for å svare på hvorfor nordmenn flest står som medlem i Den norske kirke (Lande & Winsnes 2005; Winsnes 2006). Begge artiklene fokuserer på medlemskapet i Den norske kirke og blant annet hvorfor en ønsker å være medlem. Winsnes bekrefter gjennom disse artiklene at nordmenn sin kirketilhørighet ligner på realiteten beskrevet i det nordiske paradoks, ved få "aktive" og mange "passive" kirkemedlemmer. Fokuset i begge artiklene er på de aktive og passive, og hvordan disse gruppene av medlemmer skiller seg fra hverandre basert på undersøkelser av deltagelse og trosforestillinger. Kirkemedlemmene vil i denne oppgaven bli kategorisert utifra deres motiver for kirkemedlemskap og ikke ut ifra deltagelse eller trosforestillinger.

Lederen av prosjektet *Folkekirke 2000* og senere *Tilstandsrapport for Den norske kirke*

2009, Ida Marie Høeg, har i flere artikler fokusert på hvorfor nordmenn er medlem i kirken (Høeg 2001; 2009b). Høeg fokuserer på flere aspekter som kan ha motiverende effekt for medlemskapet, som tro, valgfrihet, kirkens nasjonale karakter og kulturarv. Analysene til Høeg beveger seg inn i kjernen på min problemstilling og hennes analyser vil bli diskutert grundigere senere i oppgaven (kapittel tre). Imidlertid er jeg ikke helt enig i fokuset i artiklene. At medlemskapet på et eller annet nivå har en religiøs dimensjon i seg blir nesten tatt for gitt og analysene dreier seg således om hvor sterk eller svak denne eller disse dimensjonene er. I denne oppgaven ønsker jeg å ta et steg tilbake og undersøke *motivasjoner* som kan være basert i en religiøs eller kristen oppfattelse, men som *ikke må* være det. Et eksempel, dåpen, kan være illustrerende. Dåpen er ifølge kirken en paktsinngåelse med gud, men for et medlem kan dåpen for eksempel være motivert ut ifra familietradisjon.

Det finnes lite forskning på motivasjon og medlemskap knyttet til Den norske kirke. En må til Tyskland eller Sverige for å finne studier som fokuserer på motivasjon bak kirkemedlemskap. Detlef Pollack har i boken *Rückkehr des Religiösen?* (2009) sett på motivasjon bak kirkemedlemskap i Tyskland og delt motivene opp i fem motivkategorier.⁷ Pollack fokuserer både på religiøse og ikke-religiøse motiver, noe jeg vil følge opp. Det som skiller Pollack fra denne oppgaven er at han konstruerer motivkategorier ut ifra innsamlet empiri og derfor har et induktivt utgangspunkt. I en artikkel kalt "Svenska kyrkan och dess medlemmar" (2005)⁸ baserer teolog Jonas Bromander seg på den svenske medlemsundersøkelsen *Medlem 2004* og argumenterer for at medlemmer i Svenska kyrkan motiverer sitt medlemskap ut ifra ulike dimensjoner som trosdimensjonen, idealistdimensjonen og tradisjonsdimensjonen.⁹ Ønsket om å benytte seg av kirkens tilbud blir ikke fremsatt som et eget motiv eller dimensjon av Bromander fordi det knyttes så sterkt til alle dimensjoner med sin høye oppslutning og derfor blir vanskelig å skille ut som en egen

⁷ Han deler mellom et verdirasjonelt motiv, et følelsesmessig motiv, et rasjonelt individuelt-hensiktsmessig motiv, et samfunns-hensiktsmessig motiv og et konvensjonelt medlemskapsmotiv. (mine oversettelser fra den tyske originalteksten) (Pollack 2009:185-186)

⁸ Artikkelen er en sammenfatning av to studier: *Utträden som utmanar. Analys av de processer som leder till utträde ur Svenska kyrkan* (2003) og *Medlem i Svenska kyrkan, en studie kring samtid och framtid* (2005).

⁹ Trosdimensjonen danner motivet for de som er religiøse eller tror og som betegner seg som kristne. I idealistdimensjonen er medlemskapet støtte til hjelpearbeid og diakoni som på forskjellige måter kan hjelpe andre. De som betrakter medlemskapet sitt ut i fra en tradisjonsdimensjon tar hensyn til eldre slektninger og ønsker å fortsette en familietradisjon. Bromander hevder de tre dimensjonene kan kombineres og utvides til syv medlemsprofiler som typiske for medlemmer i Svenska Kyrkan. (Bromander 2005:122-127).

dimensjon. I likhet med Pollack er Bromander sitt metodiske opplegg induktivt, ved at han skaper dimensjonene ut i fra empiri samlet inn gjennom en undersøkelse. Jeg vil i denne oppgaven følge opp tankegangen til både Pollack og Bromander, men utarbeide en egen kategorisering av motivasjoner gjennom en dedusering av teorier.

1.3 Metode

Religionsvitenskapen har tradisjonelt sett vært et fag som har plassert seg innenfor en kvalitativ tradisjon. Det finnes ikke mange innføringsbøker i religionsvitenskapelig metode, og de få som er skrevet har et nesten utelukkende fokus på kvalitative metoder.¹⁰ Selv om religionsvitenskapen faller inn under en kvalitativ tradisjon, så innebærer ikke det at kvantitative metoder blir helt ekskludert. I undersøkelser vil ofte kvalitative forskningsopplegg ha innslag av kvantitative elementer, mens kvantitative undersøkelser på et eller annet nivå vil berøre kvalitative forhold (Grønmo 2007:124.) Denne oppgaven vil trekke veksler på både kvalitative og kvantitative metoder og derfor er det vanskelig å plassere prosjektet inn i en klar kvalitativ eller kvantitativ tradisjon. Under vil jeg gå nærmere inn på hvilke metodiske valg og refleksjoner denne oppgaven hviler på.

Valget om å undersøke motivasjon hos kirkemedlemmer, basert på et deduktivt teoristyrte utgangspunkt, medførte at det var viktig å ha en større mengde respondenter å intervju. Av den grunn falt valget på strukturerte spørreskjemaer med både åpne og lukkede spørsmål for å kunne teste ut om ulike deduserte teoretiske modeller kunne påvises hos respondentene. Strukturerte spørreskjemaer kan tas i bruk både gjennom besøksintervju, telefonintervju og postenquêter. I min situasjon som masterstudent, med både begrenset tid og ressurser, var det viktig å finne en innsamlingsmetode som fungerte i henhold til denne praktiske og økonomiske virkeligheten. Besøksintervju ble fort uaktuelt, fordi det innebar for mye tid og krevde for mange ressurser. Postenquêter var også aktuelt, men ble valgt bort av ulike grunner.¹¹ Jeg valgte derfor telefonintervju, en

¹⁰ Et eksempel er *Metode i Religionsvitenskap* (2006), en artikkelsamling om metodebruk i religionsvitenskap. Boken omhandler mange ulike metoder, men kvantitative metodiske utgangspunkt er helt utelatt fra boken. Et annet eksempel på en utelukkende kvalitativ religionsvitenskapelig metodebok er (Knoblauch 2003).

¹¹ For det første var det en økonomisk faktor hvor det koster mye penger å produsere skjemaene og sende dem

innsamlingsmetode som både har fordeler og ulemper knyttet til seg. Ifølge Gustav Haraldsen, seniorrådgiver i SSB, kjennetegnes telefonintervju av at man sparer både reisetid og reiseutgifter, i tillegg til at det er den raskeste måten å gjennomføre spørreundersøkelser på (Haraldsen 1999:204-205). Det er også flere ulemper knyttet til telefonintervju. Spørsmålene formidles verbalt og kan være vanskelig for respondenten å forstå og samtalen må holdes i gang fordi pauser ofte er ubehagelig, noe som igjen fører til et sterkt tidspress på selve undersøkelsen (Haraldsen 1999:205-206). Intervjuene bør derfor ikke vare veldig lenge.

Den norske kirke har nærmere 4 000 000 medlemmer og det var klart at min undersøkelse ikke kunne ha som mål å analysere hele medlemsmassen grunnet både tidsaspektet og økonomiske faktorer. Jeg var nødt til å velge ut et spesielt område som ble Bjørgvin Bispedømme. Bispedømmet ble valgt fordi det innehar både urbane byer, mindre byer, tettsteder og helt rurale landsbygder. I tillegg ligger det i et område hvor de fleste kjenner til institusjonen Universitetet i Bergen, noe som var en fordel både i henhold til troverdighet og seriøsitet. Kirkerådet, ved Den norske kirkes medlemsregister, ble kontaktet hvor prosjektets problemstilling og intensjon ble forklart. Prosjektet ønsket de å støtte ved at jeg fikk tilgang til medlemslister for Bjørgvin mot å signere en taushetserklæring. Det ble gjort et utvalg av seks prostier¹² og tanken bak dette utvalget var at de seks prostiene skulle inneha en spredning i geografisk bebyggelse, slik at det inkluderte både storbymennesker og de som var bosatt i en liten bygd eller kommune. Bergen Domprosti (36 861 medl.) dekket det helt urbane, mens Arna og Åsane Prosti (46 855 medl.) dekket både det urbane og forstedene til Bergen. I mellomstriket mellom by og land ble Sunnhordland Prosti (30 224 medl.) og Sunnfjord Prosti (18 010 medl.) valgt og som de mest rurale prostiene ble Indre Sogn Prosti (14 353 medl.) og Hardanger og Voss Prosti (28 208 medl.) trukket ut. Til sammen mottok jeg medlemslister med totalt 174 511 navn.¹³

ut. I tillegg var det en praktisk faktor hvor min begrensede tidshorisont førte til at en undersøkelse med postsendte spørreskjemaer ville ta for lang tid å gjennomføre.

¹² Bispedømmet har 13 sogn eller prostier, men medlemsregisteret ønsket at jeg fortrinnsvis valgte ut noen prostier og ikke mottok medlemslister for hele Bjørgvin, noe som ikke var et problem for min del.

¹³ Medlemsantallet i prostiene og det samlede antallet i Bjørgvin er min manuelle optelling av navn på de medlemslistene som ble mottatt. Det kan være variasjoner mellom de tallene jeg oppgir og de offisielle medlemstallene til kirken.

Neste steg på veien var å velge hvor mange som skulle trekkes ut av de 174 511. Ifølge Haraldsen er spørsmålet om representativitet et spørsmål som ikke kan svares på, fordi alle utvalg strengt tatt er representative på en eller annen måte. Dette er fordi "Beslutningen om *hvor mange* vi skal trekke, må vente til etter at vi har funnet ut *hvordan* vi skal trekke et utvalg som representerer dem vi er ute etter å si noe om" (Haraldsen 1999:59. Forfatterens egen uthevelse). Tilfeldig uttrekking ble valgt som metodisk verktøy siden det eksisterte et register å trekke fra. Da har alle i teorien en like stor sannsynlighet for å bli inkludert i utvalget, selv om sannsynligheten i seg selv ikke er stor. Størrelsen på utvalget ble bestemt ut ifra praktiske hensyn ved å trekke et antall som var realistisk å komme i kontakt med. I første omgang ble det trukket et utvalg på 500 personer. Det ble satt av 1,5-2 måneder til datainnsamling med håp om at selv med et stort frafall så ville rundt 50 % avgi svar. Ved å trekke tilfeldig med likt intervall mellom hver, ble det trukket flere respondenter fra prostiene med mange medlemmer og færre fra prostiene med få medlemmer. De mer urbane områdene er derfor litt i overtall blant de spurte i forhold til de mer rurale.

1.3.1 Refleksjoner rundt lov og etikk

Utvalget ble trukket ut for å svare på spørsmål som blant annet omhandler religiøse oppfatninger. Dette blir betraktet som *sensitive personopplysninger*, som er en praktisk fellesbetegnelse for særlig følsomme personopplysninger, som opplysninger om rase, politiske eller religiøse oppfatninger (Regjeringen.no). Det er meldeplikt til Norsk Samfunnsvitenskaplig Datatjeneste (NSD) om man ønsker å forske på sensitive personopplysninger. Et meldepliktskjema ble fylt ut, sendt inn til NSD og godkjent. Godkjennelsen av søknaden førte også til at jeg oppfylte kravene fra Kirkerådet om å få tilgang til deler av medlemsregisteret. Informasjonen som ble tilsendt i registeret var medlemmenes navn, bostedskommune, hvilket prosti og menighet de tilhørte og adressen de bodde på.

I utgangspunktet var også tanken å be om fødselsdato og personnummer, men det gikk jeg vekk ifra. § 12 i Personvernloven understreker at "Fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler kan bare nyttes i behandlingen når det er saklig behov for sikker identifisering og metoden er nødvendig for å oppnå slik identifisering"

(Personopplysningsloven. Lovdata.no). Behovet mitt for sikker identifikasjon var for å skille ut de som var mindreårig (altså under 18 år) fra utvalget. Dette ble løst ved at Kirkerådet skulle ekskludere mindreårige fra registeret. Det er flere grunnet til at jeg bare ønsket personer over 18 år eller fylte 18 i 2009 i utvalget mitt. Samtykke fra foreldre i tillegg til barna under 18 år er påkrevd om aldersgrensen skulle blitt senket. Det at barna for det første ikke kan bestemme selv om de vil delta mener jeg svekker ideen om frivillig deltagelse. I tillegg kan det føre til at barna ikke blir fullt ut anonymisert om foreldrene vet at de svarer på spørsmål om religiøse oppfatninger og derfor kan kreve å få vite hva de svarte. Derfor ble mindreårige ekskludert fra utvalget, men det ble ikke satt noen øvre aldersgrense.

Et annet etisk problem gikk på troverdighet og taushetsplikt. Å ringe respondenter fra et privat telefonnummer ville, etter min mening, verken gi troverdighet eller klart skille mellom privatperson og forsker. Gjennom Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR) ved UiB fikk jeg bruke et universitetsnummer. I tillegg fikk jeg disponere et kontor med lås, hvor både medlemsregisteret kunne låses ned og intervjuene kunne gjennomføres uten at andre enn meg selv fikk innblikk i svarene til respondentene.

1.3.2 Gjennomføringen av telefonintervjuer

Datainnsamlingen foregikk fra 12. desember 2009 til 4. februar 2010. Det var et opphold i juleferien (20. desember- 4. januar) ellers forgikk ringingen både på morgen og formiddag, men hovedsakelig på ettermiddag og kveldstid, fordi det var fra ettermiddagen og utover de fleste var tilgjengelige på telefon. Det oppstod et par problemer under datainnsamlingen som bør omtales. Utvalget på 500 personer var gjort med troen på at medlemsregisteret bare inneholdt de som fylte 18 i 2009 eller var over 18 år. Det viste seg at medlemsregisteret jeg mottok inneholdt *alle* medlemmer i de ulike prostiene og at filtreringen ikke hadde blitt gjennomført av ukjente årsaker. Dermed fikk utvalget en stor andel *avganger*, ved at noen av de uttrukne ikke tilhørte den gruppen som skulle kartlegges (Haraldsen 1999:249). I tillegg var svarprosenten mye lavere enn forventet og folk var mer negativt innstilt enn først antatt. Tabell 1 under viser svarprosenten etter ferdiggjort datainnsamling.

Tabell 1. Ønsker respondentene å være med i undersøkelsen?		
<i>Svaralternativer</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Ja	126	25.2 %
Ønsker ikke	136	27.2 %
Svarer ikke	109	21.8 %
Ingen info å finne	84	16.8 %
Under 18 år	43	8.6 %
Feiloppført	2	0.4 %
Total	500	100.0%

Tabell 1 viser at svarprosenten til utvalget ligger på rundt 25 %, bare halvparten av det jeg hadde håpet på før undersøkelsen startet. Svaralternativet "Ja" viser hvor mange som sa ja til å delta i undersøkelsen. 126 respondenter har deltatt og svart på spørsmål. Kategorien "Ønsker ikke" er de som ikke ville delta av ulike grunner. Først og fremst har det kommet fram i

min undersøkelse at de aller fleste er meget skeptiske til ukjente personer som ringer dem på telefon. Flere oppfattet meg som telefonselger før jeg fikk presentert meg ordentlig. Selv om jeg presenterte meg med navn, som masterstudent ved Universitetet i Bergen og at det gjaldt en spørreundersøkelse, så var mange veldig skeptiske. Tidsaspektet var også en faktor, ved at flere mente at en 10 minutters undersøkelse tok for lang tid. Andre mente de ikke hadde noe å bidra med eller at de ikke var relevante for undersøkelsen. Veldig mange mente også at det passet dårlig. Alle disse innvendingene gikk jeg i møte med og forklarte hvor viktig det var at akkurat de jeg ringte måtte delta, at jeg kunne ringe en annen gang som passet bedre, at alle hadde verdifull informasjon å bidra med siden jeg var ute etter deres personlige meninger og at alle var like relevante for undersøkelsen. Allikevel valgte over halvparten av de jeg kom i kontakt med å si nei til deltagelse. En av grunnene til dette, sett i ettertid, var at jeg ikke kunne tilby noen form for påskjønnelse eller mulighet for premie ved deltagelse. Det kan på den ene siden ha ført til at flere har sagt nei, men på den andre siden viser det at de som har sagt "ja" til å delta har gjort det uten å bli lokket på noen måte. Jeg kunne vært enda mer overtalende og tøffere i tonen, men valgte bevisst å respektere et nei, om det kom etter at vilkårene var forklart. Dette fordi jeg opplyste om at deltagelse i undersøkelsen var frivillig og da måtte jeg også forholde meg til de som ikke ønsket å være med. Det har ført til en relativ lav svarprosent, men de som har avgitt svar har vært helt klare på at de ønsker å delta.

Svaralternativet "Svarer ikke" består av en sammensatt gruppe. Først og fremst er det respondenter jeg har ringt som jeg ikke har fått tak i. I første ringerunde lå denne gruppen på rundt 50 %, men etter at alle markert som "Svarer ikke" ble ringt opp (mellom 3 til 7 ganger) falt prosentandelen til 21,8 %. Respondenter ble ringt både på fasttelefon og

mobiltelefon, og noen få ganger på jobbtelefon registrert på dem. Allikevel er prosenten som ikke svarer overraskende høy. Hovedsaken er at de fleste ikke tok telefonen, at det går rett på telefonsvar eller at telefonen er tidsutkoblet. Noen få i denne kategorien er personer jeg har vært i kontakt med og avtalt å ringe tilbake, men som etter gjentakende oppringninger ikke har svart.

"Ingen info" og "Under 18" bør omtales sammen. "Under 18" er personer som beviselig er respondenter under 18 år. Ved å bruke internett, telefonkataloger, skattelister og andre søketjenester, fant jeg ut at respondentene i "Under 18" ikke var nådd myndighetsalder. "Ingen info" er de jeg ikke har greid å finne telefonnummer til og derfor ikke kommet i kontakt med. Jeg antar at respondenter i denne kategorien hovedsaklig er personer under 18 år, som det ikke finnes noe informasjon om. Det gjelder imidlertid ikke alle. De kan ha telefonen registrert på andre personer eller andre navn enn sitt folkeregistrerte. Det kan også være de ikke har telefon eller at de har et kontantkortabonnement som ikke er mulig å søke opp i telefonkataloger. I tillegg kan det være personer med hemmelig telefonnummer eller at de er nylig avdøde. Selv om kategorien "Ingen info" består av hele 16,8 %, så antar jeg at den ville vært betydelig mindre om alle de som er under 18 år i denne kategorien hadde blitt identifisert. Men det er bare en antagelse og derfor må jeg forholde meg til at det er et stort antall personer jeg ikke kom i kontakt med. En av de negative konsekvensene ved telefonintervju er at det er større sjanse for at deler av utvalget ikke vil være mulige å få tak i, noe denne undersøkelsen også er et bevis på. "Feiloppføringer" er personer som står i kirkeregisteret, og som ønsket å delta i undersøkelsen, men som ikke er medlem i Den norske kirke. Siden de ikke er medlem, så faller de utenfor utvalget.

1.4 Refleksivitet

“Refleksjon kring egne roller og medvit om eins eigen påverknad på dei ein omgir seg med, er ein av feltarbeidaren eller intervjuaren sine aller viktigaste reiskapar” fastslår Bjørn Olav Tafjord (Tafjord 2006:244). Jeg er, som de jeg studerer, medlem av Den norske kirke. På den ene siden har jeg hatt meget lite med kirken å gjøre hele livet. I tillegg "tror" jeg ikke på de

konvensjonelle kristne trosforestillinger og regner meg selv som ikke-religiøs og ikke-kristen. På den andre siden har jeg vokst opp i en tradisjonell og "kristen" familie, noe som kan ha innvirkning på mine tanker og ideer. Jeg befinner meg i den målgruppen jeg vil intervju og kan dra med meg mine egne fordommer og oppfatninger inn i disse intervjuene. Det er jeg klar over, men jeg har gjort mitt ytterste for å være nøytral på alle måter, spesielt under datainnsamlingen.

Et annet aspekt som bør nevnes, er at jeg er sørlending og at sørlendinger kan oppfattes som "mer kristne" enn andre deler av landet. Det å ringe ukjente personer, med sørlandsdialekt og spørre hva de mener om Den norske kirke, kan ha fått noen til å tro at jeg var ute etter positive svar om kirken. Selv om jeg klart gav uttrykk for at jeg var ute etter deres personlige meninger, uansett hva det innebar, så kan noen ha følt det som riktig å overrapportere deres deltagelse og støtte til kirken i møte med en sørlending på telefonen. Jeg opplevde flere ganger, at spesielt litt eldre mennesker, unnskyldte seg for at de ikke gikk nok i kirken, og selv som det ikke kan bevises at det har hatt noen innvirkning på resultatene så er det et aspekt jeg mener det er riktig å nevne.

1.5 Oppgavens oppbygging

Neste kapittel er en historisk analyse av Den norske kirke med fokus på å forklare det nordiske paradoks og den kirkelige dobbeltheten. Kapittel tre vil ta for seg motivasjon og avklare hvordan begrepet skal defineres i denne oppgaven. Her vil hypotesen om at det eksisterer flere motivasjoner for medlemskap bli presentert, og selve fundamentet for hva som ble undersøkt under datainnsamlingen vil bli diskutert i denne delen. Fjerde kapittel vil forklare hvordan teoriene ble operasjonalisert og undersøkt ved hjelp av et spørreskjema. I tillegg vil resultater fra datainnsamlingen bli lagt frem og gjennom en kvantitativ tilnærming vil det bli undersøkt hvilke ulike typer motivasjoner det finnes blant kirkemedlemmer i Den norske kirke. Det femte kapittelet vil ha en kvalitativ tilnærming til oppgavens problemstilling og analysen vil undersøke hvilke motiver som blir sett på som viktigst av kirkemedlemmene. Det sjette kapittelet vil være en sammenfatning av oppgaven.

Kapittel 2. Fra en enhetlig kirke til en kirkelig dobbelthet:

Den norske kirke i et historisk lys

Dette kapittelet presenterer en historisk analyse av Den norske kirke for å forklare hvorfor Norge er blitt et land med mange kirkemedlemmer som ikke går jevnlig i kirken. I norsk forskningslitteratur, nevnt i 1.2.1, har dette blitt forklart som en kirkelige dobbelthet i større grad enn som det nordiske paradoks. Begge begreper har blitt skapt som konsekvens av en splittelse som har ført til at en stor andel av kirkemedlemmene har trukket seg vekk fra jevnlig omgang med kirken. Denne gjennomgangen tar sikte på å forklare hvordan ulike splittelser og etterfølgende fremmedgjøring kan ha ført til en kirkelig dobbelthet og er i hovedsak basert på anerkjente kirkehistorikere. Kirkehistorien er, i denne oppgaven, delt i tematiske deler, en innenkirkelig historie og en del som beskriver ytre faktorer som kirken og arbeiderbevegelsen. I tillegg vil en tredje del beskrive kirken i dagens samfunn.

2.1 Den indrekirkelige historien

Jeg velger et spesifikt årstall for starten av denne gjennomgangen, 1814, da stadfester Grunnloven, i § 2, hva som er Norges offisielle religion, den evangelisk-lutherske. Selv om Grunnloven stadfester hva som er statens offisielle religion, så nevner den ikke kirken i andre ordelag enn at kongen har ansvar for den. Betegnelsen "Den norske kirke" har bare vært den offentlige betegnelsen på kirken siden 1920-tallet (Løvlie 1996:19). Prinsippet om religionsfrihet var opprinnelig fastslått i utkastet til Grunnloven, men paragrafen falt ut under redigeringen (Aarflot 1978:97; Breistein 2003:49). Allikevel var det flere kampsaker knyttet til religionsfrihet på midten av 1800-tallet. I første rekke gjaldt det den såkalte konventikkelplakaten. En *konventikkel* betegnet en samling av mennesker i et privat religiøst møte, ofte med en hensikt om å reformere kristentroen (Amundsen 2005b:296). Slike møter ble etter hvert regulert ved lov og konventikkelplakaten ble vedtatt i 1741. Hans Nielsen Hauge var en sentral person i kampen mot konventikkelplakaten. Tilhengerne hans, haugianerne, kjempet for å oppheve den, slik at det skulle være mulig å samles i private religiøse møter uten godkjennelse eller overoppsyn av en prest. Hugianerne og deres

støttespillere vant fram i 1842, året konventikkelplakaten ble vedtatt opphevet av Stortinget (Amundsen 2005b:300).

Grunnlovsfestingen av den evangelisk-lutherske religion som statens offisielle religion gav kirken en meget sentral stilling i samfunnet. Det var tvangslover for kirkelig dåp og konfirmasjon, og ingen kunne inngå ekteskap uten prest (Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:192). Dette løste seg litt med dissenterloven i 1845 hvor kristne trossamfunn fikk lov å organisere seg som frie menigheter. Det ble også mulig å stå utenfor ethvert trossamfunn. Selv om retten til å organisere menigheter og holde gudstjenester bare gjaldt kristne menigheter, så innledet dissenterloven ifølge Oftestad et.al., et markant skifte i norsk kultur og samfunnsliv, fordi loven pekte mot at den gamle enheten mellom stat, kirke og samfunn nå var på vei mot oppløsning (Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:194). Kort sagt så ble kirkens stilling som enhetskirke svekket utover 1800-tallet. Jeg har valgt å se på to spesifikke årsaker som førte til splittelse mellom kirkemedlemmer og som kan ha bidratt til at kirken fikk en svekket stilling. For det første den kristne vekkellesvinden som oppstod i etterkant av dissenterloven og for det andre endringer innad i kirken som førte til det som blir kalt nattverdsfallet sent på 1800-tallet. I tillegg vil jeg argumentere for at teologidebatter og etterkrigstiden forsterket splittelsen og svekket kirkens forankring hos mange medlemmer.

2.1.1 Vekkellesvinden

Vekkellesvinden kan tidfestes til perioden 1850-1900. Det eksisterte en frikirkelig vekkelse i kjølvannet av dissenterloven og en innenkirkelig vekkelse, først ved Hans Nielsen Hauge, og deretter sentrert rundt professor i teologi Gisle Johnsen. Det er vekkelsen innad i kirken som har hatt størst betydning i ettertid og derfor velger jeg å fokusere på den.

I siste del av 1800-tallet satte vekkelsene sitt preg direkte og indirekte på mange sider av kirkens liv. Det karakteristiske ved de fleste vekkelsene var en forening av pietistisk folkelig fromhet og konfesjonell luthersk ortodoksi med Gisle Johnsen som deres fremste talsmann og Hans Nielsen Hauge som forbilde. Vekkelsene brøt ikke med lutherdommen eller kirken, men fant sin plass der og ble oppbygd i former som nettopp forutsatte folkekirken (Ellingsen 1982:29). Foranledningen for vekkelsene var at lekfolket så på seg selv som de ekte kristne og den egentlige kirke. Hauge var en stor inspirasjon og ledestjerne for

lekmannsbevegelsen selv etter sin død. I sitt *Testament til sine venner* var han klar på at vekkelsene måtte forbli innenfor Den norske kirke (Molland 1979:71).

Før Hauge døydde skreiv han eit «testamente» til venene sine, der han rådde dei til å halde fast ved «Statens religion». Haugianarane skulle halde fram med å dyrke fellesskapet i venesamfunnet og halde eigne samlingar til kristeleg oppbygging. Men dei skulle også møte til gudsteneste i kyrkja, og dei skulle respektere presten som sakramentforvaltar. (Seland og Agedal 2008:23-24)

Hauge sitt testament er viktig for å forstå hvorfor de fleste vekkelsesbevegelsene holdt seg innenfor kirken. Ifølge Harald Hegstad kjennetegnes vekkelsene i Norge av at de forble innenfor statskirken, i motsetning til i Sverige hvor vekkelsesbevegelsene i stor grad var frikirkelige bevegelser (Hegstad 1999:40) Vekkelsesvinden førte til at det etablerte seg et skille mellom kirkemedlemmer i Den norske kirke. Splittelsen var i hovedsak mellom de som så på seg selv som ekte kristne og de som i større grad gikk i kirken av vane. Spesielt vennesamfunnet er en tidlig indikasjon på det som i dag kan kalles kirkens troskollektiv, men vekkelsesvinden kan ikke alene forklare hvordan kirkens dobbelthet har vokst frem. For om kirken ikke kunne kontrollere vekkelsene, så var det flere prosesser som kirken selv stod som forsvarer for, som kan ha ført til at mange nordmenn følte seg fremmedgjort. Noe av dette kan beskrives i det som blir kalt *nattverdsfallet*.

2.1.2 Nattverdsfallet

Nattverd var en plikt minst en gang i året om man var medlem i Den norske kirke på 1800-tallet. Om dette ikke ble oppfylt kunne konsekvensen være utelukkelse fra menigheten (Sandvik 1998:16). Bjørn Sandvik, Theol. Dr. og sokneprest i Bryn menighet, hevder at nattverden i denne perioden kan sees på som en form for årsrite i parallell til en overgangsrite og at nattverdssøndagene “var sentrale religiøse samhandlinger, der menighetskollektiv og samfunnskollektiv fremtrer som en integrert helhet” (Sandvik 1998:24). Derfor ble nattverden ofte betegnet av prester og teologer som vanealtergang. Det som kalles *nattverdsfallet* tidsbestemmes til 1870-1900 og kan til en viss grad knyttes til endringen i forkynnelse og liturgi. Prestene ville i første rekke stoppe vanealtergangen og oppfordret uverdige nattverdsgjester om å holde seg borte (Sandvik 1998:219). Kirken og kirkerommet kan ha blitt oppfattet som mer fremmed for mange og flere kan ha vært redde for å gå til alters uten å være personlig omvendt. Altergangen mistet sin tradisjonelle sosiale funksjon, noe som bidro til at folk sluttet å gå (Hegstad 1999:41). I 1886 og 1887 ble det innført henholdsvis ny skriftemålsliturgi og ny høymesseliturgi. Liturgien ble endret på

prestenes premisser, mens folk i menighetene ønsket å beholde skriftemålsordningen slik den var (Flatø 1982:28 i Sandvik 1998:117). Dette førte til at mange kirkegjengere uttrykte sin uenighet og opplevde utrygghet i møte med den nye liturgien. Sandvik hevder at, "(...)den nye liturgien tyder på at nedgangen i tallet på nattverdsgjester kunne fremskyndes og forsterkes av kirkens nye skriftemålsordning. *Endringene i liturgien virket avsperrende*" (Sandvik 1998:126, forfatterens egen uthevelse). Liturgireformene innebar at søndagsgudstjenestene mistet sitt tradisjonelle preg ved at presten sluttet å synges, nye bønner erstattet gamle og faste elementer forsvant. Anne Stensvold hevder at det er grunn "til å tro at endringene førte til at mange følte seg fremmedgjort, og at liturgireformene til og med kan ha bidratt til at mange flere, særlig blant den tause majoriteten av tradisjonstro «vanekristne», sluttet å gå til søndagsgudstjeneste" (Stensvold 2005b:362). Selv om dette er en tolkning fra Stensvold side, så tyder flere kilder på at oppslutningen rundt nattverden var synkende i dette tidsrommet. Birger Gulbrandsen hevder i en avhandling at kirken kan skyldes på seg selv for at folk sviktet nattverden, ved å stille krav til de deltagende om personlig omvendelse (Gulbrandsen 1948:197). Både Sandvik, Stensvold og Gulbrandsen hevder kirken har mye av skylden for at mange medlemmer sviktet nattverden på slutten av 1800-tallet.

2.1.3 Kirkekamp og teologidebatt i mellom- og etterkrigstid

I begynnelsen av 1900-tallet inntok det som blir kalt *liberal teologi* den norske kirkevirkeligheten. Tanken bak denne teologiske forståelsen var at kirken ikke måtte bli hengende fast i gamle tankemønstre, men tilpasse seg den moderne tids tankeformer og språkdrakt (Aarflot 1978:116). Dette ble av konservative grupperinger sett på med stor skepsis. Rundt århundreskiftet hadde det bygd seg opp en indre kirkelig strid og splittelse mellom to parter, de konservative som fastholdt kirkens lære og motsatte seg den nye liberale teologi og de liberale som ville komme den nye kultursituasjonen i Norge i møte (Elstad 2005:73). Denne splittelsen tilspisset seg i den såkalte "professorstriden". I 1903 ble det utlyst en ledig professorstilling ved Det teologiske fakultet (Dtf), som blant annet den liberale teologen Johannes Ording søkte. Regjeringen nølte i første rekke med å ansette Ording, men i annen utlysningsrunde ble han ansatt med støtte fra det liberale flertallet ved fakultetet, men til store protester fra både kirkestatsråd Christer Knudsen og professor Sigurd Odland (Aarflot 1978:118; Elstad 2005:73; Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:248). Det var et problem for mange konservative prester og ledende lekfolk som

støttet seg til mer konservativ luthersk teologi, at den eneste utdanningsinstitusjonen for prester, Det teologiske fakultet, var inspirert av de nye teologiske strømningene (Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:245). Et resultat av professorstriden og motstanden mot Dtf sine teologiske standpunkt var opprettelsen av Menighetsfakultetet i 1907 som førte til en institusjonalisering av to teologiske retninger i Den norske kirke, ved at Menighetsfakultetet gikk i allianse med haugiansk vekkelseskristendom, mens det teologiske fakultet støttet seg på den liberale teologiforståelsen (Elstad 2005:74).

Kirkestriden stilnet ut på 1930-tallet på grunn av flere samlende hendelser som jubileet rundt slaget på Stiklestad, Oxfordbevegelsens inntog og en samlet kirkelig kritikk mot kulturradikalerne (Elstad 2005:79-80). Nazistenes okkupasjon av Norge bidro også til at fløyene i kirken samlet seg, spesielt ved opprettelsen av *Kristent Samråd*, ledet av biskop Berggrav. (Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:272) Statskirken var i utgangspunktet underlagt naziregimet, men den 24 februar 1942 gjorde 645 av 699 av de statskirkelige prestene opprør gjennom bekjennelseskriften *Kirkens Grunn* og brøt båndet til staten (Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:275-276). Dermed ble det to kirkesamfunn i Norge, en statskirkelig styrt av nazistene og *Den midlertidige kirkeledelse* (DMK) med Ole Hallesby som formann. Kirkepolitisk var bruddet viktig, for kirken (DMK) fungerte mellom 1942 til 1945 som en uavhengig religiøs organisasjon (Stensvold 2005d:391). Både Oftestad et.al. og Stensvold argumenterer for at oppslutningen rundt gudstjenester og kristelige møter økte betraktelig under krigen, uten å referere til kilder som kan stadfeste dette (Stensvold 2005d:391; Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:275 og 279). Det er usikkert om det bare er forfatterenes tolkning eller en historisk sannhet at det var en økende oppslutning i kirkelige ritualer under krigstiden. En eventuell økende oppslutning var uansett i stor grad en konsekvens av kirken som et nasjonalt symbol ved at "det religiøse og det nasjonale gikk hånd i hånd. Etter krigen falt den religiøse interessen i folket stort sett tilbake i førkrigsleiet, og kirkesøkningen sank igjen" (Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:279) Den norske kirke stod under krigen for noe som jeg karakteriserer som en form for *nasjonalreligion*.

Denne kirkelig samlingen holdt fram til etterkrigstiden slutt, ofte tidsfestet til 1953 (Austad 1981:21). Den gamle striden som hadde vært mellom Ording og Odland blusset opp igjen, men nå mellom studenter de begge hadde hatt ansvar for, Kristian Schjelderup og Ole

Hallesby, i den såkalte *helvetesdebatten*¹⁴. Hallesby, som hadde jobbet under Odland på MF, fikk sine synspunkter støttet av presteskapet og aktive kirke- og organisasjonsfolk. Schjelderup, som hadde studert under Ording, ble støttet av Det teologiske fakultet og det brede lag av folket. Debatten viste at krigstidens samhold mellom fløyene i kirken, og mellom kirken og folket var raknet (Austad 1981:31). Ifølge professor i religionsvitenskap Karsten Hopland kan “Den norske helvetesdebatten 1953-1957 ses som slutten på en historie, et klimaks i den strid mellom liberal og ortodoks kristendom som hadde pågått siden begynnelsen av århundret” (Hopland 2008:178). Selv om debattene stilnet av i etterkant, var fraksjonene i kirken tydeliggjort, noe en kan se den dag i dag.

De indrekirkelige prosessene på 1800-tallet kan oppsummeres i tre stikkord, lovendringer, vekkelsesvinden og nattverdsfallet. Lovendringene førte til at kirken ikke lenger var en nasjonal enhetskirke. Vekkelsesvinden var starten på skillet mellom et kirkelig troskollektiv og prester på den ene siden, og en stor tradisjonstro medlemsmasse på den andre siden som trakk seg unna jevnlig kontakt med kirken mye på grunn av hendelser knyttet til nattverdsfallet. Fraksjonene i kirken ble sterkere og splittelsene tydeligere på begynnelsen av 1900-tallet, både gjennom hendelser som professorstriden og kirkekampen, men også på grunn av striden mellom liberal og konservativ teologi. Krigstiden virket samlende på konflikter innad i kirken, men de blusset opp igjen gjennom helvetesdebatten og den etterfølgende kampen om innflytelse over kirken.

2.2 Den norske kirke og arbeiderbevegelsen

I samme tidsrom som både vekkelsesbevegelsene vokste fram og reformer innad i kirken ble utført, er det mulig å peke på ytre faktorer som kan ha hatt betydning for nordmenn sitt forhold til kirken på 1800- og begynnelsen av 1900-tallet. Industriutviklingen og en stadig økende urbanisering kom for alvor i gang mot slutten av 1800-tallet. Dette førte til at mange flyttet fra landsbygden og inn til byen, og etter hvert ble en egen klasse i det norske samfunnet, arbeiderklassen.

¹⁴ Debatten dreide seg om uenighet om forståelsen av det bibelteologiske grunnlag for bekjennessskriftenes tale om den dobbelte utgang av livet. For videre lesning se (Austad 1981:30-32).

De fleste arbeiderne som var innflyttere manglet sosiale nettverk, de var ofte unge og levde under elendige boforhold, som igjen førte til at både prostitusjon og alkoholisme florerte (Stensvold 2005a:338). Dette bekymret både representanter for arbeiderne og kirken. Marcus Thrane grunnla sine første arbeiderforeninger i 1848 i et forsøk på å kjempe for sosial rettferdighet og likhet (Agedal 1978:105). Det er allikevel viktig å skille mellom den tidlige arbeiderbevegelse i Thrane sin ånd og den mer organiserte, som vokste fram på slutten av 1800-tallet. Inger Furseth peker på at Thranebevegelsen vokste fram i økonomiske nedgangstider for å forsøke å løse kriser mange arbeidere befant seg i, men grunnlaget for disse bevegelsene forsvant når krisene var over og økonomien bedret seg (Furseth 2002:33). Den tidlige arbeiderbevegelse var ofte i konflikt med kirken, men var dårlig organisert og ble derfor ikke en varig motstander. Den senere arbeiderbevegelse ble derimot en konkurrent til kirken ved at den lånte organisatoriske grep som tidligere hadde vært reservert religiøse organisasjoner (Furseth 2002:34-37). Arbeiderbevegelsens sosialiseringprosess hevder Furseth er viktig for å forklare arbeiderbevegelsens suksess: "Mens dette organisatoriske trekk hadde vært karakteristisk for de religiøse bevegelsene, tok nå lederne innen arbeiderbevegelsen over elementer fra de religiøse organisasjonene og bevegelsene og benyttet dem i en sosial bevegelse" (Furseth 2002:37). Arbeiderbevegelsen ble et alternativ til kristne grupper i forhold til sosialisering, familiedannelse og andre prosesser som tidligere var forbeholdt den kristne sfære.

Et moment som er viktig og som kan spores helt fram til vår tid, er at arbeiderne ikke var "ukristelige". De aller fleste forble medlem i statskirken og valgte å konfirmere seg, gifte seg, døpe sine barn og la seg og familien begravnes der, men de deltok i liten grad på søndagsgudstjenester og annen kirkelig aktivitet (Stensvold 2005a:339). Et annet moment er arbeiderbevegelsens støtte til staten som motsats til kirken. Kirken mente, ifølge Stensvold, at fattigdomsproblemet ikke kunne løses gjennom offentlige lover, men med personlige bånd av barmhjertighet og takknemlighet, ved at de rike skulle dele av sin barmhjertighet og gi, mens de fattige skulle øve seg i takknemlighet (Stensvold 2005a:340). Arbeiderbevegelsen mente derimot at fattigdomshjelpen var en rettighet hvor klienten verken skulle bli omvendt eller vise ydmykhet for å få hjelp (Wyller 1999:197). Arbeiderbevegelsen stod på statens side og ønsket den som garantist for velferdstiltak for hele befolkningen. Dermed oppstod det en

splittelse mellom kirken og arbeiderbevegelsen som preget slutten av 1800-tallet og mye av 1900-tallet.

Kirkens minskede innflytelse på de politiske prosessene ble tydeligere på begynnelsen av 1900-tallet, mens statens makt over tidligere kirkelige ansvarsområder økte. Et eksempel er skilsmiselloven (1909) som av mange ble sett på som et direkte angrep på kristen moral og kristne verdier (Stensvold 2005c:378). Et steg mot en stadig økende funksjonell differensiering kan eksemplifiseres ved å vise til opprettelsen av Socialdepartementet 1913, som skulle ta seg av statens sosiale arbeid som inntil da var blitt sortert under Kirkedepartementet (Wyller 1999:197). Et annet eksempel finnes i hvordan kirkens økonomistyring ble omstrukturert i mellomkrigstiden. Ifølge teolog Terje Ellingsen førte dette til et vendepunkt av historisk betydning mellom Den norske kirke og den norske stat:

For første gang var den gamle kirkeformue og de tradisjonelle kirkelige inntekter kommet så til kort at de måtte styrkes via bevilgninger på statsbudsjettet. Helt siden reformasjonen hadde pengemidlene vanligvis beveget seg den motsatte veien. Fra nå av skjer det en stadig økende integrasjon, som medfører at kirkens økonomi blir mer og mer innflettet i og avhengig av den offentlige. (Ellingsen 1982:33)

Staten fikk slik en ennå større maktposisjon overfor kirken og dens profesjonelle, siden kirken ble avhengig av statlig økonomiske støtte for å kunne fylle de oppgaver de ønsket. Stensvold hevder at et sentralt trekk ved religionsutviklingen i Norge utover på 1900-tallet var at "Statskirken fikk *stadig mindre* innflytelse over samfunnsutviklingen, mens staten *beholdt* sin makt over kirken" (Stensvold 2005d:390, forfatterens uthevelse). Mellomkrigstiden markerer statens og politikernes *økende* makt over kirken i form av økonomi og påvirkningskraft, og kirkens minskende betydning i forhold til velferd og som en politisk maktfaktor.

2.2.1 Det norske arbeiderparti og Den norske kirke

Arbeiderbevegelsen, som for alvor oppstod på midten av 1800-tallet, vokste seg sterk og mektig gjennom organiseringen i et politisk parti, Arbeiderpartiet. Ideologisk sett var partiet inspirert av kommunismens kristendomsskepsis (Bull 1923), som resulterte i at det i 1918 ble programfestet at undervisning i kristendom skulle utgå av skolens fagkrets (Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:263). Spesielt Arbeiderpartiets skolepolitikk opprørte den sterke lekmannsbevegelsen innenfor Den norske kirke, og det ble etter hvert en markert

konflikt mellom lekmannsbevegelsen og Arbeiderpartiet, noe som fikk konsekvenser for valgene både i 1918 og i 1930. Ledelsen i partiet innså at det måtte tas hensyn til kristendommen og de kristne for å kunne vinne et valg demokratisk, og den kristendoms- og religionskritiske holdningen ble nedtonet (Elstad 2005:79). Hallgeir Elstad hevder at da Arbeiderpartiet overtok makten i 1935 gikk partiet fra å være et klassekampparti til et folkeparti, ved at tanken om sosialistisk revolusjon var lagt død (Elstad 2005:79). Dette indikerer Arbeiderpartiets standpunkt resten av 1900-tallet, nemlig å se på kirken som en funksjon i staten, og ikke noe som måtte bekjempes med alle midler.

Hele etterkrigstiden, og de følgende 30 årene etter krigen, var Norge politisk sett preget av Arbeiderpartiet, som med et par unntak hadde makten alene fram til 1980-tallet. Arbeiderpartiet ble dermed ikke bare arbeiderklassen sitt parti, men favnet hele det norske samfunnet. Statens styre over kirken ble opprettholdt og Arbeiderpartiet allierte seg med de liberale kreftene i kirken for å forhindre at de ortodokse og pietistiske strømningene organisert i frivillige kristne lekmannsbevegelser skulle overta makten (Oftestad, Rasmussen og Schumacher 2005:284; Botvar 1993:20). De som tok kirken i bruk og var aktivt deltagende, var ofte sterkt uenig i den politiske styringen kirken lå under og dette kom til uttrykk blant annet i kvinnesaksspørsmål, abortsak og homofilidebatter. En slik sterk overstyring av kirken fra politisk hold kan på den ene siden ha ført til at kirken fremstår som en folkekirke for de fleste nordmenn den dag i dag, men på den andre siden har konsekvensen også vært at en del kirkemedlemmer er med i menigheter og forsamlinger som har sine egne gudstjenester. Arbeiderpartiets funksjonelle forståelse av Den norske kirke og den politiske overstyringen av mange indrekirkelige interesser kan sies å være en viktig ytre faktor som kan forklare den kirkelige dobbeltheten.

2.3 Den norske kirke i dagens samfunn

De siste 30 årene har det norske samfunnet gått fra å være et relativt homogent samfunn, både etnisk og religiøst, til et mer mangfoldig og heterogent samfunn. Dette har ført til nye utfordringer for kirken og resultert i at de ulike fraksjonene i kirken har blitt satt opp mot hverandre i debatter rundt økt innvandring og inntoget av nye religiøse impulser.

2.3.1 Det religiøse mangfoldet

Fram til ca 1970 var den norske livssynssituasjonen på mange måter relativt ukomplisert ved at ulike kristne retninger stod mot sekulærhumanismen¹⁵(Kirke/stat utvalget 2000:8). Innvandring som konsekvens av krig eller arbeidsinnvandring begynte for alvor på 1970-tallet og brakte med seg religioner og religiøse uttrykk som var ukjente for store deler av befolkningen i Norge. Dette har ført til et økende religiøst mangfold i Norge. Påvirkningen fra de såkalte nye trossamfunnene har også gjort seg gjeldende i religionspolitiske saker som statskirkedebatten og i skolens religionsundervisning.

En annen faktor er Human-Etisk Forbund (HEF) sin stilling i det norske samfunnet.¹⁶ HEF sin innflytelse i religions- og statskirkedebatten kan, ifølge historiker Paul Knutsen, trekkes sammen i tre punkter formulert av tidligere HEF leder Levi Fragell. HEF satset på *fritenkerlinjen*, med sin skarpe religionskritikk, *livssynslinjen* med sin basis i vitenskap og fornuft og *tradisjonslinjen* med sin vektlegging av alternative seremonier (Knutsen 2006:477). Mye av grunnen til den tidlige støtten til HEF var at de stilte seg sterkt kritisk til en revitalisert bokstavtro kristendom innenfor statskirken. Denne revitaliserte bokstavtroens voksende appell innenfor kirken førte til at mange kirkemedlemmer meldte seg ut i protest og inn i HEF i stedet (Knutsen 2006:476) HEF er på mange måter blitt et kontrollorgan for det sekulære Norge i ulike debatter som omhandler stat, kirke og religion.

2.3.2 Alternativbevegelsen

1970 – tallet er også tiåret hvor New Age eller senere alternativbevegelsen begynte å få fotfeste i Norge. Per M. Aadnanes, professor i systematisk teologi ved Høgskulen i Volda, har undersøkt og analysert kirkens holdning overfor nyreligiøsitet de siste 40 årene. Aadnanes argumenterer for at møtet med den nye religiøsiteten bare er det siste kapittelet i en lang historie om hvordan den institusjonelle kirken har mistet mye av rollen som fortolker og kontrollør, og som for alvor startet med Hans Nielsen Hauge sitt opprør mot det tradisjonelle kirkelige kontrollregimet (Aadnanes 2008:25). Først var det de dømmende holdningene som ble uttrykt fra mange av kirkens folk, men kirken var ikke like samstemt på hvordan de skulle respondere på denne nye religiøse interessen. Splittelsen som på 1900-tallet oppstod

¹⁵ HEF, andre grupper og enkeltpersoner som jobbet for å få kirken og kristendommen ut av statsapparatet.

¹⁶ Forbundet ble stiftet i 1956 av Kristian Horn, biolog og religionskritiker.

mellom de konservative og liberale teologiske leirene dukket opp igjen personifisert i to teologer, Arild Romarheim og Notto Reidar Thelle:

Medan Romarheim på det næraste oppfatta nyreligiøsiteten som former for vranglære og villfaring, og difor tilrådde ei indrekyrkjeleg konsolidering bygd på eit sterkt medvit om det kristne evangeliet si eigenart, viste Thelle til at kyrkja også kunne ha noko å læra, ikkje minst av møtet med dei austlige meditative visdomstradisjonane. (Aadnanes 2008:45)

Thelle mente kirken ikke burde frykte nyreligiøsiteten og heller revidere hvordan den møtte søkende mennesker. Dette var en tankegang flere etter hvert støttet seg til og grupperinger i kirken mente nyreligiøsiteten var uttrykk for "en åndelig lengsel" som kirken måtte komme i møte (Aadnanes 2008:68 og 282). Kirkens holdning til det nyreligiøse feltet beveget seg på mange måter fra en skeptisk og advarende pekefinger på 1970- og 80-tallet, til en mer inkluderende holdning til deler av nyreligiøsiteten.

Sosiolog Jorun Lunestad har undersøkt alternativreligiøsitetens forhold til kirken og ut ifra hennes materiale er det store flertallet som sympatiserer med alternativbevegelsen medlem i kirken (Lunestad 2000:163). Videre er det ingen forskjell på deltagelse i kirken mellom alternativreligiøse og den øvrige norske befolkningen, men det er en litt høyere andel alternativreligiøse enn den øvrige befolkningen som har lav tillit til kirken (Lunestad 2000:164-165). Kjønnsperspektivet er også viktig i forhold til både alternativbevegelsen og kirken idag. Hvor det tidligere har vært menn som har protestert og vært i opposisjon til kirken og dens ledere, så er alternativbevegelsen i større grad en kvinnelig bevegelse. Nyreligiøsiteten i seg selv gir mange kvinner muligheten til å kombinere både arbeid, ekteskap, moderskap og spiritualitet (Furseth 2000:80). Det at kvinner er mest aktive i menighetsråd i Den norske kirke er også en relativt ny situasjon. Menighetsrådene i alle bispedømmer i Den norske kirke har flere kvinner enn menn (Færaas 27 januar 2010). Det at det er den kvinnelige delen av kirkens medlemmer som både opponerer gjennom alternativbevegelsen og forvalter kirken er et forholdsvis nytt fenomen.

2.3.3 Den norske kirke i dag

Den norske kirke har per 1.januar 2009, 3 874 823 medlemmer, noe som utgjør 80,7 % av Norges befolkning (Kirken.no). Det har de siste ti årene vært en jevn prosentvis nedgang i

antall medlemmer i kirken i forhold til Norges befolkning. Ser vi på Tabell 2, så viser den at det fra 2006 til 1. januar 2009 har vært en økning i antall kirkemedlemmer, selv om prosentvissatsen synker.¹⁷

Tabell 2. Medlemmer i Den norske kirke. Antall medlemmer. <small>(SSB)</small>			
2005	2006	2007	2008
3938723	3871006	3873847	3874823

Det er en forskjell mellom prosentvis nedgang og antallet kirkemedlemmer ifølge Ole Gunnar Winsnes. Statistisk sett skyldes ikke den prosentvise nedgangen utmelding siden den har holdt seg stabilt de siste årene, men en norsk befolkning som i større grad enn

Tabell 3. Hovedtall for kirken i Norge.					
	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Innmeldinger</i>	877	1 178	1 132	956	955
<i>Utmeldinger</i>	4 475	6 038	8 134	8 312	7 036
<i>Medlemsprosent</i>	85,7 %	84,9 %	82,7 %	81,8 %	80,7 %

før er flerkulturell og mangfoldig i religiøs retning (Winsnes 2008:52). Det er allikevel viktig å være klar over at utmeldingstallene er mye høyere enn innmeldinger i Den norske kirke. Tabell 3 (hentet fra Tanggard 2009:66) viser at nesten syv ganger så mange

medlemmer melder seg ut i forhold til innmeldingstallene de siste årene. Tallene i tabell 2 som viser at antallet kirkemedlemmer øker er litt misvisende. Grunnen til økningen i antall kirkemedlemmer er at døpte barn blir registrert som medlemmer, men ikke blir registrert som innmeldinger i statistikken. Utmeldinger dekker ikke de som avgår med døden, men bare juridisk bindene skriftlige utmeldinger. På en side holder nordmenn seg til kirken i form av medlemskap, og den prosentvise nedgangen i kirkemedlemskap kan knyttes til et mer mangfoldig Norge. På en annen side mister kirken sakte, men sikkert, fotfeste blant nordmenn, ved at utmeldingstallene er mye høyere enn innmeldingstallene.

Det at den norske grunnloven har stadfestet den evangelisk-lutherske religion som statsreligion har lenge vært omstridt, spesielt de siste tiårene på grunn av økende innvandring og religiøs mangfold i Norge. I april 2008 inngikk alle de politiske partiene et forlik kalt *kirkeforliket*, hvor flere grunnlovsbestemmelser¹⁸ ble endret. Endringene som innebærer at kirken får større selvstyre og selv skal velge sine egne biskoper er blitt godt

¹⁷ Tabellen viser en skarp nedgang fra 2005 til 2006 i antall kirkemedlemmer, men mye av grunnen til dette er opprydding i kirkens medlemsregister i denne perioden, og ikke som konsekvens av utmeldinger Dagbladet (db.no) 12 mars 2007.

¹⁸ Endringene vil ikke bli referert her, men kan leses i kirkeforliket (Vedlegg 1). Den viktigste endringen i konteksten til denne oppgaven er i § 16 som er erstattet med en tekst som stadfester Den norske kirke som en "Folkekirke", men at andre trossamfunn skal støttes på lik linje. Denne stadfesting av kirken som en folkekirke viser hvordan det politiske miljøet støtter seg til Arbeiderpartiet og den "liberale" forståelsen av kirken.

mottatt av majoriteten av politiske partier, medier og trossamfunn og (Stalsberg 10 April 2008 og Nrk.no 10 April 2008). Karl Johan Hallaråker, generalsekretær i Indremisjonsforbundet stilte seg negativ til at staten gav vekk ansvaret for å velge kirkens biskoper til folket og argumenterte for at det kan sette kirkens læregrunnlag i fare siden folk flest ikke har noe forhold til det (Magnus 10 April 2008). Slike holdninger speiler splittelsene som har preget kirken gjennom hele denne historiske gjennomgangen og peker på at fraksjonene innad i kirken ennå står i mot hverandre.

I forbindelse med Kirkevalget, avholdt samme dag som stortingsvalget 14. september 2009, sendte Den norske kirke ut valgkort til alle medlemmer hvor det var en mulighet for at de som var feiloppført i kirkeregisteret kunne formidle dette ved å sende inn en feiloppføringsblankett. Dagspressen i hele landet anslo faren for masseutmeldelser (Glomnes 08 august 2009) og gav bred dekning til de som var irriterte over å være feiloppført (Langved & Turkanovic 06 august 2009, Dagbladet (db.no) 06 august 2009 og Turkanovic & Bredeveien 07 august 2009). Det viste seg i etterkant av kirkevalget at en mindre andel enn antatt valgte å melde seg ut eller rapportere feiloppføringer, noe som flere mente beviste kirkens sterke rolle i det norske samfunn (Hansen, Langberg & Mjør 05 oktober 2009). Andre argumenterte mer i retning av at nordmenn ikke bryr seg om å melde seg ut, siden det ikke koster noe å være medlem (Gullstein 05 oktober 2009). Til sammen var det rundt 20 000 som gav beskjed om at de var feilregistrerte ved å sende inn valgkort, mens ytterligere noen tusen sendte brev eller e-post til Kirkerådet (Botvar 2009a:61). Prosessen rundt kirkevalget viste at flertallet av de som stod som medlem i Den norske kirke fortsatt ønsket å være tilknyttet kirken.

Deltagelsen i Den norske kirke er i jevn nedgang og støtten til trosforestillinger er også synkende. Troen på en eller annen form for gud er synkende, mens tallene for de som definerer seg som "ikke-troende" er økende (KIFO 2008:2; Bergens Tidende (Bt.no) 11 mai 2009). Også blant ungdommer er denne tendensen tydelig (Fædrelandsvennen (Fvn.no) 24 mars 2009). Deltagelsen på søndagsgudstjenester er synkende, rundt 100.000 deltar på gudstjeneste hver søndag, noe som er 2 % av befolkningen.¹⁹ Det er en nedgang på 5-6 % siden 1991 blant de som sier de går månedlig i kirken (KIFO 2008:4). Andelen medlemmer holder seg stabilt og på et høyt nivå, mens den jevnlige deltagelsen i kirken og støtten til

¹⁹ Hentet fra European Social Survey, referert til i dagspresse. Fædrelandsvennen (Fvn.no) 29 september 2009.

kirkens trosforestillinger opplever en jevn nedgang. Det bekrefter at Den norske kirke er en del av virkeligheten beskrevet som det nordiske paradoks.

2.4 Avslutning

Utviklingen i Den norske kirke kan oppsummeres i to tidsperioder, tiden fram til og tiden etter unionsoppløsningen. Den første perioden er preget av at enhetssamfunnet er i oppløsning og det oppstår alternativer på det religiøse markedet. I tillegg er reformer innad i kirken og endringer i samfunnet for øvrig med på å gi kirken en mindre sentral plass i samfunnet. Den andre perioden er preget av kirken som et viktig nasjonalt samlingspunkt ved flere anledninger, men preget av at kirken og det norske samfunnet gjennomgår en sekulariseringsprosess. I tillegg får kirken en sterkere funksjonell rolle i samfunnet, men mister makten den tidligere hadde til å kunne påvirke staten og lovgivingen. Kirken opplever også større konkurranse fra andre religiøse retninger som slår rot i Norge og sekulære organisasjoner, og fra nye teologiske strømninger og impulser fra alternativbevegelsen. Gjennom begge disse tidsperiodene er det en kontinuerlig kamp om innflytelse og makt mellom to fraksjoner innad i Den norske kirke, en kamp som etter hvert blir tydelig i det politiske landskapet, men også rundt om i de ulike menighetene i Norge.

Ved å fokusere på ulike splittelser og konflikter, innad i kirken og ytre påvirkninger har det blitt belyst hvordan Den norske kirke og medlemstilknytningen fremstår i dag. Den synkende støtten til kirken, med en stadig mer passivisert medlemsmasse, kan sees på som en konsekvens av en sekularisering av det norske samfunnet, noe jeg ikke ser på som hovedårsaken. Gjennom de indrekirkelige prosessene hvor et sterkt kirkelig troskollektiv har stått sentralt, så har splittelser og konflikter ført til at majoriteten av kirkemedlemmer har trukket seg mer og mer vekk fra kirken. Disse konfliktene mellom to grupperinger av kirkemedlemmer, både på et teologisk og praktisk plan, mener jeg i større grad kan beskrive hvorfor majoriteten av norske kirkemedlemmer har trukket seg vekk fra en jevnlig omgang med kirken. Religiøse forestillinger blir ikke automatisk borte, men de endrer seg i henhold til hvilke motiver medlemmer i Den norske kirke har for hvordan kirken skal fremstå i det norske samfunnet.

En historisk beskrivelse av kirkens forhold til både stat og folk har vært viktig, for å få fram hvilke motiver som tidligere var gjeldende og hvilke prosesser som i historien har bidratt til støtte til og motstand mot kirken. Derfor vil neste kapittel gå nærmere inn på hvordan motivasjon kan belyse de ulike holdningene til kirkens medlemmer i henhold for hvorfor de er medlem.

Kapittel 3. Motivasjon og kirkemedlemskap

I dette kapitlet vil den teoretiske konteksten til oppgaven presenteres. Den første delen setter oppgaven inn i en teoretisk kontekst og argumenterer for hvilke teoretiske tilnæringsmåter jeg velger å ta i bruk. Konteksten til flere teoretiske modeller vil bli presentert og disse vil bli nærmere analysert i den andre hoveddelen. Til slutt vil valget av begrepet motivasjon bli klargjort. Den andre delen danner grunnlaget for hvordan motivasjon kan knyttes til de teoretiske modellene. Her vil fem kategorier basert på de teoretiske modellene bli presentert, kategorier som kan oppfattes som forskjellige empirisk målbare motivasjoner. Disse kategoriene danner grunnlaget for operasjonaliseringen og den empiriske undersøkelsen som blir nærmere beskrevet i kapittel fire og fem.

3.1 Nordisk religiøsitet

For å få en forståelse av nordisk, og spesielt norsk religiøsitet, mener jeg at sekulariseringsdebatten, som kort ble presentert i 1.1.2, er et fruktbart sted å starte denne gjennomgangen. Dette for å vise hvordan denne debatten har påvirket studiet av nordisk religiøsitet, men også hvordan den har bidratt i utviklingen av nye begreper for nordisk religiøsitet. Færre og færre støtter ideen om en global sekularisering i religionssociologien. Argumentene er i større grad at sekularisering ennå kan påvises i Europa, som er unntaket i en ellers religiøs verden. Religionssosiolog og sekulariseringsteoretiker Peter Berger hevder at:

The world today is massively religious, is anything but the secularized world predicted(...) The first apparent exception is Europe – more specifically, Europe west of what used to be called the Iron Curtain(...) In Western Europe, if nowhere else, the old secularization theory would seem to hold. (Berger 1999:9)

Argumentet for at Europa er en sekulær navle i en ellers religiøs verden er viktig å ha med seg i tilnærmingen til teorier som forsøker å forklare det nordiske paradoks. Grace Davie er en av pionerene i forskningsområdet som omhandler religion i Europa og Norden. Hun har i flere publikasjoner de siste tiårene konstruert ulike teoretiske modeller for å beskrive hvordan Europa står ut som et unntak fra resten av verden i henhold til religiøs tro og tilhørighet (Davie 1999; Davie 2000; Davie 2002; Berger, Davie & Fokas 2008). I sine tidlige publikasjoner utviklet hun et begrep, *believing without belonging*, en beskrivende modell for den religiøse tilhørigheten i Europa (Davie 2007b:39). Basert på empiri hentet fra de

vesteuropeiske landene viser modellen til at det er få som er institusjonelt knyttet til kirken, men flere som tror på religiøse (kirke-assosierte) trosforestillinger. Problemet denne modellen er at den ikke passer på en nordisk kontekst. De nordiske folkekirkene kjennetegnes med en høy medlemskapsprosent, men medlemmene støtter i mindre grad kirkens offisielle tro og deltar ikke jevnlig i kirken. *Belonging without believing* ble hennes begrep for å beskrive det religiøse uttrykket i Norden (Davie 2007a:25). Senere har Pål Ketil Botvar poengtert at dikotomien mellom tro og tilhørighet som Davie opererer med ikke er så klar som hun vil ha det til (Botvar 2001). En litt annen innfallsvinkel til nordisk religiøsitet har den franske religionssosiologen Danièle Hervieu-Leger som i sterkere grad fokuserer på minne og kultur. Hun argumenterer for at religion er som en minnekjede hvor individet knyttes til et kollektiv, og at tradisjonen eller det kollektive minnet, blir basisen for det religiøse samfunnet og grunnlaget for dens eksistens (Hervieu-Léger 2000). Et tredje teoretisk rammeverk på religion i Norden har vært å se på det religiøse uttrykket og dens tilknytning til nasjonen. Statskirkene fremstår da som eksponent for en nasjonal fellesreligion uten en klar konvensjonell kristen profil (Repstad 2000:39). De siste tiårene har det i tillegg vokst fram det noen vil karakterisere som et nytt religionssosiologisk paradigme som fokuserer på religion og religiøs tilhørighet som et rasjonelt valg basert på økonomisk teori. Roger Finke og Rodney Stark har argumentert for at religiøs variasjon kan forklares ved å se på tilbudssiden til religion (Finke & Stark 2003:100). Det er størst variasjon der det er mest tilbud, der det er mest tilbud vil det også være flere som er religiøst aktive, og det vil føre til religiøs stagnasjon i stater der det "religiøse markedet" er dominert av få religiøse grupperinger (Gorski 2003:113). Den norske kirke har i stor grad monopol på å tilby religiøse "produkter" og det vil etter Finke & Stark sin argumentasjon føre til at mindre deler av befolkningen er aktive og engasjerte i det religiøse livet.

Det som er presentert ovenfor er forskjellige teoretiske retninger som kan belyse nordisk religiøsitet og da spesifikt medlemskap i folkekirkene i Norden. Disse retningene vil danne basisen for de teoretiske modellene jeg vil forholde meg til i denne oppgaven.

3.1.1. Teoretiske modeller for nordisk religiøsitet

Jeg forholder meg til fem teoretiske modeller i denne oppgaven, som vil bli diskutert og videreutviklet. Den første modellen er en videreutvikling av Davies modell. Davie har i den senere tid utviklet en teoretisk modell, *vikarierende religion*, for å beskrive hvordan

institusjonell religion uttrykker seg i de nordiske landene. Her setter hun blant annet fokus på kirkene som tjenestetilbydere, noe flere svenske forskere også har fokusert på.²⁰ Den andre modellen er hentet ut fra teorier om minne og tradisjon. Fokuset på tradisjon og kultur som motivasjon for medlemskap i et kirkesamfunn er formet til konseptet om *kulturreligion* (*kulturkristne*) som de siste årene er blitt hyppig brukt i flere publikasjoner som beskriver nordisk religiøsitet (Demerath 2000; Zuckermann 2008:169-185; Høeg 2009a:64-65). Tanken om en nasjonal fellesreligion er fundamentet til teorier om sivilreligion og dette er en tredje modelle jeg ønsker å utforske nærmere. Fjerde modell vil ta utgangspunkt i trosbasert eller det en kan kalle en teologisk argumentasjon, nemlig at medlemmer av kirken motiverer sitt medlemskap gjennom sin tro. Den siste og femte modellen baserer seg på teorier som omhandler rasjonelle valg og religiøs økonomi hvor hovedfokuset vil være problemet rundt såkalte gratispassasjerer (free-riders). Gjennomgangen av alle disse modellene finner sted i 3.3. Bruken av begrepet motivasjon må klargjøres og forklares før det kan gjennomføres.

3.2 Motivasjon og incentiver

Begrepet motivasjon dukket for første gang opp i det psykologiske vokabularet tidlig på 1880-tallet. Før den tid ble begrepet *vilje* (*will*) brukt av psykologer og andre som diskuterte menneskelig oppførsel (Forgas et al. 2005:2). Psykologien ønsker i studiet av motivasjon å finne årsaker til og bakgrunnen for menneskenes handlinger (Håkonsen 2003:157). Selve begrepet motivasjon kommer fra det latinske ordet *movere* som betyr bevege (Geen 1995:14). I *Norsk Riksmålsordbok* blir motivasjon definert som “(viljemessig) drivkraft, beveggrunn bak avgjørelse, handling, holdning(...)” (Norsk riksmålsordbok. Ordnett.no). I psykologien viser motivasjon til en indre tilstand i organismen som forårsaker en bevegelse i retning av et mål, og motivasjon er et samlebegrep for de krefter som setter i gang og vedlikeholder atferd og gir atferden retning (Håkonsen 2003:157). Det finnes flere forskjellige teorier som forsøker å forklare hvordan motivasjon kommer til uttrykk blant mennesker. Blant dem er Maslows behovspyramide hvor behov er rangert hierarkisk og hvor streben etter vekst, utvikling og realisering av sine evner og anlegg er pyramidens toppunkt. Andre fokuserer, i ånden til Sigmund Freud, på ubevisste motiver og hvordan motivasjon kommer til

²⁰ Per Pettersson (2000) har på Svenska Kyrkan i et tjenesteteteoretisk perspektiv noe også Bäckström, Beckman & Pettersson behandler (2004).

uttrykk gjennom forsnakkelser eller forglemmelser (Håkonsen 2003:159-162). Det problematiske med disse teoretiske tilnærmingene er at de fokuserer på motivasjon som et fenomen som tilhører individet alene. Motivasjon bak det å være medlem i Den norske kirke er en motivasjon i en sosial kontekst hvor det ikke bare er individuelle aspekter som påvirker. På grunn av dette vil jeg inkludere ytre faktorer som kan påvirke motivasjon, og skillet mellom ytre og indre motivasjon vil være viktig.

3.2.1 Ytre og indre motivasjon som incentiver

Ytre motivasjon innebærer at en handling er motivert utelukkende av det konkrete resultatet vi har til hensikt å oppnå med den (Helgesen 2008:91). Den ytre motivasjonen er handlinger en utfører for å oppnå noe. Ytre motivasjon har en instrumentell funksjon, hvor atferden tjener som et instrument eller redskap for å nå de målene vi har satt oss i livet. *Indre motivasjon* er handlinger utført for ens egen del med hensikt om å ikke oppnå noe annet en at handlingen skal utføres (Håkonsen 2003:162). Dermed er ytre motiverte handlinger orientert mot handlingens konsekvenser, mens indre motiverte handlinger er knyttet til atferdens egenverdi (Helgesen 2008:92).

Denne distinksjonen mellom indre og ytre motivasjon kan spores videre i E.C Tolman sin teori om *verdi-forventning*, som kombinerer et kognitivt element, en person sin forventning om å oppnå et mål, med et følelsesmessig motivasjonsaspekt, altså verdien av dette målet (Geen 1995:18). Denne sammenhengen kan forklares litt nærmere. Målet som ønskes oppnådd avhenger av to forutsetninger, personen sitt eget behov og tilstanden i omgivelsene. Et enkelt eksempel er en person som ikke har spist på flere timer og passerer forbi en pølsebod som lukter nystekte pølser. Kombinasjonen av behov (altså sult) og omgivelsene (det at det er mat der som kan spises kjapt), kan skape et mål hos personen om å gå bort og bestille seg en pølse for å spise. Her er det en kombinasjon av indre og ytre faktorer som påvirker motivasjonen. I forhold til motivasjonen bak det å være medlem i Den norske kirke så er *verdi-forventning* teorier litt vanskelig å ta i bruk. Motivasjonen er ikke alltid en aktiv handling, siden medlemskap er noe man forblir i og ikke alltid aktivt uttrykker. I den anledning vil jeg introdusere begrepet *incentiv*.

For å kunne måle verdien i en handling brukes ofte begrepet *incentiv* (Veroff & Veroff 1980:10). *Incentiv* er et begrep som kan brukes synonymt med begreper som

motiveringsfaktor, stimulans eller drivkraft. I sosial læringsteori betegnes enhver ytre motivasjonsfaktor som har motiverende kraft som et incentiv (Helgesen 2008:91). Professor i psykologi Russel G. Geen forklarer et incentiv som, “a broadly defined desired outcome that subsumes several classes of lower-order goal” (Geen 1995:27). Incentiv er dermed ikke et enkelt mål i seg selv, men overliggende mål eller ønske som kan bli realisert ved å oppnå flere mindre mål. Om det å få gode karakterer på universitetet har en høy verdi, så kan dette ønsket betegnes som et incentiv. Dermed er motivasjonen for å lese skolebøker eller gjøre det godt på en enkelt eksamen bare små underordnede mål som må gjennomføres for å oppnå incentivet.

Denne oppgaven faller ikke inn under verken psykologi eller sosial læringsteori, men jeg ønsker allikevel å anvende begrepet incentiv i en religionsvitenskapelig kontekst for å belyse motivasjon for medlemskap i en organisasjon. De fleste forstår at det er forskjell på et incentiv om å oppnå gode karakterer som uttrykkes gjennom aktiv handling og et incentiv om å være kirkemedlem som ofte uttrykkes passivt eller ikke uttrykkes i det hele tatt. Derfor vil jeg bevege meg litt vekk fra den psykologiske bruken av begrepet incentiv. Hvor incentiv i psykologien ofte brukes i entall og som en samlebetegnelse på de ulike faktorene som skaper motivasjon, så ser jeg på incentiv i flertall. Incentiv i denne oppgaven vil dermed være begrepet for de motiv, faktorer og drivkreftene som kan anses å ligge bak det å være medlem i Den norske kirke. Dermed vil jeg *ikke se på om det er et enkelt incentiv* for å være medlem i Den norske kirke, men hvilke *incentiver* som ligger til grunn for at nordmenn velger å være medlem. Incentivene kan variere fra medlem til medlem, medlemmer kan inneha flere incentiver samtidig og det er en mulighet for at det ikke eksisterer noen incentiver. Både denne variasjonen i incentiver og muligheten for flere incentiver for medlemskap er det jeg ønsker å belyse. Til slutt vil jeg understreke at incentivene i en religionsvitenskapelig kontekst ikke er begrenset til ytre motivasjoner, men også inkluderer det som over er betegnet som indre motivasjoner.

3.3 Incentiver for medlemskap

Jeg har som nevnt valgt et deduktivt opplegg, hvor det tas utgangspunkt i flere ulike teoretiske modeller som prøver å forklare nordisk religiøsitet. Modellene har alle et

hovedfokus eller element som kan forklare det nordiske religiøse uttrykket og mer spesifikt den nordiske tilhørigheten til kirken gjennom medlemskap. Ut ifra disse hovedelementene har jeg konstruert det jeg velger å kalle *incentivkategorier*. Hver kategori vil favne flere incentiver som alle kan knyttes til en teoretisk modell.

Jeg har av flere grunner valgt å fokusere på noen klare elementer i hver modell. For det første ønsker jeg å kunne operasjonalisere de teoretiske modellene til incentivkategorier og gjøre dem empirisk målbare. For det andre er målet å avgrense incentivkategoriene mot hverandre slik at det er mulig å danne seg et bilde av hvilke incentiver som medlemmene innehar og hvilke som ikke er relevante for den enkelte. Kategorisering under er en idealtypisk inndeling hvor fokuset er på et eller flere elementer som er typiske for de teoretiske modellene. Det er allikevel viktig å understreke at de kategoriene som blir presentert på ingen måte ekskluderer hverandre. En slik idealtypisk inndeling har også Ulla Habermann, fil.dr., tatt i bruk når hun har undersøkt motiver for frivillig arbeid. Hun har kategorisert det jeg kaller incentiver i *motivdimensjoner* og argumenterer for at slike kategorier ikke trenger å ekskludere hverandre helt (Habermann 2007). Ifølge Habermann kan motivdimensjoner (incentiver) mikses, rangeres hierarkisk og variere i ulike kontekster (Habermann 2007:63). Miksing innebærer at medlemmene kan vektlegge flere incentiver og at de ikke alltid er mulig å skille fra hverandre. Det er også sannsynlig at incentiver vil bli rangert hierarkisk og at noen type incentiver vil bli framhevet framfor andre av respondentene. Til slutt kan incentiver variere mye avhengig av konteksten de blir innhentet i som bosted, familiestatus, yrkesstatus og så videre. I den neste delen vil jeg fokusere på fem incentivkategorier basert på teoretiske modeller. De fire overnevnte modellene er vikarierende religion, kulturreligion, sivilreligion og gratispassasjerer. I tillegg vil jeg se på trosbasert eller teologisk argumentasjon som bakgrunn for motivasjon.

3.3.1. Tjenesteincentiver

Den første incentivkategorien tar utgangspunkt i teorien om vikarierende religion utviklet av Grace Davie. Vikarierende religion er *“the notion of religion performed by an active minority but on the behalf of a much larger number, who (implicitly at least) not only understand, but quite clearly approve of what the minority is doing”* (Davie 2007a:22, forfatterens uthevelse). Utgangspunktet er ideen om at en minoritet utfører noe på vegne av en majoritet, altså en form for vikarierende utførelse. Det finnes ifølge Davie fire typer vikarierende utførelser.

Kirken og kirkens ledere utfører ritualer på vegne av andre, tror på vegne av andre, kroppsliggjør moralske koder på vegne av andre og åpner for debatter rundt vanskelige temaer i samfunnet for øvrig (Davie 2007a:23). Davie argumenterer selv for at vikarierende religion er et konsept tar hensyn til både de kulturelle og politiske faktorene som påvirker religion i Europa og Norden (Davie 2003:7). Vikarierende religion er på denne måten en ganske omfattende teoretisk modell som favner veldig bredt. Dette fører også til flere problemer. Et av problemene med et slikt begrep er, som både Davie selv, Anne Løvland & Pål Repstad har observert, at det er veldig vanskelig å måle empirisk (Løvland & Repstad 2008:215; Davie 2007a:27). Vikarierende religion blir mer en beskrivende modell enn en målbar teori. Det er også litt usikkert hva Davie mener med en aktiv minoritet som grunnlag for en vikarierende religion. Ved å se på vikarierende religion i en nordisk kontekst så virker det som om det er kirkens profesjonelle alene som opprettholder kirkens stilling og tilbud, og at det ikke er nødvendig med en deltagende minoritet i tillegg. En deltagende minoritet er nødvendig for å opprettholde bedehus og arrangementer i samfunnshus rundt om i Norge, men i Den norske kirke er kirkens profesjonelle ofte det eneste som behøves for å opprettholde et tilbud til befolkningen.

Davie underbygger sine argumenter for en vikarierende religion ved å vise til et skifte i oppfattelsen av kirken i Europa. Begrepet *from obligation to consumption* blir i denne sammenheng viktig. Dette blir presentert hos Davie som et argument for at kirkedeltakelse og kirketilhørighet har endret seg fra plikt til valgfrihet og konsumering. Medlemmer konsumerer kirkens tjenester i vårt moderne samfunn ut ifra egen valgfrihet og ønske, og ikke ut ifra en pliktfølelse (Davie 2007b:43). Selv ser Davie overgangen fra plikt til konsumering som en av flere underliggende årsaker til at vikarierende religion har vokst fram. Konsumering og valgfrihet er derimot, i denne oppgavens kontekst, det som ligger som bakgrunn for kategorien tjenesteincentiver. Valgfrihet forutsetter at det er mulig å velge noe foran noe annet og at det i teorien oppstår flere tilbud. Valgfrihet kan også innebære det å unnlate å velge noe som helst. Spesielt det å kunne velge bort noe underbygger overgangen fra et valg basert på plikt, til et valg basert på frivillighet og valgfrihet. Derfor velger jeg å fokusere på tjenesteelementet som vikarierende religion er bygget på og konstruere det til en incentivkategori i undersøkelsen av motivasjon for kirkemedlemskap. Undersøkelser gjort blant kirkemedlemmer i Norge viser at retten til å benytte seg av kirkens sitt tilbud er det

svaralternativet som fikk høyest oppslutning (Høeg m.fl. Folkekirke 2000; Lande&Winsnes 2005:29). Det er allikevel viktig å understreke at den teoretiske modellen om en vikarierende religion ikke bare omfatter tjenesteelementet. Kirkene og prestenes rolle som forvalter av moral og tro, og den implisitte godkjennelsen fra en majoritet av denne forvaltningen er også en hovedtanke bak vikarierende religion. Ved at fokuset i liten grad er på forvaltning av tro og moral og i større grad på tjenesteelementet så er det fordi jeg ikke ser denne forvaltningen innenfor det jeg kaller tjenesteincentiver. Støtten eller sympatien til et slikt forvaltningsperspektiv på prester og kirke faller i mye større grad inn under tradisjonsincentiver, noe som vil bli nærmere diskutert i 3.3.2.

Svenske religionssociologer har, som nevnt tidligere, satt fokus på kirken som tjenestetilbyder. De argumenterer for at tjeneste i en kirkelig kontekst "is the idea of an activity which is carried out as an offer to individuals or groups and which answers to some form of need" (Bäckström, Beckman & Petterson 2004:116). Dette er en forståelse av konseptet tjeneste som jeg også vil støtte meg til. Neste steg blir å utdype hva tjenesteincentiver inneholder og hva som avgrenser disse incentivene. For å skille denne kategorien fra de andre incentivkategoriene så vil fokuset være på to elementer som jeg mener klargjør hva det vil si å inneha tjenesteincentiver. Det innebærer et fokus på *tjeneste og velferd*.

Tjeneste

Utgangspunktet for det første elementet er at nordmenn motiverer sitt medlemskap i kirken med å kunne benytte seg av tilbudene kirken tilbyr. Først og fremst gjelder det overgangsritualer som dåp, konfirmasjon, giftemål og begravelse. Kirken sine tjenester utføres ikke bare på et individuelt nivå. Her vil jeg støtte meg til Bäckström, Beckman & Petterson sin typologisering av tjenester på både mikro-, meso- og makronivå (Bäckström, Beckman & Petterson 2004:116-118). Kirken fremstår som en serviceorganisasjon som dekker behov hos individer, og tjenestene de tilbyr er ofte så bra og unike at folk ønsker å være medlem for å kunne benytte seg av disse. En slik oppfattelse vil da indikere at kirkens tjenester er å finne på et mikronivå. Tjenester på mesonivå er tilbud fra kirken på organisasjonsnivå om å holde skolegudstjenester eller gi etisk undervisning til ansatte på sykehus. Makronivået er tjenester på et nasjonalt nivå, hvor kirken tilbyr både støtte og seremonier i situasjoner der nasjonen er i sorg eller glede. Et slikt makronivå poengteres av

blant annet Davie som hevder at kirken ofte får forventinger på seg til å utføre offentlige ritualer i både sorg og glede, og at i unormale tider blir det å benytte seg av kirkens tjenester det normale (Davie 2003:9). Spesielt i tragiske og sørgelige situasjoner både på mikro-, meso- og makronivå tilbyr kirken tjenester som ofte blir verdsatt av medlemmene. Lars Johan Danbolt og Hans Stifoss-Hansen har i boken *Gråte min sang* analysert minnegudstjenester etter store ulykker og katastrofer. De påpeker, i likhet med Davie, at kirken og kirkens ansatte får en viktig rolle både for pårørende og som samfunnsaktør (Danbolt & Stifoss-Hansen 2007:206-207). Kirken blir i slike "unormale" situasjoner det normale samlingspunkt som folk søker, til tross ulikheter i tro og livssyn. Hverken Davie og hennes ide om en vikarierende religion eller et klart tjenesteperspektiv blir drøftet av Danbolt & Stifoss-Hansen, noe som gjør analysen litt mangelfull etter min mening. På den annen side drøfter de kirken og dens deltagelse i nasjonale minnegudstjenester som en form for sivilreligion og folkekirkekultur²¹ (Danbolt & Stifoss-Hansen 2007:208-210). Jeg vil argumentere for at kirkens tilbud, i form av minnegudstjenester og andre typer seremonier i tider hvor verden går fra normalt til unormalt på både mikro-, meso- og makronivå, støtter opp under ideen om kirken som tjenestetilbyder. Kirken og støtte til kirken i slike tilfeller blir på mange måter et uttrykk for en *beredskapsreligion*²² hvor kirken og prester forventes å tilby støtte og være i beredskap om tilværelsen snus på hodet. Et eventuelt ønske om at kirken skal opprettholde slike tilbud til både individer, familier, organisasjoner og nasjonen utelukker på ingen måte andre incentiver, men i en idealtypisk kategorisering velger jeg å plassere minnegudstjenester som en av flere tjenester kirken tilbyr sine medlemmer.

Medlemmer som ser kirken som en tjenestetilbyder mener, ifølge Davie, at de kan stille krav til kirken, mens kirken ikke kan kreve noe mer tilbake enn medlemskapet (Davie 2003:14-15). Ida Marie Høeg har sett på hva som oppleves som meningsskapende for medlemmer i DNK. Hun poengterer det samme som Davie, nemlig at det er viktig for både passive og aktive kirkemedlemmer å ha alternativer i tjenestetilbudet (Høeg 2001:90). Medlemmene er ikke interessert i at kirken skal komme med en direkte henvendelse eller oppfordring om å delta. Hun eksemplifiserer dette ved å vise til at medlemmene mener at kirken ikke kan kreve forpliktelser om et barn skal døpes (Høeg 2001:91). Et annet element som også faller inn under tjenesteelementet er at tjenesten er valgfri. Davie hevder kirkene

²¹ Både kulturel religion og ideen om sivilreligion som incentiver vil bli forklart i delene under (3.3.2 og 3.3.3)

²² Takk til Lisbeth Mikaelsson som foreslo begrepet under et mastersymposium høsten 2009.

for det første har mistet kapasiteten til å disiplinere de religiøse tankene til store deler av befolkningen og for det andre utvider valgmulighetene seg hele tiden på grunn av nye former for religion som kommer til Europa utenfra (Davie 2003:14). Ut av dette har et religiøst marked oppstått og dette markedet kan ikke fokusere på plikt, men på valgfrihet eller konsumering. Det å kunne benytte seg av kirken, kirkens tilbud eller andre tjenester kirken tilbyr gjøres etter eget valg. Hypotesen som dermed er underliggende er at kirken må være der om man ønsker å benytte den, og den må opprettholdes for at den kan benyttes så ofte eller sjeldent som man ønsker. En slik tankegang kan eksemplifiseres ved å vise til en kommentar i studentavisen *Studvest* hvor folkekirken etterlyses og det argumenteres for at kirken må tilpasse seg medlemmenes ønsker (Sørgulen 21 oktober 2009). Medlemskapet i kirken er ikke forpliktende på noe vis, men innebærer at en kan velge hvor mye og i hvilke rammer en ønsker å delta. For at denne valgfriheten skal kunne opprettholdes er det viktig at noen kan ivareta tilbudet. Davie argumenterer for en liten minoritet som må opprettholde kirkens tilbud og struktur slik at majoriteten kan bruke den når de selv måtte ønske. Som nevnt tidligere inkluderer Davie både kirkens profesjonelle og aktive deltagere noe som, etter mine mening, ikke er en nødvendighet i en norsk kontekst. Det er kirkens profesjonelle alene som ivaretar kirken og kirkens tilbud med sterk finansiell støtte fra staten. Det leder oss til det andre elementet i tjenesteincentivene, velferd.

Velferd

Det andre elementet i tjenesteincentivene er tanken omkring kirken som en del av velferdsstaten. Mange europeere oppfatter kirkene som en offentlig tjeneste opprettholdt til det beste for alle. Et eksempel er de nordiske statskirkene sine støtteordninger gjennom inntektsskatt betalt av befolkningen (Davie 2003:13). Det norske folk betaler skatt til staten og forventer å kunne benytte seg av tilbudene som staten administrerer om det er behov for det. Et av disse tilbudene er Den norske kirke. Kirken kan da bli sett på som en av flere statlige velferdsinstitusjoner som befolkningen støtter gjennom skatter og kan benytte seg av uten å måtte betale ekstra. Gjennom denne skatten opprettholdes kirken, den vedlikeholdes og i tillegg resulterer det i en mengde religiøse profesjonelle som driver kirkene. Kirken tilbyr en tjeneste som velferdsstaten ikke kan tilby og befolkningen konsumerer tilbudene. Derfor må kirkene være operative og ha personell nok til at medlemmene kan benytte ulike tjenester om behovet melder seg. En viktig faktor i forhold til velferd som element i

tjenesteincentivene er forventningen om at kirkens tjenester ikke skal koste noe, spesielt økonomisk. Jeg antar at de som begrunner sitt medlemskap ut ifra tjenesteincentiver vil stille seg sterkt kritisk til å bidra med penger for å få tilgang til tjenestene. Dette poenget påpekes også av Lande & Winsnes som argumenterer for at medlemmer i større grad føler de har rett til å stille krav til kirken siden den finansieres av staten og at ideen om egenbetaling ofte er i strid med medlemmenes forventning til kirken og hvordan den tilbyr sine tjenester (Lande & Winsnes 2005:62). Personer som motiveres ut ifra tjenesteincentiver vil forvente å kunne benytte seg av tjenester i kirken som de gjør hos andre statlige institusjoner.

Kort oppsummert består tjenesteincentiver av to kjerneelementer, tjeneste og velferd. Tanken bak det første elementet – tjeneste – er at kirkemedlemskapet motiveres ut ifra at kirken og kirkens ledere tilbyr tjenester på både mikro-, meso- og makronivå i samfunnet som medlemmene kan konsumere og benytte seg av. Disse tjenestene er basert på valgfrihet og kan benyttes uten at det stilles krav til deltagelsen. Ideen bak det andre elementet – velferd – er at kirken sees på som en del av statens tjenestetilbud opprettholdt gjennom innbyggernes skatter og avgifter. Kirkens tjenester bør være gratis og tilgjengelige når medlemmer ønsker å ta de i bruk, på lik linje med andre statlige tjenestetilbud.

3.3.2 Tradisjonsincentiver

Den andre incentivkategorien er basert på teorien om kulturreligion. Kulturreligion er en ide og modell mange forstår betydningen bak, men som ikke alltid er lett å definere klart og tydelig. En av de få som har forsøkt å definere begrepet, og i tillegg underbygge dette empirisk, er den amerikanske religionssociologen N.J. Demerath III. Demerath definerer kulturreligion som religion som gir en følelse av “personal identity and continuity with the past even after participation in ritual and belief have lapsed” (Demerath III 2000:127). Demerath inkluderer tre kjerneelementer i sin definisjon av kulturreligion: Personlig identitet, kontinuitet med fortiden og opphør i deltagelse og tro. Jeg vil ta utgangspunkt i denne klassifiseringen og argumentere for hvorfor jeg velger å kalle incentivene for tradisjonsincentiver. De som innehar tradisjonsincentiver vil etter min mening uttrykke dette gjennom to elementer som jeg kaller *tradisjonalisering* og *meningsaspekt*.

Tradisjonalisering

Begrepet tradisjonalisering er valgt for å prøve å binde sammen ideen om identitet knyttet til

en kontinuitet med fortiden. Forståelsen av begrepet er hentet fra kulturviter Torunn Selberg. Hun argumenterer for at tradisjonisering er uttrykk for "et sosialt behov for å skape mening gjennom å se oss selv i en sammenheng med en meningsfull fortid(...) På denne måten er tradisjon en sosial prosess som innebærer fortolkning og legitimering av bestemte institusjoner, roller og sammenhenger" (Selberg 2008:27). Tradisjonsincentiver vil være rettet mot hvordan medlemskapet er viktig for å bygge opp en egen identitet med henvisninger til en fortid og tilhørighet til et kollektiv. Tradisjonisering har fokus både på identitet og kulturarv.

Fokuset på identitet er viktig både i kulturreligion og i tradisjonsincentiver. Det er viktig å være oppmerksom både på en personlig identitet og en oppfattelse av en kollektiv identitet. Tilhørighet er viktig for Demerath og han mener det å tilhøre en spesiell religiøs tradisjon uten å delta eller støtte trosforestillinger eller ritualer er en nøkkelfaktor (Demerath III 2000:127). Høeg har, som nevnt tidligere, undersøkt hva kirkemedlemmene i Den norske kirke ser på som meningsskapende og argumenterer for at tilhørighet har mye med identitet og identifikasjon å gjøre. For å føle en tilhørighet til kirken så må man sympatisere med de verdiene kirken formidler og de menneskene som står som eksponent for denne religiøse kulturen (Høeg 2001:93). Demerath fokuserer hovedsaklig på en personlig identitet og argumenterer for at kulturreligion er måten et individ kan være religiøst tilkoblet uten å være religiøst aktiv (Demerath III 2000:136). Høeg ser i tillegg på den kollektive identiteten og hevder at kirken kan sees på som et symbolfelleskap med tanke på å opprettholde familiære og kollektive forankringer i tillegg til det individuelle (Høeg 2001:93-94). Lande & Winsnes påpeker også dette ved å vise til at mange medlemmer i Den norske kirke motiverer sitt medlemskap ut ifra et ønske om å føle en tilhørighet til kirken og at tilhørighet til en tradisjon er viktig for identitetsskapelsen (Lande & Winsnes 2005:28; Winsnes 2008:63). Den amerikanske religionssosiologen Phil Zuckerman støtter synet på at identitet er et viktig element i kulturreligion. Han har undersøkt religiøs tilknytning blant dansker og svensker, og hevder at kulturreligion er den religiøse tilknytningen som kjennetegner Danmark og Sverige. Zuckerman mener identitet, det at det angår folks definisjon av seg selv eller av gruppen, er et av to hovedelementer i kulturreligion (Zuckerman 2008:172-175). Denne følelsen av tilhørighet og identitet bunner i at en setter ting inn i en større sammenheng og knytter seg opp mot en tradisjon.

I dagliglivet prates det ofte om å føle en tilhørighet til en kulturarv og i dette tilfelle en kristen kulturarv. Det er vanskelig å presist definere hva en kulturarv består av eller er. Det henviser til både noe materielt og immaterielt, det er både et deskriptiv og normativt begrep. I første rekke referer det til noe gammelt, noe som er i ferd med å forsvinne og som må tas vare på. Ifølge Selberg har kulturarv to ulike aspekter. En *materiell* kulturarv, gamle kirker, gravlunder, monumenter osv. og en *immateriell* kulturarv som henviser til kristne verdier og ideer (Selberg 2008:23). Det at religion gir en følelse av kontinuitet med fortiden er, ifølge Demerath, en viktig faktor i kulturel religion. Han argumenterer for at oppfattelsen av religion som en historisk arv er en oppfatning som faller inn under denne kontinuitetsfølelsen (Demerath III 2000:136). Kulturarv kan i denne sammenhengen være synonymt med kulturell kontinuitet og da religion som kontinuitet med fortiden, og ofte som en kontrast til rivaliserende grupper og identiteter. Denne oppfattelsen av religion fører til at medlemmer som er kulturel religiøse ofte anerkjenner religiøse samfunn og sympatiserer med dem, uten å føle en forpliktelse til delta i kjernepraksisene som det originale samfunnet ble formet rundt. Demerath poengterer at den kulturelle kontinuiteten han argumenterer for har mange fellestrekk med Danièle Hervieu-Léger sitt konsept om en *minnekjede* (Demerath III 2000:136; Hervieu-Léger 2000). Zuckerman ser ikke på kulturarv som et spesifikt element i kulturel religion, men hevder at den er en av flere kulturel religiøse elementer. Han observerer at skandinaver i hovedsak ser på kirker og kirkebygg som tradisjonelle byggverk og et gode, og at kirkene blir godt likt også av de som ikke bruker dem (Zuckerman 2008:181-182). Zuckerman peker bare på den materielle kulturarven og ser ikke den immaterielle kulturarven som like relevant. Høeg mener det å støtte den kristne kulturarven og i tillegg ønske at kirken skal være en eksponent for den, ofte er motivasjonen til deler av kirkemedlemmene (Høeg 2001:93). I motsetning til Zuckerman så ser Høeg på kulturarv som både noe materielt og immaterielt. Jeg velger å følge i fotsporene til Høeg og se på den kristne kulturarven som både materiell og immateriell. Sympati med verdier kirken formidler og de menneskene som står som eksponent for denne religiøse kulturen ligger til grunn for tradisjonalisering som faller inn under tradisjonsincentiver.

Meningsaspektet

Deltagelse og mening er uklart hos Demerath ved at han argumenterer for at kulturel religion innbefatter at oppslutningen rundt trosforestillinger og deltagelse i ritualer forfaller eller

opphører (Demerath III 2000:127 og 136-137). Er en person kulturelreligiøs så deltar han ikke i kirken eller støtter kirkens trosforestillinger. I en norsk kontekst virker det som om en kulturelreligiøs deltar i kirkelige ritualer. Hypotetisk sett vil jeg anta at en person som motiverer seg ut ifra tradisjonsincentiver deltar av og til for å sympatiserer med kirken for å føle en tilhørighet både individuelt og kollektivt til et symbolfelleskap innad i kirken, og et familiært fellesskap som bruker kirken for å markere sin samhörighet. Derfor blir det uklart hva Demerath mener med ritualforfall når han ikke klart får fram om han mener jevnlig deltagelse eller hvilke type trosforestillinger som skal svekkes. Dette har Zuckerman tatt konsekvensen av. Han støtter seg til kulturelreligionbegrepet til Demerath, men har omformulert definisjonen når det kommer til deltagelse basert på sine skandinaviske erfaringer. I motsetning til Demerath mener Zuckerman at kulturelreligion innbefatter at folk "tager del i angiveligt religiøse handlinger, men uden egentlig at tro oprigtigt på den overnaturlige del af det" (Zuckerman 2008:174). Zuckerman vektlegger meningsaspektet i mye større grad og argumenterer for at en kulturelreligiøs person på mange måter deltar på en mindreverdige måte i forhold til de som regner seg som religiøse. Det som allikevel er viktig i denne sammenhengen er at Zuckerman argumenterer for en annen oppfattelse av deltagelse enn Demerath, at kulturelreligion innebærer deltagelse og ikke fravær av det.

Høeg argumenterer for at støtten til kirken gjennom tradisjon eller tilhørighet ikke fører til frafall i kirkelige ritualer. Derimot argumenterer hun for at gudstjenestene får en sterk folkereligiøs og kulturell betydning for de som motiverer medlemskapet sitt ut ifra tradisjon (Høeg 2001:94). Deltagelse i kirkelige ritualer vil ikke opphøre, men få en annen betydning. Kirkekonsserter er eksemplet hun drar fram for å vise til et kirkelig arrangement som ikke mister oppslutning nettopp fordi det mikser kultur og tanken om tilhørighet til et symbolfelleskap basert på en kulturell kontinuitet (Høeg 2001:94). Løvland & Repstad har kikket spesifikt på julekonsserter og diskuterer om slike konsserter kan være et bidrag til en vikarierende religion (Løvland & Repstad 2008:213-217). Uten å si meg uenig så vil jeg i denne oppgaven påstå at kirkekonsserter og andre slike arrangementer i større grad er uttrykk for et kulturelreligiøst arrangement. Konsertene er ikke en tjeneste som kirken tilbyr, men en opplevelse i kirkens rom ofte basert på kjente tradisjonelle sanger som publikum i fellesskap kjenner til. I tillegg koster konsertene ofte penger ved at man ofte betale inngang for å få lov til å entre kirkerommet. Av den grunn mener jeg at deltagelse på og støtte til kirkekonsserter

og andre kulturelle hendelser i kirkerommet i større grad er indikasjon på tradisjonsincentiver enn tjenesteincentiver. Løvland og Repstad viser i likhet til Demerath til Hervieu-Légers ide om minnekjeder og argumenterer for at den blir opprettholdt blant annet gjennom deltagelse på slike konserter, som fører til at kunnskap om kristne tradisjoner blir holdt ved like (Løvland & Repstad 2008:216). De konkluderer med at julekonserter bidrar til å opprettholde folkekirken, "ikke minst gjennom å holde levende for mange en form for kulturkristendom i Norge" (Løvland & Repstad 2008:217). Konserter og arrangementer vil bli sett på som uttrykk for en kulturell opplevelse og støtten til slike arrangementer er i denne oppgaven knyttet til tradisjonsincentiver. Kulturell religion, som vist ovenfor, trenger automatisk ikke å bety slutt på deltagelse i kirkelige ritualer og arrangementer slik Demerath hevder. De som motiverer sitt medlemskap på grunnlag av tradisjonsincentiver kan delta i kirkelige ritualer, men det er, som både Zuckerman og Høeg argumenterer for, hvilken mening de legger i sin deltagelse som er viktig. Det er derfor meningsaspektet har betydning for om en person er motivert av tradisjonsincentiver. En deltagelse på en kirkekonert eller et bryllup har da ofte større betydning kulturelt og tilhørighetsmessig både på individuelt og kollektivt plan, enn som en handling motivert ut ifra trosincentiver.

Tradisjonsincentiver kan oppsummeres ved hjelp av to kjerneelementer, tradisjonalisering og meningsaspekt. Det første elementet har fokus på at medlemmene motiverer sitt medlemskap ut ifra at de føler en personlig identitet og tilhørighet til kirken som et kulturelt og symbolsk fellesskap. I tillegg skapes denne identiteten ut ifra en kulturarv som både er materiell og immateriell. De som innehar tradisjonsincentiver vil støtte deltagelse i kirkelige ritualer og andre kirkelige arrangementer, men de vil motivere sitt oppmøte ut ifra kulturelle, familiære eller tilhørighetsmessige incentiver og i mindre grad religiøse incentiver.

3.3.3 Nasjonsincentiver

Denne kategorien tar utgangspunkt i teorien rundt sivilreligion. I denne delen vil først begrepet sivilreligion sin opprinnelige betydning og utvikling i USA belyses. Deretter vil bruken av sivilreligion i norsk forskning bli diskutert, hvor det vil bli pekt på hvilke aspekter av sivilreligion som kan være fruktbart i en analyse av motivasjon bak kirkemedlemskap. Begrepet *civil religion* eller sivilreligion har sitt opphav i det attende århundre da det først ble brukt av den franske filosofen Jean-Jacques Rousseau. Hans tanke var at ethvert samfunn

trengte en sivilreligion for å integrere medlemmer av samfunnet (Furseth & Repstad 2003:130). I nyere tid har begrepet sivilreligion ofte vært forbundet med den amerikanske religionssosiologen Robert N. Bellah som hevder at i moderne samfunn vil religion i den offentlige sfæren ta form som en sivilreligion, en felles religiøs faktor, uavhengig av kirke, stat og religiøse konfesjoner (Furseth & Repstad 2003:130).

Although matters of personal religious belief, worship, and association are considered to be strictly private affairs, there are, at the same time, certain common elements of religious orientation that the great majority of Americans share. These have played a crucial role in the development of American institutions and still provide a religious dimension for the whole fabric of American life, including the political sphere. This public religious dimension is expressed in a set of beliefs, symbols, and rituals that I am calling American civil religion (Bellah 1988:100).

Bellah argumenterer for at det finnes noen felles religiøse elementer som majoriteten av Amerikas befolkning deler, en slags offentlig religiøs dimensjon. Denne dimensjonen fant Bellah gjennom å utføre innholdsanalyser av opptredener og taler av uttalelsene til tidligere amerikanske presidenter, hvor han kom fram til at alle refererte til et felles konsept om en gud som en felles referanse for det amerikanske folk.

The words and acts of the founding fathers, especially the first few presidents, shaped the form and tone of the civil religion as it has been maintained ever since. Though much is selectively derived from Christianity, this religion is clearly not itself Christianity. (Bellah 1988:104) There is no formal creed in the civil religion. (Bellah 1988:112)

Den konfesjonsløse statsreligionen var ifølge Bellah et universelt fenomen. Denne universalismen i sivilreligion er omdiskutert, men modellen om sivilreligion er uansett fastsatt i flere fagdisipliner. Ifølge religionssosiolog Robert Wuthnow er sivilreligion "a set of cultural symbols that draw connections between a nation and some conception of the sacred" (Wuthnow 2007:153). Videre påpeker han at kontemporære undersøkelser av sivilreligion ofte har hatt fokus på ritualer som nasjonale høytider eller sorgperioder hvor ritualene er med og opprettholder en form for sivilreligion. Wuthnow stiller seg litt kritisk til Bellah sin universalistiske sivilreligion og understreker at forskning på fenomenet har avdekket at det ikke er så ensartet og samlende som først antatt. "The effective function of civil religion depends on its capacity to incorporate themes and traditions that are meaningful to different segments of the population or that have been prominent at different periods in history" (Wuthnow 2007:155). Denne evnen til å samle befolkningen rundt temaer eller tradisjoner er ofte mer fremtredende i USA enn i Europa. Wuthnow hevder at flere forskere har gått vekk fra konseptet sivilreligion fordi konseptet er veldig begrenset om man

vil forstå forholdet mellom religion og politikk, spesielt om sivilreligion er definert smalt og betyr bruken av religiøst språk med referanse til nasjonen. Dagens forskere har, ifølge Wuthnow, byttet ut sivilreligionbegrepet med andre konsepter som nasjonal identitet, offentlig religion og sivile samfunn (Wuthnow 2007:156).

Susan Sundback er den nordiske forskeren som har hatt størst betydning for forskning på sivilreligion i Norden. I flere artikler har hun argumentert for at det nordiske paradoks kan forklares ved å se på nasjonale kirker som uttrykk for en spesiell form for sivilreligion (Sundback 2000; Sundback 2007). Denne formen vises ved at hun setter likhetstegn mellom sivilreligion og nasjonalkirker (Sundback 2000:41). Sundback velger en annen forståelse av sivilreligion enn Bellah og argumenterer for at denne typen sivilreligion er unik for Norden. Petter B. Andersen og Peter Lüchau har undersøkt om Sundback sin ide om en nordisk sivilreligion eksisterer og kommer fram til at hun har mye rett i sin påstand, men at det uansett avhenger av hvordan en definerer sivilreligion (Andersen & Lüchau 2004:267). Et lite problem med Sundback sin teori om sivilreligion i Norden er at hun ikke har inkludert Norge i like stor grad som Sverige og Danmark. Derfor blir det litt vanskelig å overføre resultatene og konklusjonene hennes direkte til Norge. Inger Furseth undersøker i sin masteravhandling hvorvidt det er mulig å identifisere en sivilreligion/samfunnsreligion i det norske samfunnet. Hun konkluderer med at sivilreligion neppe kan sies å eksistere i særlig grad i Norge (Furseth 1986). I sin masteroppgave har Thomas Hansen undersøkt sivilreligion, eller borgerreligion som han kaller det, som fenomen i norsk statskirkediskurs. Han konkluderer med at:

(...)fenomenet *borgerreligion* spiller en vesentlig rolle i argumentasjonen til de som ønsker en fortsatt statskirkeordning, og at dette i størst grad er tilfelle for de som fører en argumentasjon der troen oppleves som lite viktig for det kirkelige fellesskap, samt i de tilfeller der verdifellesskapet implisitt oppleves som mer bundet til staten enn til kirken(...). (Hansen 2008:80)

Denne typen borgerreligion eller sivilreligion virker å ha mye til felles med folkekirkekonseptet støttet av Arbeiderpartiet, hvor kirken blir sett på som et verdifellesskap for nasjonen i større grad enn et trosfellesskap. Teorien om sivilreligion er omstridt hvor striden både står om sivilreligion er et globalt fenomen, om den er konfesjonsløs og om den kan sies å være til stede i Norden. Jeg vil allikevel ta utgangspunkt i modellen om sivilreligion for å fokusere på kirken sin nasjonale karakter. Motivasjonen bak det å være medlem i Den norske kirke kan bunne i et ønske om at kirken skal være en nasjonsbærende institusjon, og at motivasjonen i første rekke er basert på nasjonsincentiver.

Nasjon er et begrep som ofte oppfattes flertydig og som er omgitt av mange ulike forestillinger. I denne oppgaven vil utgangspunktet være at nasjon og da nasjonal identitet er det som Benedict Anderson kaller *forestilte fellesskap* (Anderson i Agedal 2000:114). En nasjonal identitet er relasjonell og prosessuell, og det vi kaller *det norske* er dermed "ikke eit statisk fenomen, men noko som blir definert og avgrensa i relasjon til noko anna som vi oppfattar som ikkje norsk" (Agedal 2000:114). Mitt valg av begrepet nasjonsincentiver er valgt på bakgrunn av en forståelse av nasjonen både som et forestilt fellesskap og noe som ikke er fastsatt og bestemt, men som dannes ut ifra hva individer selv oppfatter som nasjonalt og ikke-nasjonalt. Pål Ketil Botvar har i artikkelen "Statskirkemodellen – mellom sivilreligion og nasjonalisme" sett på den norske befolkningens sitt forhold til kirkeordningen. Botvar argumenterer for at sivilreligion etter Bellah sitt teoretiske utgangspunkt må bygges på oppfatningen av nasjonal identitet som *demos* (Botvar 2006:122-123). Nasjonal identitet med utgangspunkt i *demos* legger vekt på verdiene som folkesuverenitet, borgerlikhet og rettighetstankegang. På den andre siden kan den nasjonale identiteten også knyttes til *ethnos*, som da legger vekt på den utvalgte stammen eller kulturfellesskapet. Begrepet etnisk-kulturell brukes ofte på identiteter basert på *ethnos*. Sivilreligionen sin viktigste oppgave er å binde nasjonen sammen på tvers av ulike religiøse konfesjoner og motsetninger. Botvar støtter ideen om at folkekirkene kan sees på som et møtepunkt for nasjonal og religiøs identitet, men han understreker at den norske sivilreligionen skiller seg fra Bellah sitt teoretiske utgangspunkt ved at den ikke er konfesjonsløs. Den bygger derimot sterkt på den lutherske tradisjonen. Sivilreligion, slik som Bellah argumenterer for den, blir ikke-eksisterende i Norge (Botvar 2006:124).

Susan Sundback har hevdet at de nordiske folkekirkene har en sivilreligiøs dimensjon i seg (Sundback 2007:278). Botvar viser til at folkekirken kan spille en rolle som sivilreligion om den er åpen og tolerant. "Dersom folkekirkekulturen går sammen med en bred og inkluderende form for nasjonal identitet (demos-varianten), peker det i retning av at den norske folkekirken fungerer som en form for sivilreligion" (Botvar 2006:124-125). En slik sivilreligion er tolerant og vil fungere integrerende på tvers av tradisjonelle etniske og religiøse skiller. I tillegg blir forestillinger om en guddom koblet sammen med nasjonen. Sivilreligionen opphøyer og sakraliserer sider ved det nasjonale, som nasjonalstatens oppdrag i verden (Botvar 2006:123-124). For å knytte det ytterligere opp mot det nasjonale mener

Botvar det er viktig å se på bruk av symboler som flagg kombinert med kirkelige hendelser.

Sivilreligion etter Bellah og Botvar sin forståelse, om den finnes i Norge, bør dermed være fundert i verdier støttet på *demos*. Dermed oppstår et problem når jeg setter sivilreligion i samme bås som nasjonsincentiver. Ideen om en nasjon og en nasjonal identitet er, som nevnt tidligere, fundert på at man danner et forestilt fellesskap som innehar visse verdier, normer, regler og tradisjoner, som avgrenser seg fra andre fellesskap. Dermed kan nasjonsincentiver også inkludere oppfatninger av kirken og nasjonal identitet som ligner på *ethnos*. Kirken kan oppfattes som en etnisk markør som i like stor grad ekskluderer de som ikke faller inn i samme kulturfellesskap. Derfor er det viktig å understreke hvor grensen går for nasjonsincentivene. Først og fremst er nasjonsincentivene basert på ideen om sivilreligion og kirken som en inkluderende nasjonal aktør eller et symbol. I tillegg bør elementet om at kirken er en etnisk markør også inkluderes i nasjonsincentiver. Kirken som nasjonal markør poengteres også hos Winsnes ved å vise til at innvandrere til Norge, også de som er kristne, sjeldent har interesse av å melde seg inn i kirken fordi de ser på kirken som en nasjonal og etnisk norsk organisasjon (Winsnes 2008:52). Agedal poengterer også kirkens nasjonale rolle ved å vise til nordmenn bosatt i utlandet, i dette tilfelle Spania, hvor tilhørigheten til Den norske kirke viser seg i økt deltagelse. "Nordmenn som sjeldan eller aldri går i kyrkje i Norge, gjer det i utlandet" (Agedal 2000:109). Nasjonsincentiver kan derfor uttrykkes på to forskjellige måter, både som *demos* og *ethnos*. Jeg velger å belyse to elementer under nasjonsincentiver, som ikke nødvendigvis er kompatible. Jeg mener uansett at begge to uttrykker støtte til kirken som en nasjonsbærende institusjon, men på ulike måter. Nærmere forklaring på dette kommer i punktene under. Vi ender da opp med to hovedelementer *nasjonal aktør og symbol*, og *etnisk markør*

Nasjonal aktør og symbol

Den viktigste betydningen for sivilreligionen er å binde nasjonen sammen på tross av ulike religiøse konfesjoner og motsetninger. Er folkekirken inkluderende ved at den er åpen for alle nordmenn sett bort ifra deres religiøse preferanser, så bygger det under Botvar sin forståelse av folkekirkekulturen som *demos*. I henhold til kapittel to vil slike incentiver ha store likhetstrekk til det politiske konseptet om en åpen og inkluderende folkekirke, som står i motsetning til et mer lukket troskollektiv. Motivasjonen for medlemskap i Den norske kirke kan være bygget på at kirken er et inkluderende sted å samle seg for Norges befolkning.

Kirken brukes ofte som samlingspunkt ved nasjonale begivenheter som i utgangspunktet ikke har noe med den kristne tro å gjøre. Nasjonaldagen og frigjøringsdag er noen eksempler hvor kirken ofte har en sterk stilling både som samlingsted og deltager. De som ønsker å ha kirken til stede under slike hendelser beveger seg mot motivasjon basert på nasjonsincentiver.

Et annet punkt i den forbindelse er kombinasjonen av det nasjonale med det kirkelige. Denne koblingen kommer fram ved at det er naturlig å være medlem i kirken som norsk statsborger. I Kirkeloven er en slik sammenheng fastslått når det er lovfestet at, "Bare person som er bosatt i riket og norsk statsborger bosatt i utlandet kan være medlem av Den norske kirke" (Kirkeloven, §3.1). Høeg viser til at halvparten av medlemmene i Den norske kirke ser det som helt naturlig å være medlem i kirken fordi de er norske statsborgere. Grunnen til at mange medlemmer ønsker å stå tilsluttet Den norske kirke er at de er tilsluttet et fellesskap av nasjonal karakter (Høeg 2001:95). Anne Stensvold poengterer det samme ved å vise til en undersøkelse i Aftenposten hvor tre av fire ønsket å bevare statskirken fordi den er en "nasjonal institusjon hvor alle kan være medlem" (Stensvold 2008:288). Kirken fremstår på denne måten som et symbolsk fellesskap for hele nasjonen. En slik kirke må da være en inkluderende kirke som åpner dørene for alle nordmenn, uansett konfesjonell tilhørighet. En interessant observasjon er at Den norske kirke selv støtter en slik tankegang og de argumenterer for dette på sin egen nettside. "Den norske kirkes menigheter henvender seg til hele befolkningen: Også utmeldte og andre som ikke tilhører Den norske kirke, er velkommen til kirkens gudstjenester og andre arrangementer" (kirken.no). Et annet eksempel på en slik tankegang finnes i en artikkel av Gard Lindseth, Dr. Polit og rådgiver i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, som hevder at "Kirken bør være åpen for at mennesker av annen tro kan ta del i våre fellesskap" (Lindseth 2006:366). En slik oppfattelse av kirken som en åpen og inkluderende folkekirke for alle nordmenn, i motsetning til en avgrenset og konfesjonsspesifikk kirke, kan vise til nasjonsincentiver basert på *demos*.

Kirken er i tillegg til å være et symbolsk fellesskap også en aktiv nasjonal aktør i spesielle tilfeller. Det norske flagget brukes ofte under kirkelige helligdager og begivenheter, mens kirken ofte har en plass under nasjonale helligdager, festdager og begivenheter. Det er flere som ser det som helt naturlig og viktig å ha kirken med på nasjonale begivenheter som 17. mai, og like naturlig å bruke nasjonale symboler som flagget under kirkens helligdager. Flagget kan oppfattes som både et kristent og norsk symbol "For mange er ikke det religiøse

livet atskilt eller avgrenset fra det sosiale livet på 17.mai" (Høeg 2001:95). Kan man spore disse tendensene hos medlemmer i kirken, så kan det argumenteres for en sivilreligiøs dimensjon og en motivasjon bygget på nasjonsincentiver.

Etnisk markør

Kirken som en etnisk markør betyr ikke at kirken på samme tid er inkluderende og ekskluderende, men at medlemmer kan uttrykke forskjellige nasjonsincentiver. Det har i norsk offentlig debatt de siste årene vært en økende tendens til å koble religion og nasjon, altså koble det å være norsk til det å være medlem i Den norske kirke (Stensvold 2008:289). Den norske kirke oppfattes i første rekke som et sted for etniske nordmenn. Kirken er ikke bare et kristent trossamfunn, ikke bare et luthersk trossamfunn, men først og fremst en nasjonalkirke som den har vært i generasjoner (Winsnes 2008:62). Dermed kan kirkemedlemskap være, som Winsnes hevder, "én mulig markør av det å være etnisk norsk" (Winsnes 2008:58). Støtte til statskirken er ifølge Botvar positivt korrelert med sjåvinisme, tanken om at Norge og nordmenn er best (Botvar 2006:142). Agedal viser til at oppfatninger om hva som er norsk ofte henger sammen med hva som oppfattes som "vanlig". Og når majoriteten av det han kaller "innfødte nordmenn" er medlem i statskirken, da vil ofte statskirketilknytning oppfattes som naturlig om man er norsk (Agedal 2000:127). Siden min undersøkelse skal foregå på et individnivå, bør individets oppfattelse av sitt etniske opphav, og kirken som en eventuell markør, også tas med i betraktningen.

Nasjonsincentiver kan oppsummeres ved hjelp av to kjerneelementer, nasjonalt symbol og aktør basert på *demos*, og etnisk markør basert på *ethnos*. Det første elementet viser til at medlemmene i Den norske kirke kan motivere sitt medlemskap ut ifra at kirken skal være en åpen og inkluderende kirke for hele det norske folk. At kirken da også opptrer både som symbol og en aktiv aktør vil støttes av de som innehar nasjonsincentiver. På den annen side kan nasjonsincentiver også begrunnes i at medlemskap i kirken blir sett på som en måte å markere sitt etniske opphav og hvor motivasjonen er å opprettholde et fellesskap for nordmenn skilt fra "de andre".

3.3.4 Trosincentiver

I undersøkelser er det ofte en tendens til å lete etter nye svar på spørsmål. Slike tendenser kan også spores i denne oppgaven så langt. For mange er svaret på hva som er motivasjonen

bak det å være kirkemedlem veldig enkelt. De er medlem fordi de blant annet tror på Gud, Jesus og den hellige ånd. Med andre ord: de har lutherske kristne trosforestillinger. Det er ikke mulig å undersøke Den norske kirke sine medlemmer og deres motivasjon bak det å stå som medlem uten å legge vekt på at noen medlemmer motiverer sitt medlemskap ut ifra trosincentiver. Trosincentiver innebærer at det er den kristne troen og støtte til den som ligger bak medlemskapet. Fokuset i denne delen er på to elementer. De kan oppsummeres som *tro* og *religiøs mening*.

Tro

Et element som er viktig i luthersk teologi er tro, troen danner grunnmuren og troen alene kan føre til frelse. Ifølge Høeg oppgir rundt halvparten av medlemmene at den kristne tro er en viktig grunn for at de er medlem i Den norske kirke (Høeg 2001:96). I utgangspunktet kan troen favne bredt religionsvitenskapelig sett, noe den også gjør i Norge. Troen kan være konfesjonell, individualisert eller en kombinasjon hos hver enkelt medlem. At den kristne troen i stor grad er individualisert må tas høyde for, men en helt individualisert tro uten referanser til hva kirken offisielt står for vil være vanskelig å regne inn som trosincentiver i henhold til kirkemedlemskap. Høeg poengterer i denne sammenheng at trosholdningene også er et individualisert anliggende og at det ofte er store individuelle forskjeller i hva troen inneholder blant de som motiverer sitt medlemskap ut ifra en kristen tro (Høeg 2001:96-97). Prest Trond Bakkevig mener at Gud ennå står sentralt i nordmenns livsorientering "Når 85 % av befolkningen fremdeles velger å forbli medlem av denne kirken, er det uttrykk for at kirken og Gudstroen fremdeles står sentralt(...)" (Bakkevig 2005:51). Selv om Bakkevig trekker en konklusjon ut ifra medlemstall og uten å vite motivasjon bak, så indikerer det allikevel at det sannsynligvis finnes en gruppering av medlemmer i Den norske kirke som motiverer sitt medlemskap ut ifra tro. Det vil betraktes som trosincentiver om det er den personlige troen som er grunnlaget for å være medlem i Den norske kirke.

Ida Marie Høeg har i sin doktoravhandling delt kirkemedlemmer inn i en konsentrisk sirkel ut ifra deres egen uttalte tilhørighet til kirken. Hun har valgt begrepet *aktivitetskristne* på de som plasserer seg innerst i sirkelen og det er et begrep som jeg mener kan sidestilles med troskollektivet som denne oppgaven tidligere har omtalt. Denne gruppen er ofte mer aktiv i kirkens aktiviteter enn de som plasserer seg i andre incentivkategorier. Blant kirkens medlemmer ligger deres religiøse tro og religiøse forestillinger nærmest kirkens teologi

(Høeg 2009a:65). Høeg peker på en forskjell mellom de hun kaller kulturkristne og aktivitetskristne, nemlig at de som oppfatter seg selv som aktivitetskristne vil ha kirken med i oppdragelsen og at barna skal være engasjert i kirkens barne- og ungdomsarbeid (Høeg 2009a:66). Jeg ønsker å støtte meg til denne tankegangen, selv om de som innehar trosincentiver ikke automatisk er de som er mest aktive i kirken. Det er som oftest denne grupperingen som må sørge for at trosfellesskapet blir opprettholdt både i form av store ritualer, men også gjennom kirkekaffe, kollekter, basarer og ungdomstilbud. Hypotetisk sett så tar jeg utgangspunkt i at mange av de som uttrykker trosincentiver i mye større grad enn medlemmer i de andre incentivkategoriene vil være en del av det såkalte troskollektivet innad i kirken og delta mer aktivt.

Religiøs mening

Dette punktet kan i utgangspunktet være vanskelig å måle, men jeg mener det er relevant i undersøkelsen av trosincentiver. I motsetning til en person som er kulturel religiøs så vil en person motivert ut i fra trosincentiver legge religiøs mening i deltagelsen i kirkelige arrangementer. Høeg viser til at ritualene har religiøs betydning for et flertall av medlemmene i Den norske kirke, men den religiøse betydningen er ikke alltid den som rager høyest blant medlemmene (Høeg 2001:96). Medlemmer som deltar først og fremst grunnet den religiøse meningen, ikke den familiære og sosiale, og vurderer kirken som stedet hvor religiøs mening kan hentes og forvaltes, vil falle inn under denne incentivkategorien. Ved å inneha trosincentiver støtter man tanken på at det kristne finnes i kirkerommet og hos kirkens profesjonelle. Både Høeg og Repstad argumenterer for at denne gruppen kan antas å være i størrelsesorden 10-20 % av medlemsmassen, men Repstad understreker også at skillet mellom de forskjellige kirkegruppene ikke er så skarpt som man ofte vil ha det til (Repstad 2000:50-62 ; Høeg 2009a:65-66). De som motiverer sitt medlemskap gjennom sin personlige tro vil bli betraktet som innehaver av trosincentiver.

Trosincentiver kan som de andre overnevnte motivasjonene oppsummeres ved hjelp av to kjerneelementer, tro og religiøse mening. Noen medlemmer i Den norske kirke kan motivere sitt medlemskap ut ifra at de tror på Gud og andre lutherske trosforestillinger. Personer med trosincentiver vil i all hovedsak legge en religiøs mening i sin deltagelse ved kirkelige ritualer og arrangement. De kan inneha andre incentiver, men det er den religiøse meningen ved ritualer og gudstjenester som vil fremheves.

3.3.5 Utmeldingsincentiver

Dette er en kategori konstruert underveis i denne oppgaven. Utgangspunktet er at jeg i forstadiet til operasjonalisering av de teoretiske modellene møtte flere som ikke passet inn i noen av de overnevnte kategoriene. Flere argumenterte for at grunnen til at de var medlem i Den norske kirke var på grunnlag av at det var mer strev å melde seg ut enn å bli værende. Andre mente grunnen til at de var medlem i kirken var fordi de ikke tjente noe på å melde seg ut. I utgangspunktet var tanken å basere denne kategorien på modellen om gratispassasjerer. Selve ideen om gratispassasjerer, i en religionsvitenskapelig kontekst, har bakgrunn fra teorien om rasjonelle valg eller *rational-choice*. Tanken bak denne teorien er at mennesker alltid søker å oppnå det de ønsker til minst mulig ulempe og kostnader, og at mennesker velger den religiøse retningen de ser fordeler av (Furseth & Repstad 2003:145). Denne religionsteoretiske tilnærmingen har kommet såpass sterkt inn i religionssosiologien at det har vært snakk om et paradigmeskifte (Iannaccone 1994:1181; Furseth & Repstad 2003:145). Et navn som ofte blir trukket fram i tillegg til Stark & Finke er Laurence R. Iannaccone. Iannaccone har i flere artikler hevdet at strenge kirker er sterke fordi de greier å bli kvitt gratispassasjerer. Dette er på grunn av at strenge kirker øker deltagelsen blant medlemmene og øker forpliktelsen til organisasjonen, noe som fører til at gruppen kan tilby større fordeler for nåværende og framtidige medlemmer (Iannaccone 1994:1181-1182). Strenge kirker som krever noe av medlemmene vil har større sjanse for å bli en suksess. Iannaccone følger opp ved å forklare hvordan problemet rundt gratispassasjerer oppstår:

The problem arises whenever the members of a group receive benefits in proportion to their collective, rather than individual, efforts. Because each member benefits whether or not he contributes to the common cause, each has a strong incentive to minimize his own efforts and "free ride" off those of others. If enough members yield to this temptation, the collective activity will surely fail. Free riding has wrecked many an enterprise, from small charities to global environmental initiatives. (Iannaccone 1994:1184)

Ifølge Iannaccone er gratispassasjerer farlig om man vil opprettholde en religiøs organisasjon, fordi individene kan minimere sin egen innsats og hente ut fordeler allikevel. Strenge kirker er sterke, rett og slett fordi de setter høyere krav til medlemmene. Det har kommet mye kritikk mot både *rational-choice* teorien og ideen om gratispassasjerer. Noen av innvendingene er at teorien er altfor individualistisk og ikke tar kulturelle og sosiale forhold med i betraktningen. Teorien ser også ut til å fungere mye bedre på menn enn på kvinner (Furseth & Repstad 2003:146-147). I konteksten til denne oppgaven er det også et par

problemer. For det første er Den norske kirke det vi kan kalle en "svak" kirke som ikke stiller krav til sine medlemmer, men som allikevel har stor støtte i form av medlemskap. Kirken som organisasjon er ikke på vei mot avgrunnen slik Iannaccone spår, selv om den består av mange såkalte gratispassasjerer. For det andre er det i denne oppgaven viktig å kunne skille de forskjellige incentivkategoriene fra hverandre. Bruken av begrepet gratispassasjerer blir dermed problematisk i den sammenheng. Problemet er at de som ikke ønsker eller orker å bidra i kirken, de såkalte gratispassasjerene, ofte ønsker å benytte seg av tilbudene kirken forvalter. Hele poenget med utmeldingsincentiver er at deltagerne hverken ønsker å bidra eller å konsumere kirkens tjenester. En kategori omtalt som gratispassasjerer vil derfor ikke favne noe nytt, men bli en underkategori til tjenesteincentivene. Kategorien har på dette grunnlaget blitt kalt utmeldingsincentiver slik at den skal kunne skilles fra de fire overnevnte kategoriene. Bakgrunnen for denne incentivkategorien er at noen medlemmer i Den norske kirke motiverer sitt medlemskap ut i fra at det vil koste dem mer praktisk og sosialt å melde seg ut enn å forbli medlem. De motiverer sitt medlemskap ved å frykte det negative som følger med utmelding og ikke hva de får ut av å være medlem. I tillegg vil det være en sterk fare for utmelding om de på en eller annen måte blir bedt om å bidra til kirken, både økonomisk og praktisk. Jeg vil poengtere dette i to hovedelementer, *kostnadsfrykt* og *likegyldighet*.

Kostnadsfrykt

Det er ingen kostnader verken praktisk eller sosialt ved å være medlem i Den norske kirke. En trenger ikke ofre noe for å være medlem. Det er ofte forbundet større kostnader både praktisk og sosialt om en melder seg ut. En person må bruke tid på å finne ut hvordan en melder seg ut, finne skjemaer, forstå skjemaer, fylle ut skjemaer, sende dette i et brev og i tillegg betale porto. Utmeldingsprosessen oppfattes av mange som tungvint og tidskrevende, og som kan forsterkes ved ulike oppslag i riksmidia om vanskeligheten ved å melde seg ut (Sellevold 20 november 2009). I tillegg til de praktiske konsekvensene kan noen også skade sin sosiale kapital i forhold til venner og familie ved å melde seg ut. De kan motivere sitt medlemskap ut ifra fraværet av negative konsekvenser fra sin sosiale omgangskrets. I sin doktoravhandling, som jeg har henvist til tidligere, har Høeg skapt en kategori hun kaller "ikke-kristne". Hun begrunner dette valget med at denne grupperingen har "lav emosjonell binding til kirken" og "ikke tar del i noen av kirkens aktiviteter, og som

oppgir ikke å ha religiøs tro" (Høeg 2009a:66). Valget av begrepet "ikke-kristne" må stå for Høeg sin egen regning, siden disse tross alt er medlem i kirken. Siden jeg undersøker motivasjon bak medlemskap og ikke religiøse tro, så synes jeg uansett at denne kategorien samsvarer på mange felt med utmeldingsincentiver. Det at disse personene ikke bruker kirken, ikke føler en tilknytning til den, men allikevel er medlem er derfor interessant.

Likegyldighet

Det andre poenget elementet fokuserer på medlemmenes likegyldighet ovenfor kirken. Lande & Winsnes argumenterer for at de som har vurdert utmelding ikke har noen sterke motiver for å fortsatt å være medlem (Lande & Winsnes 2005:68). Et problem med denne argumentasjonen er at forfatterne rangerer motiver og fastslår at motiver som for eksempel kostnadsfrykt eller sløvheter ikke har like høy verdi som grunnlag for hvorfor man er medlem i kirken som andre motiver som tradisjon eller tro. Uten å rangere motiver så er grupperingen "uten sterke motiver" bestående av de samme medlemmene som utmeldingsincentiver er ment å dekke. Slik situasjonen er i dag, stilles det ingen krav til medlemmene, hverken praktisk, sosialt eller økonomisk. Dermed kan noen individer begrunne sitt medlemskap ut ifra at de har mer å tape på å melde seg ut enn å forbli medlem.

Men om det hypotetisk sett ble stilt flere krav til medlemmene, både praktisk, økonomisk og sosialt ville da medlemmene meldt seg ut av kirken? Det som er viktig å få med er hvilke krav denne gruppen ville respondert på. Jeg vil anta at det som kan føre til utmelding er om det oppstår konsekvenser for disse medlemmene personlig. Potensielle muligheter som kan oppstå er eksplisitt skattelegging som i våre naboland, en enklere utmeldingsprosess og større praktiske konsekvenser. Om kirken begynner å sette krav til bidrag sosialt eller økonomisk hos medlemmene og bli en "strengere" kirke så ville det muligens øket motivene for å melde seg ut. Ifølge Winsnes ville 48 % av de som har vurdert å melde seg ut, ikke være medlem av Den norske kirke dersom de kunne spare 2000 kr på å melde seg ut (Lande & Winsnes 2005:69). I Sverige viser Bromander at motivene for å melde seg ut ofte omhandler kirkens motstand mot kvinnelige prester, økonomisk gevinst og i all hovedsak er faren størst for utmelding blant de som ikke har et klart og gjennomreflektert motiv for å være medlem (Bromander 2005:149). Det er viktig å komme med en presisering når det gjelder det jeg kaller likegyldighet. Likegyldigheten vil bare innebære at sannsynligheten for utmelding øker om kirkemedlemskapet kan føre til konsekvenser for

medlemmet personlig. Om kirken for eksempel nekter å vie homofile så vil en person som innehar utmeldingsincentiver høyst sannsynlig ikke bry seg, i alle fall ikke i den grad at han eller hun melder seg ut i protest. Dermed er det viktig å skille mellom grunner som fokuserer på idealisme, og praktiske eller økonomiske grunner. De som innehar utmeldingsincentiver vil melde seg ut om de merker at det vil gagne dem personlig, og forbli medlem om det er den løsningen de individuelt tjener mest på.

Utmeldingsincentiver inneholder to elementer, kostnadsfrykt og likegyldighet. Kostnadsfrykten innebærer at noen medlemmer motiverer sitt medlemskap ut ifra at det ikke koster noe praktisk og sosialt å være medlem og at det vil oppstå større praktiske og sosiale konsekvenser om de melder seg ut. For det andre vil de være likegyldige til hva kirken driver på med, men det vil være en stor fare for utmelding om det stilles økonomiske eller praktiske krav til de personlig.

3.4 Oppsummering

Jeg vil ta i bruk begrepet *incentiv* for å undersøke hva som motiverer nordmenn til å være medlem i Den norske kirke. For å kunne måle motivasjon er fem incentivkategorier konstruert på bakgrunn av ulike teoretiske retninger. Dette er idealtypiske kategorier som er konstruert i et forsøk på å skille ulike incentiver fra hverandre. I flere publikasjoner har de teoretiske modellene jeg har tatt utgangspunkt i blitt brukt om hverandre. Det finnes en blanding av det jeg kaller tjeneste-, tradisjons- og nasjonsincentiver som samme konsept i løpet av en side hos Repstad (Repstad 2000:40). Det er viktig å være oppmerksom på at det er muligheter for at de overstående kategoriene ikke kan skilles fra hverandre. Neste kapittel vil ta for seg hvordan de fem incentivkategoriene kan operasjonaliseres slik at det gjør det mulig å finne de ulike incentivene blant respondentene. I tillegg vil kapittelet inneholde en kvantitativ analyse for å undersøke om incentivkategoriene kan spores i mitt utvalg.

Kapittel 4. Fra teori til empiri

Dette kapittelet forklarer hvordan det teoretiske fundamentet presentert i forrige kapittel er blitt operasjonalisert for å gjøre det mulig å undersøke hypotesen om ulike incentivkategorier blant kirkemedlemmer i Den norske kirke. Først vil selve operasjonaliseringen bli diskutert og deretter vil konstruksjonen av spørreskjemaet presenteres. Hoveddelen av kapittelet er en analyse med en kvantitativ tilnærming til datamaterialet. Det vil bli diskutert om incentivkategoriene kan spores ved hjelp av skalaer basert på påstander. Deretter vil jeg presentere de første resultatene fra undersøkelsen hvor den demografiske sammensetningen av mine respondenter og ulike variabler blir drøftet. Til slutt vil hver enkelt incentivkategori bli analysert hver for seg for å undersøke hvilke variabler som stikker seg ut. Avslutningsvis vil det bli diskutert om det er mulig å skille de fem incentivkategoriene fra hverandre.

4.1 Fra tekst til spørreskjema

Holdninger eller motiver hos respondenter er tidligere blitt målt ved hjelp av skalaer i både sosiologi og psykologi. Ifølge Tove L. Mordal, seniorforsker ved SIFO, kan skaleringsteknikker brukes på blant annet hypoteseutprøving, om en ønsker å finne ut om det ligger en spesiell dimensjon bak holdninger, meninger eller motiver (Mordal 1989:120). En av skaleringsteknikkene er det som i sosiologien kalles en summeringsskala eller Likert-skalaen. Denne skalaen brukes som oftest til å måle dimensjoner knyttet til ulike holdninger eller motiver (Mordal 1989:113). Utgangspunktet for en slik skala er å formulere påstander som alle referer tilbake til en bestemt dimensjon og som graderes i skalaer ettersom hvor enig eller uenig respondenten er i dem. Deretter knyttes enighetsgraden sammen og gir et tall som kan si hvor sterkt respondenten er knyttet til den aktuelle dimensjonen. Dette er en fremgangsmåte som kommer nærmere inn på hvilke motiver og holdninger ulike respondenter innehar. En slik summeringsskala kan kritiseres for å ikke måle en eksakt motivasjon. Denne oppgaven er ikke ute etter å måle en eksakt motivasjon, men å undersøke om det er noen incentiver som utmerker seg. Ifølge Mordal er skaleringsmodeller brukbare for mange teoretiske formål i sosialvitenskapen og skaleringsmetoden “anses derfor å være fornuftig og anvendbar i praksis” (Mordal 1989:125) Slike modeller er tidligere

brukt i undersøkelser av motiver og holdninger og er i tillegg anvendbare for å kunne teste ut teorier. Derfor valgte jeg denne fremgangsmåten som undersøkelsesform av motivasjoner bak kirkemedlemskap.

4.2 Spørreskjemaet

Spørreskjemaet (Vedlegg 3) brukt i denne undersøkelsen består av 22 spørsmål og 22 påstander²³ og ble konstruert i fire ulike grupperinger.

Første gruppering (S 1-2)

Den første grupperingen var ment å være kontrollspørsmål eller screeningsspørsmål (Haraldsen 1999:60). Det har i anledning kirkevalget vært mye diskusjon omkring rot i medlemsregisteret til Den norske kirke og derfor var det helt nødvendig å ha screeningsspørsmål for å bekrefte medlemskapet. I løpet av hele datainnsamlingen var det to personer som ikke svarte bekreftende på disse spørsmålene. De er oppført som "Feiloppføringer" i Tabell 1 i innledningen.

Andre gruppering (S 3-15)

Spørsmålene i andre gruppering er todelt. Spørsmålene 3-7 og 10-11 er lukkede spørsmål hvor respondenten skulle oppgi deltagelse i ulike kirkelige aktiviteter. Ifølge Haraldsen bør de første spørsmålene i en spørreundersøkelse være inkluderende og relevante for respondenten som skal svare (Haraldsen 1999:223). Spørsmål om respondentenes deltagelse anså jeg som en enkel og lett start på intervjuet. Det viste seg i undersøkelsen at mange hadde vanskelig for å huske eksakt hvor mange ganger de hadde vært i kirken. Dermed ble det noen ganger spurt om et cirka antall, siden det eksakte antallet ikke alltid kunne huskes konkret. Derfor kan det ha eksistert både over- og underrapportering fra respondentene. Spørsmålene 8, 9, 12.1, 13.1 og 15 er det som på metodespråket er kalt åpne spørsmål, hvor respondentene skulle tenke over sitt medlemskap og svare på spørsmål uten bli gitt svaralternativer. Det viste seg at både spørsmål åtte og ni var plassert litt ubeleilig i undersøkelsen og at slike åpne spørsmål kom litt uventet på respondentene, ved

²³ Se Vedlegg 3 for Spørreskjemaet. Videre i oppgaven vil bokstaven S referere til spørsmål, bokstaven P til påstander. Bokstaven T referer til tabeller i vedlegg 4 og 5.

at det gikk direkte fra et lukket til flere åpne spørsmål. Allikevel greide de aller fleste respondentene å avgi et svar når de bare fikk litt tid til å tenke seg om. Spørsmål som omhandlet utmelding ble plassert til slutt i spørreskjemaet. Et problem som kunne skje ved å stille utmeldingsspørsmål tidlig i undersøkelsen var at respondentene kunne forsvare sitt ståsted om å være medlem eller sitt ønske om å melde seg ut gjennom undersøkelsen, og at dette kunne påvirke svarene. Derfor valgte jeg å ikke blande inn spørsmål om utmelding i samme prosess hvor jeg søkte etter incentiver og motivasjoner for å være medlem.

Tredje gruppering (Påstander 1-22)

Det kan ved første øyekast virke vanskelig å operasjonalisere incentivkategoriene inn til målbar empiri. Derfor ble det tatt utgangspunkt i en modell Gustav Haraldsen benytter seg av (Haraldsen 1999:103). Denne modellen ble brukt for å operasjonalisere de teoretiske begrepene og gjorde det lettere å utdype konkret hva de ulike underelementene i hver incentivkategori skulle måle. Ved å ta i bruk denne modellen ble det mulig å skille incentivkategoriene fra hverandre og spesielt de ulike elementene i hver kategori. Denne operasjonaliseringen kan eksemplifiseres. I incentivkategorien, *tradisjonsincentiver*, finnes det to underelementer, *tradisjonisering* og *meningsaspekt*. Det finnes to hovedpunkter i underelementet *tradisjonisering*, Identitet og kulturarv. Begreper som identitet og kulturarv er betegnelser som er ganske abstrakte og vanskelige å måle uten ekstra utdypning. Identitet og kulturarv er begge delt opp i ytterligere tre betydninger. Kulturarv innebærer støtte til en materiell og immateriell kulturarv, det innebærer å føle en kontinuitet med fortiden og anerkjenne eller sympatisere med religiøse samfunn. Ved å dissekere hver kategori flere ganger ble det mulig å formulere påstander som respondentene skulle ta stilling til og knytte disse til de respektive incentivkategoriene. For å se hvorfor påstandene er formulert akkurat slik de er skrevet i spørreskjemaet, så henviser jeg til incentivtabellen (Vedlegg 2) hvor formuleringen av hver enkelt påstand er grundig gjennomgått.²⁴

I alt er det 22 påstander fordelt på de fem incentivkategoriene. Fem påstander viser tilbake til tjenesteincentiver, tradisjonsincentiver og nasjonsincentiver, fire viser til

²⁴ Hver incentivkategori er først klassifisert i egne tabeller og under er det en gjennomgang av formuleringen av hver enkelt påstand. På grunn av plassproblemer er ikke dette inkludert i selve oppgaven, men det er viktig å understreke at formuleringene av påstandene er nøye planlagt slik at de i størst mulig grad skal speile innholdet til incentivkategoriene slik de ble presentert i kapittel tre.

trosincentiver og tre viser til utmeldingsincentiver. Ved hjelp av en 5punkts Likert-skala var målet å undersøke holdninger og motiver i forhold til respondentenes medlemskap. I første rekke ønsket jeg at skalaen skulle gå fra sterkt enig til sterkt uenig, men det viste seg at respondentene som ble intervjuet over telefon ikke forstod distinksjonen mellom sterkt enig og enig, og derfor ble skalaen omformulert. Et problem som kan oppstå ved å be respondenter ta stilling til påstander er, ifølge Mordal, at de har en hang til å være enig, ofte for å blidgjøre intervjueren (Mordal 1989:147-148). Det er vanskelig å vite om respondentene virkelig er så enig som de uttrykket seg og derfor er det viktig å ha denne innvendingen i hodet når analysen blir presentert. Påstandene i skjemaet ble delt i to hovedgrupper, de mer generelle først og de personlige (med formuleringen jeg i seg) til slutt. Dette ble gjort for å gjøre det systematisk både for intervjuer og respondenter slik at det ikke skulle oppstå misforståelser.

Alle svar avgitt av respondentene på påstandene ble rangert på en fempunkts skala, hvor svaralternativene var *enig, delvis enig, verken enig eller uenig, delvis uenig og uenig*. Det innebar at tallverdien for svaret "enig" var lik 1, mens tallverdien for "uenig" var lik 5.²⁵ Som nevnt ovenfor hadde hver incentivkategori fra tre til fem påstander knyttet til seg. Ved å summere tallverdiene for påstandene tilhørende hver incentivkategori og deretter dele dette på antall summerte påstander så fikk hver respondent et tall for hvor sterkt han/hun knytter seg til hver incentivkategori. Dette tallet kan være så lavt som 1,00 som indikerer enighet til alle påstandene eller så høyt som 5,00 som indikerer uenighet til alle påstandene knyttet til en incentivkategori. Neste steg er et tolknings spørsmål. Hvor settes grensen for hver incentivkategori? I denne oppgaven opererer jeg med ganske strenge tallgrenser for i det hele tatt å kunne hevde at noen kan inkluderes i en incentivkategori. I utgangspunktet må det være en stor grad av enighet eller delvis enighet i alle påstandene som er knyttet til hver incentivkategori for at respondentene kan inkluderes, men denne tallgrensen er uansett bestemt ut i fra min egen tolkningshorisont. Dermed er tallene og analysen av tall i denne delen tolkninger, selv om det metodisk er knyttet opp mot kvantitative

²⁵ I tillegg til de fem svarverdiene, var det også to verdier på svarene "vet ikke" eller "pass". Pass er blitt kategorisert som "missing eller manglende", og inngår ikke i selve skalaen. "Vet ikke" svarene er vanskeligere å plassere tallmessig. I utgangspunktet var de tallfestet til 6, altså utenfor skalaen. Jeg har valgt å holde på denne tallfestingen selv om det er problematisk. Ved at respondenter svarer "vet ikke" impliserer det at de, etter min tolkning, ikke har en mening om påstanden. I denne undersøkelsen innebærer det at de ikke har noen incentiver som styrer deres egen mening. Dermed velger jeg å se på et slikt svar som et svar uten motivasjonsfaktorer, og dermed blir det tallfestet utenfor skalaen.

analyseverktøy. I 4.4 kommer en gjennomgang av de fem incentivkategoriene og der vil hver enkelt incentivkategori bli gjennomgått og det vil bli argumentert for hvor tallgrensen går for de ulike kategoriene.

Fjerde gruppering (Spørsmål 16-22)

Den fjerde grupperingen er spørsmål om personopplysninger. Disse er plassert til slutt i spørreskjemaet for at siste del av undersøkelsen skulle bli en lett og behagelig avslutning for respondentene (Grønmo 2007:180). Om respondentene hadde vansker med å svare på mange av de tidligere spørsmålene og påstandene, så skulle det oppleves mestrende å kunne svare på alt mot slutten. Spørsmålene om personopplysninger er inkludert for å kunne sjekke hypotesene om incentivkategorier opp mot forskjellige variabler som blant annet alder, kjønn og bosetning.

4.3 Utvalgets demografiske sammensetning

Utvalgets sammensetning i henhold til variabler som kjønn, alder og bosted vil bli presentert under, i tillegg til deltagelse i ulike kirkelige aktiviteter. I delen som omhandler deltagelse vil variabler som kan ha noe å si for deltagelsen bare bli presentert om det er forhold som utmerker seg. Alle tabeller det refereres til ligger i Vedlegg 4.

Kjønn

Av de 126 respondentene som avga svar så er det en liten overvekt av kvinner (54 %) i forhold til menn (46 %) (T11). Disse er aldersmessig jevnt fordelt, men det er i hovedsak kvinner som har svart av de fra rundt 70 år og oppover (T18). Begge kjønn er jevnt fordelt i henhold til bosetning (T19). I forhold til yrkestatus er dette også jevnt fordelt mellom kjønnene, men det er en klar overvekt av kvinner i forhold til menn som betegner seg som pensjonister (T21). Dette henger nok sammen med at svar fra respondenter fra rundt 70 år og oppover i hovedsak er avgitt av kvinner.

Alder og bosted

Respondentene er ganske jevnt fordelt aldersmessig fra 18 og opp til 87 år, men flest svar avgitt er fra de i underkant av 40 år til i underkant av 60 år (T12). Et problem med spørsmålet som omhandlet bosted var at det bare var to alternativer å velge mellom og flere

respondenter etterlyste et tredje alternativ som drabantby eller forstad. Det kan derfor være noen som følte de hverken bodde i bysentrum eller på landet, men som valgte det alternativet de var mest enige i. Et problem med den videre analysen er at dikotomien mellom by og land som jeg opererer med ikke er like klar som det kan bli gitt inntrykk av. 52,4 % av respondentene er bosatt i bysentrum, mens 46,8 % er bosatt på landsbygden (T17). Det er en tendens til at de med høyeste utdanning er bosatt i bysentrum blant mine respondenter, mens de med lavere utdannelse er bosatt på landet (T30).

Deltagelse

Av 126 respondenter var det 34,1 % som hadde gått i kirken 0-1 ganger i løpet av 2009.²⁶ 28,6 % hadde deltatt 2-3 ganger i løpet av 2009 og 27,8 % av utvalget mitt hadde deltatt 4-9 ganger. Til slutt var det 9,5 % av respondentene som hadde deltatt 10 ganger eller flere. Ved å se på deltagelse i alle kirkelige aktiviteter i 2009 så har 54,5 % av kvinnene og 72,4 % av mennene gått i kirken under 4 ganger, mens 27,6 % av mennene og 45,5 % av kvinnene har gått 4 ganger eller mer i kirken i løpet av 2009. Det kan tyde på at kvinnene i mitt utvalg har en litt høyere deltagelse enn mennene. 75,8 % av de som er bosatt i bysentrum og 47,5 % av de som er bosatt på landsbygden deltok under fire ganger i kirken i 2009, mens 24,2 % av de som bor i bysentrum og 52,5 % av de som bor på landsbygden har deltatt fire ganger eller flere i kirken i løpet av 2009. Det kan tyde på de som bor i bysentrum sjeldnere deltar i kirken enn de som bor på landsbygden. 76,6 % av de som er 47 år eller yngre og 47,5 % av de over 47 år deltok under fire ganger i kirken i 2009. 23,4 % av de som er 47 år eller yngre og 52,5 % av de over 47 år deltok fire ganger eller flere. Det kan tyde på at i mitt utvalg så er det den eldre delen av respondentene som går mest i kirken.

Ut fra mitt materiale var det seks respondenter (4,8 %) av de spurte som hadde gått 3 eller flere ganger på søndagsgudstjeneste i kirken de siste tre månedene, noe som jeg betegner som aktiv deltagelse.²⁷ Ved å sammenligne med andre undersøkelser de siste årene oppgir rundt 5 % at de går på søndagsgudstjeneste en eller flere ganger i måneden (Høeg 2009:32). Selv om spørsmålstillingen er ulik, så viser det at det er et godt prosentvis samsvar mellom denne undersøkelsen og undersøkelser publisert av KIFO. Siden tallet på aktive er veldig lite så er det vanskelig å peke på noen variabler som utmerker seg, utenom

²⁶ For tabeller for deltagelse krysset opp mot de ulike variablene i dette avsnittet se Tabell 33 og 61-63.

²⁷ Se tabell 34 og 64-66 for oversikt over søndagsgudstjeneste og ulike variabler.

at det er en veldig liten del av kirkemedlemmene som aktivt deltar på søndagsgudstjenester i Den norske kirke. 83,3 % av respondentene hadde ikke deltatt på en eneste søndagsgudstjeneste, mens 16,7 % har deltatt på en eller flere søndagsgudstjenester i løpet av de tre siste månedene.

26,2 % oppgav at de pleier å gå i kirken på julaften, 15,9 % sa de gikk av og til og 57,9 % mente de ikke pleide å gå i kirken på julaften.²⁸ Det viser at kirken har en sentral stillingen for rundt av 1/4 mine respondenter i julefeiringen. I undersøkelser som Folkekirke 2000 oppgav rundt 1/3 av medlemmene at de hadde vært på gudstjeneste i julen, men Høeg opplyser om at bare 15 % av medlemmene gikk på selve julaftengudstjenesten, et prosentvis tall betraktelig lavere enn utvalget mitt (Høeg 2009:32 og Winsnes 2006:91). Grunnen til avviket kan være at flere rapporterer at de pleier å gå på julaftengudstjeneste enn de som møter opp. Det er også en mulighet for at mitt utvalg har en høyere deltagelsesprosent sammenlignet med gjennomsnittet for hele Norge. Det er blant de som går 2-6 ganger i kirken i året at det er høyest oppslutning rundt julaftengudstjenestene. I tillegg er det interessant at av de 33 respondentene som oppgav at de gikk i kirken på julaften, så har 70 % av disse ikke deltatt på søndagsgudstjenester og kun 15 % av de som oppgir at de går av og til har deltatt på søndagsgudstjenester de tre siste månedene. Denne grupperingen, som deltar på julaftengudstjeneste, men ikke søndagsgudstjeneste, kan på mange måter blir omtalt som julaftenkristne. I forhold til variabler som kjønn, alder og bosted er deltagelse på julaftengudstjeneste jevnt fordelt, og det er ikke noen variabler som utmerker seg spesielt.

28,6 % oppgav at de hadde deltatt på et eller flere kulturarrangement i kirken de siste tre månedene.²⁹ I ettertid kan det påpekes at spørsmålet var litt klumsete formulert, ved at noen oppfattet det som om det ble spurt om de hadde deltatt, forstått som å stå på scenen i kirken og ikke som tilhører. De aller fleste gangene ble dette oppklart før respondenten svarte. 28,6 % er uansett flere enn de 16,7 % som sa de hadde deltatt på en eller flere søndagsgudstjenester i løpet av de siste tre månedene, noe som tyder på at kirken i større grad har deltagere på kulturarrangement enn på gudstjenester. Men siden datainnsamlingen min foregikk i tiden før og etter julefeiringen, som er høytid for konserter og andre kulturarrangement i kirken, så er det mulig at deltagelsesprosenten er i overkant høy.

²⁸ Tabeller for deltagelse på julaftengudstjeneste se Tabell 35, 41, 46 og 67-69.

²⁹ For tabeller omkring deltagelse på kulturarrangement se Tabell 36 og 70-72.

Sammenligner vi mitt utvalg med gjennomsnittet for hele Norge så opplyser Høeg om at det var rundt den samme andelen som hadde deltatt på gudstjenester i julen som også hadde deltatt på kulturarrangement (Høeg 2009:34). Deltagelsen på kulturarrangement, ifølge den undersøkelsen, hadde et tidsperspektiv på tolv måneder, mot tre måneder i denne oppgaven. Det er uansett likheter mellom undersøkelsene ved at i overkant av 1/4 av mitt utvalg både pleier å delta i kirken på julaften og har deltatt på kulturarrangement. Ved å fokusere bare på alder så var det 12,9 % av de som var 37 år eller yngre som hadde deltatt på kulturarrangement, mens det var 35,2 % av de mellom 38 år og 77 år som hadde deltatt på et eller flere kulturarrangement i kirken de siste tre månedene. Ifølge mitt utvalg er kulturarrangementene i kirken i størst grad besøkt av middelaldrende kirkemedlemmer.

15 respondenter (11,9 %) sa de deltar på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus.³⁰ Et problem med dette spørsmålet, sett i ettertid, er at det ikke er tidsbegrenset og dermed er vanskelig å vite om det er en engangs deltagelse eller jevnlig. De som svarte at de deltok, ble også spurt om hvilke type arrangementer de deltok på. Det varierte mellom basarer, gudstjenester, pensjonisttreff, aktiviteter for barn, søndagskole og storfamilietreff. Av de som deltok i bedehus var 73,3 % bosatt i mer rurale strøk mot 26,6 % bosatt i mer urbane strøk, noe som er naturlig siden bedehusene som oftest er basert utenfor sentraliserte byområder. I tillegg så er det en stor overvekt kvinner (86,7 %). Aldersmessig er det relativt jevnt fordelt og ingen aldersgrupper utmerker seg.

Syv respondenter (5,6 %) bidrar eller har ansvar for ulike kirkelige aktiviteter, mens åtte (6,4 %) av de som svarte regner seg som aktive i kirken.³¹ Det er bare rundt halvparten av de som regner seg som aktive som har ansvar for kirkelige aktiviteter, mens det blant de som har ansvar for kirkelige aktiviteter også bare er rundt halvparten som regner seg som aktive. De som bidrar eller har ansvar for kirkelige aktiviteter er jevnt fordelt både i henhold til kjønn og bosted, men alle er mellom 38-77 år. I forhold til selvregneelse som aktiv er det en overvekt av kvinner (seks respondenter) i forhold til menn (to respondenter), mens respondentene er jevnt fordelt aldersmessig og bostedsmessig. Siden det er såpass få respondenter så er det ikke mulig å trekke noen slutninger ut ifra tallene. Men de fleste som

³⁰ Se tabell 37 og 73-75 for tabeller til deltagelse i bedehus.

³¹ Tabeller til dette avsnittet se tabell 38,39,50,60 og 76-81.

av meg er blitt kategorisert som aktive betegner også seg selv som aktive i kirken om en sammenligner med deltagelse på søndagsgudstjeneste.

Gjennomgangen av variabler som kjønn, bosted, alder og spesielt deltagelse har vist at mitt utvalg er identisk med kirkevirkeligheten beskrevet som det nordiske paradoks. Ved at tilnærmet ingen går på søndagsgudstjenester og at få går jevnlig i kirken for øvrig så bekrefter det tanken om en kirke med mange kirkemedlemmer hvor få av disse deltar jevnlig i kirkens kjernepraksiser. Allikevel er det en andel av kirkemedlemmene som har deltatt i kirken det siste året, men da på julaftengudstjenester og kulturarrangement. Neste steg i denne oppgaven er dermed å undersøke hvilke incentiver som ligger bak ønsker om å stå som medlem, når det store flertallet ikke deltar jevnlig i kirkelige aktiviteter.

4.4 En kvantitativ tilnærming

I denne delen vil det bli undersøkt om incentivkategoriene kan spores ved hjelp av skalaer basert på svar fra påstandene. Hver enkelt incentivkategori vil bli analysert hver for seg for undersøke hvilke variabler som utmerker seg. I hver kategori vil problemer og resultater ved påstandene bli diskutert, og påstandene vil bli analysert opp mot ulike variabler. Deretter vil tallgrensen for hver enkelt kategori bli diskutert. Hver incentivkategori vil også bli analysert opp mot ulike variabler og deltagelse. Til slutt vil det bli diskutert om det er mulig å skille de fem incentivkategoriene i mitt materiale fra hverandre.

4.4.1 Tjenesteincentiver

Påstandene P1, P2, P9, P15 og P20 viser tilbake til tjenesteincentiver. 86,4 % av respondentene sa seg enig eller delvis enig i P1, mens 93,6% var enig eller delvis enig i P2 (T82 og T86). Majoriteten av mine respondenter støtter begge påstandene, men kirkens oppgave som et samlingspunkt i tragiske tider har en klart høyere prosent som sier seg enig (76,8 %) enn kirkens ansvar for å opprettholde ritualtilbudet (63,2 %). I motsetning til de to første påstandene var det de som erklærte seg uenig i P9 som var interessante for tjenesteincentiver, noe som kan føre til et par problemer. Siden fokuset er på de som er uenig eller delvis uenig i påstanden, så er det ikke sikkert at de like klart kan knyttes til tjenesteincentiver. Det kan godt være at noen respondenter er uenige i påstanden, men ikke uttrykker støtte til tjenesteincentiver, men andre incentivkategorier. Derfor er denne

påstanden i større grad en ekstra forsikring i selve analysearbeidet. Om noen sier seg enig i de fire øvrige påstandene som henviser til tjenesteincentiver, så vil en erklært uenighet til P9 forsterke disse. Det var rundt halvparten av respondentene (48,0 %) som var uenig eller delvis uenig i påstanden, noe som er betraktelig lavere oppslutning enn de to overnevnte påstandene (T90). P15 fokuserte på bruk av kirken og at dette skulle være gratis, noe 81,6 % sa seg enig eller delvis enig i, et tall som ligger i samme enighetsgrad som påstandene som dreier seg om kirkens oppgave (T94). 84,0 % var enig eller delvis enige i P20 at det er greit at skatten de betaler finansierer kirken, noe som viser at begge påstandene som omhandler velferd får cirka samme svaroppslutning (T98). Denne korte gjennomgangen viser at påstandene (utenom P9) knyttet til tjenesteincentiver alle er støttet av en stor overvekt av respondentene.

Indeksen tjenesteincentiver ble konstruert ved at svarene på de fem overnevnte påstandene ble summert og delt på fem hos alle respondentene, noe som innebar at alle satt igjen med et tall som gikk fra 1,00 til 5,00 avhengig av hvor enige de var i de ulike påstandene. Tallgrense for tjenesteincentiver er satt på maks 1,60. Det innebærer at respondenten må være enig i minst to påstander og delvis enig i de tre andre (eller uenig eller delvis uenig i P9). Dette er en ganske streng grense, men jeg mener det bør være en høy grad av enighet i alle påstandene for å i det hele tatt kunne påstå at noen innehar tjenesteincentiver. Respondentene innenfor denne grensen ble omkodet til tallet 1. Respondenter med høyere snitt enn 1,60 kan også inneha tjenesteincentiver, men ikke i så sterkt grad at jeg kategoriserer de innenfor tjenesteincentivkategorien. Grupperingene utenfor tallgrensen ble omkodet fra 2 til 5 avhengig av hvor mye eller lite de indikerte tjenesteincentiver. Ved å se på gjennomsnittet til alle respondentene, i tabell 4, er det 38,9 % innenfor grensen satt på 1,60 og kodet til 1, mens rundt 45,2 % er i grupperingen rett utenfor (1,80-2,40) kodet til 2.

Tabell 4 viser at det store flertallet av respondenter enten faller innenfor grensen satt for tjenesteincentiver eller kategoriseres rett utenfor. Det er bare noen få som ikke har noen indikasjoner på tjenesteincentiver i det hele. Ved å knytte de som har tjenesteincentiver opp mot ulike variabler som kjønn, alder, bosted, yrkestatus, sivilstand og utdanning så er det ikke noe som utmerker seg. Det er litt flere kvinner enn menn som innehar tjenesteincentiver, men det er også flere kvinner enn menn som har svart på undersøkelsen

(T102). Aldersmessig finnes det tjenesteincentiver jevnt over hele alderspekteret, mens det er litt flere bosatt på landsbygden enn i urbane strøk som har tjenesteincentiver (T107 og

Grad av tjenesteincentiver	Antall	Prosent
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	49	38.9
2 1.80-2.40	57	45.2
3 2.60- 3.20	15	11.9
4 3.40- 4.00	3	2.4
5 4.20 -4.80	1	0.8
Total, uten manglende	125	99.2
Mangler av ulike grunner	1	0.8
Total	126	100.0

T108). Det er på den ene siden interessant i og med at det er flere personer bosatt i urbane strøk som har avgitt svar. På den andre siden er det overtall av folk bosatt i byområder som befinner seg i kategori 2 (1,80-2,40). Dermed er det vanskelig å konkludere på hva overvekten av ruralt bosted egentlig betyr.

I henhold til deltagelse samsvarer gjennomsnittet for hele utvalget ganske godt med tjenesteincentiver. Ved å se på de som er klassifisert innenfor tjenesteincentivkategorien så gikk 28,6 % i kirken 0-1 ganger i 2009, mens 38,8 % gikk 2-3 ganger. Det var 26,5 % som gikk 4-9 ganger, mens 6,1 % gikk 10 ganger eller flere (T109). I forhold til søndagsgudstjeneste var det en respondent (2,0%) som hadde gått tre ganger eller mer i løpet av de tre siste månedene, mens 87,8% ikke hadde deltatt på noen søndagsgudstjeneste. Seks respondenter (12,2 %) hadde deltatt en eller flere ganger på søndagsgudstjeneste de tre siste månedene (T110). Gjennomsnittet for de som innehar tjenesteincentiver ligger dermed litt lavere enn hele utvalget når det kommer til deltagelse i søndagsgudstjeneste. 30,6 % pleier å gå i kirken på julaften, 14,2 % går av og til, mens 55,1 % aldri går blant de som har tjenesteincentiver (T111). Deltagelse på julaftengudstjeneste er tilnærmet likt mellom hele utvalget og de med tjenesteincentiver. Det var 24,4 % som sa de hadde deltatt på kulturarrangement, et tall som er noen få prosent under gjennomsnittet for hele utvalget (T112). Det er i likhet med hele utvalget nesten dobbelt så mange av de som innehar tjenesteincentiver som har deltatt på et kulturarrangement enn på søndagsgudstjeneste de siste tre månedene. I forhold til deltagelse i lokale bedehus, ansvar for kirkelige aktiviteter og selvregning som aktiv så er gjennomsnittet for de med tjenesteincentiver prosentvis på samme nivå som hele utvalget (T113, T114 og T115). De som er kategorisert som innehaver av tjenesteincentiver speiler majoriteten av alle de spurte i undersøkelsen i forhold til deltagelse.

Det er en positiv korrelasjon mellom støtte til statskirken og å inneha tjenesteincentiver (T117). Ingen av de som er karakterisert som innehaver av

tjenesteincentiver er imot statskirke, mens det er en liten del som ikke har gjort seg opp noen mening (T116). Det tyder på at de som innehar tjenesteincentiver av mine respondenter ønsker å videreføre statskirkeordningen.³² Ved å se på utmeldingsvurdering så viser det at cirka litt over 1/3 av de som innehar tjenesteincentiver har vurdert å melde seg ut, mens i underkant av 2/3 ikke har vurdert det. Dermed er prosenten rundt vurdert utmelding på samme nivå som hele utvalget, hvor rundt 30 % oppgav at de hadde vurdert utmelding (T118).

4.4.2 Tradisjonsincentiver

P6, P13, P14, P17 og P21 er påstandene som henviser tilbake til tradisjonsincentiver. P6 omhandlet bindingen mellom kirkemedlemskap og identitet, og 56,5 % sa seg enig eller delvis enige i at medlemskap i Dnk var en del av deres identitet (T119). Det er en klar overvekt av kvinner (76,0%) i forhold til menn (24,0%) om en bare ser på de som sa seg enige, en overvekt som ikke er like klar om de som var delvis enig blir inkludert (T120). Også i forhold til bosted og alder skiller denne påstanden seg ut ved at 71,4 % av de som sa seg delvis uenig eller uenig er bosatt i byområder og bare 10 % av de som er enige eller delvis enige er 37 år eller yngre. På en annen side er 51,4 % av de som er uenig eller delvis uenige 37 år eller yngre (T121 og T122). Det kan tyde på at kirkemedlemskapet som identitet er sterkest for kvinner og de rundt 40 år og oppover.

P13 var formulert for å sjekke hva respondentene tenkte om den immaterielle kulturarven. Dessverre har formulering av påstanden i etterkant vist seg å være litt mangelfull. Ved å inkludere ordet tradisjon i selve påstanden forutsettes det at kristendommen er tradisjon, uten at respondenten kan ta stilling til det.³³ 89,6 % sa seg enig eller delvis enig, et tall som muligens ville vært lavere om påstanden hadde vært formulert helt presist (T123). Den materielle kulturarven ble dekket av P14 og med fokus på kirkebygg. Det viser at kirkene er en type kulturarv som tilnærmet alle mine respondenter ønsker skal bli tatt vare på. Hele 95,2 % sa seg enig eller delvis enig i at kirkebyggene må bli tatt vare på, mens bare 2 respondenter (1,6 %) var uenige på et eller annet vis (T127). P17 som postulerte at respondentene var medlem i kirken fordi det var familietradisjon ble støttet av 64,8 %

³² Gjennomgangen av statskirkespørsmålet og utmeldingsvurdering for hele utvalget finnes i 5.2 og 5.4.

³³ Hadde påstanden vært formulert som "kristendommen er viktig å støtte og ta vare på", så ville den nok vært enda mer presis.

som sa seg enige eller delvis enige (T131). Og til slutt var det P21, som skulle ta for seg meningsaspektet, en påstand som kunne vært formulert bedre. Selv om denne påstanden var vanskelig for noen å ta stilling til, på grunn av bruken av begrepet kulturell, så forstod flertallet påstanden og syntes den var grei å ta stilling til. 58,4% var enig eller delvis enige, noe som viser at svarprosenten ligger på samme nivå som både spørsmål om identitet og tradisjon (T135).

Indeksen til tradisjonsincentiver inneholder også fem påstander, og dermed er

Tabell 5. Indeks av Tradisjonsincentiver		
Grad av tradisjonsincentiver	Antall	Prosent
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	37	29.4
2 (1.80-2.40)	51	40.5
3 (2.60- 3.20)	27	21.4
4 (3.40- 4.00)	9	7.1
6 (5.00 -)	1	.8
Total, uten manglende	125	99.2
Mangler av ulike grunner	1	.8
Total	126	100.0

grensen for å bli regnet som innehaver av tradisjonsincentiver satt til 1,60, i likhet med tjenesteincentivene. Tabell 5 viser at 29,4 % av respondentene kan plasseres innenfor grensen satt for tradisjonsincentiver, mens det i likhet med tjenesteincentivene er en stor gruppe som faller rett utenfor. Siden denne kategorien er litt mindre enn tjenesteincentivene så er det

noen variabler som utmerker seg. Kjønnssdeling er lik som i tjenesteincentivene ved at det er en liten overvekt av kvinner, men det innehar også hele undersøkelsen (T139). I forhold til alder er det noen forskjeller, selv om de ikke er store nok til å stadfeste dem som signifikante i forhold til mitt materiale. Det er i all hovedsak personer fra i underkant av 40 år og oppover som innehar tradisjonsincentiver. De som er yngre befinner seg i liten grad innenfor tradisjonsincentiver (T145). Selv om de under 38 år nesten ikke befinner seg innenfor grensen så er det en stor andel av denne grupperingen som befinner seg rett utenfor den definerte grensen til tradisjonsincentiver. Dermed er det vanskelig å påstå at det er i hovedsak den eldre delen av mine respondenter som innehar tradisjonsincentiver, men det er en indikasjon på at de med sterke tradisjonsincentiver er fra rundt 40 år og oppover. I forhold til bosetting er det også i denne kategorien en overvekt av de som er bosatt på landsbygden, mens det er en overvekt av urbane beboere som er plassert i kategorien rett utenfor den definerte grensen for tradisjonsincentiver (T144). Derfor er det vanskelig å trekke noen klare konklusjoner ut av disse tallene. Sivilstand, utdanning og yrkestatus har heller ingen signifikant betydning i forhold til tradisjonsincentivene (T140, T141, T142 og T143).

I forhold til deltagelse så har 21,6 % gått i kirken 0-1 gang i løpet av 2009, mens 35,1 % har deltatt 2-3 ganger og 43,7% har deltatt 4-7 ganger (T146). Det som er interessant er at ingen av de som er klassifisert som innehaver av tradisjonsincentiver har deltatt 8 ganger eller flere. Ved å sammenligne kirkedeltakelsen med gjennomsnittet til hele utvalget så er det færre som har gått 0-1 ganger blant de med tradisjonsincentiver, mens det er flere som har gått 2-7 ganger i kirken i 2009. Det kan på en side tyde på at de med tradisjonsincentiver går litt oftere i kirken enn gjennomsnittet av utvalget, men på en annen side er det ingen som har gått over 8 ganger i løpet av 2009 som viser at det er ingen såkalte aktive kirkegjengere. Dette kan eksemplifiseres ved at ingen av de med tradisjonsincentiver har deltatt på søndagsgudstjenester tre eller flere ganger de siste tre månedene, mens 89,1 % ikke har deltatt på noen søndagsgudstjeneste overhodet. 10,8 % har deltatt på en eller to søndagsgudstjenester (T147). Deltagelsesprosenten både i form av aktiv deltagelse eller deltagelse på søndagsgudstjeneste er lavere enn gjennomsnittet til utvalget, mens prosenten på de som ikke har deltatt er høyere. Det kan tyde på at de med tradisjonsincentiver deltar på andre typer arrangementer enn gudstjenester når de deltar i kirken.

32,4 % av de med tradisjonsincentiver sier de pleier å gå i kirken på julaften, 24,3 % sier de deltar av og til, mens 43,2 % sier de ikke deltar. 35,1 % har deltatt på kulturarrangement de tre siste månedene (T148 og T149). Disse tallene viser at deltagelse på julaftengudstjeneste og kulturarrangement er høyere enn utvalgsgjennomsnittet, noe som forsterker ideen om at dette er denne type arrangementer de med tradisjonsincentiver deltar i, i tillegg til livsløpsritualer som dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelse. Deltagelse i lokale bedehus er noen prosent høyere for de med tradisjonsincentiver enn utvalgsgjennomsnittet, mye av det er muligens på grunn av at det er en overvekt av respondenter bosatt på landsbygden som innehar tradisjonsincentiver (T150). Ansvar for kirkelige aktiviteter ligger på cirka samme prosentsats som utvalgsgjennomsnittet, mens det er ingen som regner seg som aktive i kirken (T151 og T152). Dermed er det samsvar mellom deltagelse og selvregning som aktiv ved at ingen respondenter verken aktiv deltar (etter min definisjon) eller regner seg selv som aktiv, noe som styrker indikasjonen på at de med tradisjonsincentiver deltar på andre arrangementer enn søndagsgudstjenester i kirken.

Ingen av de som innehar tradisjonsincentiver er i mot statskirke og bare et fåtall har ikke gjort seg opp noen mening (T153). Det er en positiv korrelasjon mellom tradisjonsincentiver og støtte til statskirken (T154). Denne korrelasjonen er ikke veldig overraskende siden de som motiverer sitt medlemskap ut i fra tradisjon trolig ser statskirkeordningen som en del av tradisjonen de vil bevare. De som innehar tradisjonsincentiver er sterkt knyttet til kirken og har sjeldent eller aldri vurdert å melde seg ut. Det er i all hovedsak de som aldri har vurdert utmeldelse som har incentiver som kan knyttes til tradisjon og det er negativ korrelasjon mellom tradisjonsincentiver og å ha vurdert utmeldelse (T155 og T156). Denne signifikante støtten til statskirke og ikke å ha vurdert utmeldelse understreker at de som innehar tradisjonsincentiver har knyttet et sterkt forhold til kirken. Tradisjon er ofte noe en tar med seg og sjeldent ønsker å kvitte seg med eller endre i stor grad, og det viser seg både i støtte til statskirkeordningen og at nesten ingen har vurdert utmeldelse.

4.4.3 Nasjonsincentiver

Påstandene P4, P5, P7, P10, og P11 er knyttet til nasjonsincentiver. P4 omhandlet bindingen mellom nasjonen Norge sine merkedager og kirken som deltager, og 33,6 % sa seg enig eller delvis enige i at det er helt naturlig at kirken er en del av 17 mai feiringen. Blant de som er enige eller delvis enige er det en overvekt av kvinner (66,8 %) i forhold til menn (33,2 %) og en overvekt av de som bor i rurale strøk (61,9 %) enn de bosatt i urbane strøk (38,1 %) (T157, T158 og T159). I P5 ble forholdet mellom norskhet og kirkemedlemskap undersøkt og det var 43,2 % som sa seg enig eller delvis enige i koblingen mellom norskhet og kirkemedlemskap. Også under denne påstanden er folk bosatt i rurale strøk (63,0 %) mer enige eller delvis enige enn de bosatt i byområder (37,0 %). En annen interessant observasjon er at 71,0 % av de mellom 58-77 år er enige eller delvis enige i påstanden, mens bare 16,1 % av de fra 18-37 år (T161, T163 og T164). Sammenhengen mellom det nasjonale og det kristne i det norske flagget ble undersøkt i P7. Tidlig i undersøkelsen kom det fram at formuleringen av denne påstanden ikke var god nok. Påstanden ble av noen oppfattet som et faktaspørsmål og ikke en påstand de skulle ta personlig stilling til.³⁴ Påstanden er litt svakere i forhold til svarkvalitet, uten at det er alvorlig nok til å utelate den fra en indeks. På den ene side viser

³⁴ Påstanden burde vært formulert slik "jeg synes det norske flagget er både et nasjonalt og et kristent symbol" og ikke slik den ble formulert, "Det norske flagget er både et nasjonalt og et kristent symbol".

resultatene, ved at 37,6 % sier seg enige eller delvis enige, at påstanden har samme enighetsgrad som de to overnevnte påstandene. På den annen side er det ikke noe klart skille mellom urbane (46,8 %) og rurale områder (53,2 %) i enighetsgrad, noe som kan indikere at denne påstanden ikke dekker det samme segmentet av kirkemedlemmer (T165 og T167).

P10 skulle i utgangspunktet måle etnos tankegang eller sjåvinisme blant kirkemedlemmer. Det viste seg tidlig i undersøkelsen at påstanden enten var dårlig formulert eller så eksisterer ikke denne type oppfatninger blant mine respondenter. De fleste hadde ingen problemer med at innvandrere ble medlem i Den norske kirke, men noen understreket at disse da måtte være kristne. Dette viser seg klart ved at 88,8 % er klart uenige at innvandrere ikke bør bli medlem i Den norske kirke (T169). På den ene siden ser jeg det som høyst sannsynlig at en omformulering av påstanden kunne ført til at en type sjåvinisme ville bli lokalisert. På den annen side så kan det antas at denne type sjåvinismen ikke fantes hos mine respondenter siden tilnærmet alle var uenig. Uansett konklusjon så har jeg valgt å utelate P10 fra indeksen. P11 skulle undersøke demosoppfatninger av kirken blant respondentene. Selve undersøkelsen viste at også denne påstanden burde vært omformulert litt. Ved å ha med ordet "åpen" så blir det lettere for respondenten å si seg enig, ved at det bare innebærer at kirken ikke kan stenge dørene for noen. Ved å ta bort dette ordet, så ville muligens påstanden blitt enda mer presis og treffe bedre blant de som jeg antok hadde nasjonsincentiver.³⁵ Selv om dette bare er en antagelse, så viser resultatene at hele 82,4 % stilte seg enig eller delvis enig i denne påstanden, en mye høyere enighetsgrad enn de andre påstandene som omhandler nasjonsincentiver. I tillegg det en liten overvekt av de som bor i urbane strøk (54,4 %) i forhold til rurale (46,6%) som er enige eller delvis enige, også det en motsetning til de øvrige påstandene i denne kategorien (T170 og T172).

Påstandene som omhandler nasjonsincentiver har vist seg gjennom erfaringer under datainnsamling at de ikke er formulert like grundig som de burde vært. Det er på en side en svakhet at påstandene ikke dekker helt det de var beregnet å dekke, men de gir uansett verdifull informasjon for hvem som støtter slike holdninger. Indeksen til nasjonsincentiver

³⁵ Påstanden ville da sett slik ut. "Den norske kirke bør være en kirke for alle norske statsborgere uansett hvilken religion de tilhører."

inneholder fire påstander (pga ekskluderingen av P10) i motsetning til fem på de to overnevnte. Dermed er den tallfestede grensen satt til 1,50 som innebærer at respondenten minimum må være enig i to påstander og delvis enig i de to andre for å kunne regnes som innehaver av nasjonsincentiver.

Tabell 6. Indeks av Nasjonsincentiver.		
Grad av nasjonsincentiver	Antall	Prosent
1 <i>Nasjonsincentiver (1.00-1.50)</i>	16	12.7
2 (1.75-2.25)	21	16.7
3 (2.50-3.00)	27	21.4
4 (3.25-3.75)	31	24.6
5 (4.00-4.50)	24	19.0
6 (4.75-)	6	4.8
Total, uten manglende	125	99.2
Mangler, av ulike grunner	1	.8
Total	126	100.0

Denne incentivkategorien er betydelig mindre enn de to overnevnte, ved at bare 12,7 % av respondentene faller innenfor den satte grensen. I tillegg er grupperingen som faller rett utenfor relativt liten med 16,7 % av respondentene. Til sammen er det under 30 % av respondentene i de to øverste kategoriene. Det er et fåtall av mine respondenter som innehar nasjonsincentiver, iallefall slik jeg har utformet dem. Ved å knytte kirken klart opp mot nasjonen, slik det er

gjort her, så viser det at det er få kirkemedlemmer som støtter seg til denne typen incentiver. I forhold til kjønn så er det elleve kvinner (68,8 %) mot fem menn (31,2 %) som innehar nasjonsincentiver (T174). Det er vanskelig å trekke noen klare slutninger ut i fra denne variasjonen, spesielt når det i undersøkelsen er flere kvinner enn menn som har avgitt svar. Overvekten av kvinner er allikevel sterkere prosentvis enn i de to overnevnte incentivkategoriene. Aldersaspektet er også interessant. Det virker som om det i all hovedsak er de som er litt eldre som innehar nasjonsincentiver. Dette er ikke en sammenheng som er statistisk signifikant i forhold til mitt materiale, men av det lille antallet som innehar tradisjonsincentiver er alle over 38 år og de fleste, 11 av 16, 58 år eller eldre (T175). På den annen side er mange av de kategorisert rett utenfor grensen til nasjonsincentiver mellom 38 og 57 år. Ifølge mitt materiale er det lite sannsynlig at unge mennesker, da i hovedsak de under 38 år, vil inneha nasjonsincentiver.

Ved å undersøke variabler som utdanning, yrkestatus og sivilstatus så er det ingen klare tall som stikker seg ut for denne kategorien, men det som er litt interessant er at det i hovedsak er de som ikke har hjemmeboende barn som innehar nasjonsincentiver. Kun 2 av 16 respondenter har barn boende hjemme hos seg, noe som gjenspeiler at det store flertallet av de med nasjonsincentiver er den eldre delen av befolkningen (T176, T177, T178 og T179). Det er i stor grad de som er bosatt på landsbygden som innehar nasjonsincentiver.

Det er en signifikant negativ sammenheng mellom nasjonsincentiver og hvor man er bosatt. Det vil si at det er en negativ korrelasjon mellom nasjonsincentiver og bosetning i byområder (T180 og T181). Konstruksjonen av nasjonsincentivene innebar støtte til kirken som en nasjonal aktør og samlingspunkt på blant annet 17 mai i tillegg til å knytte norskhet opp mot kirkemedlemskap. Ved at det er en overvekt av eldre mennesker bosatt i hovedsaklig rurale strøk som innehar nasjonsincentiver, så er det naturlig at kirken har en sterk stilling hos denne gruppen også som nasjonalt symbol.

Ved å se på deltagelse blant de som er kategorisert som innehavere av nasjonsincentiver så viser tallene at 12,5 % gikk i kirken 0-1 ganger i 2009, 18,8 % gikk 2-3 ganger, mens 56,2 % gikk 4-9 ganger. 12,5 % gikk 10 ganger eller flere (T182). I forhold til utvalgsgjennomsnittet er det prosentvis færre som har gått 0-3 ganger i kirken, mens det er prosentvis flere som har gått 4-9 ganger i kirken i løpet av 2009. 1 av 16 (6,3 %) av de med nasjonsincentiver har deltatt på søndagsgudstjeneste tre ganger eller flere de siste tre månedene, mens 75,0% har ikke deltatt i det hele tatt. 25,0% har deltatt en eller flere ganger på søndagsgudstjeneste de siste tre månedene (T183). 37,5 % pleier å delta på julaftengudstjenester, 31,3 % deltar av og til, mens 31,3 % aldri deltar (T184). Deltagelse på julaftengudstjenester ligger prosentvis ganske klart over utvalgsgjennomsnittet. Det var 37,5 % som sa de hadde deltatt på et kulturarrangement de siste tre månedene (T185). Det kan tyde på at kirken i litt større grad er et samlingspunkt i form av tradisjonelle ting som julaftengudstjeneste og kulturelle arrangementer enn ordinære gudstjenester for de som innehar nasjonsincentiver. Men det er vanskelig å trekke klare slutninger siden det er såpass få respondenter som innehar nasjonsincentiver. 31,3 % har deltatt på arrangementer i lokale bedehus, et tall prosentvis mye høyere enn utvalgsgjennomsnittet (T186). Et såpass høyt tall er ikke noen stor overraskelse med tanke på at de med nasjonsincentiver i stor grad er bosatt på landet og er av den litt eldre garde, noe som samsvarer med hvor bedehusene ligger og hvem som pleier å gå der. Ansvar for aktiviteter i kirken (18,8 %) og selvregneelse som aktiv (12,5 %) er også prosentvis høyere en utvalgsgjennomsnittet, men siden det er såpass få respondenter så er det vanskelig å trekke noen klare slutninger ut av tallene (T187 og T188).

Statskirkestøtte er positivt korrelert med nasjonsincentiver. Det er bare en enkelt respondent som ikke har gjort seg opp en mening, mens resten av grupperingen som

innehar nasjonsincentiver støtter statskirken. I grupperingen klassifisert rett utenfor grensen til nasjonsincentiver er det heller ingen som er imot statskirken og bare et fåtall har ikke gjort seg opp en mening (T189 og T190). De som innehar nasjonsincentiver støtter klart båndet mellom stat og kirke. Ingen av de som har nasjonsincentiver har vurdert å melde seg ut, noe som forsterker inntrykket om at denne grupperingen har et sterkt bånd til kirken. Det er en negativ korrelasjon mellom nasjonsincentiver og det å ha vurdert å melde seg ut (T191 og T192). Det å melde seg ut av Den norske kirke vil nok for mange også bety å melde seg ut av nasjonen, staten og det nasjonale fellesskapet, og det kan være grunnen til at utmeldelse ikke har vært vurdert.

4.4.4 Trosincentiver

Påstandene P3, P8, P12 og P18 viser tilbake til trosincentiver. Målet med P3 var å se om forkynnelse ble ekstra sterkt vektlagt blant de med trosincentiver. 88,8 % er enige eller delvis enige i at en av kirkens viktigste oppgaver er å forkynne det kristne budskapet som viser at svarprosenten ligger på samme nivå som P1 og P2 som skulle undersøke tjenesteincentiver (T193). Påstanden fungerte ikke helt slik den var tenkt, i og med at oppslutningen var mye høyere enn forventet. Utgangspunktet for trosincentiver var blant annet å spore det såkalte trosfellesskapet. Hypotetisk sett regnet jeg med at en del av de inkludert innenfor grensen til trosincentiver ville fremstå med et eierforhold til kirken og et ønske om kirken som et sted for de som gikk der jevnlig. P8 skulle i all hovedsak dekke denne tankegangen. Enighetsprosenten på denne påstanden samsvarer også med målinger om at rundt 10 % av kirkemedlemmene regnes som aktivitetskristne, ved at 11,2 % erklærte seg enig eller delvis enig i denne påstanden (T197). En ting verdt å merke seg er at det ikke bare er såkalte "aktivitetskristne" som sier seg enig, men også de som kan regnes som innehavere av utmeldingsincentiver. Halvparten av de som støtter P8 har også vurdert utmelding. I tillegg viser det seg at de som er kategorisert som aktive i henhold til deltagelse, alle stiller seg uenig i denne påstanden. Det kan tyde på at denne påstanden ikke blir støttet av de jeg vil karakterisere som troskollektivet. Av de 11,2 % som erklærte seg enig i P8, så var det store flertallet respondenter som hadde gått 0-2 ganger i kirken i løpet av 2009 (T201, T202 og T203). Det viser at det ikke er samsvar mellom støtte til denne påstanden og det å være en del av de aktivitetskristne. Jeg har valgt å ikke inkludere P8 i indeksen siden den ikke inkluderte de grupperingene den intensjonelt var ment å måle.

P12 fokuserte på sammenhengen mellom barneoppdragelse og kirkelig medvirkning. 43,2 % var enige eller delvis enige i at kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn (T204). Dette kan i første rekke indikere at flere enn de som har et nært forhold til kirken ønsker en delaktig kirke i barneoppdragelsen. Ved å se på de som ønsker en delaktig kirke og de som sier de er medlem i kirken fordi de er kristne (P18 nærmere omtalt under) så er det er en sammenheng mellom de som erklærer seg enig eller delvis enige i både P12 og P18 (T212 og T213). Det tyder på at påstandene dekker samme segmentet av respondenter. P18 skulle fange opp de som mente at den kristne tro er motiv for medlemskapet. I ettertid er erfaringen at påstanden kanskje burde blitt omformulert ved at det stod “hovedgrunnen for at jeg er medlem”, isteden for bare “jeg er medlem fordi”. Det ville enda tydeligere fått frem at det var en sammenheng mellom det å være kristen og at det var motivet for medlemskapet. 41,6 % sa seg enige i at de er medlem i kirken fordi de har en kristen tro og tilsammen 60,8 % var enig eller delvis enig, noe som viser at troen har en stor betydning for mange av mine respondenter når det kommer til medlemskapet i kirken (T208). Det er flere kvinner (65,8%) enn menn (34,2%) blant de som sa seg enige eller delvis enig i P18 (T209). Av alle respondenter i alderen 58-87 år som svarte på denne påstanden så var 78,4% enige eller delvis enige, mens tallene for aldersgruppen 18-37 ligger på 38,7 % (T211). Det kan tyde på at medlemskap i kirken grunnet i egen tro i størst grad finnes blant den eldre delen av mine respondenter.

Trosincentivindeksen blir bestående av tre påstander som en konsekvens av elimineringen av P8. Det er ikke veldig mye å basere en hel incentivkategori på. Ved å sette en meget streng grense for hva som kan regnes som trosincentiver (1,33) som innebærer at respondenteren må være enige i to av tre påstander og delvis enig i den tredje, så mener jeg at

Grad av trosincentiver	Antall	Prosent
1 Trosincentiver (1.00-1.33)	32	25.4
2 (1.66-2.00)	24	19.0
3 (2.33-2.66)	25	19.8
4 (3.00-3.33)	18	14.3
5 (3.66-4.00)	17	13.5
6 (4.33 -)	7	5.6
Total, uten manglende	123	97.6
Mangler av ulike grunner	3	2.4
Total	126	100.0

det er mulig å prate om en gruppering som innehar en form for trosincentiver. Tabell 7 viser hvordan trosincentivene fordeler seg ut på mine respondenter.

Trosincentiver består av færre respondenter enn både tjeneste- og tradisjonsincentiv kategoriene, men er markant større enn nasjonsincentiver. 25,4 % av respondentene er innenfor grensen. Respondentene som innehar trosincentiver skiller seg også ut på flere

områder i forhold til de overnevnte incentivkategoriene. Det er en klar overvekt av kvinner (68,8 %), en overvekt som eksisterer selv om det er flere kvinner enn menn i hele utvalget (T214). Det at kvinner i større grad innehar trosincentiver enn menn blant mine respondenter, finnes også i de to kategoriene som ligger nærmest trosincentiver (1,66-2,00 og 2,33-2,66) noe som kan tyde på at det ikke bare er tilfeldigheter som spiller inn. I forhold til alder er det i hovedsak de fra rundt 40 år og oppover som har trosincentiver, men det finnes respondenter med trosincentiver over hele alderspekteret (T215). Verken bosted, utdanning, yrkestatus eller sivilstand synes å ha betydning for trosincentiver (T216, T217, T218, T219 og T220).

Hypotesen om trosincentiver er basert på at dette skulle være gruppen som var mest aktive i kirken og i kirkelige aktiviteter. 15,1 % av de klassifisert som innehaver av trosincentiver har deltatt 0-1 ganger i kirken i 2009, 18,1 % 2-3 ganger, mens 39,4 % har deltatt 4-9 ganger. 24,2 % har deltatt 10 ganger eller flere (T221). Tallene viser at de med trosincentiver ligger under utvalgsgjennomsnittet når det gjelder deltagelse under fire ganger, men klart over når det kommer til 4 ganger eller mer. 18,8 % hadde deltatt tre eller flere ganger på søndagsgudstjeneste, noe som er 5 av 6 respondenter som oppgav at de hadde gått tre ganger eller flere på søndagsgudstjeneste de siste tre månedene. 62,5 % hadde ikke deltatt i det hele tatt. 37,5 % av de med trosincentiver hadde deltatt en eller flere ganger på søndagsgudstjeneste de siste tre månedene (T222). Deltagelsesprosenten er høyere enn utvalgsgjennomsnittet for søndagsgudstjeneste. Allikevel er det nesten 2/3 av de som har trosincentiver som ikke har deltatt på noen søndagsgudstjenester. Det kan tyde på at det finnes to typer medlemmer i denne kategorien, de som er medlem på grunn av tro og de som er medlem både på grunn av tro og at de benytter seg aktivt av kirken. 31,2 % pleier å delta på julaftengudstjenester, 34,4 % deltar av og til og 34,4 % deltar aldri (T223). Når det gjelder deltagelse på kulturarrangement de siste tre månedene så hadde 59,4 % deltatt (T224). Også i forhold til julaftengudstjeneste, og spesielt kulturarrangement, er deltagelsesprosenten høyere enn utvalgsgjennomsnittet, noe som forsterker indikasjonen på at respondenter med trosincentiver går oftere i kirken enn andre. Deltagelsesprosenten både i all kirkedeltagelse, søndagsgudstjeneste, julaftengudstjeneste og kulturarrangement er den klart høyeste blant de fire incentivkategoriene som så langt er gjennomgått.

Denne trenden forsterkes ved å undersøke deltagelse i lokale bedehus. 34,4% av de som har trosincentiver har deltatt i lokale bedehus, et prosentvis tall som er tre ganger så høyt som utvalgsgjennomsnittet. Av de respondentene som har oppgitt at de har deltatt i lokale bedehus er 11 av 15 innehavere av trosincentiver (T225). 15,6 % hadde ansvar eller bidro i kirkens aktiviteter, noe som tilsvarer 5 av 7 av de som sa de bidro i kirkens aktiviteter i hele utvalget (T226). 21,9 % av de med trosincentiver regner seg som aktive, et prosentvis tall mye høyere enn utvalget, og 7 av 8 blant de som regner seg som aktive i mitt utvalg innehar trosincentiver (T227). Det er ikke helt samsvar mellom selvregnelser som aktiv og deltagelse på søndagsgudstjenester, ved at flere oppgir at de regner seg som aktive enn deltagelse på søndagsgudstjeneste kan indikere. På en annen side er det en litt høyere prosent som har deltatt ti ganger eller flere enn de som regner seg som aktive, som viser at aktiv deltagelse ikke alltid bør baseres kun på deltagelse på søndagsgudstjeneste.

De som innehar trosincentiver deltar oftere i ulike kirkelig arrangementer enn de i andre incentivkategorier. Men dette er en slutning med noen forbehold. Trosincentiver innehar to ulike grupperingen av respondenter når det kommer til deltagelse, en som deltar ofte i mange sammenhenger og en som deltar på lik linje med de andre incentivgrupperingene. Grupperingen som deltar ofte kan muligens være synonymt med troskollektivet i kirken. Allikevel fremstår respondentene inkludert i et såkalt troskollektiv, altså de som deltar mest, å støtte ideen om at kirken skal være åpen for alle og ikke bare de som regner seg som de kristne (T228). På en annen side deler grupperingen som deltar mest seg i to når det kommer til P9, som mener kirken kan stille krav til de som ønsker å døpe ungene sine eller gifte seg (T229). Det kan tyde på at troskollektivets tankegangen eksisterer så vidt. Troskollektivet er dermed ikke en homogen gruppe, men fremstår som flere ulike grupperinger som varierer fra en ekskluderende til en inkluderende oppfattelse av kirken og kirkemedlemskapet.

Til slutt er det, som de tre overnevnte incentivkategoriene, en sammenheng mellom støtte til statskirken, vurdert utmeldelse og trosincentiver. Statskirkestøtten er ikke like sterk som hos de med nasjonsincentiver, siden det finnes litt motstand og en andel som ikke har greid å bestemme seg. Allikevel er det en signifikant positiv korrelasjon mellom å inneha trosincentiver og støtte statskirken (T230 og T231). I tillegg er det en klar negativ korrelasjon

mellom å inneha trosincentiver og det å ha vurdert utmelding. Bare en person blant de 31 som innehar trosincentiver har vurdert å melde seg ut (T232 og T233).

4.4.5 Utmeldingsincentiver

Utmeldingsincentiver er knyttet til P16, P19 og P22. P16 skulle sjekke sammenhengen mellom sosiale konsekvenser og utmelding. 25,5 % erklærte seg enige eller delvis enige i at mye av grunnen til at de er medlem er fordi familie og venner ønsker det. Menn (68,8 %) er i overtall i forhold til kvinner (31,2%) blant de som sa seg enig eller delvis enig (T234 og T235). Problemet med denne påstanden er at flere så på denne familiekoblingen som tradisjon og ikke som følge av sosialt press. Det er nok ikke slik at 1/4 av mine respondenter er medlem på grunn av sosial kostnadsfrykt. Ved å sammenligne de som er enige i P16 med enighet til P19 (omhandler likegyldighet og blir gjennomgått under) så viser det lite samsvar mellom disse to påstandene i det hele tatt (T243). Påstanden måler til en viss grad familieeffekten på medlemskapet, men ikke de sosiale konsekvensene. Derfor er P16 ikke god nok til å måle de utmeldingsincentivene jeg var ute etter. P19 skulle spore likegyldigheten og denne påstanden traff, i motsetning til P16, veldig bra. Det viste seg utover i undersøkelsen at enighet eller delvis enighet til denne påstanden nesten alene kunne kategoriseres som utmeldingsincentiver. 11,4 % sa seg enig eller delvis enig (T239). Også ved denne påstanden er menn, 12 av 14 respondenter (85,7%), i klart overtall blant de som sa seg enig eller delvis enig (T240). Aldersmessig er 64,3 % av de som sa seg enig eller delvis enig i påstanden 37 år eller yngre og bare en person er over 57 år (T242). Det som underbygger denne påstanden ytterligere er at bare en person ikke hadde vurdert utmelding av de som var enig eller delvis enige (T244). P22 skulle undersøke det økonomiske aspektet og faren for utmelding om det ble innført betaling for medlemskap. 25,8 % sa seg enig eller delvis enig i at 1 % av inntekten i kirkeskatt i året ville føre til utmeldelse (T245). Dette er samme svarprosent som P16, men i motsetning til P16 var alle som var enig eller delvis enig i P19 også enig eller delvis enig i P22 (T249). Som i de andre påstandene er det også her en overvekt av menn(65,6%) i forhold til kvinner (34,4 %) som erklærte seg enig eller delvis enig (T246). Det er i hovedsak de som har vurdert utmelding (68,8%) som erklærer seg enige eller delvis enige (T274).

Utmeldingsincentiver har bare to påstander som danner indeksen, noe som i utgangspunktet er lite. Jeg vil allikevel argumentere for at enighet eller delvis enighet til P19

og P22 utgjør så sterke signaler på utmeldingsincentiver at det er mulig å lage en indeks basert på disse to påstandene. Derfor ble grensen for utmeldingsincentiver satt til 1,50, som innebar at respondenten kunne være delvis enig i den ene påstanden og enig i den andre.

Tabell 8. Indeks av Utmeldingsincentiver		
Grad av utmeldingsincentiver	Antall	Prosent
1 Utmeldingsincentiver (1,00-1,50)	14	11.1
2 (2,00-2,50)	1	0.8
3 (3,00- 3,50)	15	11.9
4 (4,00-4.50)	6	4.8
5 (5.00 -)	89	70.6
Total, uten manglende	125	99.2
Mangler av ulike grunner	1	.8
Total	126	100.0

Tabell 8 viser at 11,1 % av respondentene er innenfor grensen satt for utmeldingsincentiver. Grupperingen rett utenfor grensen består bare av en enkelt respondent noe som indikerer at de med utmeldingsincentiver skiller seg klart ut. Det er spesielt tydelig ved å se på gruppering 5 (5,00 -) som er det totalt motsatte

av utmeldingsincentiver som består av 70,6 % av alle respondentene. 12 av 14 som er innenfor grensen til utmeldingsincentiver er menn. Det er en signifikant positiv korrelasjon mellom å inneha utmeldingsincentiver og være mann (T251 og T252). I henhold til alder er 64,3 % under 38 år (T253). Med tanke på hvor få respondenter det er i denne kategorien så er det vanskelig å fastslå klart og tydelig at det er yngre mennesker som innehar utmeldingsincentiver, men det er en indikasjon på at det kan være tilfelle. Ser man på yrkestatus, utdanning og bosted så er det ingen klare variabler som skiller seg ut, mye på grunn av at grupperingen er liten tallmessig (T254, T255 og T258). Bare et fåtall av respondentene har barn boende hjemme, noe som kan henge sammen med alders sammensetningen på denne grupperingen. I tillegg er halvparten av respondentene med utmeldingsincentiver ugifte, et tall dobbelt så høyt som utvalget, som nok kan forklare fraværet av hjemmeboende barn (T256 og T257).

Utmeldingsincentiver bygger på at de som innehar slike incentiver verken bruker eller ønsker å bruke kirken. 12 av 14 av de som innehar utmeldingsincentiver har gått 0-1 ganger i kirken i 2009, mens 2 av 14 har gått 2-3 ganger. Ingen har gått mer enn tre ganger i kirken i 2009 (T259). Ingen av de som innehar utmeldingsincentiver har deltatt på søndagsgudstjenester, ingen går der på julaften og ingen har deltatt på kulturarrangement (T260, T261 og T262). I tillegg har ingen deltatt på arrangementer i lokale bedehus, ingen har ansvar for noen form for kirkelige aktiviteter og ingen regner seg selv om aktive i kirken (T263, T264 og T265). Dette viser at antagelsen om at denne incentivgrupperingen ikke ville delta i kirken eller ønske å bruke den stort sett holder mål.

I motsetning til de fire overstående kategoriene er det større motstand mot statskirke enn støtte til den blant de som har utmeldingsincentiver. Bare 2 av 14 støtter ordningen, mens 8 av 14 er imot. På grunn av at det er flere (4 av 14) som ikke har tatt stilling til statskirken og at antallet respondenter med utmeldingsincentiver er såpass lavt, så er det vanskelig peke på signifikante sammenhenger mellom motstand mot statskirken og utmeldingsincentiver (T266). Det er en signifikant positiv korrelasjon mellom å inneha utmeldingsincentiver og å ha vurdert utmelding (T267 og T268). I hypotesen som omhandler utmeldingsincentiver ble det argumentert for at disse medlemmene var på vei ut av kirken så fort medlemskapet fikk negative konsekvenser for dem personlig. Det er naturlig at det er en sammenheng mellom utmeldingsincentiver og vurdert utmelding siden kategorien heter utmeldingsincentiver.

4.5 Kan incentivkategoriene skilles fra hverandre?

I delen ovenfor har de ulike incentivkategoriene blitt gjennomgått og det er blitt pekt på hva som utmerker seg spesielt for hver enkelt kategori. Neste steg er å undersøke om det er mulig å skille kategoriene fra hverandre. Er det slik at alle kategoriene inneholder ulike respondenter, eller er det de samme respondentene som går igjen i alle kategoriene?

Det ble konstatert ovenfor at tjenesteincentivene ikke utmerket seg spesielt på noen måte, verken i forhold til variabler som kjønn, alder, bosted eller deltagelse. Sammenlignes tjenesteincentivene med de andre incentivkategoriene så er tilnærmet ingen respondenter eksklusivt i tjenesteincentivkategorien. 30,6 % av de som er innehaver av tjenesteincentiver er også innehaver av tradisjonsincentiver. Videre finnes 49,0 % av de kategorisert innenfor grensen til tjenesteincentiver i grupperingen rett utenfor grensen til tradisjonsincentiver, altså kategori 2. Det vil si at 79,6 % av de som innehar tjenesteincentiver befinner seg i kategori 1 (1,00-1,60) eller kategori 2 (1,80-2,40) i tradisjonsincentiver. Det er kun 20,4 % av de med tjenesteincentiver som ikke kan sies å ha grader av tradisjonsincentiver (T269). Tendensen er ikke like tydelig mellom tjenesteincentiver og nasjonsincentiver. 18,4 % av de med tjenesteincentiver er innenfor grensen til nasjonsincentiver, mens 14,3 % havner i kategori 2 rett utenfor nasjonsincentiver. Rundt en tredjedel, 32,7 %, av de innenfor tjenesteincentivene er enten i den første eller andre grupperingen til nasjonsincentiver, mens

67,3 % av de med tjenesteincentiver ikke kan knyttes klart til nasjonsincentiver (T270). 22,9 % av de med tjenesteincentiver innehar også trosincentiver, mens 25,0 % av respondentene med tjenesteincentiver havner i kategori 2 i forhold til trosincentiver (T271). Hvor det har vært en relativt klar sammenheng mellom de fire første incentivkategoriene, så er ikke den sammenhengen like klar når det gjelder tjenesteincentiver og utmeldingsincentiver. 4,1% av de med tjenesteincentiver har også utmeldingsincentiver, mens 2 % havner i kategori 2 i forhold til utmeldingsincentiver. Det innebærer at 93,9 % av de som er kategorisert som innehavere av tjenesteincentiver ikke kan knyttes til utmeldingsincentivene (T272).

Ved å rette fokuset mer spesifikt på de som innehar tradisjonsincentiver så har 40,5 % også tjenesteincentiver og 51,4 % befinner seg rett utenfor tjenesteincentivgrensen, kategori 2 (T269). Tallene viser tydelig at det er meget vanskelig å skille mellom respondenter som har tjenesteincentiver og tradisjonsincentiver i og med at de fleste kombinerer disse i stor eller relativt stor grad. Sammenhengen med nasjonsincentiver er ikke like tydelig. 13,5 % av de som har tradisjonsincentiver innehar også nasjonsincentiver, mens 24,3 % kan knyttes til kategori 2 av nasjonsincentiver. Det viser at det ikke er en veldig sterk sammenheng mellom å inneha tradisjonsincentiver i tillegg til nasjonsincentiver (T273). Sammenhengen mellom tradisjons- og trosincentiver er ganske klar. 40 % av de med tradisjonsincentiver har også trosincentiver, mens 22,9 % havner rett utenfor og i kategori 2 til trosincentiver. Dermed kan nærmere 60 % av de med tradisjonsincentiver knyttes opp mot trosincentiver i stor og relativt stor grad (T274). Det er ikke noen sammenheng mellom tradisjonsincentiver og utmeldingsincentiver. Ingen av de som innehar tradisjonsincentiver kan knyttes til utmeldingsincentiver og ingen havner i kategori 2 (T275).

De som er kategorisert som innehavere av nasjonsincentiver viser seg å være inkludert i flere av de andre kategoriene. 56,3 % av de som har nasjonsincentiver har også tjenesteincentiver, mens de resterende 43,7 % ligger rett utenfor grensen, kategori 2, til tjenesteincentivene (T270). Nasjonsincentiver er også knyttet til tradisjonsincentivene. 31,3 % av de med nasjonsincentiver har også tradisjonsincentiver, mens 50 % kan knyttes til kategori 2 (T273). Dermed har innehavere av nasjonsincentiver ofte klare eller relativt klare koblinger til tradisjonsincentiver. 50,0 % av de som innehar nasjonsincentiver har også trosincentiver, mens 25,0 % kan knyttes til kategori 2 hos trosincentivene. Dermed er det bare 25,0 % av de med nasjonsincentiver som det kan argumenteres for ikke har noen

tilknytning til trosincentivene (T276). Det er en klar sammenheng mellom å ha nasjonsincentiver og de tre andre incentivkategoriene, men det er et skarpt skille mellom nasjons- og utmeldingsincentiver. Ingen av de som har nasjonsincentiver kan knyttes til utmeldingsincentiver og ingen kan heller knyttes til kategori 2 (T277).

Ved å fokusere på trosincentivene så ser det ut som om denne gruppen ligner på tradisjonsincentivene. 34,4 % av de med trosincentiver innehar også tjenesteincentiver, mens 59,4 % havner i kategori 2 i forhold til tjenesteincentiver (T271). Det er en sammenheng mellom å inneha trosincentiver og tjenesteincentiver. 43,8 % av de med trosincentiver har også tradisjonsincentiver, mens 31,2 % kan knyttes til kategori 2 av tradisjonsincentiver (T274). Tallene viser at rundt halvparten av respondentene i hver av kategoriene kan knyttes klart sammen, noe som indikerer at tradisjonsincentiver og trosincentiver er to kategorier med flere av de samme respondentene. 25,0 % av de som har trosincentiver har også nasjonsincentiver, mens 18,7 % kan knyttes til kategori 2 hos nasjonsincentiver. 43,7 % av de med trosincentiver kan dermed knyttes sterkt eller litt sterkt til nasjonsincentiver (T276). Det er ikke like naturlig at de som innehar trosincentiver også innehar nasjonsincentiver, selv om et klart skille mellom kategoriene ikke eksisterer. Ingen av de med trosincentiver kan knyttes til utmeldingsincentiver, og da verken kategori 1 eller 2 (T278). Kategoriene ble konstruert som to motpoler og empirien fra utvalget mitt viser også at denne konstruksjonen har en rot i virkeligheten, siden kategoriene overhodet ikke kan kombineres.

Siste kategori er utmeldingsincentiver. 14,3 % av de som innehar utmeldingsincentiver innehar også tjenesteincentiver, mens 35,7 % havner i kategori 2 i forhold til tjenesteincentiver (T272). Dette innebærer at under halvparten av de som har utmeldingsincentiver kan knyttes opp mot tjenesteincentiver. Dette tyder på at det ikke er noe klar og tydelig sammenheng mellom å ha utmeldingsincentiver og tjenesteincentiver. Det er ingen av de med utmeldingsincentiver som har tradisjonsincentiver, men 14,3 % kan knyttes til kategori 2 av tradisjonsincentiver (T275). Disse tallene viser tydelig at det er tilnærmet ingen sammenheng mellom å ha utmeldingsincentiver og tradisjonsincentiver. Ingen av de som har utmeldingsincentiver kan knyttes til nasjonsincentiver verken kategori 1 eller kategori 2 (T277) noe som viser at disse to incentivkategoriene består av helt ulike respondenter. Den samme tendensen finnes mellom utmeldingsincentiver og trosincentiver. Ingen av respondentene som innehar utmeldingsincentiver kan knyttes opp mot kategori 1

eller 2 til trosincentivene (T278).

4.5.1 Konklusjon

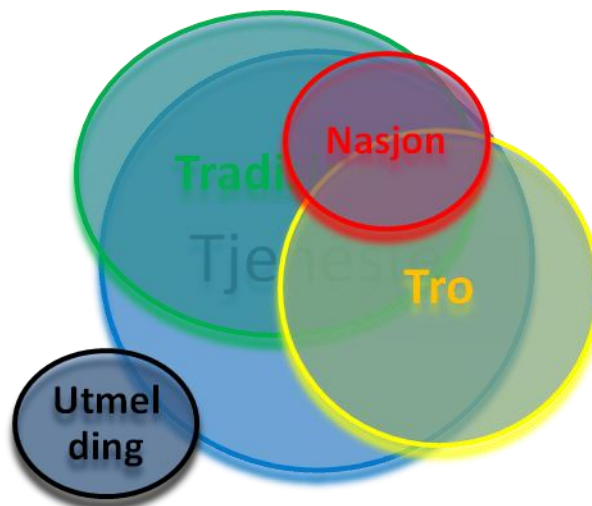
Det er to typer konklusjoner som kan trekkes etter denne gjennomgangen, en overhengende og en presiserende. Den overhengende konklusjonen er at det er vanskelig å skille klart mellom respondenter som har tjeneste-, tradisjons-, nasjons- og trosincentiver. Det er ikke alltid en sammenheng, men tallene ovenfor viser at kategoriene i stor grad henger sammen. Den eneste incentivkategorien som skiller seg klart ut i fra alle de andre kategoriene er utmeldingsincentiver. Det er liten eller ingen sammenheng mellom respondenter som innehar utmeldingsincentiver og respondenter som befinner seg i de andre kategoriene.

Den presiserende konklusjonen er at det er mulig å skille kategoriene fra hverandre til en viss grad. De som innehar nasjonsincentiver har mange ulike incentiver de knytter til medlemskapet og derfor er nesten alle av disse respondentene å finne i alle incentivkategoriene, utenom utmeldingsincentivene. Respondenter som innehar tradisjonsincentiver kan som oftest knyttes til både tjenesteincentivene og trosincentivene, men ikke like tydelig til nasjonsincentivene. Respondenter med trosincentiver er ganske like de som har tradisjonsincentiver. Det er ikke en veldig klar sammenheng mellom tro- og nasjonsincentiver, men de støtter seg sterkere på tradisjons- og tjenesteincentiver. Respondentene som innehar tjenesteincentiver knytter seg litt til alle kategorier. Det er ikke en incentivkategori respondenter med tjenesteincentiver knytter seg klarest til, men de henger sammen med alle incentivkategoriene. Ved å gå tilbake til undersøkelsen Bromander utførte blant svenske kirkemedlemmer, så argumenterte han for at tjenstedimensjonen ikke kunne inkluderes som en egen variabel rett og slett fordi den har en så høy oppslutning at den påvirker alle de andre variablene (Bromander 2005:126). Denne konklusjonen kan også trekkes ut ifra mitt materialet, om man ser bort ifra utmeldingsincentivene hvor den ikke påvirker i stor grad. Tjenstedimensjonen er veldig vanskelig å skille ut når man undersøker medlemmer i Den norske kirke. Det klare skillet mellom mine respondenter er mellom de som innehar utmeldingsincentiver og resten.

Det underliggende Venn-diagrammet kan fungere som en metafor. Det er fem ringer flettet i hverandre hvor tjenesteincentivene er blå, tradisjonsincentivene grønne, nasjonsincentivene røde, trosincentivene gule og utmeldingsincentivene svarte. Ser vi på

tallene til hver kategori ovenfor så er det mulig å knytte sammen den blå, grønne, røde og gule ringen ganske kraftig, mens den svarte blir liggende helt alene, uten å få være knyttet klart til noen av de andre ringene.

Diagram 1. Venn-diagram av sammenhengen mellom incentivkategoriene.

En slik billedlig dimensjon eksemplifisert ved hjelp av et venn-diagram viser hvordan de ulike incentivene for kirkemedlemskap er sammenvevet og ikke kan separeres fra hverandre. I tillegg viser også svarene fra respondentene at de som er inkludert i alle de fire sammenvevede incentivkategoriene sterkt støtter statskirken og tilnærmet ingen har vurdert å melde seg ut, med et lite forbehold til deler av de med tjenesteincentiver. Det i seg selv poengterer meget godt at det eksisterer motivasjoner for og ønsker om å være medlemmer i kirken blant de som befinner seg i de fire sammenvevede incentivkategoriene. Også den svarte ringen, utmeldingsincentiver, innehar motivasjon for å være medlem, men den er i større grad negativ. De er medlem fram til det fører til konsekvenser for de personlig, og de fleste har både vurdert utmelding og er i mot statskirken. Dermed kunne det vært konkludert med at alle mine respondenter har en eller annen form for motivasjon for at de er medlem i Den norske kirke, og at det er fruktbart å prate om motivasjon og kirkemedlemskap når det kommer til Den norske kirke. Det er bare et problem som må oppklares før en slik konklusjon kan stadfestes. Hva med de respondentene som ikke er inkludert i noen av de fem incentivkategoriene, har de noen incentiver for at de er medlem?

4.6 De utenfor incentivkategoriene

Det er en relativ stor andel av respondentene som ikke er kategorisert som tilhørende til noen av incentivkategoriene. Ved å undersøke det nærmere så er det 23,8 % av respondentene som ikke tilhører noen incentivkategori. Respondentene som ikke er inkludert er å finne i kategori 2-5 i de fem incentivkategoriene. De aller fleste er i kategori 2 i en eller flere incentivkategorier.

	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
<i>Inkludert i en eller flere incentivkategorier</i>	95	75.4 %
<i>Ikke inkludert i incentivkategorier</i>	30	23.8 %
<i>Total, uten manglende</i>	125	99.2 %
<i>Mangler</i>	1	0.8 %
Total	126	100.0

Variabler som kjønn og alder utmerker seg ikke for gruppen som ikke er inkludert i incentivkategoriene, noe bosted derimot gjør. 73,3 % av de ikke inkludert er bosatt i bysentrum, mot 46,3% av de som er inkludert i en eller flere incentivkategorier (T279, T280 og T281). Hva denne store variansen skyldes er vanskelig å si, men det kan tyde på at de respondentene som er bosatt i byområder ikke har et like sterkt forhold til kirken som de som bor i mer rurale områder. De har et forhold til kirken, men de knytter ikke et like sterkt bånd og bygger ikke medlemskapet på like sterke incentiver som de i rurale områder. Dette er selvfølgelig spekulasjoner, men tallene kan tyde på at slikt er tilfelle. I forhold til deltagelse er det ikke noe som utmerker seg spesielt mellom de innenfor en eller flere incentivkategorier og de utenfor, men deltagelse på julaftengudstjeneste og kulturarrangement er rundt 10 % lavere for de utenfor incentivkategoriene enn de innenfor (T282, T283, T284 og T285). I tillegg er det tilnærmet ingen som deltar i lokale bedehus, har ansvar for kirkelige aktiviteter eller regner seg som aktiv blant de som er utenfor incentivkategoriene, noe som kan ha sammenheng med bosetning (T286, T287 og T288). Det er ikke noe forskjell mellom de to grupperingene i synet på statskirken, mens det er litt flere prosentmessig som har vurdert utmelding blant de utenfor incentivkategoriene enn de innenfor (T289 og T290). Men denne variansen er ikke stor nok til å argumentere for at det er vesensforskjeller.

Det er ikke store forskjeller mellom de respondentene som er inkludert i en eller flere incentivkategorier og de utenfor alle kategoriene. Det virker som om bosted er den eneste variabelen som skiller disse to kategoriene fra hverandre. Hvordan en skal betegne denne "utenforgrupperingen" i henhold til motivasjon er usikkert. Det jeg vil påstå er at det er vanskelig å hevde at denne grupperingen ikke har noen motivasjon for kirkemedlemskapet, men at de har en svakere grad av incentiver og motivasjon enn respondentene inkludert i en eller flere incentivkategorier. Medlemmer i Den norske kirke har, sett på bakgrunn av mine respondenter, både ulike incentiver for medlemskap og disse incentivene kan variere i styrke og grad. Det er stadfestet at incentivkategoriene i stor grad er sammenvevd og ikke kan skilles klart i fra hverandre, med unntak av utmeldingsincentiver, og at det i tillegg er en gruppering som ikke er inkludert i noen av kategoriene. For å kunne undersøke nærmere hvilke incentiver som finnes hos det enkelte kirkemedlem og spesielt hvilke incentiver som er de viktigste, så leder det oss over til den kvalitative delen av denne oppgaven. Her vil det bli belyst hvilke incentiver som respondentene ser på som viktigst.

Kapittel 5. En kvalitativ tilnærming

I spørreundersøkelsen ble det stilt noen åpne spørsmål til respondentene, som blir undersøkt i dette kapitlet. Svarene fra respondentene ble avgitt over telefon og skrevet ned så nøyaktig som mulig, men noen svar kan av den grunn være litt uklare. Analysen baserer seg i hovedsak på de noterte svarene, men variabler som kjønn, bosted og alder vil bli inkludert der det er mulig å vise til klare sammenhenger. Svarene har blitt tolket og deretter kategorisert med den hensikt å knytte dem opp mot incentivkategoriene. Det innebærer at respondentene kan ha ment andre ting enn det som tolkes ut av svarene. I tillegg dras visse fordommer inn i tolkningen ved at det søkes etter utsagn som kan knyttes til incentivkategoriene. Noen ganger oppgir respondentene ord eller uttrykk eksplisitt som kan knyttes til kategorier (tradisjon, tro, utmelding osv.), mens noen ganger tolkes svar implisitt til å høre til ulike kategorier (gammel vane, bruke kirken osv.). Både eksplisitte og implisitte utsagn blir uansett tolket i en bestemt retning og jeg vil begrunne mine tolkninger så utfyllende som mulig. I tillegg har jeg et kognitivt utgangspunkt ved å vektlegge det respondentene uttaler først som viktigst for å kunne skille utsagn klarere fra hverandre. Hvor det i forrige kapittel ble undersøkt om hvilke incentiver som eksisterte blant kirkemedlemmer, så vil dette kapitlet se på hvilke incentiver som er viktigst for de ulike respondentene. De åpne spørsmålene kan deles i to grupperinger, en del fokuserer på kirken som institusjon og hva respondentene forventer av kirken (5.1 og 5.2). Den andre delen er nært knyttet til problemstillingen til denne oppgaven og fokuserer på medlemskapet til respondentene, hvorfor de er medlem og om de har vurdert å melde seg ut (5.3, 5.4 og 5.5).

5.1 Kirkens viktigste oppgave

Respondentene ble spurt om (S8 i spørreskjemaet) hvilke oppgaver av alle kirkens oppgaver de så på som *viktigst*. Svarene kan etter min mening samles i seks ulike kategorier, *tjenesterelatert(1)*, *tradisjonsrelatert(2)*, *inkluderingsrelatert(3)*, *trosrelatert(4)*, *vet ikke(5)* og *diverse(6)*. Jeg kan ikke oppgi nøyaktig hvor mange respondenter (av de 126 som svarte) som inngår i hver kategori, i dette eller de neste spørsmålene, fordi dette er basert på tolkning av

tekst og ikke tallmateriale. Derfor vil det bli oppgitt et cirka antall i hver kategori, siden det ikke er mulig å skille alle utsagn fra hverandre.

- (1) Det må vel være bryllup og gravferder og sånn. Og være en støtte med tanke på begravelser. (Rnr: 10603)
- (1) Dåp og konfirmasjon og begravelse. (Rnr: 10504)
- (1) Utføre oppgavene som konfirmasjon, bryllup og forkynne for de som er interessert. (Rnr: 120806)
- (2) Det må være å være en kulturbærer og en, ja en tradisjonsbærer. Det er like viktig som tro. (Rnr: 10702)
- (2) Holde på tradisjonene. Synes ikke om når de forandrer tradisjoner. Glad de holder på julesangene, de norske julesanger, de betyr mye. (Rnr: 120304)
- (2) Handler om å ivareta tradisjon. Det er et behov hos folket. (Rnr:120206)
- (3) Gjøre det folkelig. At alle kan være der, uten å tenke på hvilken grunn du er der for. (Rnr: 121701)
- (3) At vi skal ha en lav dørstokk og åpen for alle. Døren på gløtt. (Rnr: 10501)
- (3) Det er å være en folkekirke. (Rnr: 11903)
- (4) Formidle budskapet på en moderne måte. (Rnr:11902)
- (4) Det er vel å forkynne. (Rnr: 10805)
- (4) Veldig mange viktige oppgaver. Synes at det er viktig å samles til kirkelige handlinger. Samles i kristen regi. (Rnr: 121605)
- (5) Har ikke noe godt svar. (Rnr: 121802)
- (5) Kommer ikke på noe. (Rnr: 11504)
- (5) Har vel egentlig ikke noen gode svar. (Rnr: 121803)
- (6) Vekke medmenneskeligheten i folk. (Rnr: 12201)
- (6) Demme opp mot islamistene. (Rnr: 121801)
- (6) Det er å påse at den oppvoksende generasjonen har et godt livssyn. Er ikke så opptatt av religion. Lære rett og galt, moral. (Rnr:121503)

Tjenesterelatert(1) handler om at det er kirkens ansvar å tilby ritualer som dåp, bryllup, konfirmasjon og begravelse, i tillegg til å hjelpe til med organiseringen og være en støtte spesielt i tragiske omstendigheter. Rundt 20 personer har svar som er tjenesterelatert. Tradisjonsrelatert(2) er de respondentene som mener at kirken bør være en tradisjonsbærer og en forvalter av kulturarv og består av rundt 15 respondenter. Inkluderingsrelatert(3) er en større kategori og består av rundt 30 respondenter som mener kirkens viktigste oppgave er å være inkluderende og samlende. De som svarer trosrelatert(4) er opptatt av at kirkens viktigste oppgave er å formidle budskapet, troen og evangeliet, og også her er det rundt 30 respondenter. Kategorien Vet ikke(5) er respondentene som ikke vet hva de skal svare eller ikke bryr seg, og består av rundt 20 respondenter. De svarene som ikke kunne knyttes noen kategori er samlet i diverse(6), som består av rundt 20 respondenter.

Det er ikke alle svar som kunne klassifiseres utelukkende i en kategori. Det er de som veksler mellom en tjenesterelatert tankegang og å ikke bry seg(7), mens andre knytter tradisjon og tjeneste sammen i sin oppfattelse av kirkens viktigste oppgave(8). Det er også noen få som binder tro og tjeneste sammen(9). Det er i tillegg en liten del av den

trosrelaterte gruppen som normativt svarer at kirkens viktigste oppgave er trosrelatert, uten at de selv automatisk føler seg inkludert der(10).

- (7) Synes ikke de har noen viktige oppgaver. Gravferd synes jeg er fin avslutning. (Rnr: 10604)
- (8) Opplyse det norske folk om kristendommen. Organisere begravelse og julegudstjenester og dåpsseremonier. (Rnr: 120704)
- (9) Det å ha en religion å tro på. Fast sted å gå når du trenger. (Rnr: 120901)
- (9) Det er nå forkynne kristendom og vigsle og dåp og begravelse. (Rnr: 11901)
- (10) Det må jo være å tilfredsstillende behovene til de som er religiøse og de som har et forhold til kirken. Ikke noe samfunnsmessige oppgaver. (Rnr: 10704)
- (10) Tilbud for de kristne. (Rnr: 120302)

Svarene på spørsmålet om kirkens viktigste oppgave viser at kirken som forvalter av tro og det kristne budskapet, og som en inkluderende folkekirke er det som blir sett på som viktigst. I andre rekke kommer kirkens oppgave som tjenestetilbyder og tradisjonsforvalter. I tillegg er det en andel som ikke vet hva de synes er kirkens viktigste oppgave, noe som kan tyde på at spørsmålet kan ha blitt oppfattet som vanskelig å svare på. Selv om dette spørsmålet gir indikasjoner på hvilke oppfattelser medlemmene har av kirken er det vanskelig å trekke klare konklusjoner ut av det. Det er tross alt kirkens oppgave det er spurt om og ikke hva som ligger bak medlemskapet.

5.2 Statskirkespørsmålet

Dette spørsmålet var todelt, hvor det først ble spurt om respondentene var for eller imot statskirke i Norge, og et oppfølgingsspørsmål som ba om begrunnelse for det de svarte. Et problem som ble innsett tidlig i datainnsamlingen var at for/imot spørsmålet var dårlig formulert. Det å spørre om respondentene enten var for eller imot statskirke innbefattet at de har gjort seg opp en mening, noe alle respondentene ikke hadde. Det burde vært spurt

Tabell 10. Er du for eller i mot statskirke her i Norge?		
	Antall	Prosent
<i>For</i>	81	64,3%
<i>Imot</i>	15	11,9%
<i>Vet ikke</i>	29	23,0%
<i>Mangler</i>	1	0,8%
TOTAL	126	100,0%

om hvordan respondentene stilte seg til statskirke i Norge, slik at de ikke følte seg presset til å avgi et positivt eller negativt svar om statskirkeordningen. Men som Tabell 10 viser var det mange respondenter som allikevel gav uttrykk for at de ikke hadde noen klar mening eller ikke hadde gjort seg opp noen mening om statskirken. Ved å se på svarene avgitt av respondentene er det et overveldende flertall som støtter statskirkeordningen, mens det er få som har tatt et

klart standpunkt imot. Det er en overvekt av menn som er imot statskirke, mens det er en

overvekt av kvinner som er for. Aldersmessig så er støtte og motstand ganske jevnt fordelt, men det er en liten overvekt av eldre (de over 50) som støtter statskirke, mens det er den yngre garde (de under 40) som er mest skeptiske. Det er i hovedsak i de urbane områdene statskirkemotstanden er størst, bare et par personer bosatt i rurale strøk er motstandere av statskirken (T291, T292 og T293). De som er imot statskirke går betraktelig mindre i kirken, enn de som er for. Både i forhold til all deltagelse i 2009, julegudstjeneste og kulturarrangement er deltagerprosenten betraktelig høyere for de som støtter statskirken (T294, T296 og T297). I forhold til søndagsgudstjeneste er oppslutningen lik for begge grupperinger, ved at ytterst få, både for og imot statskirken, deltar på søndagsgudstjeneste (T295). Begrunnelsen for støtte til statskirken kan klassifiseres som tradisjonsrelatert(1), nasjons- og inkluderingsrelatert(2) trosrelatert(3) og usikker(4).

(1) Synes det skal være sånn. Jeg er et tradisjonmenneske. (Rnr: 120309)

(1) Det er noe med at jeg ikke er så aktiv selv så ser jeg det som viktig at vi har en statskirke som ivaretar vårt grunnsyn som våre tradisjoner og kulturer bygger på. (Rnr: 12203)

(1) Synes det er en grei tradisjon. Har en plass om en trenger en plass. (Rnr: 10507)

(2) Fungerer veldig bra. Det er stor frihet i kirken. Synes at Norge skal være en kristen nasjon. Veldig fint forhold mellom stat og religion. (Rnr: 11302)

(2) Hovedsaklig fordi at en felles kirke er viktig for hele landet. Blir det privatisert får du større muligheter for ytterliggående krefter og konservativ makt. (Rnr: 10505)

(2) Fordi jeg tror at om den norske statskirken opphører så vil det flomme over av private trossamfunn. Tror det vil bli på sikt mye frustrasjon over hva man skal tilhøre. (Rnr: 11902)

(3) For Norge er et kristen land. Og det står jeg for. Et symbol på at vi verdsetter kristendommen som vår religion. (Rnr: 120704)

(3) Ikke godt begrunnet, synes bare det at Norge er et kristent land og Norge som land står for de verdiene kirken står for. (Rnr: 12001)

(3) Fordi at jeg tror vi skal demme opp for andre religioner. (Rnr: 10802)

(4) Vet ikke om jeg har noe argumenter. Fint med statsreligion. Fint med sånn som vi har det. (Rnr: 11204)

(4) Har tenkt på det. Har ikke noen skikkelig svar. Jeg er litt gammeldags, ønsker å beholde den som den er. (Rnr: 11202)

(4) Vet egentlig ikke, har egentlig ikke noen stor meninger om det. (Rnr: 120807)

Det er rundt 25 respondenter som argumenterer tradisjonsrelatert(1) og mener at ordningen bør bestå fordi det er tradisjon. Det er også noen få som kombinerer tradisjon med andre argumenter, som oftest kombineres da tros-, nasjons- og tradisjonsargumenter i samme utsagn. Nasjons- og inkluderingsrelaterte(2) utsagn støtter statskirken ut fra at den er et nasjonalt samlingspunkt, at kirken skal være inkluderende og ikke få bestemme for mye selv, og at den skal være en folkekirke. Svarene i denne grupperingen kan relateres både til tjenesteincentiver, når man ser på kirken som statlig institusjon, til nasjonsincentiver hvor støtte til en åpen og inkluderende kirke (*demos*) blir vektlagt eller til tradisjonsincentiver hvor

tilhørighet og identitet er viktige argumenter. Dette er ikke en like avgrenset kategori bestående av rundt 35 respondenter. Troselaterte(3) utsagn uttrykker støtte til statskirken fordi den vedlikeholder et kristent livssyn i Norge. Denne gruppen består av rundt 10 respondenter. Disse utsagnene kunne også vært klassifisert innenfor det tradisjonsrelaterte og nasjonsrelaterte, men jeg valgte å skille dem ut i en egen kategori siden de i hovedsak fokuserte på tro og kristendommen. Usikker(4) er de som er for statskirke, men som selv oppgir at de ikke har noen klare grunner bak standpunktet. Denne grupperingen består av rundt 15 respondenter.

De som sa de var imot statskirke vektla to grunner. For det første er det en prinsippsak(5) og for det andre at det bør være religionslikhet(6) i Norge.

(5) Det er vel fordi at staten og kirke skal skilles. Staten som institusjon og samfunnsbygger skal ikke være knyttet til religiøse fordringer og den type holdninger. Ikke rasjonelle holdninger skal ikke staten henges ved. (Rnr: 12005)

(5) Synes ikke religion har noe med staten og gjøre. (Rnr: 11904)

(6) Tror ikke noe på statskirken. Skal kristendommen være slik det er den skal være så kan ikke kirken sitte i et multikulturelt samfunn med makt til å styre hele religiøse butikken. Store utfordringer som ligger her. (Rnr: 11905)

(6) Mener selv at staten ikke skal støtte en kristen retning. Blir feil at staten skal støtte en religion. Det bør være religionsfrihet. (Rnr: 120701)

I tillegg til disse argumentene var det noen få respondenter som var motstander av statskirkeordningen på grunn av økonomiske spørsmål. Grupperingen mot statskirke består av de 15 personene nevnt i tabell 10.

I tabell 10 var det rundt 30 respondenter som oppgav at de ikke visste om de var for eller imot statskirken. Ut fra begrunnelsen de gav kan respondentene deles i fire "vet-ikke" grupperinger. Det er de som sier de ikke vet, som allikevel argumenterer for statskirke (7). Det er de som sier de er imot, selv om de svarte vet ikke (8). Den største svargruppen er de som ikke har noen mening om dette spørsmålet (9). Til sist er det en liten gruppering som ser både fordeler og ulemper ved et skille (10).

(7) Synes det er greit at vi har en statskirke, favner hele folket. Greit at folk kan velge selv å melde seg inn i kirken frivillig. Har med kulturen å gjøre med statskirken. (Rnr: 120203)

(8) I den grad folkekirke blir bevart så er jeg for et skille. Prinsipielt for et skille. Men redd for folkekirken. Men samtidig så ivaretar den en bredde og en forholdsvis lav terskel. (Rnr: 11301)

(9) Nei, har ikke gjort meg opp en mening. (Rnr: 120806)

(10) Har ikke tenkt så mye over. Er vel positive og negative sider ved det. (Rnr: 12201)

Oppsummering

Det er hovedsaklig tradisjonsrelaterte og nasjons- og inkluderingsrelaterte argumenter som

blir uttrykt som støtte til statskirken. I motsetning til spørsmålet om kirkens viktigste oppgave så kan ikke svarene deles klart inn i avgrensede kategorier. Tradisjonsargumenter går over i inkluderingsargumenter som igjen går over i nasjons- og trosargumenter. Konklusjonen er at det store flertallet av mine respondenter er for statskirkeordningen, men det er ikke mulig å skille klart mellom ulike grunner for at de støtter den. De som er imot er det på grunn av prinsipper eller ønsket om religionsfrihet/likhet. I tillegg er det mange som ikke har gjort seg opp noen mening, av ulike årsaker. Disse er også vanskelig å knytte opp mot noen form for incentiver. I det hele kan det virke som om noen respondenter har vanskelig for å peke på de oppgavene som de mener er kirkens viktigste, ved at det er mange "vet ikke" svar i begge de to overnevnte spørsmålene.

5.3 Incentiver for medlemskapet

I innledningen (1.1) ble det understreket at denne oppgaven ikke fokuserer på grunn eller ønske for medlemskap, men motivasjon. Dermed kan S9 oppfattes som en selvmotsigelse. Spørsmål i et spørreskjema bør formuleres så presist og lettfattelige som mulig, spesielt om det stilles muntlig, og derfor antok jeg at det ville være lettere for respondentene å forstå begrepet grunn enn motivasjon. Ved å spørre eksplisitt om motivasjon for medlemskap antok jeg at mange ikke ville forstå hva som ble lagt i motivasjonsbegrepet, det ville bli forstått på forskjellige måter og mange ville kanskje ikke forstått bruken av motivasjon og kirkemedlemskap i samme kontekst. Derfor valgte jeg å spørre om grunn, selv om det ofte blir et spørsmål om et årsak-virkningforhold. For å ta et steg vekk fra dette så ble spørsmålet formulert personlig. "Når du tenker på ditt eget medlemskap i Den norske kirke, hva føler du er den viktigste grunnen til at du er medlem (S9)". Ved å be respondenten først om å tenke over sitt eget medlemskap og deretter spørre om hva han/hun føler er den viktigste grunnen, så blir det tatt et steg vekk fra et klart årsak-virkningforhold. Under datainnsamlingen kom det fram at respondentene synes S9 var lettere å svare på enn S8³⁶ og spørsmålet fikk folk til å tenke seg grundig om før de svarte. Svarene samlet inn under dette spørsmålet er ytterst interessante i henhold til incentivkategoriene og da spesielt fokuset på hvilke incentiver respondentene har vektlagt som viktigst. Svarene er sortert i fem kategorier relatert til incentivkategoriene. I tillegg er det en kategori med de som ikke

³⁶ Hva synes du selv er kirkens viktigste oppgave?

vet eller ikke har noen mening, en hvor grunnen er dåp og en med svar som ikke kunne knyttes mot noen av kategoriene.

1. Tjenesterelatert

Respondentene i denne kategorien uttrykker at medlemskapet er knyttet opp mot å kunne benytte seg av kirkens tjenester. De som uttrykker tjenesterelaterte svar fokuserer på ritualtilbudet til kirken og kirken som institusjon.

Ha en tilhørighet til dåp konfirmasjon, bryllup og begravelse. (Rnr: 120804)

Ha et sted å søke til når jeg kjenner behov. (Rnr: 120901)

Har døpt barna og går i begravelser. (Rnr: 10802)

Det må vel være det at jeg har fått barn og vil døpe det. (Rnr: 12002)

Det er for det første fordi jeg ikke har meldt meg ut, føler ikke behov for å melde meg ut. I kirken kan man nyte tjenestene ved sykdom og død. (Rnr: 12006)

Som institusjon. Som en verdslig institusjon i samfunnet. (Rnr: 120303)

Det er mange som uttrykker andre incentiver i kombinasjon med tjenesterelaterte. Noen binder sammen ønsket om tjeneste med tradisjon(1), mens andre fokuserer mer på tjeneste og tro(2), og noen fokuserer på tradisjon, tjeneste og tro(3). I tillegg er det noen få som ikke har en klar mening rundt hvorfor de er medlem, men etter å tenkt seg litt om så uttrykker de tjenesterelatert argumentasjon(4).

(1) Er vel tradisjon og sånt. Kan bli døpt og konfirmert og sånn. Begravelse. (Rnr: 121501)

(1) Er vel egentlig, er døpt der gift og konfirmert. Et tilholdssted. Tradisjon. (Rnr: 120805)

(2) Er godt å gå i begravelser og få ro der. Ro og fred. Godt å ha noe å tro på. (Rnr: 121701)

(2) Det er vel fordi at man har behov for å prate med noen av og til, med prester og slikt, så finnes de i kirken. (Rnr: 10602)

(3) Fordi jeg er døpt der. Og det er på en måte foreldrene mine som vil det. Min far er mest kristen. Han har en kristen familie. Strider mot tradisjoner å melde seg ut. Og vil gifte meg i kirken. Er jo kristen. (Rnr: 120704)

(4) Vet egentlig ikke helt. Er nå bare sånn. Er med fra man er døpt og gått igjennom alt med konfirmasjon og bare valgt å være medlem. (Rnr: 20201)

Det er rundt 15 personer som uttrykker tjenesterelaterte incentiver uten klare bindinger til andre incentivkategorier. Det viser ganske tydelig at det er en forskjell mellom å inneha tjenesteincentiver og det å vektlegge disse incentivene som de viktigste for medlemskapet.

2. Tradisjonsrelatert

Respondenter i denne kategorien er opptatt av medlemskapet som tradisjon, kirken som noe man er født og oppvokst med og dermed tilhører, som en vane og som støtte til kirken som tradisjons- og kulturbærer.

Har ingen god grunn, hvorfor ikke? Kristendommen er i Norge. Er greit å høre til det. Tradisjon. (Rnr:120904)

Familietradisjoner egentlig. Ikke så mye med det meg selv. (Rnr: 121601)

Er vel stort sett tradisjon. (Rnr: 121804)

Det er fordi den ivaretar en del grunnleggende tradisjoner som er viktig å ha. Om vi ikke har de tradisjonene så hadde det ikke vært noen faste holdepunkt i forhold til ritualer. (Rnr: 10702)

Jeg er nå ikke sånn personlig kristen. Føler jo det at alle kulturer har noe de tror på, og føler at en har et holde punkt. Det tror jeg er viktig. Kan ikke være helt trosløs. Er en trygghet og en ro i kirken på gudstjenester. (Rnr: 10607)

Det er vel mye vane, og helst at jeg har vært der hele tiden, gammel vane. (Rnr: 11502)

Tradisjon og trygghet og videreføre det til barn og barnebarn. (Rnr: 11303)

Det er vel fordi jeg er døpt i kirken og tilhører den og den kristne tro er det man er født og oppvokst med. (Rnr:12203)

Selv om de fleste uttrykker klare tradisjonsincentiver, så er det noen respondenter som kombinerer tradisjonsrelaterte svar med andre kategorier. Flere kombinerer tradisjon med trosincentiver.

Har vokset opp med det. Alle i familien er døpte. Lutherske evangeliske kirke vi har hørt til. Dåpen er en stor ting synes jeg. Er ikke den som går så mye, men jeg føler meg innenfor kirken. (Rnr: 12202)

Det har noe med min barnetro og gjøre. Så er det en plattform, liksom er bare sånn. (Rnr: 11902)

En kombinasjon arv og personlig tro. (Rnr: 12201)

Er jo et kristen menneske. Men ikke kirkegjenger. Konserter hører til og er viktige. (Rnr:120306)

I tillegg er det noen få som kombinerer tradisjons- og tjenesterelaterte utsagn, som nevnt ovenfor. Utsagnene som omhandler tilhørighet og opprettholdelse av tidligere verdier og minner, i en form for familiær og kulturell *minnekjede*, viser tydelig tilbake til ideen om tradisjonsincentiver. Det er rundt en 30 respondenter som klart uttrykker tradisjonsrelaterte incentiver og det er ytterst sjelden at de under 40 år uttrykker denne type argumentasjon. Dette viser at det er samsvar i alder mellom respondenter som innehar tradisjonsincentiver i kapittel fire og de som uttrykker tradisjonsincentiver som viktigste grunn for medlemskapet.

3. Nasjonsrelatert

Dette er den minst konkrete og klare av alle kategoriene under Sp9. De som ønsker å være med i et fellesskap i det norske samfunnet og en åpen norsk folkekirke er plassert i denne grupperingen. De som uttrykker nasjonsrelatert argumentasjon er opptatt av et fellesskap som kirken forvalter.

Være med i en folkekirke. (Rnr: 11903)

Har ikke noen personlig kristendom, men er nå kristendommen som står for fellesskapet. (Rnr: 11901)

Å være en del av et fellesskap (Rnr: 11503)

Har tro på den kirken som statsreligion. Det er mitt utgangspunkt. Mener det er riktig. (Rnr: 10801)

Et fellesskap. Er jo egentlig et fellesskap i samfunnet. (Rnr: 120705)

Det var flere respondenter som argumenterte i delen ovenfor at det er kirkens oppgave å være åpen og inkluderende. Denne folkekirke-tankegangen er allikevel i liten grad en viktig grunn for medlemskapet. Dette er en liten kategori og består av i underkant av 10

respondenter.

4. Trosrelatert

De som er kategorisert som trosrelaterte i henhold til sitt medlemskap er opptatt av at de tror på det kristne budskapet, at de er kristne, at barnetroen er viktig for medlemskapet og at de ønsker å tilhøre et trossamfunn.

Fordi jeg er kristen, det betyr mye for meg. (Rnr: 120202)

Er vel fordi at jeg deler det kristne livsstilen. (Rnr: 120203)

Vil vel påstå at det har med barnetroen å gjøre, føler det. Er liksom der jeg hører til. (Rnr: 120801)

Det er absolutt fordi jeg tror på kristendommen. Har ikke noe bedre alternativ. Født å oppvokst med det. Er et holdepunkt. Må ha noe å tro på. Beste alternativ. (Rnr: 121402)

For jeg regner meg som kristen og det betyr mye. Er ikke noe alternativer. Fordi jeg er kristen. (Rnr: 121605)

Det er fordi at jeg er protestant og kristen. Ikke personlig kristen. Tror på en gud. (Rnr: 10601)

Er personlig kristen. Det er vel grunnen. Men går ikke i kirka. Skulle kanskje ønske jeg gikk litt mer. (Rnr: 11203)

Det er å ha et trosfellesskap. (Rnr: 11301)

Det er at jeg har min barnetro og føler det er naturlig å være medlem. (Rnr: 11205)

Jeg er kristen på min måte, er ikke personlig kristen (Rnr: 11208)

Fordi at jeg tror på det budskapet de har. Føler det er et rett sted å være. (Rnr: 20403)

Det som er interessant er at mange refererer til barnetroen som grunn for medlemskapet, uten å utdype hva som ligger i denne. Selv når noen av respondentene ble spurt om hva de la i barnetroen var det vanskelig for dem å konkret si hva den inneholdt. Mange refererte da til det de hadde lært som liten på søndagskole og i skolen. Det blir også skapt et skille mellom barnetro og kristentro som to ulike ting hos noen respondenter, og at barnetroen er en individualisert privat og egendefinert tro som allikevel knytter respondenten til kirken. Selv om noen av de trosrelaterte svarene kan kombineres med andre incentivkategorier, så er det i all hovedsak trosrelatert argumentasjon alene i denne kategorien. Det er ved siden av tradisjonsrelaterte svar den største av kategoriene. Det er rundt 30 personer som uttrykker trosrelatert argumentasjon.

5. Utmeldingsrelatert

Respondentene i denne kategorien er personer som selv oppgir at de ikke har noen grunn for medlemskap og i tillegg ønsker eller har tenkt mye på å melde seg ut. Hovedargumentasjonen for at de er medlem i kirken er rett og slett fordi de ikke har giddet eller somlet seg til å melde seg ut.

Ingen viktig grunn. Har ikke meldt meg ut. (Rnr: 120310)

Fordi jeg ikke har giddet å melde meg ut. (Rnr:120307)

Har aldri somlet meg til å melde meg ut. (Rnr:120301)

Holder på å melde meg ut, så ingen grunn. (Rnr:120201)
Er at jeg ikke har meldt meg ut. (Rnr:20203)

Denne kategorien er liten, i underkant av 10 respondenter, men den skiller seg klart ut ifra de andre kategoriene ved at svarene her ikke kan kombineres med de andre svarkategoriene. Siden denne kategorien er såpass liten og er basert på tolkning så er det ikke mulig å trekke noen konklusjoner i henhold til variabler, men størsteparten er bosatt i by, er mellom 25 og 40 år og i stor grad menn, noe som samsvarer med sammensetningen av utmeldingsincentiver i forrige kapittel.

6. Vet ikke/ingen mening

Dette er en oppsamlingskategori av de som svarte at de ikke vet hvorfor de er medlem eller som rett og slett ikke har noen mening om dette spørsmålet. De som ikke vet kommer enten ikke på noen gode grunner, vet rett og slett ikke, har ingen mening eller ønsker ikke svare.

Har ingen grunn til å være medlem. (Rnr: 120204)
Det vet jeg ikke. (Rnr: 120309)
Føler ingen spesiell viktig grunn. Er noe som alltid har vært sånn. (Rnr: 121503)
Er nå bare sånn. Har ikke tenkt over det skikkelig. (Rnr: 121401)
Ikke noen spesiell grunn, er nå foreldrene mine som ville ha meg med. (Rnr: 12003)
Det er vel ikke noen grunn, er vel bare sånn. (Rnr: 12302)
Har jeg ikke tenkt på. Det er vel bare blitt sånn. (Rnr: 12303)

Det er noen få svar som kan knyttes til incentiver når respondenten får tenkt seg litt om, som oftest er det tjenesterelaterte svar. Noen av svarene kan nok også knyttes opp mot utmeldingsrelatert argumentasjon. Denne kategorien består av rundt 15 respondenter.

7. Dåpsrelatert

Dette er kategorien for de som har svart i et årsak-virkningforhold ved at grunnen til medlemskap er dåpen, enten fordi de forstod spørsmålet slik eller at de føler at det er den eneste eller viktigste grunnen for medlemskapet.

Det var dåp og er confirmert, så det er hovedgrunnen til at jeg fortsatt står der. (Rnr: 121803)
Eneste grunnen er at jeg er blitt døpt i kirken. (Rnr: 12005)
Er vel bare fordi jeg er døpt der. (Rnr: 11904)
Rett og slett at jeg ble innmeldt med dåpen. Gammel vane. (Rnr: 11204)
Gammel vane. Meldt inn før jeg var gammel nok til å velge selv. (Rnr: 120302)
Er i grunnen nærmest døpt inn i kirken. Har ikke gjort noe for det eller stå utenom. (Rnr: 121001)
Tror det er fordi jeg døpt og ikke tenkt over det og bare står der. (Rnr: 120807)

Denne gruppen er i samme størrelsesorden som den over og består av rundt 15 respondenter.

8. Diverse

Dette er en oppsamling av utsagn som ikke har blitt klassifisert i noen av svarkategoriene og er en veldig liten kategori, med bare i overkant av fem respondenter. De få utsagnene i denne kategorien handler om at respondenten er medlem for å kunne påvirke kirken innenfra eller vise støtte til kirkens moralske arbeid.

Oppsummering

Spørsmålet om hva respondentene føler er den viktigste grunnen for medlemskap går tett inn på hva som er motivasjonen bak medlemskap. Tradisjons- og trosrelaterte incentiver er det som er vanligst å uttrykke. Tradisjonsrelaterte utsagn er mer vanlig når det kommer til eget medlemskap enn når det gjelder kirkens viktigste oppgave. Den trosrelaterte innehar cirka det samme antallet utsagn under begge spørsmål. Tjenesterelatert argumentasjon forekommer ofte, men kombineres som oftest med andre typer argumentasjon og står sjeldent alene. Det viser at selv om tjenesteincentiver var den kategorien med klart flest respondenter knyttet til seg i forrige kapittel, så utmerker den seg ikke i like stor grad når respondentene uttrykker den viktigste grunnen for medlemskap. Nasjonsrelatert argumentasjon er vanskelig å spore konkret og det er sjeldent en klar nasjonsrelatert argumentasjon som blir uttrykt, men i mye større grad inkluderings- eller fellesskapsrelaterte incentiver. Det kan tyde på at kategorien nasjonsincentiver ble skapt med for stort fokus på bindingen mellom nasjonen og kirken, og for lite fokus på folkekirkekonseptet. Utmeldingsrelatert skiller seg klart ut ifra de andre kategoriene og kombineres ikke med andre typer incentiver, noe som bekrefter denne kategorien sin uavhengighet fra de andre incentivkategoriene. Dåpsrelatert og de som ikke vet er en relativ stor gruppe og er vanskeligere å knytte opp mot incentiver. De som oppgir at de ikke har noen grunn for medlemskap kan muligens karakteriseres som en gruppering hvor det ikke finnes klare incentiver for medlemskap. Det som er interessant er at disse to kategoriene inneholder samme antall respondenter som kategorien av de som ikke ble inkludert i noen incentivkategori i forrige kapittel. Uten å kunne trekke noen form for slutninger så er det en gruppe på rundt 30 personer som i begge analysene utmerker seg som en gruppering med en svakere grad av incentiver enn resten av utvalget.

De aller fleste respondenter har en grunn for at de er medlem, noe som indikerer at de har tenkt over medlemskapet og formidler et eller flere incentiver for hvorfor de er med i

kirken. Ved å se samlet på hva respondentene svarte, så er det vanskelig å peke på en enkelt incentivkategori som bærende for argumentasjonen. Allikevel er det et klarere skille mellom respondentene når de svarer på den viktigste grunnen for medlemskap enn det var når alle incentiver for medlemskap ble undersøkt i forrige kapittel.

5.4 Utmeldingsspørsmålet

Dette spørsmålet er todelt. Først ble respondentene bedt om å svare enten ja eller nei på om utmelding hadde vært vurdert og deretter ble det stilt et oppfølgingsspørsmål avhengig av hva de svarte. Var svaret ja, ble det spurt om hvorfor de fortsatt har valgt å være medlem. Ble

Tabell 11. Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		
	Antall	Prosent
<i>Ja</i>	38	30.1 %
<i>Nei</i>	86	68.3 %
<i>Mangler</i>	2	1.6 %
Total	126	100.0 %

det svart nei, så ble det spurt om hvorfor utmelding aldri hadde vært en vurdering. Det er flere menn (63,2 %) enn kvinner (36,8 %) som har vurdert utmeldelse, noe som er interessant siden det er færre menn enn kvinner som har svart i undersøkelsen (T301). Aldersmessig så ser det ut som om det er mindre sannsynlighet for å ha vurdert

utmelding jo eldre man er, men det er ikke mulig å trekke noen klare konklusjoner ut ifra mitt materiale (T302). Det er dobbelt så mange som bor i urbane strøk som har vurdert utmelding enn de som bor i mer rurale strøk (T302). På alle spørsmål angående deltagelse så viser det seg at de som har vurdert utmeldelse deltar i mye mindre grad enn de som ikke har vurdert utmeldelse (T303, T304, T305, T306, T307, T308 og T309). Til slutt kan det understrekes at det er en klar sammenheng mellom det å være i mot statskirken og å ha vurdert utmeldelse (T311 og T312) Ole Gunnar Winsnes har tidligere undersøkt utmeldingsvurdering blant norske kirkemedlemmer og kom fram til at rundt 18 % hadde vurdert å melde seg ut. I forhold til min undersøkelse er den vurderte utmeldingen prosentvis høyere, men det skal understrekes at Winsnes analyserer et mye større utvalg enn mitt. Det som uansett er interessant er at Winsnes bekrefter inntrykket fra mine respondenter ved å vektlegge at det er flere menn enn kvinner som har vurdert utmelding. I tillegg er det de bosatt i byområder og den yngre delen av kirkemedlemmene som har vurdert å melde seg ut, og deltagelsen er lavere i ulike kirkelige arrangementer blant de som har vurdert utmelding (Lande & Winsnes 2005:65-66; Winsnes 2006:46-47).

5.4.1 Vurdert utmeldelse

30,2 % av respondentene har vurdert utmeldelse og grunnene til at de ennå er medlem kan relateres til sløvhet, et ønske om å være medlem eller familiære ting. Den første kategorien består av de respondentene som har vurdert utmeldelse og som mener at de fortsatt er medlem på grunn av sin egen sløvhet eller at de ikke har tatt initiativ til utmelding.

Fordi jeg er sløv og rett og slett ikke har tatt initiativ til det. (Rnr: 12005)

Det er så dumt som at jeg ikke fikk sendt denne konvolutten. Ba meg om å komme innom for å melde meg ut. (Rnr:10704)

Rein latskap. (Rnr: 121802)

Rett og slett ikke kommet så langt. (Rnr: 120310)

Ikke gidde å gjøre det. (Rnr:120301)

Respondentene i denne kategorien kan relateres til utmeldingsincentiver ved at de ikke har andre grunner for at de er medlem annet enn deres egen likegyldighet og sløvhet. Kategorien består av rundt 15 respondenter, noe som er et litt høyere antall en utmeldingsincentiv-kategorien under spørsmålet om grunn for medlemskap. Også denne kategorien består av i hovedsak menn mellom 25 og 40 år. Bosetningsmessig er det litt mer jevnt fordelt, men ennå er bysentrum overrepresentert. De få kvinner som er å finne i denne kategorien er også under 40 år.

Respondenter i den andre kategorien har vurdert utmeldelse en eller annen gang i livet, men har kommet fram til at de ønsker å være medlem av kirken og tilhøre den. De ønsker å være tilknyttet fordi de selv mener de har kommet til fornuft, ønsker en tilhørighet eller føler seg knyttet til en tradisjon.

Er medlem fordi jeg er døpt og konfirmert. Er tradisjon. (Rnr:120205)

Tenkt på det. Men konkluderte med å ikke melde meg ut. (Rnr:10605)

Jeg meldte meg ut, og har så meldt meg inn igjen. For å støtte statskirkeordningen. (Rnr:10505)

Er vel mest pga det at det er en del av kulturarven. (Rnr:11503)

Det var sånn ungdomsopprør. Kommet til fornuft. (Rnr:10603)

Var vel under konfirmasjonen. Var litt usikker. Ble til det at jeg fant ut at man ikke trenger å gå der selv om man er kristen. Handler ikke bare om Bibelen og Gud. (Rnr:10803)

De som har vurdert utmeldelse, men som valgte å bli av ulike grunner, kan knyttes opp mot flere av incentivkategoriene. Muligens står tradisjonstankegangen sterkest ut, med fokuset på kulturarv og tilhørighet, men det varierer såpass at noen klar konklusjon er vanskelig. Kategorien består av i overkant 10 respondenter.

Den tredje kategorien er respondenter som valgte å være medlem av familiær grunner. De valgte å forbli medlem fordi de ønsker å ta i bruk kirkens ritualer, at familien har

ønsket at de skal bli værende i kirken eller på grunn av kirkelige forpliktelser som fadderbarn.

Fordi jeg ikke har fått gjort det ennå. Er fadder så må prate med dem først. (Rnr:120201)

Er liksom bare blitt sånn. Står der bare som medlem. Har tre unger jeg har døpt. Det er tradisjon. Er to stykker i familien i forhold til dåp. (Rnr: 121002)

Det er jo familien som har sagt det er det beste. Så da blir det sånn. (Rnr:121401)

Det er vel fordi jeg har fått barn og vil døpe det. (Rnr:12002)

På grunn av personlige grunner og foreldrene mine ville det. (Rnr: 12003)

Denne kategorien kan som den overnevnte inngå i flere incentivkategorier, og består av i underkant av 10 respondenter.

Det var noen få utsagn som ikke passet inn i de tre kategoriene som er presentert. Noen hadde valgt å forbli medlem på grunn av trosrelatert argumentasjon, noen få fordi det ikke kostet de noe uansett og et par hadde ikke noen argumentasjon for hvorfor de hadde valgt å være medlem. De fleste som har vurdert utmelding har valgt å bli værende i kirken på grunn av tradisjonelle-, familiære- eller tilhørighetsmessige incentiver. En mindre del er medlem på grunn av sin egen sløvhet og vil melde seg ut om de bare gidder. Denne grupperingen viser klare tegn på utmeldingsincentiver.

5.4.2 Ikke vurdert utmeldelse

Argumentene for å ikke vurdere utmeldelse er trosrelatert, tilhørighetsrelatert, tradisjonsrelatert og til slutt at det aldri har vært ønsket i det hele tatt. Trosrelatert argumentasjon er begrunnet i at utmelding aldri har vært vurdert fordi respondentene har en tro som de knytter til medlemskapet og kirken.

Har vel alltid rekna meg som kristen og ikke noen grunn til å melde meg ut. Liker å gå i kirken. (Rnr: 12202)

Fordi at det er det trosfellesskapet jeg føler meg hjemme i. (Rnr: 11301)

På grunn av min kristne tro og ingen alternativ. (Rnr: 11302)

Fordi jeg er så glad i kirken og en klok forkynnelse fra de fleste prestene. (Rnr: 120808)

Er kristen. Velger derfor å bli værende i kirken. (Rnr: 120308)

Denne type argumentasjon kan relateres direkte til trosincentiver, ved at respondentene argumenterer for at utmelding av kirken aldri har vært vurdert fordi de tror og derfor føler seg hjemme i kirken. Til sammen er det i overkant av 15 respondenter i denne kategorien.

De som føler en tilhørighet og trygghet ved å være knyttet til kirken har blitt kategorisert som tilhørighetsrelaterte. Respondentene i denne gruppen har ikke først og fremst et fokus på tro som i den forrige kategorien. Tilhørighetsrelaterte fokuserer på kirken

som en trygg plass og at de føler en tilhørighet.

Har ikke hatt noen grunn til. Ønsker tilhørighet til noe. (Rnr: 120702)

Føler meg hjemme i kirken. Har tilhørt kirken hele mitt liv. (Rnr: 120706)

Aldri vært aktuelt. Viktig å være tilsluttet en organisasjon når man er kristen. Aldri sett noen grunn fordi jeg vil være medlem der. Synes det er godt. Greit. (Rnr: 120805)

Det har aldri vært snakk om det. Vil gjerne være der. Føler en trygghet og en tilhørighet. (Rnr: 10602)

For meg er det riktig å stå der, ikke har jeg noe kristen livssyn, riktig for meg å være der. (Rnr: 12303)

Svarene i denne kategorien kan ikke relateres like klart til en enkel incentivkategori selv om tilhørighet viser tilbake til ideen om tradisjonsincentiver. Noen av svarene kan relateres til nasjonsincentiver ved fokus på en åpen og inkluderende kirke og trosincentiver i forhold til tilhørighet til en kristen organisasjon. Denne grupperingen består av cirka like mange som den trosrelaterte med rundt 15 respondenter.

Tradisjonsrelatert argumentasjon er de som ikke har vurdert utmelding på grunn av at kirkemedlemskap er tradisjon. Dette er en kategori som kan relateres direkte til tradisjonsincentiver og består av rundt 10 respondenter.

Det er ikke noe problem. Er tradisjoner. Er ikke noe problem å være medlem. Ikke noe stress. Ikke noe å tenke over. I forhold til troen burde jeg kanskje ha meldt meg ut. (Rnr: 121601)

Fordi jeg ikke er ordentlig kristen. Så er det en del av vår kulturarv og en del av tradisjonen. (Rnr: 121604)

Det er tradisjon i familien og vil bare være der. (Rnr: 10503)

Er på grunn av at det er tradisjon, grei tradisjon. Kristendommen blir nedvurdert over alt, så fint holdepunkt. (Rnr: 20404)

For mange har utmelding ikke vært et tema og aldri vært vurdert. De som ikke har noen annen grunn enn at det ikke har vært aktuelt, er den klart største grupperingen blant de som ikke har vurdert utmeldelse og består av rundt 40 respondenter.

Har ikke hatt behov for å melde meg ut. Har aldri vært tenkt over. Det er bare sånn. (Rnr: 20403)

Jeg ønsker å være medlem. Derfor ingen ønske om å melde meg ut. (Rnr: 10805)

Har liksom ikke kommet i noen slik konflikt at jeg må tenkte den tanken. Greit per i dag. (Rnr: 121605)

Kjenner til mange som har gjort det. Men ikke vurdert det jeg. (Rnr: 121402)

Har ikke tenkt over det. Er ikke noe mer enn det. (Rnr: 120807)

Har folk i familien som har gjort det. Jeg ønsker det ikke. (Rnr: 120306)

Har ikke vært et ønske. (Rnr: 120203)

Det at såpass mange ikke har noen klar grunn for hvorfor utmeldelse aldri har vært vurdert kan på den ene side tyde på at mange av mine respondenter ikke har noen klare incentiver for hvorfor de ønsker å stå i kirken. På den annen side er det ikke like lett å få fram incentiver når man spør om hvorfor de ikke har vurdert utmeldelse, når det for de fleste aldri har vært en aktuell problemstilling. I tillegg til de fem overnevnte kategoriene er det

noen få respondenter som har nasjonsrelaterte og tjenesterelaterte argumenter for at de ikke har vurdert utmeldelse, men de er færre en fem og er derfor ikke kategorisert.

Oppsummering

Rundt en tredjedel av respondentene har vurdert utmeldelse, men hovedvekten av disse ønsker å bli værende i kirken. Det kan spores en gruppering på rundt 15 personer som uttrykker klare utmeldingsincentiver blant de som har vurdert utmeldelse, noe som samsvarer med antallet i de andre spørsmålene. To tredjedeler har ikke vurdert utmeldelse og rundt halvparten av disse har ikke noen klare argumenter for hvorfor det aldri har vært vurdert. Ellers er det trosrelaterte og tilhørighetsrelaterte argumenter som i størst grad oppgis som grunn for hvorfor utmeldelse ikke har vært vurdert etterfulgt av tradisjonsrelaterte argumenter.

5.5 Hypotetisk utmeldelse

I kombinasjon med spørsmålet om vurdert utmelding ble det i etterkant stilt et hypotetisk spørsmål. Her ønsket jeg å finne ut hva som måtte til for at respondentene ville melde seg ut og iallefall vurdere en utmelding.³⁷ Et problem ved å stille et hypotetisk spørsmål er ofte at det som blir uttalt, ikke alltid er det som blir gjort om den hypotetiske situasjonen blir en realitet. Allikevel er det interessant å se hvilke situasjoner og hendelser som kan påvirke kirkens medlemmer til å tre ut av kirken. Spesielt interessant mener jeg det er i forhold til diskusjon omkring kirkens dobbelthet og motsetningene mellom troskollektiv og folkekirke. Hypotetisk utmeldelse kan kategoriseres i fire ulike grupperinger, uenighetsutmeldelse, utmeldelse uaktuelt/vet ikke, religionskifte og på vei ut.

Uenighetsutmeldelse er kategorien som viser klareste tilbake til en oppfattelse av kirken som en folkekirke, og da en inkluderende og åpen kirke som ikke ekskluderer noen. Svarene viser veldig klart at mange har en oppfatning basert på verdier som samsvarer med en *demos*-oppfatning av kirken som åpen og inkluderende. Dette er den klart største gruppen blant de som ble spurt om hypotetisk utmeldelse og alle mente de kunne melde seg ut om kirken gjorde noe de var veldig uenige i. I hovedsak ble det da fokusert på om kirken ble mer konservativ, ekskluderende og om kirken ble mer sekterisk.

³⁷ Hva må til for at du går til det skrittet og melder deg ut av kirken?

Da må det være en eller annen sak jeg er dypt uenig i. Om kirken begynner å dømme folk, det er jeg ikke enig i. Det er ikke kirken sin jobb å gjøre det. (Rnr:20402)

Da må prestskapet gå tilbake til det kirken sto for i gamle dager, at de hadde for stor makt. Hadde det skjedd igjen da hadde jeg meldt meg ut. (Rnr:12303)

At det blir en mer sånn sekterisk kirke da melder jeg meg ut. (Rnr:11903)

Det som irriterer er at de ekskluderer noen, som homofili. Den delen er slitsomt. (Rnr: 11206)

Det at de stenger noen ute. De homofile, de har lov å være kristne de og. Kvinnelig prester må de ha. (Rnr:11202)

Om de går tilbake og blir en konservativ kirke som før. Om man havner i helvete og sånn, da melder jeg meg ut. (Rnr:10802)

Det er om de pålegger oss ting som jeg ikke kan stå innenfor. Om kirken pålegger folk krav. Kirken har lite ritualer og krav i forhold til andre religioner. Vil ikke bli pålagt noe. (Rnr: 10702)

Handle litt om friheten. At vi er frie mennesker. At kirken ikke følger samfunnsutviklingen. Om kirken neglisjere enda mer enn de gjør nå, for eksempel seksuell legning og sånn. Det har irritert. (Rnr:10606)

Disse prestene som er så sjølhøytidelige, de er det en del av. De setter seg på sin høy hest. Om de fordømmer da kanskje melder jeg meg ut. Mye dobbelmoral. (Rnr:121501)

Soleklart om det blir for mange av de ekstremt kristne. Disse ekstremt konservative. De skuffer meg veldig. De som ikke klarer å takle at andre er anderledes. De som bruker bibelen som argument. Tenker spesielt på homofili. Om det ikke takles da melder jeg meg ut. (Rnr: 121402)

Om det blir veldig ekstremt enten rasistisk eller ja fiendtlig . Polariserende i debatten. Da melder jeg meg ut. (Rnr:120902)

Da må jeg bli veldig uenig med prestene som er i kirken. (Rnr: 120808)

Måtte være om kirka blir veldig konservativ og ekskluderende. (Rnr:120305)

Det måtte være dersom kirkens folk er veldig imot homofili og innvandrere. At kirken ble stengt for visse grupper. (Rnr:120308)

Hvis kirken blir veldig radikal, veldig konservativ. Fordømmende. (Rnr:120203)

Respondentene i denne grupperingen ønsker seg ikke ut av kirken, men ser det som en mulig vei om kirken beveger seg i en retning de er uenige i. Selv om kirken har en sterk stilling blant de fleste av mine respondenter, så kan handlinger og meninger fra kirkens indre krets like fort føre til at mange medlemmer velger å melde seg ut. Dette er den klart største grupperingen av kirkemedlemmer blant de som svarte på hypotetiske utmelding og består av rundt 55 respondenter.

Det å se på utmeldelse som helt uaktuelt er egentlig en kategori med to ulike profiler, en med de som ser på utmeldelse som uaktuelt og en med de som ikke kom på noen god grunn for hva som kunne ført til at de meldte seg ut av kirken. I selve tekstanalysen kom det fram at disse to utsagnene som oftest henger sammen ved at respondentene ikke kommer på noen grunn siden det er uaktuelt eller siden det er uaktuelt så finnes ikke noen hypotetiske grunner. Et skikkelig sirkelargument, men det er også derfor disse to svargrupperingene er samlet i samme kategori. De som ser på utmeldelse som uaktuelt ønsker å stå i kirken uansett og ser ingen grunner for at de skulle melde seg ut frivillig. Dette er den nest største grupperingen og består av rundt 40 respondenter.

Det vet jeg ikke. Hadde jeg vært veldig uenig ville jeg blitt med i sokneråd og jobbet innenfra for å endre ting. (Rnr: 120804)

Da måtte kirka brenne ned og prestene forsvinne. Vet rett og slett ikke. (Rnr: 10602)

At jeg blir lyst i bann. Vet ikke. (Rnr: 11901)
Jordens undergang, hehe. (Rnr: 120706)
Kan ikke skjønne hva det skal være. (Rnr: 10503)
Kommer ikke til å gjøre det. (Rnr: 10605)
Har ikke noe godt svar på det. Er ikke aktuelt. (Rnr: 12204)
Utenkelig å gjøre. (Rnr: 12202)

Kategorien kalt religionsskifte henger på mange måter litt sammen med den overnevnte kategorien, men forskjellen er at respondentene fant en klar hypotetisk grunn for å melde seg ut, selv om de ikke anså den som veldig sannsynlig. Respondentene ser på utmeldelse av Den norske kirke som en hypotetiske mulighet bare om de selv skifter religion.

Om jeg skrifter religion. Om jeg gifter meg med en muslimsk mann. Bytter religion. (Rnr:120704)
At jeg enten vil melde meg inn i humanistisk forening eller skifter tro. (Rnr: 121001)
Da måtte jeg melde meg inn i en annen ting. (Rnr: 12301)

Dette er en liten kategori som består av i overkant av 5 respondenter.

De som ikke så på utmelding som noe hypotetisk, men sannsynlig i nær fremtid er samlet i en kategori. Når de ble spurt om hva som skulle til for at de meldte seg ut av kirken ble det vektlagt at de allerede hadde tenkt å melde seg ut og bare måtte få gjort det. Noen få sa de ville melde seg ut om det bare kunne blitt litt enklere eller om det ble innført eksplisitt skattelegging. Denne grupperingen kan relateres ganske direkte til utmeldingsincentiver.

Rett og slett at jeg får gjort det. (Rnr: 20203)
Ikke så mye. Bare å ikke utsette det. Bare å poste et brev. (Rnr: 10704)
Har tenkt på det. Må bare få tatt meg tid til det. (Rnr: 120701)
Om man kan gjøre det uten noe større bryderi. Klikke seg ut via Internett. Kirken vil ikke at man skal klikke seg ut. Om det blir enklere. (Rnr: 120301)
En internettside. Vet ikke hvordan jeg gjør det. (Rnr: 120310)
Det skal ikke mye til. At noen gir meg et skjema jeg signerer så gjør jeg det. (Rnr: 12005)
Om de blir mer direkte avgift til kirken. Om det blir delt opp på skatten hvor mye som går til kirken, vet ikke. At økonomien blir prega av det. (Rnr:11503)
Den dagen vi blir pålagt ekstra skatter. (Rnr: 121802)

Ved å sammenligne kategorien sløvhets ovenfor når det kom til de som vurdert utmeldelse og de som her er på vei ut av kirken så er det cirka like mange respondenter i begge kategorier. I denne er det i overkant av 15 respondenter i likhet med cirka 15 som ble plassert i sløvhetskategorien. Sammenlignes utmeldingsrelatert argumentasjon under grunn for medlemskap (sp9), så er det også her cirka samme antall respondenter, noe som kan tyde på at dette er en ganske stabil kategori som viser seg i de fleste kvalitative spørsmålene. Med tanke på at utmeldingsincentiver i forrige kapittel også inneholdt rundt 15 respondenter, så er det sannsynlig at dette er de samme respondentene. Det er også de samme variablene

som utmerker seg, ved at det i hovedsak er de under 40 år og i størst grad menn som er å finne i denne kategorien. Bosted er litt mer spredt, men det er ennå de som bor i by som er overrepresentert.

I tillegg var det i underkant av fem respondenter som ikke var mulig å klassifisere i noen av kategoriene. Disse vektla hypotetiske hendelser som om muslimene inntok kirkene eller loven forbød kirken å formilde budskapet. Utsagnene falt derfor litt utenfor de andre kategoriene og er derfor ikke kategorisert.

Oppsummering

Selv om få har vurdert utmelding så viser svarene at langt i fra alle kirkemedlemmer vil stå last og brast med kirken samme hva den foretar seg. Spesielt om kirken beveger seg bort fra å være en folkekirke og nærmer seg et såkalt troskollektiv, så vil mange medlemmer iallefall vurdere å melde seg ut. Det kan tyde på at folkekirke-tankegangen står sterkt blant mange kirkemedlemmer. Mange kunne ikke finne hypotetiske grunner, noe som viser at enkelte respondenter er sterkt knyttet til kirken og kirkemedlemskapet, og at det er uaktuelt å ta skrittet ut av kirken. Det kan argumenteres for at noen av de som ikke ser på utmeldelse som aktuelt, kan støtte en troskollektiv oppfattelse av kirken. Men trolig vil mange som støtter en slik oppfattelse vurdert å melde seg ut om kirken gikk for langt bort fra troskollektivet. I tillegg til de overnevnte kategoriene er det en stabil kategori på rundt 15 respondenter som er på vei ut av kirken og som skiller seg fra de andre incentivkategoriene.

5.6 Finnes incentivkategoriene i det kvalitative materialet?

Det virker for det første som om medlemmene skiller mellom hva som er de viktigste kirkelige oppgavene og de viktigste grunnene for deres eget medlemskap. Kirken som en åpen og inkluderende kirke blir vektlagt i mye større grad når det gjelder kirkens ansvar, enn når det kommer til motivasjon for medlemskapet. Det kan tyde på at mine respondenter ser det som kirken eller statens oppgave å opprettholde folkekirketankegangen. Ser vi nærmere på incentiver for medlemskap så er tradisjon og tro de to viktigste incentivgrupperingene. Trosgrupperingen er ganske stabil i antall både når det kommer til kirkens oppgave og incentiver for medlemskap, mens tradisjonsgrupperingen varierer mer. Allikevel er det vanskelig å peke på noen klare variabler som er typiske for hver gruppering og om det er de

samme respondentene som går igjen i de ulike spørsmålene. Det kan tyde på at flere av de kategorisert i tros- og tradisjonsincentiver i forrige kapittel også ser troen og tradisjonen som de viktigste incentivene for at de er medlem. Nasjonsincentiver er vanskelig å spore direkte, spesielt når det gjelder incentiver for medlemskap. Ideen om kirken som *demos* kan spores ganske klart hos flere respondenter, men uten den klare bindingen til den norske nasjon og stat. *Demos*-tankegangen er i større grad fokusert på at kirken skal være et åpent og inkluderende fellesskap lokalt og i samfunnet, men den nasjonale tilknyttingen blir sjeldent nevnt eksplisitt. Dette bekrefter også analysen i forrige kapittel hvor demostankegangen fikk mye større oppslutning enn de andre påstandene som var knyttet til nasjonsincentivene, og at de som innehar nasjonsincentiver kan inkluderes i flere andre incentivgrupperinger. Også i den kvalitative analysen er det få eller tilnærmet ingen som forsvarte en såkalt troskollektiv oppfattelse av kirken som et sted først og fremst for de kristne. Det kan tyde på, uten å utelukke metodiske svakheter i min undersøkelse, at denne type tankegang er fraværende blant mine respondenter, noe som er litt overraskende spesielt siden Bjørgvin bispedømme oppfattes som mer konservativ enn mange andre bispedømmer i Norge, spesielt i forhold til kvinnelige prester (Hov og Kvalheim 28 mars 2010). Det finnes ikke noen klare svar på dette, men jeg velger å tolke det slik.

Utmeldingsincentiver er den eneste kategorien som er stabil og som skiller seg klart fra de andre kategoriene. Det støtter funnene i forrige kapittel om at denne grupperingen ikke kan knyttes til noen av de andre kategoriene og at disse respondentene er på vei ut av kirken så fort medlemskapet får negative konsekvenser for dem personlig. Utenom utmeldingsincentivene, som består nesten utelukkende av menn under 40 år og tradisjonsincentiver med respondenter i stor grad over 40 år, så er det vanskelig å peke på noen variabler som skiller seg ut for de andre kategoriene. Det som er viktig å understreke er at tjenesteincentiver ikke får like stor oppslutning når det blir spurt om viktigste grunn for medlemskapet. Det kan tyde på at de fleste av mine respondenter innehar tjenesteincentiver som incentiver for medlemskapet, men at disse incentivene ikke er de som blir sterkest vektlagt når de skal begrunne hovedmotivet eller hovedgrunnen til at de er medlem.

Kapittel 6. Fra teori til empiri og tilbake igjen

Dette siste kapittelet skal samle tråder og drøfte hvilke slutninger det er mulig å trekke ut av denne masteroppgaven. Først vil det bli drøftet hvilke tolkningsmodeller som finnes i mitt materiale, med utgangspunkt i begreper som det nordiske paradoks og en kirkelig dobbelthet. Etterpå vil det bli tatt et blikk tilbake til de teoretiske modellene, som det ble tatt utgangspunkt i, og det vil bli argumentert for noen nyanseringer. I den siste delen vil det bli trukket linjer mellom de ulike analysemetodene og antydnet hva som kan være interessant for videre forskning.

6.1 Det nordiske paradoks versus en kirkelig dobbelthet?

Konteksten til denne oppgaven er den store oppslutningen i form av medlemskap i de nordiske folkekirkene på den ene siden, men hvor det på den andre siden er lav jevnlig deltagelse i kirkelige kjernepraksiser blant kirkemedlemmene. Dette er ofte beskrevet som *det nordiske paradoks* i religionssociologisk forskningslitteratur. I Norge har det i større grad vært fokusert på en *kirkelig dobbelthet* (en aktiv minoritet og en passiv majoritet) i et forsøk på å beskrive medlemstilhørighet til Den norske kirke. Er disse modellene mulige å bekrefte ut ifra mitt empiriske materiale?

Kirkevirkeligheten beskrevet som det nordiske paradoks kommer klart til uttrykk i mitt materiale. Det er tilnærmet ingen respondenter som deltar jevnlig i kirkens kjernepraksiser (søndagsgudstjenester) og få som deltar av og til. Det er heller ikke mer enn en liten andel, i underkant av 10 % av respondentene, som deltar aktivt i kirken og enda færre som ser på seg selv som aktive. Trosforestillinger er det vanskelig å si noe om, siden dette ikke har vært fokus for oppgaven.³⁸ Kirkerommet er i liten grad en arena for jevnlig religiøs praksis, mens den kristne troen er en viktig faktor for medlemskapet for flere av mine respondenter.

³⁸ Trosforestillingene ser ikke ut til å ha forsvunnet i og med at flere medlemmer tillegger troen som en viktig motivasjon for at de er medlem i Den norske kirke. Men siden denne oppgaven har valgt vekk fokus på tro så er det vanskelig å si noe om trosforestillingene blant mine respondenter, annet enn at flere selv oppgir at de har en kristen tro.

I motsetning til det nordiske paradoks er en kirkelig dobbelthet vanskelig å finne i det empiriske materiale. Både kvalitative og kvantitative tilnærminger har bekreftet at det såkalte troskollektivet er tilnærmet ikke-eksisterende i mitt utvalg. En grunn til dette fraværet kan være den sterke folkekirke-tankegangen, tanken om at kirken skal være inkluderende og imøtekommende, som var det flest respondenter mente var kirkens viktigste oppgave. Denne tankegangen kommer enda sterkere frem i utmeldingsvurderingen hvor en majoritet av respondentene sa de vil vurdere å melde seg ut av kirken om den går vekk fra tankegangen som folkekirke-konseptet er bygget på. Det kan tyde på at Arbeiderpartiets funksjonelle forståelse av statskirken, som et inkluderende nasjonalt samlingspunkt, er et syn på Den norske kirke som en majoriteten av kirkemedlemmene deler. En undersøkelse av folkekirke-tankegangen blant medlemmer i Den norske kirke ville i den anledning vært spennende å forske videre på.

6.2 Fra empiri til ny teori

De fem teoretiske modellene incentivkategoriene er basert på vil her bli trukket frem igjen. Det vil bli pekt på hvilke muligheter hver modell har som en forståelseshorisont for norsk kirkemedlemskap, ettersom hvordan de viser seg i mitt utvalg.

Vikarierende religion

Vikarierende religion er, som nevnt tidligere, en videreutvikling av modellen *belonging without believing*, men en dikotomi mellom medlemskap og tro er vanskelig å argumentere for når resultatene fra mitt utvalg blir tatt i betraktning. Dette fordi rundt halvparten tillegger troen som viktig eller delvis viktig i deres motiver for medlemskap. Tjenesteincentiver, incentivkategorien basert på modellen om vikarierende religion, virker til å ha en bruksverdi som en modell som favner motivasjon bak kirkemedlemskap for omtrent alle medlemmer i mitt utvalg. Modellen om vikarierende religion, om en tar utgangspunkt i denne oppgavens operasjonalisering, er konstruert som en bred modell som fungerer som en *underliggende* motivasjon for kirkemedlemskap for tilnærmet hele mitt utvalg. Siden den i stor grad er en underliggende motivasjon så er det få medlemmer som ser på tjenesteincentiver som de viktigste incentivene for medlemskap.

Vikarierende religion er på den ene side en teoretisk modell som, etter min mening, kan forklare og belyse flere motivasjonsfaktorer bak medlemskap i Den norske kirke. På den andre siden er det vanskelig å argumentere for at vikarierende religion er en teoretisk modell som kan belyse motiver bak medlemskapet for alle medlemmer i Den norske kirke, mye på grunn av det begrensede empiriske materiale som denne oppgaven bygger på. En videre undersøkelse og utvikling av vikarierende religion som en analytisk modell for religiøs tilhørighet i det norske samfunnet vil kunne gi klarere svar på det.

Kulturreligion

Hvor vikarierende religion kan appliseres på store deler av mitt utvalg, så er bruken av kulturreligion mer problemfylt. Ifølge både Demerath og Zuckerman så er kulturreligion den type religiøs oppfattelse de fleste innbyggere i Norden uttrykker. Empirien fra denne oppgaven tyder på at både selve ordlyden i begrepet og innholdet i det ikke samsvarer helt med oppfattelsen til Demerath og Zuckerman. Det er tilnærmet ingen som beskriver kirkemedlemskapet som "kultur", mens det er flere som omtaler det som "tradisjon". Incentivkategorien basert på kulturreligion (tradisjonsincentiver) inneholder på den ene side ikke mer en rundt halvparten av kirkemedlemmene i utvalget. På den andre siden er tradisjonsrelaterte incentiver de typer incentiver flest respondenter ser på som viktigst for deres eget medlemskap. Det kan tyde på at kulturreligion ikke kan brukes som en modell som beskriver en hel medlemsmasse. Også ved å se på variablene så er tradisjonsincentiver en type motivasjon i hovedsak for de som er 40 år eller eldre. I tillegg er tradisjonsincentivene klart bundet opp mot både tjeneste- og trosincentivene. Spesielt bindingen til tro fører til at kulturreligion mister sitt grunnlag, siden teorien nettopp ønsker å forklare hvorfor folk er medlem i kirken uten å tro.

Mine data setter også spørsmålstegn ved Demerath sine argumenter for at kulturreligiøse ikke går i kirken, i og med at de med tradisjonsincentiver gikk i kirken 2-6 ganger i løpet av året, men da på andre arrangementer enn kirkens kjernepraksiser. En modell som skal kunne forklare og belyse det som i oppgaven er kalt tradisjonsincentiver, bør etter min mening nyanseres i forhold til modellen om kulturreligion. Jeg vil hevde, på bakgrunn av empirien i denne oppgaven, at begrepet - *tradisjonsreligion* - bedre kan beskrive denne type motivasjon for kirkemedlemskap. Modellen *tradisjonsreligion* innebærer at kirkemedlemskapet bidrar til å skape en personlig identitet og være en

kontinuitet med fortiden både i forhold til kulturarv og familiære tradisjoner. Det medfører også deltagelse i kirken, men i hovedsak på andre arrangementer enn i kirkens kjernepraksiser. Det som i størst grad skiller tradisjonsreligion fra modellen om kulturreligion er at tro og trosforestillinger, og ønsker om å benytte seg av kirkens tjenester, har en betydning og må inkluderes i utformingen av modellen.

Modellen om kulturreligion eller *tradisjonsreligion* som den kan videreutvikles til, er en modell som belyser incentiver som blir sett på som de viktigste for medlemskapet. Modellen er ikke konstruert like bredt som tjenesteincentivene, siden den favner noen spesielle grupper av medlemsmassen fremfor andre.

Sivilreligion

Denne undersøkelsen viser at sivilreligion som en motivasjonskategori for kirkemedlemskap favner om en liten minoritet av respondentene. På den ene side er det tilnærmet ingen som knytter medlemskapet opp mot en sivilreligiøs tankegang basert på *ethos*. På den andre siden er det veldig mange som støtter en *demos*-oppfatning av kirken. Nasjonsincentiver er ikke bygget utelukkende på *demos*-oppfatninger, men også på den sterke koblingen mellom kirken og nasjonen. Av den grunn er det få respondenter med nasjonsincentiver, men de som er knyttet til denne type motivasjon er inkludert i flere incentivkategorier. Nasjonsincentiver, og dermed en sivilreligiøs oppfattelse, finnes i hovedsak blant de bosatt i rurale strøk og blant den eldre delen av respondentene. Sivilreligion, slik det er operasjonalisert i denne oppgaven, ser ikke ut til å eksistere i stor grad blant respondenter i Bjørgvin i tilknytning til kirkemedlemskapet. Denne modellen kan bare appliseres på en liten del av mitt utvalg og er derfor en veldig smal modell. Det er allikevel en mulighet for framtidige studier å undersøke mer spesifikt folkekirketankegangen som en egen motivasjon eller incentivkategori i forhold til medlemskapet. Dette fordi holdningene til kirken som en folkekirke som er åpen, inkluderende og samlende ser ut til å forene de fleste av mine respondenter.

Troen

Tro som motivasjon for medlemskap er ikke dedusert fra en religionssosiologisk teori, men basert på en intuitiv antagelse om at det er mennesker som motiverer sitt medlemskap gjennom sin egen tro. Først og fremst viser det seg at de som motiverer seg ut ifra tro går mer i kirken enn de som motiverer seg ut ifra andre typer motiver. Det er allikevel veldig få

såkalte "aktivitetskristne", siden hoveddelen av de som motiverer seg ut i fra tro ikke går jevnlig på søndagsgudstjenester eller deltar jevnlig på andre type arrangementer i kirken. Det tyder på at de fleste med trosincentiver blant mine respondenter ikke ser på jevnlig deltagelse i kirken som nødvendig eller ønskelig om man er troende og medlem i kirken. Den kvalitative tilnærmingen fikk frem at troen var en viktig grunn for medlemskapet for flere av respondentene, men ut ifra det kvalitative materiale er det vanskelig å skille ut en trosmotivasjon som et isolert motiv for medlemskap. Dette gjenspeiles ved at trosincentiver ofte henger sammen med tradisjons- og tjenesteincentiver. Hele utvalget tatt i betraktning så finnes en trosmotivasjon i større grad hos kvinner enn hos menn.

Trosincentiver favner i likhet med tradisjonsincentiver i stor grad det som oppgis å være de viktigste incentivene for medlemskap. Denne modellen kan ikke appliseres på hele utvalget, men er en modell som favner om noen spesifikke grupper av medlemmer fremfor andre. Det ville vært interessant i videre studier å utvikle en teoretisk modell som sammenfatter tros- og tradisjonsincentiver siden disse to incentivkategoriene er vanskelige å skille og ofte er knyttet til hverandre i mitt empiriske materiale.

Gratispassasjerer

Kategorien utmeldingsincentiver som ble utviklet som en hypotese i forundersøkelsen viser seg å eksistere i mitt utvalg. Respondenter med utmeldingsincentiver ønsker ikke å hente noe ut av kirken og de stiller seg likegyldige til det hele. Det ble understreket allerede i kapittel tre at disse ikke kan betegnes som gratispassasjerer, og ut ifra empirien som omhandler denne grupperingen, så vil jeg argumentere for at det er mulig å konstruere en teoretisk modell som beskriver bedre de som innehar utmeldingsincentiver. Jeg har valgt å kalle denne modellen *ufrivillige passasjerer* av flere grunner. En *ufrivillig passasjer* er ofte, etter sin egen mening, meldt inn og blitt medlem i kirken uten å kunne velge det selv, og ser på medlemskapet som noe som er valgt for han/henne. Et medlem i denne kategorien er med uten å ønske det personlig og i motsetning til en *gratispassasjer* så ønsker han/henne heller ikke å få noe ut av medlemskapet. Men den *ufrivillige passasjeren* er foreløpig medlem i kirken fordi det vil innebære større konsekvenser å melde seg ut enn å bli værende. En *ufrivillig passasjer* velger å bli værende helt til praktiske, økonomiske eller sosiale konsekvenser er større ved å være medlem enn ved å melde seg ut.

Utmeldingsincentiver eller *ufrivillige passasjerer* er den smaleste modellen av de fem kategoriene. Denne modellen er på mange måter motsetningen til modellen om vikarierende religion, siden den forklarer motivene til en liten del av kirkemedlemmene. Utmeldingsincentiver, som danner basisen for modellen om *ufrivillige passasjerer*, består i hovedsak av unge og uetablerte menn, og på den ene siden har disse ikke noe forhold til kirken og det er sannsynlig at de kommer til å melde seg ut etter hvert. På den andre siden kan det være at en person med utmeldingsincentiver, på grunn av økende alder eller endrede familieforhold, med tiden endrer seg å være en *ufrivillig passasjer* til å bli en *frivillig passasjer* eller en *gratispassasjer*. I videre forskning på kirkemedlemmer kunne et slikt perspektiv være interessant å undersøke og jeg mener *ufrivillige passasjerer* er en bedre betegnelse på denne typen medlemmer i forhold til "gratispassasjerer" (Iannaccone) eller "ikke-kristne" (Høeg).

Oppsummering

Gjennomgangen av de ulike teoretiske modellene viser at de har ulike bruksverdier, ved at noen kan appliseres på hele utvalget, mens andre bare dekker deler av det. Av de fem modellene denne oppgaven er basert på, så er vikarierende religion den modellen som er konstruert bredest og som favner flest respondenter. Det er en modell som er underliggende for motivasjonen for kirkemedlemskap for flertallet i mitt utvalg. Kulturel religion (tradisjonsreligion) og modellen om trosmotivasjon er litt smalere og favner om spesifikke grupper blant medlemmene, men er også modeller som i større grad får fram hvilke motiver som er viktigst for kirkemedlemskapet. Sivilreligion og modellen jeg kaller *ufrivillige passasjerer* er konstruert som de smaleste modellene som belyser motivene for en spesifikk gruppe kirkemedlemmer. Gjennomgangen av de ulike teoretiske modellenes bruksverdi i henhold til å belyse motiver for norsk kirkemedlemskap leder oss videre til oppgavens problemstilling. Hvilke motivasjoner ligger bak medlemskap i Den norske kirke?

6.3 Motivasjoner bak medlemskap i Den norske kirke

Denne oppgaven bygger på at det finnes motivasjoner bak medlemskap i Den norske kirke og at det er mulig å skille mellom disse. Analysene, både med en kvantitativ og kvalitativ tilnærming, viser at det finnes motivasjoner for medlemskapet hos tilnærmet alle

kirkemedlemmer. Det er, etter min mening, mulig å argumentere for ulike grader av motivasjon, ved at noen motivasjoner er *brede* mens andre er mer *snevre*.³⁹ Motivasjon basert i nasjonsincentiver kan sies å være veldig *bred*. Respondenter med nasjonsincentiver har en *bred* motivasjon siden de innehar incentiver som er å finne i flere ulike incentivgrupperinger. Nasjonsincentiver består av et fåtall respondenter, men disse respondentene er de i mitt utvalg som har *bredest* motivasjon i forhold til hvorfor de er medlem i kirken. Respondenter med tradisjons- og trosincentiver har også en *bred* motivasjon, men ikke like *bred* som respondenter med nasjonsincentiver, i og med at disse ikke støtter incentiver knyttet til nasjonen i like stor grad. Den *brede* motivasjonen understrekes ved at tilnærmet alle i de tre overnevnte kategoriene ikke har vurdert utmelding og i tillegg støtter et sterkt bånd mellom stat og kirke. Gjennom en kvantitativ tilnærming kom det fram at tjenesteincentiver er en type motivasjon nesten alle kirkemedlemmer innehar grader av, men den kvalitative tilnærmingen viste at denne typen motivasjon ikke blir vektlagt som den viktigste og mest betydningsfulle. Siden det nesten ikke er respondenter som motiverer isolert ut ifra tjenesteincentiver, i og med at denne kategorien påvirker alle de andre incentivkategorien, så er det vanskelig å argumentere for hvor bred tjenesteincentiver som motivasjon egentlig er.

Det finnes incentivgrupperinger som det kunne blitt argumentert for ikke har noen motivasjon i det hele tatt. Både den kvantitative og kvalitative analysen tyder på at respondenter med utmeldingsincentiver ikke ønsker å være medlem og vil ut av kirken. Men denne gruppen har allikevel motiver eller incentiver for hvorfor de ennå står som medlem, selv om jeg betrakter motivene som *snevre*. De forblir medlemmer så lenge det koster mer å melde seg ut enn å bli værende. Det som er interessant med denne typen motivasjon er at den ikke lar seg kombinere med andre typer motivasjoner. Motivasjonen er dermed *snever*, men det eksisterer allikevel en motivasjon for medlemskap, selv om det er mulig å betegne denne motivasjonen som negativ.

³⁹ Ved bruken av begreper som "bred" og "snever" som kan oppfattes som normative begreper, så er det viktig å understreke at dette ikke innebærer at noen type motivasjon er bedre enn annen motivasjon. Begrepene er ment som deskriptive for å beskrive at medlemskapet betyr mer eller at det er viktigere for noen respondenter enn andre. Intensjonen ved bruken av slike begreper er å beskrive variasjonen i motivasjon blant de som er medlem i Den norske kirke.

I tillegg til utmeldingsincentiver er det en gruppering som ikke ble inkludert i noen av de ulike incentivkategoriene i den kvantitative tilnærmingen. Den utmerker seg ved at de fleste er bosatt i by, men ellers ikke skiller seg fra utvalget. For denne grupperingen er det vanskelig å peke på hvor *bred* eller *snever* motivasjonen for medlemskap er. Respondenter i denne grupperingen har en motivasjon for medlemskapet, men den kommer ikke tydelig fram gjennom mine empiriske undersøkelser. Også i den kvalitative tilnærmingen er det en gruppering på rundt 30 personer som det er vanskelig å knytte til noen spesielle incentiver. Jeg vil hevde ut i fra min empiri at deres motivasjon er *snevrere* enn respondenter som er inkludert i tjeneste-, tradisjons-, nasjons- og trosincentiver, mens den er *bredere* enn respondenter i utmeldingsincentiver. En større klargjøring rundt motivasjonene til denne grupperingen er vanskelig ut ifra empirien som ligger til grunn. Det er derimot ytterst interessant å utforske denne grupperingen videre og undersøke hvilke incentiver som kan ligge til grunn for deres medlemskap. Det er en stor mulighet for at disse innehar andre incentiver enn de som har blitt undersøkt, og at det eksisterer flere incentivkategorier for medlemskap enn det denne oppgaven legger til grunn.

En avsluttende konklusjon er at det finnes flere ulike motivasjoner bak det å være medlem i Den norske kirke og motivasjonene varierer fra å være *brede* til mer *snevre*. Hypotesen om at motivasjonene kunne skilles klart fra hverandre viser seg å ikke stemme, sett bort i fra utmeldingsincentivene som skiller seg klart i fra alle incentivkategoriene. Det leder videre til siste punkt, hva denne innsikten kan bidra med i videre forskning på medlemskap i religiøse institusjoner i Norge og Norden.

6.4 Incentiver for videre forskning

Intensjonen med denne oppgaven var å sette fokus på at undersøkelser rundt kirkemedlemmer i Den norske kirke kan fokusere på andre elementer enn tro eller praksis. Motivasjon som en analytisk kategori kan bidra til å få nye og annerledes perspektiver på medlemskap, spesielt i en tid hvor religiøs tro og praksis endrer seg mye. Spesielt praksis er en målestokk som har vist seg å være vanskelig å knytte klare data opp mot, rett og slett fordi mitt utvalg av kirkemedlemmer nesten ikke deltar i kirkelige aktiviteter. Forhåpentligvis er det mulig å utvikle motivasjon som en analytisk religionsvitenskapelig kategori for

undersøkelse av medlemskap og undersøke motivasjonen på et utvalg som er representativt for hele medlemsmassen i Den norske kirke. I tillegg kan en undersøkelse av motivasjonen bak det å være medlem i ulike trossamfunn i Norge kanskje avdekke likheter og forskjeller mellom motivene for medlemskap i Den norske kirke og andre religiøse organisasjoner. Til slutt håper jeg at en utvidelse av motivasjonsbegrepet kan bidra i en undersøkelse av alle de nordiske folkekirkene og deres medlemmer, og muligens avdekke om det er variasjoner mellom landene i motivasjon for medlemskap. Kanskje viser det seg at likheten i tro og praksis mellom folkekirkene beskrevet i det nordiske paradoks ikke vil være like tydelig om motivasjonen bak kirkemedlemskap blir undersøkt? Det er en problemstilling som kan få interessante svar.

7. Litteraturliste

- Aadnanes, Per M. 2008. *Gud for kvarmann: kyrkja og den nye religiøsiteten*. Oslo. Universitetsforlaget.
- Agedal, Olaf. 2000. Den nasjonale dimensjonen i Den norske kyrkja. I *Norske virkeligheter – diakonale utfordringer*. Red. Liv Wergeland Sørbye. 109-144. Trondheim. Tapir akademiske forlag.
- Aarflot, Andreas. 1978. *Norsk kirke i tusen år*. Oslo. Universitetsforlaget.
- Amundsen, Arne Bugge, Red. 2005a. *Norges religionshistorie*. Oslo. Universitetsforlaget.
- Amundsen, Arne Bugge. 2005b. Konventikler og vekkelse. I *Norges Religionshistorie*. Red. Arne Bugge Amundsen. 295-317. Oslo. Universitetsforlaget.
- Andersen, Petter B. & Petter Lüchau. 2004. Tro og religiøst tilhørsforhold i Europa. I *Danskernes Særpreg*. Red. Peter Gundelach. 245-268. København. Hans Reitzels forlag.
- Austad, Torleiv. 1981. Kirkekampen – et intermeso? I *Statskirke i etterkrigssamfunn: kirkehistoriske og sosiologiske synspunkter på Den norske kirke etter 1945*. Red. Knut Lundby og Ingun Montgomery. 20-36. Oslo. Universitetsforlaget.
- Bäckström, Anders, Ninna Edgardh Beckman, og Per Pettersson. 2004. *Religious change in Northern Europe: the case of Sweden : from state church to free folk church: final report*. Stockholm. Verbum.
- Bakken, Arne Landmark. 2000. Kirken og folk flest: en studie av passive kirkemedlemmers religiøse tro og praksis og deres forhold til kirken: belyst ved en empirisk undersøkelse i Haslum menighet, Det teologiske menighetsfakultet UiO, Oslo.
- Bakkevig, Trond. 2005. Folkekirken og statens verdigrunnlag. *Kirke og Kultur*. 110. (1) 51-56.
- Bellah, Robert N. 1988. Civil Religion in America. *Daedalus*. 117 (3). 97-118.
- Berger, Peter L. 1969. *The sacred canopy: elements of a sociological theory of religion*. New York. Anchor Books / Doubleday.
- Berger, Peter L. 1999. *The Desecularization of the world: resurgent religion and world politics*. Washington D.C. Ethics and Public Policy Center.
- Berger, Peter L., Effie Fokas, and Grace Davie. 2008. *Religious America, secular Europe?: a theme and variations*. Aldershot. Ashgate.
- Botvar, Pål Ketil. 1993. *Religion uten kirke: ikke-institusjonell religiøsitet i Norge, Storbritannia og Tyskland*. Oslo. Diakonhjemmets høgskolesenter.

Botvar, Pål Ketil. 2001. Tro uten tilhøriget, tilhøriget uten tro. I *Pluralisme og identitet: kulturalanalytiske perspektiver på nordiske nasjonalkirker i møte med religiøs og moralsk pluralisme*. Red. Jan-Olav Henriksen & Otto Krogseth. 187-213. Oslo. Gyldendal akademisk.

Botvar, Pål Ketil. 2006. Statskirkemodellen – mellom sivilreligion og nasjonalisme. I *Endring og tilhøriget: statskirkespørsmålet i perspektiv*. Red. Ulla Schmidt. 119-149. Trondheim. Tapir akademiske forlag.

Botvar, Pål Ketil. 2009a. Fail – Retry – Delete...? Kirkevalget medførte betydelig endringer i Den norske kirkes medlemsregister. I *Tilstandsrapport for Den norske kirke 2009*. Red. Ida Marie Høeg. 53-65. Oslo. KIFO.

Botvar, Pål Ketil. 2009b. Skjebnetro, selvutvikling og samfunnsengasjement : den politiske betydningen av ulike former for religiøsitet blant norske velgere. Institutt for statsvitenskap, Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Universitetet i Oslo. Oslo.

Breistein, Ingunn Folkestad. 2003. *"Har staten bedre borgere?": dissenternes kamp for religiøs frihet 1891-1969*. Trondheim. Tapir akademisk forlag.

Bromander, Jonas. 2005. Svenska Kyrkan och dess medlemmar. I *Tallenes Tale 2005* Red. Ole Gunnar Winsnes. 117-152. Trondheim. Tapir akademiske Forlag.

Bull, Edvard. 1923. *Kommunisme og Religion*. Kristiania. Det norske arbeiderpartiets forlag.

Casanova, José. 1994. *Public religions in the modern world*. Chicago. University of Chicago Press.

Danbolt, Lars Johan og Hans Stifoss-Hanssen. 2007. *Gråte min sang: minnegudstjenester etter store ulykker og katastrofer*. Kristiansand. Høyskoleforlaget.

Davie, Grace. 1999. Europe: The Exception That Proves the Rule. I *The Desecularization of the world: resurgent religion and world politics*. Red. Berger, Peter. 65-83. Washington D.C. Ethics and Public Policy Center.

Davie, Grace. 2000. *Religion in modern Europe: a memory mutates*. Oxford. Oxford University Press.

Davie, Grace. 2002. *Europe: the exceptional case : parameters of faith in the modern world*. London. Darton, Longmann & Todd.

Davie, Grace. 2003. From Obligation to Consumption: Patterns of Religion in Northern Europe at the Start of the 21st Century. I *American Sociological Association*. Atlanta Hilton Hotel, Atlanta, GA.

Davie, Grace. 2007a. Vicarious Religion: A Methodological Challenge. I *Everyday Religion: Observing Modern Religious Lives*. Red. Nancy T. Ammerman. 21-36. New York. Oxford

University Press.

Davie, Grace. 2007b. Religion in Europe in the 21st Century: The factors to take into account. I *Religion in late modernity: essays in honor of Pål Repstad*. Red. Inger Furseth & Paul Leer-Salvesen. 37-54. Trondheim. Tapir Academic Press.

Demerath, N. J. 2000. The Rise of "Cultural Religion" in European Christianity: Learning from Poland, Northern Ireland and Sweden. *Social Compass* 47 (1):127-139.

Dillon, Michele. 2003. *Handbook of the sociology of religion*. Cambridge. Cambridge University Press.

Dobbelaere, Karel. 2000. Toward an Intergrated Perspective of the Processes Related to the Descriptive Concept of Secularization. I *The Secularization debate*. Red. Daniel V. A Olson og William H. Swatos. 21-40 Lanham. Rowman & Littlefield.

Ellingsen, Terje. 1982. En demokratisk statskirke. Den norske kirkes forfatning i mellomkrigstiden. I *Kirken, krisen og krigen*. Red. Stein Uglevik Larsen og Ingunn Montgomery. 29-39. Bergen. Universitetsforlaget.

Elstad, Hallgeir. 2005. *Nyere norsk kristendomshistorie*. Bergen. Fagbokforlaget.

Engedal, Leif Gunnar, og Arne Tord Sveinall. 2000. *Troen er løs: bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiositet, nyreligiositet og kristen tro*. Trondheim. Egede institutt.

Finke, Roger og Rodney Stark. 2003. The dynamics of religious economies. I *Handbook of the sociology of religion*. Red. Michele Dillon. Cambridge. Cambridge University Press.

Forgas, Joseph P., Kipling Williams, & Simon M. Laham. 2005. *Social motivation: conscious and unconscious processes*. Cambridge: Cambridge University Press.

Furseth, Inger. 1986. *Samfunnsreligion i Norge? en sosiologisk analyse av nasjonal legitimering 1905-1980*, UiO/ISO, Oslo.

Furseth, Inger. 2000. Kvinner i de norske religiøse bevegelsene i det 19. århundre, med noen sammenligninger med det 20. århundre. I *Troen er løs: bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiositet, nyreligiositet og kristen tro*. Red. Leif Gunnar Engedal og Arne Tord Sveinall. 69-85. Trondheim. Egede institutt.

Furseth, Inger. 2002. Framveksten av lavkirkelighet, frikirkelighet og arbeiderbevegelse. Likheter og forskjeller. I *Frikirkelighet, lavkirkelighet, arbeiderbevegelse og det moderne Norge (1880-1920)*. Red. Ingunn Folkestad Breistein og Dag Nygård. 31-39. Oslo. Frikirkerådet.

Furseth, Inger, og Pål Repstad. 2003. *Innføring i religionssosiologi*. Oslo. Universitetsforlaget.

- Færaas, Arild. 2010. Kvinner styrer kirken. Papirutgave Vårt Land. (Publisert 27.01.10)
- Geen, Russell G. 1995. *Human motivation: a social psychological approach*. Pacific Grove, CA. Brooks/Cole.
- Gorski, Philip S. 2003. Historicizing the secularization debate. I *Handbook of the sociology of religion*. Red. Michele Dillon. Cambridge. Cambridge University Press.
- Grønmo, Sigmund. 2007. *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen. Fagbokforlaget.
- Gulbrandsen, Birger. 1948. *Nattverd i norsk kirkeliv*. Bergen. Lunde.
- Gustafsson, Göran, og Thorleif Pettersson. 2000. *Folkkyrkor och religiös pluralism: den nordiska religiösa modellen*. Stockholm. Verbum.
- Habermann, Ulla. 2007. *En postmoderne helgen?: om motiver til frivillighed*. København. Museum Tusulanum.
- Hansen, Thomas. 2008. *Fra folkekirke til borgerreligion: "civil religion" som fenomen i norsk statskirkediskurs*, Universitetet i Oslo, Oslo.
- Haraldsen, Gustav. 1999. *Spørreskjemametodikk: etter kokebokmetoden*. Oslo. Ad Notam Gyldendal.
- Hegstad, Harald. 1996. *Folkekirke og trosfellesskap: et kirkesosiologisk og ekklesiologisk grunnproblem belyst gjennom en undersøkelse av tre norske lokalmenigheter, KIFO perspektiv: forskning i kirke, religion, samfunn*. Oslo. Stiftelsen KIFO.
- Hegstad, Harald. 1999. *Kirke i forandring: fellesskap, tilhørighet og mangfold i Den norske kirke*. Oslo. Luther.
- Hegstad, Harald. 2009. *Den virkelige kirke: bidrag til ekklesiologien, KIFO perspektiv: forskning i kirke, religion, samfunn*. Oslo. Stiftelsen KIFO.
- Helgesen, Leif A. 2008. *Menneskets dimensjoner: lærebok i psykologi*. Kristiansand. Høyskoleforlaget.
- Henriksen, Jan-Olav, and Pål Repstad. 2005. *Tro i sør: sosiologiske og teologiske blikk på sørlandsk religion*. Bergen. Fagbokforlaget.
- Hervieu-Léger, Danièle. 2000. *Religion as a chain of memory*. New Brunswick, N.J. Rutgers University Press.
- Hopland, Karstein. 2008. Norsk teologisk kjetterdiskurs (1920-1957): Kristian Schjelderup mot Ole Hallesby. I *Kjettene og Kirken*. Red. Thomas Hägg. 177-209. Oslo. Scandinavian Academic Press.

- Høeg, Ida Marie, Harald Hegstad og Ole Gunnar Winsnes. 2000. *Folkekirke 2000: en spørreundersøkelse blant medlemmer av Den norske kirke*. Oslo. KIFO - Stiftelsen Kirkeforskning.
- Høeg, Ida Marie. 2001. Hvorfor være medlem av Den norske kirke? *Norsk Teologisk tidsskrift* (102) 87-100.
- Høeg, Ida Marie. 2009a. "Velkommen til oss": ritualisering av livets begynnelse, Universitetet i Bergen. Bergen.
- Høeg, Ida Marie, Red. 2009b. *Tilstandsrapport for Den Norske kirke 2009*. Oslo. KIFO.
- Håkonsen, Kjell Magne. 2003. *Innføring i psykologi*. Oslo. Gyldendal akademisk.
- Iannaccone, Laurence R. 1994. Why Strict Churches Are Strong. *The American Journal of Sociology*. 99. (5). 1180-1211.
- KIFO. 2008. *Religion 2008 - Hva har skjedd siden 1991?* Oslo. KIFO.
- Kirke/stat-utvalget. 2000. *Forankring og forandring: Den Norske kirke i det norske samfunn: delrapport*. Oslo. Den Norske kirke.
- Knoblauch, Hubert. 2003. *Qualitative Religionsforschung: Religionsethnographie in der eigenen Gesellschaft*. Schöningh. Uni-Taschenbücher.
- Knutsen, Paul. 2006. *Livet før døden: Human-etisk forbund 1956-2006*. Oslo. Humanist forlag.
- Kraft, Siv-Ellen og Richard Johan Natvig. 2006. *Metode i religionsvitenskap*. Oslo. Pax.
- Lande, Helga og Ole Gunnar Winsnes. 2005. Medlemmer i Den norske kirke rundt århundreskiftet. I *Tallenes Tale 2005*. Red. Ole Gunnar Winsnes. 11-82. Trondheim. Tapir akademiske Forlag.
- Larsen, Stein Ugelvik, and Ingun Montgomery, Red. 1982. *Kirken, krisen og krigen*. Bergen. Universitetsforlaget.
- Lindseth, Gard. 2006. En folkekirke som er åpen i møte med innvandrere? *Kirke og Kultur*. 111. (3). 361-367.
- Lundby, Knut. 1987. *Troskollektivet: en studie i folkekirkenes oppløsning i Norge*. Oslo. Universitetsforlaget.
- Lunestad, Jorun. 2000. Alternativreligiøsitetens forhold til kirken. I *Troen er løs: bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiøsitet, nyreligiøsitet og kristen tro*. Red. Leif Gunnar Engedal og Arne Tord Sveinall. 159-177. Trondheim. Egede institutt.

- Løvland, Anne og Pål Repstad. 2008. *Julekonserter*. Oslo. Universitetsforlaget.
- Løvlie, Birger. 1996. *Kirke, stat og folk i en etterkrigstid: kirkeordningsarbeid i Den norske kirke 1945-1984 i et strategisk perspektiv*. Oslo. Luther.
- Pollack, Detlef. 2009. *Rückkehr des Religiösen?* Mohr Siebeck. Tübingen.
- Molland, Einar. 1979. *Norges kirkehistorie i det 19. århundre, Bind 1*. Oslo. Gyldendal.
- Mordal, Tove L. 1989. *Som man spør, får man svar: arbeid med survey-opplegg*. Oslo. Tano.
- Oftestad, Bernt T., Jan Schumacher og Tarald Rasmussen. 2005. *Norsk kirkehistorie*. Oslo. Universitetsforlaget.
- Pettersson, Per. 2000. *Kvalitet i livslånga tjänsterelationer: svenska kyrkan ur tjänsteteoretiskt och religionssociologiskt perspektiv*. Verbum. Karlstad
- Repstad, Pål. 1984. *Fra ilden til asken: en studie i religiøs passivisering*. Stavanger. Universitetsforlaget.
- Repstad, Pål. 2000. *Religiøst liv i det moderne Norge: et sosiologisk kart*. Kristiansand. Høyskoleforlaget.
- Repstad, Pål, og Jan-Olav Henriksen. 2005. *Mykere kristendom? Sørlandsreligion i endring*. Bergen. Fagbokforlaget.
- Sandvik, Bjørn. 1998. *Det store nattverdfallet: en undersøkelse av avsperring og tilhørighet i norsk kirkeliv*. Trondheim. Tapir.
- Schmidt, Ulla. 2006. *Endring og tilhørighet: statskirkespørsmålet i perspektiv*. Trondheim. Tapir akademisk forlag.
- Seland, Bjørg, og Olaf Aagedal. 2008. *Vekkelsesvind: den norske vekkingskristendommen*. Oslo. Samlaget.
- Selberg, Torunn. 2008. "Vår"kulturarv – politisk myte eller realitet?. *Kirke og kultur*. (1). 21-29.
- Stensvold, Anne. 2005a. Kristen modernisering – misjon, indremisjon og frikirker. I *Norges religionshistorie*. Red. Arne Bugge Amundsen. 317-342. Oslo. Universitetsforlaget.
- Stensvold, Anne. 2005b. Kulturkamp – Religiøs kultur og motkultur. I *Norges religionshistorie*. Red. Arne Bugge Amundsen. 356-375. Oslo. Universitetsforlaget.
- Stensvold, Anne. 2005c. Nasjonal Enhet – Religiøst mangfold. I *Norges religionshistorie*. Red. Arne Bugge Amundsen. 375-390. Oslo. Universitetsforlaget.

Stensvold, Anne. 2005d. Statskirke uten stat – Folkekirke uten folk. I *Norges religionshistorie*. Red. Arne Bugge Amundsen. 390-414. Oslo. Universitetsforlaget.

Stensvold, Anne. 2008. Vår Kirke. *Kirke og Kultur* (4):288-297.

Sundback, Susan. 2000. Medlemskapet i de lutherske kyrkorna i Norden. I *Folkkyrkor och religiös pluralism: den nordiska religiösa modellen*. Red. Gustafsson, Göran, og Thorleif Pettersson. 34-73. Stockholm. Verbum.

Sundback, Susan. 2007. Membership of Nordic "National" Churches as a "civil Religious" Phenomenon. *Implicit Religion* 10 (3) 262-280.

Tanggaard, Per. 2009. Statistikk for Den norske kirke 2008. I *Tilstandsrapport for Den norske kirke 2009*. Red. Ida Marie Høeg. Oslo. KIFO.

Tafjord, Bjørn Ola. 2006. Refleksjoner rundt refleksivitet. I *Metode i Religionsvitenskap*. Red. Kraft, Siv-Ellen og Richard Johan Natvig. 243-260. Oslo. Pax.

Veroff, Joseph og Joanne B. Veroff. 1980. *Social incentives: a life-span developmental approach*. San Francisco. Academic Press.

Winsnes, Ole Gunnar. 2005. *Tallenes tale 2005: perspektiver på statistikk og kirke*. Trondheim. Tapir akademiske forlag.

Winsnes, Ole Gunnar. 2006. Mellom kontinuitet og endring: Den norske kirke i det norske samfunnet. I *Endring og tilhørighet: statskirkespørsmålet i perspektiv*. Red. Ulla Schmidt. 10-119. Trondheim. Tapir akademisk forlag.

Winsnes, Ole Gunnar. 2008. Ikke all tilbakegang er uttrykk for sekularisering. I *Social Samhörighet och Religion: festskrift til Susan Sundback*. Red. Lise Kanckos & Ralf Kauranen. 47-66. Åbo. Åbo akademiske forlag.

Wuthnow, Robert. 2007. *Encyclopedia of politics and religion*. Washington D.C. CQ Press.

Wyller, Trygve. 1999. Stat og omsorg – autentisitet og kall. I *Moralsk og moderne?: trekk av den kristne moraltradisjon i Norge fra 1814 til idag*. Red. Svein Aage Christoffersen. 170-208. Oslo. Ad notam Gyldendal.

Zuckerman, Phil. 2008. *Samfund uden Gud*. Højbjerg. Forlaget Univers.

Internettssider

Bt.no. 2009. Stadig færre tror på Gud. <http://www.bt.no/nyheter/innenriks/Stadig-faerre-tror-paa-Gud-844793.html> (Publisert 11.05.09) Hentet 19.11.09.

Dagbladet.no. 2007. Statskirken slanket bort 67 000 medlemmer i fjor.
<http://www.dagbladet.no/nyheter/2007/03/12/494670.html> (Publisert 12.03.07) Hentet 19.11.09.

Dagbladet.no. 2009. Kirken nedringt av rasende ikke-medlemmer.
<http://www.dagbladet.no/2009/08/06/nyheter/kirken/innenriks/valg/7532637/> (Publisert 06.08.09) Hentet 19.11.09.

Fvn.no. 2009. Færre ungdommer er religiøse.
<http://www.fvn.no/nyheter/innenriks/article657176.ece> (Publisert 24.03.09) Hentet 19.11.09.

Fvn.no. 2009. Nesten ingen nordmenn går i kirken.
<http://www.fvn.no/nyheter/innenriks/article704748.ece> (Publisert 29.09.09) Hentet 19.11.09.

Glomnes, Lars Molteberg. 2009. Forberedt på masseutmeldelser av statskirken.
<http://www.dagbladet.no/2009/08/08/nyheter/kirkevalg/innenriks/politikk/7563760/> (Publisert 08.08.09) Hentet 19.11.09.

Gullstein, Leif. 2009. Trur mange ikkje bryr seg.
<http://www.bt.no/nyheter/innenriks/Trur-mange-ikkje-bryr-seg-943043.html> (Publisert 05.10.09) Hentet 19.11.09.

Hansen, Cathrine Krane, Øystein K. Langberg og Kjersti Mjør. 2009. Nordmenn held seg til statskyrkja.
<http://www.bt.no/nyheter/innenriks/Nordmenn-held-seg-til-statskyrkja-943040.html> (Publisert 05.10.09) Hentet 19.11.09.

Hov, Ranghild og Berit Kvalheim. 2010. Færrest kvinneprester i Bjørgvin.
<http://www.bt.no/nyheter/lokalt/Faerrest-kvinneprester-i-Bjoergvin%0A-1057268.html> (Publisert 28.03.10) Hentet 29.03.10.

Kirkeloven. <http://www.Lovdata.no>.

Kirken.no. 2009. Medlemskap i Den norske kirke.
<http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=230> (Publisert 01.01.09) Hentet 19.11.09.

Langved, Åshild og Zlata Turkanovic. 2009. Mener Kirken bryter menneskerettighetene.
<http://www.dagsavisen.no/innenriks/article430752.ece> (Publisert 06.08.09) Hentet 19.11.09.

Lovdata. 1996. Lov om Den norske kirke. <http://www.lovdata.no/all/hl-19960607-031.html> (1 september 2009)

Magnus, Anders. 2008. Ikke bedre at folket styrer kirken.
<http://www.nrk.no/nyheter/1.5356184> (Publisert 10.04.08) Hentet 13.01.10.

Nrk.no. 2008. Human-Etisk Forbund jubler. <http://www.nrk.no/nyheter/1.5354930> (Publisert 10.04.08) Hentet 13.01.10

Personopplysningsloven. <http://www.Lovdata.no>

Rana, Mohammad Usman. Den sekulære ekstremismen.

<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article2274868.ece> Hentet 19.02.10 (publisert 25.02.08)

Regjeringen.no. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/regpubl/otprp/19981999/otprp-nr-92-1998-99-/4/4.html?id=310112>. Hentet 19.03.10

Ssb.no. 2009. Statistikkbanken.

http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/Default_FR.aspPXSid=0&nvl=true&PLanguage=0&tilside=selecttable/hovedtabellHjem.asp&KortnavnWeb=kirke_kostr (Publisert 2009) Hentet 19.11.09.

Stalsberg, Trine. 2008. Kirken får selv utnevne biskoper.

<http://www.nettavisen.no/innenriks/article1748490.ece> (Publisert 10.04.08) Hentet 13.01.10

Sørgulen, Janne G. 2009. Etterlyst: Folkekyrkja.

http://studvest.no/ytringar.php?seksjon=kommentar&art_id=11603 (publisert 21.10.2009) Hentet 21.10.2009.

Sellevold, Terje. 2009. Kommer ikke ut av kirken.

<http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/sorlandet/1.6874074> (Publisert 20.11.09) Hentet 20.11.09.

Turkanovic, Zlata og Jo Moen Bredeveien. 2009. Meld alle ut!

<http://www.dagsavisen.no/innenriks/article430948.ece> (Publisert 07.08.09) Hentet 19.11.09.

8. Appendiks

VEDLEGG 1. KIRKEFORLIKET

AVTALE

Avtalepartene, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har inngått følgende avtale.

Alle dens punkter gjelder ut stortingsperioden 2009-2013.

Alle punkter i denne avtalen henger sammen og består av en helhet.

Nødvendige utredninger, lovforberedelser og lovteknisk gjennomgang som følger av avtalen gjennomføres så snart som mulig.

Endringer kan kun gjøres om alle avtalepartnerne er enige om det.

Denne avtale er ikke til hinder for at partiene i merknader i komitéinnstillingen gir uttrykk for sine primærstandpunkter, eller at representanter fremmer primære grunnlovsforslag.

1. Utnevning av biskoper og proster, demokratireform

Avtalepartene er enige om at det igangsettes en prosess hvor partenes felles mål er at utnevning av biskoper og proster overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig organ som kirkemøte eller bispedømmeråd.

I samarbeid med Den norske kirke skal det gjennomføres en demokratireform, slik også Kirken har tatt til orde for, slik at kirkens organer får en sterkere demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene. Reformen gjennomføres med utgangspunkt i Bakkevigutvalgets innstilling. Reformen skal inneholde etablering av reelle valgmuligheter, økt bruk av direktevalg og kirkevalg samtidig med offentlige valg. Det bør gjennomføres forsøk med ulike ordninger som evalueres i samarbeid med kirkens organer, før Stortinget vedtar endelig ordning for valg til Kirkemøtet og Bispedømmeråd. Det legges til grunn at en tilfredsstillende demokratireform ut fra overnevnte forhold, er gjennomført i Den norske kirke i løpet av 2011.

2. Kirkelig statsråd og kirkeordning

Når prosessen i punkt 1 er gjennomført, vil det ikke lenger være behov for vedtak i kirkelig statsråd. Grl. § 12 annet ledd og § 27 annet ledd kan derved oppheves.

Partene er enige om at bl.a. følgende vesentlige elementer i statskirkeordningen skal videreføres:

- 1) Den norske kirke skal ha særskilt forankring i Grunnloven, jmf, ny § 16.
 - 2) Den norske kirkes organisering og virksomhet skal fortsatt reguleres ved en egen kirkelov, uten at kirken defineres som eget rettssubjekt.
 - 3) Staten skal fortsatt lønne og ivareta arbeidsgiveransvaret for biskoper, proster, prester og andre som tilsettes i kirkelige stillinger av regionale og sentrale kirkelige organer, dvs. at disse fortsatt skal være statstjenestemenn.
 - 4) Den regionale og sentrale kirkelige administrasjonen skal fortsatt være en del av statsforvaltningen.
 - 5) Forvaltningsloven og offentlighetsloven skal fortsatt gjelde for lovbestemte kirkelige organer.
 - 6) Staten skal fortsatt sørge for at kommunene har lovbestemt plikt til å finansiere den lokale kirkes virksomhet.
- Den kommunale representasjonen i kirkelig fellesråd videreføres som i dag.

3. Grunnlovsendringer:

Når prosessen i punkt 1 er gjennomført, gjøres følgende endringer i grunnloven:

Grl. § 2 endres til: *"Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskerettighederne."*

Grl. § 4 endres til: *"Kongen skal stedse bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion."*

Grl. § 16 endres til: *"Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse. Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved Lov. Alle Tros- og Livssynsamfund skal understøttes paa lige Linje."*

Grl. §§ 21 og 22 "geistlige" tas ut.

Grl. § 12, annet ledd: oppheves

Grl. § 27, annet ledd: oppheves

Kapittel A endres til: Om Statsformen

Kapittel B endres til: Om den udøvende Magt, Kongen og den kongelige Familie og om Religionen.

4. Finansiering

Dagens finansieringsordninger for Den norske kirke og andre tros- og livssynsamfunn videreføres. Det innebærer blant annet at det ikke innføres medlemsavgift i Den norske kirke.

5. Gravferdsforvaltning

Dagens lovgivning på området videreføres. Samtidig gjøres det tilpasninger som ivaretar minoritetene.

6. Livssynsnøytrale seremonier

Det skal igangsettes en utredning med sikte på lovfesting av et kommunalt ansvar for at livssynsnøytrale seremonirom finnes til bruk ved gravferd og ved ekteskapsinngåelse. Utredningen skal blant annet utrede spørsmålet om finansiering.

VEDLEGG 2. INCENTIVTABELLEN

Tabellen leses fra venstre mot høyre. Groveste gruppering er incentivkategorien. Mellomgruppering er tredelt mellom selve teorien incentivkategorien er basert på og de to elementene jeg har basert incentivkategorien på i teoriteksten. Finere gruppering er en utdyping av hva hvert element står for, og fineste gruppering er en enda tydeligere klargjøring av det som står i den finere grupperingen.

Under hver tabell kommer en klargjøring rundt hvordan de ulike påstandene er formulert og hva som var tanken bak formuleringen før de ble prøvd ut i spørreskjemaet.

<i>Groveste Gruppering</i>	<i>Mellomgruppering</i>	<i>Finere gruppering</i>	<i>Fineste gruppering</i>
Tjenesteincentiv	Vikarierende religion (teorien)	Religion vikarierende utført av en minoritet.	Utføre ritualer
			Tror på vegne av andre
			Kroppsliggjør moralske koder på vegne av andre og åpner for debatter.
		En majoritet som implisitt godtar og forstår det som blir gjort.	Majoritet konsumerer.
			Valgfrihet til å velge.
	Tjeneste	1. Aktivitet tilbudt til individer eller grupper som svar på behov	Rett til overgangsritualer først og fremst.
			Gudstjenester, nattverd
		2. Aktiviteter tilbudt individer eller grupper i unormale situasjoner og hendelser.	Minnegudstjenester, sorgterapi, støtte.
			Samfunnsaktør, samlingspunkt
		3. Frivillighet / valgfrihet	Kirken kan ikke stille krav
			Medlemmer kan stille krav
	Velferd	4. Kirken som offentlig institusjon	Opprettholdes gjennom skatt
			Må være operativ og tilgjengelig, og det er statens oppgave å garantere for.
		5. Kirken skal være gratis	Skal ikke koste noe økonomisk å benytte seg av kirkens tilbud.
			Skal ikke koste noe å opprettholde kirken, både bygg, personell og tjenester.

Tjenesteincentiver

Påstandene P1, P2, P9, P15 og P20⁴⁰ viser tilbake til kategorien tjenesteincentiver. P1 og P2 viser tilbake til underelementet tjeneste. Formuleringen av begge påstandene har vært endret flere ganger i forarbeidet til skjemaet ved at det tidlig i prosessen stod "Den viktigste oppgaven til kirken(...)" istedenfor "En av de viktigste oppgavene til kirken(...)". Problemet med en slik formulering var at begge påstandene inkluderte "viktigste oppgave" noe som kunne gjøre det vanskelig å ta stilling til påstandene siden begge omtalte kirkens viktigste oppgave. Derfor ble P1 og P2 omformulert til "En av de viktigste oppgavene(...)" slik at det var mulig for respondentene å erklære seg enig i begge, eller avvise begge uten at det ble en konflikt ut av det. P9 viser også tilbake til tjenesteelementet, men fokuserer på ideen om valgfrihet og fravær av plikt. Påstanden var i første omgang formulert med en nektelse, "kirken kan ikke kreve(...)", istedenfor slik den er nå "kirken bør kunne kreve(...)". I utprøvelsen av skjemaet viste det seg at respondentene synes det var vanskelig å forstå påstanden på grunn av nektelsen i den. Derfor ble den omformulert noe som innebar at det var de som erklærte seg uenig i denne påstanden som var interessante. P15 og P20 viser tilbake til det andre underelementet i tjenesteincentiver, velferd. Argumentet om at kirken skal være gratis å bruke ligger i P15. Påstanden har fokus på bruk, uten at det er videre utdypet. Det er respondenten sin forståelse av bruk som er viktig og realiteten at ulike respondenter bruker kirken på ulike måter. P20 viser til tanken om kirken som en offentlig institusjon. Påstanden inneholder også en mer personlig form, med jeg i. Dette for at det er respondenten sin egen skattebetaling det skal tas stilling til og ikke det prinsipielle omkring skattefinansiert kirke.

<i>Groveste Gruppering</i>	<i>Mellomgruppering</i>	<i>Finere gruppering</i>	<i>Fineste gruppering</i>
Tradisjonsincentiv	Kulturreligion (Teorien)	Personlig identitet	Tilhørighet til en gruppe.
			Religiøst tilkoblet uten å være religiøst aktiv
		Kontinuitet med fortiden	Religion som en historisk arv eller en levende tilstede

⁴⁰ P1 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å tilby ritualer som dåp, vigsel og begravelse. P2 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å være støtte og et samlingspunkt når det skjer tragedier. P9 Kirken bør kunne kreve at dem som ønsker å døpe ungene sine eller gifter seg i kirken må forplikte seg til den kristne tro. P15 Det skal ikke koste noe å bruke kirken. P20 Det er greit at skatten jeg betaler til den norske stat brukes til å finansiere kirken.

			Minnekjede, kulturelt minne!
		Fravær av deltagelse	Oppslutning rundt trosforestillinger forfaller
			Deltagelse i ritualer forfaller
	Tradisjonisering	Identitet	1. Personlig og kollektiv identitet - folks definisjon av seg selv
			4. Sympatiserer med verdier kirken står for og menneskene som står som eksponent for dette.
			2. Kirken symbolfelleskap for å opprettholde familiære, kulturelle og kollektive forankringer
		Kulturell arv	3. Både immaterielt og materielt - Kirkebygg og verdier/normer
			6. Kontinuitet med fortiden
			anerkjenner religiøse samfunn og sympatiserer med dem
	Meningsaspektet	5. Deltagelse	Deltar for å sympatisere og for å føle en tilhørighet til en tradisjon
			Deltar for å styrke sin familiære samhörighet
		Mening	Deltar på andre premisser enn de religiøse trosincentiverte og tjenestinentiverte.
			Kirke aktiviteter får en sterkere folkereligøs og kulturell mening
			Kirkekonsserter som opplevelse og ikke tjeneste og hvor det betales inngang.

Tradisjonsincentiver

Tradisjonsincentiver blir behandlet i påstandene P6, P13, P14, P17 og P21.⁴¹ De fire første påstandene behandler underelementet tradisjonisering, men den siste påstanden

⁴¹ P6 Det å være medlem av Den norske kirke er en del av min identitet. P13 Kristendommen er en del av vår tradisjon og er derfor viktig å støtte og ta vare på. P14 Kirkebyggene rundt om i Norge må tas vare på. P17 Jeg er medlem i kirken fordi det er tradisjon i vår familie P21 De gangene jeg går i kirken gjør jeg det fordi det er en kulturell opplevelse.

omhandler underelementet meningsaspekt. Operasjonaliseringen av teoriene har vist at det å måle mening er vanskelig. Fokuset er derfor på tradisjonaliseringen som er lettere å operasjonalisere og tradisjonalisering er derfor overrepresentert blant påstandene. P6 omhandler kirkemedlemskapet som identitetsdannende. Påstanden er formulert generelt hvor håpet var at den ville bli støttet om respondentene føler seg knyttet til kirken som en identitetsfaktor. P13 og P14 viser direkte til distinksjonen mellom materiell og immateriell kulturarv. P13 omhandler den immaterielle kulturarven og fokuset på kristne verdier som tradisjon. Jeg valgte å skrive "kristendommen" istedenfor "kristne verdier" i og med at kristendommen kan inneholde mer enn bare verdier. I tillegg sier påstanden at kristendommen både må "støttes" og "tas vare på". Dette for påstanden skal referere mer direkte til opprettholdelse av en immateriell kulturarv. P14 dekker den materielle kulturarven og mer spesifikt kirkene som kulturarv. Påstanden selv inneholder ikke noe om kulturarv, rett og slett fordi kulturarv er et tvetydig og vanskelig begrep som kan misforstås av respondentene. Påstanden er ganske enkelt formulert, men den inneholder allikevel essensen i en materiell kristen kulturarv, kirkebyggene. Formuleringen "(...)må tas vare på" er inkludert for å styrke betydningen i forhold til "bør tas vare på". I P17 og P21 er fokuset mer personlig ved at "jeg" er inkludert i påstandene. I P17 er målet å finne ut om respondenten støtter seg til tradisjon for å begrunne medlemskapet. Underelementet meningsaspekt blir tatt for seg i P21. Deltagelsen blir dekket allerede i de første spørsmålene i skjemaet, og derfor er det bare selve meningsaspektet igjen. Dette er som nevnt vanskelig å måle, og denne påstanden er heller ikke spesielt godt formulert i den hensikt. Det er allikevel det nærmeste jeg har kommet i forsøk på å understreke det kulturelle meningsaspektet. Fokuset er på respondenten personlig og at det å gå i kirken er en kulturell opplevelse. Kulturell blir ikke definert nærmere, for det er opp til respondenten selv å avgjøre om han eller hun synes det er en kulturell mening med deltagelsen.

<i>Groveste Gruppering</i>	<i>Mellomgruppering</i>	<i>Finere gruppering</i>	<i>Fineste gruppering</i>
Nasjonsincentiver	Sivil religion	Religion i den offentlige sfære	Felles religiøse faktorer
			konfesjonsløs

(Teorien)	Integrasjon	Integrere ulike religiøse grupperinger inn i samfunnet.	
		Gud som felles referanseramme for alle innbyggere i samfunnet	
		Universell	
		Finnes i hele verden	
	Nasjonal aktør og symbol	1. Inkluderende kirke (demos)	Må spores i ulike steder i ulike samfunn.
			Binde nasjon og folk sammen tros ulike konfesjoner og religiøse retninger
			Åpen for alle nordmenn
		Nasjonalkirke	Symbolsk nasjonalt felleskap
			2.Samlingspunkt, aktør, ved nasjonale begivenheter som ikke har noen religiøs betydning. 17 mai, osv.
			3. Statsborger = kirkemedlem
Etnisk markør (etnos)	Etnisk kirke	5. Flaggets betydning, kors og bruk	
		3. Markere og skille ut sitt etniske norske opphav fra andre	
		4. Bare for etniske nordmenn	
	Konge og stat (ikke med på grunn av kirkeforliket)	Sjåvinisme, nordmenn best	
		Signingsseremoni	
	Kongens bekjennelse til lutherismen		

Nasjonsincentiver

Ideen om nasjonsincentiver finnes i påstandene P4, P5, P7, P10 og P11.⁴² Påstandene P4, P5 og P7 henviser alle til kirken som en form for nasjonalkirke. P4 omhandler bindingen mellom Norge sine merkedager og kirken som deltager. Påstanden er formulert med ”Det er helt naturlig(...)” for å se om respondenten er enig/uenig i at kirken har en helt naturlig plass i

⁴² P4 Det er helt naturlig at kirken er en del av 17 mai feiringen. P5 Det å være medlem av Den norske kirke er en viktig del av det å være norsk. P7 Det norske flagget er både et nasjonalt og et kristent symbol. P10 Innvandrere bør ikke bli medlem i Den norske kirke. P11 Den norske kirke bør være en kirke som er åpen for alle norske statsborgere uansett hvilken religion de tilhører.

nasjonale feiringer som 17.mai. Påstanden viser til at kirken er "(...)en del av 17. mai feiringen", som innebærer at den kan delta på andre måter enn bare å holde gudstjeneste. P5 er rettet mot kombinasjonen mellom det nasjonale og det kirkelige. Her er fokuset på det personlige plan, og hvordan respondenten ser på forholdet mellom norskhet og kirkemedlemskap. For å underbygge kombinasjonen mellom kirkelig og nasjonal identitet ble påstanden formulert ved å si at kirkemedlemskap er "en viktig del" av det å være norsk og ikke bare en del av det. Hvor det i de to første påstandene er sammenhengen mellom det nasjonale og kirkelige på praktiske og individuelle plan som blir undersøkt, så er det sammenhengen mellom symboler, det norske flagget som nasjonalt og/eller kristent symbol, som blir behandlet i P7. P10 og P11 peker hver for seg på henholdsvis det som blir omtalt som *ethos* eller *demos* oppfattning av kirken og nasjonen. P10 inneholder to klare skillelinjer, nemlig ideen om å markere skillet mellom etniske nordmenn og "de andre", og i tillegg eksklusivitetstankegang om at kirken bare er for etniske nordmenn. P11 fokuserer i motsetning til P10 på demosoppfatninger og da kirken som en åpen og inkluderende kirke for hele Norge, uansett etnisk bakgrunn og religiøs tilhørighet. For det første er fokuset på "norske statsborgere" og ikke nordmenn eller etnisk norske. For det andre er påstanden formulert med tanke på at ikke bare kristne kan bruke kirken, men alle som ønsker det uansett religiøs tilknytningen. For det tredje er hele påstanden formulert med tanke på at kirken skal være en nasjonal institusjon, en folkekirke, i første rekke og en kristen kirke i andre.

<i>Groveste Gruppering</i>	<i>Mellomgruppering</i>	<i>Finere gruppering</i>	<i>Fineste gruppering</i>
Trosincentiver	Kristen offisiell teologi ("teorien")	Offisiell tro	
		Privat tro	
	Konvensjonell tro	1. Troen	Privatisert og individualisert

			Kristen, personlig eller ikke.
			Gudstro
		Aktivitetskristne	2. Opprettholde troen i et felleskap og deltar dermed mer. Bedehuskristne
			3. Kirken med i oppdragelsen av barna
			4. Står bak frivillige arrangementer som kirkekaffe , basarer osv
	Religiøs mening	5. Kristen mening i deltagelse	Ritualer har en religiøs betydning
			Deltar først og fremst av kristne grunner.
			Andre meninger kommer i andre rekke, familiære kulturelle og nasjonale.

Trosincentiver

Påstandene P3, P8, P12 og P18 viser til incentivkategorien trosincentiver.⁴³ P3 var formulert som en parallell til P1 og P2, og fokuserer på kirken sin oppgave som forkynner av det kristne budskapet. P8 fokuserer på ideen om at kirken skal være en kristen kirke for de med et kristent livssyn, og ikke en kirke for alle. P12 refererer til ønsket om at kirken aktivt skal delta i det sosiale og familiære livet. Ønsket om at kirken skal delta i oppdragelsen av barn og at barna skal engasjere seg i kirkelige aktiviteter ligger til grunn i den påstanden. P18 viser til underelementet troen og er et veldig subjektiv og personlig spørsmål. Det er som P17 (i tradisjonsincentivene) en påstand som kan gi klare indikasjoner på hvilke incentiver en person innehar for medlemskapet. Påstanden er formulert åpent med å si "kristen tro", uten videre utdypning. Dette er fordi respondenten selv skulle ta stilling til om han/hun har en kristen tro, og deretter om denne eventuelle troen er et av incentivene for at hun/han er

⁴³ P3 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å forkynne det kristne budskapet. P8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle. P12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn. P18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro.

medlem i kirken. Jeg vil ikke operere med en normativ forståelse av kristen tro, for det er opp til hver enkelt respondent og avgjøre selv om de ser på seg selv som kristen eller har en kristen tro.

<i>Groveste Gruppering</i>	<i>Mellomgruppering</i>	<i>Finere gruppering</i>	<i>Fineste gruppering</i>
Utmeldingsincentiver	Gratispassasjerer (teorien)	Rasjonelle valg	I valget om hvilke religiøse retninger en bør velge velges den med minst kostnader og mest fordeler
			Ønsker å benytte seg av tilbudene til kirken med minst mulige ulemper.
		Strengte kirker	Bli kvitt gratispassasjerer
			Sterkere enn kirker med gratispassasjerer
		Liberale kirker	Går mot avgrunnen
			Må bli kvitt gratispassasjerer for å bli sterke
	Kostnadsfrykt	1. Sosiale konsekvenser	Skade sin sosiale kapital blant venner og familie ved å melde seg ut.
			Koster å melde seg ut av felleskap mange bekjente står i.
		2. Praktiske konsekvenser	Tidskrevende
			Papirarbeid
			Tungvint prosess
	Likegyldighet	3. Personlige farer/muligheter	Krav til å bidra økonomisk, skatt avgift.
			Lettere utmeldingsprosess
			Spare penger
		4. Prinsippløshet	Bryr seg ikke om kirkens holdninger
Bare personlige konsekvenser som disse bryr seg om			
Velger løsningen de taper minst eller tjener mest på uansett hvilke prinsipper eller			

Utmeldingsincentiver

Siste kategori spørreskjemaet er hypotesen om utmeldingsincentiver og som finnes i P16, P19 og P22.⁴⁴ P16 dreier seg om kostnadsfrykten med fokus på sosiale konsekvenser. I første rekke var tanken å formulere påstanden med "Grunnen til at jeg er medlem(...)", men det viste seg i forundersøkelser at frykten for sosiale konsekvenser ikke alene er grunn for medlemskap og at respondenter reagerte på denne formuleringen. Dermed valgte jeg en litt mindre bastant formulering ved å skrive, "Mye av grunnen til at jeg er medlem(...)". P19 viser til det andre underelementet, likegyldighet, og enda mer spesifikt til det jeg har kalt prinsippløshet i incentivtabellen. Den er formulert personlig med "jeg", for at respondenten klart skal ta stilling ut ifra sin egen oppfattelse av kirken. P22 viser som P16 til kostnadsfrykten, men fokuserer på økonomiske konsekvenser. Denne ble plassert i etterkant av spørsmålene 13-15 i skjemaet. P22 er et av alternativene om hva som kan få en respondent til å ønske å melde seg ut, og av naturlige årsaker bør en slik påstand plasseres etter et åpent spørsmål som spør om hva som må til for å melde seg ut.

⁴⁴ P16 Mye av grunnen til at jeg er medlem i kirken er fordi familie og venner ønsker at jeg skal være det. P19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener. P22 Om jeg måtte betale 1% av inntekten min i kirkeskatt i året så hadde jeg meldt meg ut.

VEDLEGG 3. SPØRRESKJEMA

Hei. Prater jeg med

Så hyggelig. Mitt navn er Reier Møll Schoder og jeg er masterstudent i religionsvitenskap ved Universitetet i Bergen. Fortiden holder jeg på med et prosjekt om Den norske kirke hvor jeg skal undersøke hva som er motivasjonen bak det å være medlem i Den norske kirke. I den anledning ringer jeg tilfeldig utvalgte medlemmer i Den norske kirke for at de skal få sagt sin egen mening og ytre sine synspunkter. Jeg lurte derfor på om du var interessert i å si din mening om Den norske kirke i en liten undersøkelse?

Undersøkelsen vil vare ca 10-15 minutter og vil dreie seg rundt dine personlige meninger om Den norske kirke. Det er frivillig om du ønsker å delta og du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, uten å måtte begrunne dette nærmere. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt og de vil bli anonymisert slik at ingen enkeltpersoner vil kunne kjenne seg igjen i den ferdige oppgaven. Alle opplysninger vil i tillegg bli slettet når undersøkelsen er ferdigstilt. Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Kunne du tenkt deg å bidra til denne undersøkelsen?

Jeg vil nå stille et par spørsmål hvor du svarer enten ja eller nei. Om du ikke vet kan du svare vet ikke og ønsker du ikke svare kan du si Pass.

S1 Er du medlem i Den norske kirke?

S2 Er du døpt i Den norske kirke?

(Er svaret nei på begge, avsluttes intervjuet grunnet at informanten ikke er medlem i kirken hverken aktivt, passivt eller teoretisk)

Jeg vil nå stille deg noen spørsmål om kirkedeltagelse. Her er det ingen svaralternativer så bare svar det du mener selv er riktig svar for deg.

S3 Hvor mange ganger har du gått i kirken i 2009? Inkludert både søndagsgudstjenester, julegudstjenester, dåp, konfirmasjoner, bryllup, begravelser og konserter eller annet.

S4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?

S5 Går du i kirken på julaften?

S6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?

S7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?

– S7.1 Hvilke typer arrangementer og hvor ofte?

S8 Hva synes du selv er Den norske kirke sin viktigste oppgave?

S9 Når du tenker på ditt eget medlemskap i Den norske kirke, hva føler du selv er den viktigste grunnen for at du er medlem?

S10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekaffe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?

S11 Regner du deg som aktiv i kirken?

S12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?

– S12.1 Hvorfor, hvorfor ikke?

*Jeg vil nå komme med noen påstander som jeg gjerne vil at du skal personlig ta stilling til. For hver påstand jeg nevner vil du få fem svaralternativer. Du kan si at du er **enig, delvis enig, verken enig eller uenig, delvis uenig og uenig**. Om du ikke greier å ta stilling til påstanden eller rett og slett ikke vet, så kan du svare **vet ikke**. Om du ikke ønsker å svare kan du si **pass**. Du trenger ikke begrunne hvorfor du ikke ønsker å svare. Har du forstått det jeg har fortalt?*

P1 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å tilby ritualer som dåp, vigsel og begravelse.

P2 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å være støtte og et samlingspunkt når det skjer tragedier.

P3 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å forkynne det kristne budskapet

P4 Det er helt naturlig at kirken er en del av 17 mai feiringen.

P5 Det å være medlem av Den norske kirke er en viktig del av det å være norsk

P6 Det å være medlem av Den norske kirke er en del av min identitet

P7 Det norske flagget er både et nasjonalt og et kristent symbol.

P8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle.

P9 Kirken bør kunne kreve at dem som ønsker å døpe ungene sine eller gifter seg i kirken må forplikte seg til den kristne tro.

P10 Innvandrere bør ikke bli medlem i Den norske kirke

P11 Den norske kirke bør være en kirke som er åpen for alle norske statsborgere uansett hvilken religion de tilhører.

P12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn.

P13 Kristendommen er en del av vår tradisjon og er derfor viktig å støtte og ta vare på.

P14 Kirkebyggene rundt om i Norge må tas vare på.

P15 Det skal ikke koste noe å bruke kirken.

*Jeg vil nå komme med noen påstander som er rettet spesielt mot deg. Alle påstandene inneholder ordet Jeg i seg. Jeg i hver påstand refererer til deg selv. Jeg vil gjerne at du tar personlig stilling til påstandene og at svaret du gir på alle påstandene er utifra hva du personlig synes. Som tidligere har du 5 svar alternativer som er **enig, delvis enig, verken enig eller uenig, delvis uenig og uenig**. Vet du ikke kan du også svare **Vet ikke**. Ønsker du ikke svare kan du si **Pass**.*

P16 Mye av grunnen til at jeg er medlem i kirken er fordi familie og venner ønsker at jeg skal være det.

P17 Jeg er medlem i kirken fordi det er tradisjon i vår familie.

P18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro

P19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener.

P20 Det er greit at skatten jeg betaler til den norske stat brukes til å finansiere kirken.

P21 De gangene jeg går i kirken gjør jeg det fordi det er en kulturell opplevelse

Så et par spørsmål du skal svare ja eller nei på. Ut ifra hva du svarer komme jeg til å be om en utdypning.

S13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?

- S13.1 Hvorfor er du enda medlem/hvorfor har du ikke vurdert det?

S14 Synes du det er tidskrevende og tungvindt å melde seg ut av kirken?

S15 Hva må til for at du går til det skrittet og melder deg ut av kirken?

*Til slutt vil jeg komme med en påstand du skal ta stilling til som tidligere ved å si om du er **enig, delvis enig, verken enig eller uenig, delvis uenig og uenig**.*

- P22 Om jeg måtte betale 1% av inntekten min i kirkeskatt i året så hadde jeg meldt meg ut.

Så noen spørsmål om personopplysninger helt til slutt

S16 Er respondenten mann eller kvinne?

S17 Hvor gammel er du?

S18 Betrakter du deg hovedsaklig som:

- yrkesaktiv (om ja, hvilket yrke)
- skoleelev/student
- alders eller førtidspensjonist
- hjemmeværende med husarbeid/omsorg
- Arbeidsledig
- Annet

S19 Hva er din høyeste fullførte utdanning?

- Grunnskole
- Yrkeskole
- Allmennfaglig utdanning på videregående nivå
- Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet
- Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet

S20 Hva er din sivilstand?

- Gift/registrert partnerskap
- samboende
- ugift
- enke/enkemann
- separert/skilt

S21 Har du hjemmeboende barn?

- ja
- nei

S22 Hvor er respondenten bosatt?

- På landet, utenfor bysentrum?
- Bysentrum?

Takk for at du ønsket å delta. Hvis det er noe du lurer på i etterkant eller noe du vil tilføye kan du ringe meg på dette nummeret jeg ringer fra som er et universitetsnummer eller privat på 95700337 eller sende en e-post til reier.schoder@student.uib.no. Du kan også kontakte min veileder Michael Stausberg ved institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap på telefonnummer 55582329.

VEDLEGG 4. TABELLER TIL KAPITTEL 4

TABELLER TIL KAPITTEL 4.3

Tabell 11. Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Mann	58	46.0	46.0	46.0
2 Kvinne	68	54.0	54.0	100.0
Total	126	100.0	100.0	

Tabell 12. Sp_17 Aldersgrupperinger

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
18-27	17	13.5	13.6	13.6
28-37	14	11.1	11.2	24.8
38-47	33	26.2	26.4	51.2
48-57	24	19.0	19.2	70.4
58-67	20	15.9	16.0	86.4
68-77	11	8.7	8.8	95.2
78-87	6	4.8	4.8	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 13. Sp_18 Betrakter du deg hovedsaklig som?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
Yrkesaktiv	84	66.7	67.2	67.2
Skolelev/student	10	7.9	8.0	75.2
Alders eller førtidspensjonist	18	14.3	14.4	89.6
hjemneværende med husarbeid eller omsorg	7	5.6	5.6	95.2
Arbeidsledig	2	1.6	1.6	96.8
Annet	4	3.2	3.2	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 14. Sp_19 Hva er din høyeste fullførte utdanning?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
Grunnskole	10	7.9	8.1	8.1
Yrkeskole	10	7.9	8.1	16.3
Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	39	31.0	31.7	48.0

Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	43	34.1	35.0	82.9
Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	21	16.7	17.1	100.0
Total	123	97.6	100.0	
Mangler	3	2.4		
Total	126	100.0		

Tabell 15. Sp_20 Hva er din sivilstand?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Gift/registrert partnerskap	57	45.2	46.0	46.0
2 samboerskap	18	14.3	14.5	60.5
3 ugift	31	24.6	25.0	85.5
4 skilt/separert	9	7.1	7.3	92.7
5 enke/enkemann	9	7.1	7.3	100.0
Total	124	98.4	100.0	
Mangler	2	1.6		
Total	126	100.0		

Tabell 16. Sp_21 Har du hjemmeboende barn?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Ja	41	32.5	33.1	33.1
2 nei	83	65.9	66.9	100.0
Total	124	98.4	100.0	
Mangler	2	1.6		
Total	126	100.0		

Tabell 17. Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Bysentrum	66	52.4	52.8	52.8
2 Landsbygd	59	46.8	47.2	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 18. Krysstabell Alder og kjønn

Alder	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
18-27	10	7	17
28-37	7	7	14
38-47	14	19	33

48-57	16	8	24
58-67	8	12	20
68-77	1	10	11
78-87	2	4	6
Total	58	67	125

Tabell 19. Krysstabell Kjønn og bosetning

Kjønn	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Mann	28	30	58
2 Kvinne	38	29	67
Total	66	59	125

Tabell 20. Krysstabell alder og bosetning

Alder	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
18-27	12	5	17
28-37	13	1	14
38-47	15	18	33
48-57	8	16	24
58-67	9	11	20
68-77	5	6	11
78-87	4	2	6
Total	66	59	125

Tabell 21. Krysstabell kjønn og yrkestatus

Yrkestatus	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Yrkesaktiv	40	44	84
2 Skolelev/student	6	4	10
3 Alders eller førtidspensjonist	6	12	18
4 hjemmевærende med husarbeid eller omsorg	1	6	7
5 arbeidsledig	2	0	2
6 annet	3	1	4
Total	58	67	125

Tabell 22. Krysstabell Kjønn og utdanning

Utdanning	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Grunnskole	5	5	10
2 Yrkeskole	8	2	10
3 Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	17	22	39

4 Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	16	27	43
5 Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	10	11	21
Total	56	67	123

Tabell 23. Krysstabell Kjønn og sivilstatus

Sivilstatus	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Gift/registrert partnerskap	27	30	57
2 samboerskap	13	5	18
3 ugift	15	16	31
4 skilt/separert	0	9	9
5 enke/enkemann	2	7	9
Total	57	67	124

Tabell 24. Krysstabell Kjønn og hjemmeboende barn

Hjemmeboende barn?	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Ja	23	18	41
2 nei	34	49	83
Total	57	67	124

Tabell 25. Krysstabell alder og yrkestatus

Yrkestatus	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Yrkesaktiv	8	13	29	21	11	2	0	84
2 Skolelev/student	8	1	1	0	0	0	0	10
3 Alders eller førtidspensjonist	0	0	0	0	6	8	4	18
4 hjemneværende med husarbeid eller omsorg	0	0	2	0	2	1	2	7
5 arbeidsledig	0	0	1	1	0	0	0	2
6 annet	1	0	0	2	1	0	0	4
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 26. Krysstabell Alder og utdanning

Utdanning	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Grunnskole	1	0	1	2	1	3	2	10
2 Yrkeskole	0	1	4	5	0	0	0	10

3 Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	8	2	10	6	9	4	0	39
4 Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	4	8	11	9	5	3	3	43
5 Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	4	3	7	2	4	1	0	21
Total	17	14	33	24	19	11	5	123

Tabell 27. Krysstabell alder og sivilstatus

Sivilstatus	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Gift/registrert partnerskap	1	3	17	14	15	5	2	57
2 samboerskap	5	6	4	2	1	0	0	18
3 ugift	11	5	8	4	1	2	0	31
4 skilt/separert	0	0	0	1	2	4	2	9
5 enke/enkemann	0	0	4	3	1	0	1	9
Total	17	14	33	24	20	11	5	124

Tabell 28. Krysstabell Alder og hjemmeboende barn

Hjemboende barn?	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Ja	2	6	24	8	1	0	0	41
2 nei	15	8	9	16	19	11	5	83
Total	17	14	33	24	20	11	5	124

Tabell 29. Krysstabell bosted og yrkestatus

Yrkestatus	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Yrkesaktiv	46	38	84
2 Skolelev/student	8	2	10
3 Alders eller førtidspensjonist	7	11	18
4 hjemmeværende med husarbeid eller omsorg	2	5	7
5 arbeidsledig	2	0	2
6 annet	1	3	4
Total	66	59	125

Tabell 30. Krysstabell bosted og utdanning

Utdanning	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Grunnskole	3	7	10
2 Yrkeskole	3	7	10

3 Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	18	21	39
4 Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	27	16	43
5 Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	14	7	21
Total	65	58	123

Tabell 31. Krysstabell bosted og sivilstand

Sivilstatus	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Gift/registrert partnerskap	24	33	57
2 samboerskap	11	7	18
3 ugift	23	8	31
4 skilt/separert	3	6	9
5 enke/enkemann	4	5	9
Total	65	59	124

Tabell 32. Krysstabell bosted og hjemmeboende barn

Hjemmeboende barn?	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Ja	19	22	41
2 nei	46	37	83
Total	65	59	124

Tabell 33. Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
0-1 ganger	43	34.1	34.1	34.1
2-3 ganger	36	28.6	28.6	62.7
4-5 ganger	19	15.1	15.1	77.8
6-7 ganger	14	11.1	11.1	88.9
8-9 ganger	2	1.6	1.6	90.5
10 - eller flere ganger	12	9.5	9.5	100.0
Total	126	100.0	100.0	

Tabell 34. Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
0	105	83.3	83.3	83.3
1	9	7.1	7.1	90.5
2	6	4.8	4.8	95.2

3	1	.8	.8	96.0
6	2	1.6	1.6	97.6
10	2	1.6	1.6	99.2
12	1	.8	.8	100.0
Total	126	100.0	100.0	

Tabell 35. Sp_5 Går du i kirken på julaften?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Ja	33	26.2	26.2	26.2
2 nei	73	57.9	57.9	84.1
3 av og til	20	15.9	15.9	100.0
Total	126	100.0	100.0	

Tabell 36. Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 ja	36	28.6	28.6	28.6
2 Nei	90	71.4	71.4	100.0
Total	126	100.0	100.0	

Tabell 37. Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 ja	15	11.9	11.9	11.9
2 Nei	111	88.1	88.1	100.0
Total	126	100.0	100.0	

Tabell 38. Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekaffe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 ja	7	5.6	5.6	5.6
2 nei	118	93.7	94.4	100.0
Total	125	99.2	100.0	
-9	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 39. Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Ja	8	6.3	6.4	6.4
2 Nei	116	92.1	92.8	99.2
3 Vet ikke	1	.8	.8	100.0
Total	125	99.2	100.0	
-9	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 40. Krysstabell all kirkedeltagelse og søndagsgudstjeneste deltagelse

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
Søndagsgudstjeneste deltagelse de siste tre månedene, antall	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
0	43	33	16	9	2	2	105
1	0	3	3	2	0	1	9
2	0	0	0	3	0	3	6
3	0	0	0	0	0	1	1
6	0	0	0	0	0	2	2
10	0	0	0	0	0	2	2
12	0	0	0	0	0	1	1
Total	43	36	19	14	2	12	126

Tabell 41. Krysstabell all kirkedeltagelse og julegudstjeneste deltagelse

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
Går du i kirken på julaften?	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 Ja	3	11	6	6	0	7	33
2 nei	38	19	9	5	0	2	73
3 av og til	2	6	4	3	2	3	20
Total	43	36	19	14	2	12	126

Tabell 42. Krysstabell all kirkedeltagelse og kulturarrangement deltagelse

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
Deltagelse på kulturarrangementen de tre siste månedene?	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 ja	1	11	8	7	0	9	36
2 Nei	42	25	11	7	2	3	90
Total	43	36	19	14	2	12	126

Tabell 43. Krysstabell all kirkedeltagelse og deltagelse i lokale bedehus

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
Deltagelse i lokale bedehus?	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 ja	0	3	3	3	0	6	15
2 Nei	43	33	16	11	2	6	111
Total	43	36	19	14	2	12	126

Tabell 44. Krysstabell all kirkedeltagelse og ansvar for kirkelige aktiviteter

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
Bidrar eller ansvar for kirkelige aktiviteter	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 ja	0	2	0	2	0	3	7
2 nei	43	33	19	12	2	9	118
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 45. Krysstabell all kirkedeltagelse og selvregneelse som aktiv i kirken.

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
Regner du deg selv som aktiv i kirken?	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 Ja	0	0	0	1	0	7	8
2 Nei	43	35	19	13	1	5	116
3 Vet ikke	0	0	0	0	1	0	1
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 46. Krysstabell Søndagsgudstjeneste og julaftengudstjeneste

	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?	1 Ja	2 nei	3 av og til	
0	23	65	17	105
1	2	6	1	9
2	4	2	0	6
3	1	0	0	1
6	1	0	1	2
10	1	0	1	2
12	1	0	0	1
Total	33	73	20	126

Tabell 47. Krysstabell søndagsgudstjeneste og kulturarrangement

	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?	Total

Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?	1 ja	2 Nei	
0	23	82	105
1	4	5	9
2	4	2	6
3	0	1	1
6	2	0	2
10	2	0	2
12	1	0	1
Total	36	90	126

Tabell 48. Krysstabell søndagsgudstjeneste og deltagelse i lokale bedehus

	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?	1 ja	2 Nei	
0	5	100	105
1	3	6	9
2	3	3	6
3	1	0	1
6	1	1	2
10	2	0	2
12	0	1	1
Total	15	111	126

Tabell 49. Krysstabell søndagsgudstjeneste og ansvar for aktiviteter i kirken

	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekafe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?	1 ja	2 nei	
0	3	101	104
1	1	8	9
2	1	5	6
3	0	1	1
6	0	2	2
10	1	1	2
12	1	0	1
Total	7	118	125

Tabell 50. Krysstabell søndagsgudstjeneste og selvrengelse som aktiv

Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
0	0	103	1	104
1	0	9	0	9
2	2	4	0	6
3	1	0	0	1
6	2	0	0	2
10	2	0	0	2
12	1	0	0	1
Total	8	116	1	125

Tabell 51. Krysstabell julaftengudstjeneste og kulturarrangement

Sp_5 Går du i kirken på julaften?	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 Ja	13	20	33
2 nei	16	57	73
3 av og til	7	13	20
Total	36	90	126

Tabell 52. Krysstabell julaftengudstjeneste og deltagelse i lokale bedehus

Sp_5 Går du i kirken på julaften?	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 Ja	5	28	33
2 nei	6	67	73
3 av og til	4	16	20
Total	15	111	126

Tabell 53. Krysstabell julaftengudstjeneste og ansvar for aktiviteter i kirken

Sp_5 Går du i kirken på julaften?	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekaffe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
1 Ja	4	29	33
2 nei	2	70	72
3 av og til	1	19	20
Total	7	118	125

Tabell 54. Krysstabell julaftengudstjeneste og selvregneelse som aktiv

Sp_5 Går du i kirken på julaften?	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 Ja	5	28	0	33
2 nei	1	71	0	72
3 av og til	2	17	1	20
Total	8	116	1	125

Tabell 55. Krysstabell kulturarrangement og deltagelse på lokale bedehus

Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 ja	10	26	36
2 Nei	5	85	90
Total	15	111	126

Tabell 56. Krysstabell kulturarrangement og ansvar i kirkelige aktiviteter

Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekafe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
1 ja	6	30	36
2 Nei	1	88	89
Total	7	118	125

Tabell 57. Krysstabell kulturarrangement og selvregnelser som aktiv

Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 ja	6	30	0	36
2 Nei	2	86	1	89
Total	8	116	1	125

Tabell 58. Krysstabell deltagelse i lokale bedehus og ansvar for kirkelige aktiviteter

	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekafe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total

Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?	1 ja	2 nei	
1 ja	4	11	15
2 Nei	3	107	110
Total	7	118	125

Tabell 59. Krysstabell deltagelse i lokale bedehus og selvregnelse som aktiv.

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 ja	5	10	0	15
2 Nei	3	106	1	110
Total	8	116	1	125

Tabell 60. Krysstabell ansvar for kirkelige aktiviteter og selvregnelse som aktiv

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekafe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 ja	3	4	0	7
2 nei	5	112	1	118
Total	8	116	1	125

Tabell 61. Krysstabell all kirkedeltagelse og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
Deltagelse, alle arrangement.	1 Mann	2 Kvinne	
0-1 ganger	23	20	43
2-3 ganger	19	17	36
4-5 ganger	5	14	19
6-7 ganger	8	6	14
8-9 ganger	0	2	2
10 - eller flere ganger	3	9	12
Total	58	68	126

Tabell 62. Krysstabell all kirkedeltagelse og alder.

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
Deltagelse, alle arrangement.	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
0-1 ganger	9	5	13	4	6	3	3	43
2-3 ganger	6	8	8	6	5	2	0	35
4-5 ganger	1	0	5	9	3	1	0	19
6-7 ganger	1	0	4	3	2	2	2	14
8-9 ganger	0	0	0	0	1	1	0	2
10 - eller flere ganger	0	1	3	2	3	2	1	12

Total	17	14	33	24	20	11	6	125
-------	----	----	----	----	----	----	---	-----

Tabell 63. Krysstabell all kirkedeltagelse og bosted

Deltagelse, alle arrangement.	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
0-1 ganger	29	14	43
2-3 ganger	21	14	35
4-5 ganger	3	16	19
6-7 ganger	7	7	14
8-9 ganger	0	2	2
10 - eller flere ganger	6	6	12
Total	66	59	125

Tabell 64. Krysstabell søndagsgudstjeneste og kjønn

Søndagsgudstjeneste, antall ganger	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
0	49	56	105
1	5	4	9
2	2	4	6
3	0	1	1
6	1	1	2
10	0	2	2
12	1	0	1
Total	58	68	126

Tabell 65. Krysstabell søndagsgudstjeneste og alder

Søndagsgudstjeneste, antall ganger	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
0	16	11	28	19	16	9	5	104
1	1	2	2	4	0	0	0	9
2	0	0	3	0	2	1	0	6
3	0	1	0	0	0	0	0	1
6	0	0	0	1	1	0	0	2
10	0	0	0	0	0	1	1	2
12	0	0	0	0	1	0	0	1
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 66. Krysstabell søndagsgudstjeneste og bosted

Søndagsgudstjeneste, antall ganger	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	

0	56	48	104
1	4	5	9
2	2	4	6
3	1	0	1
6	1	1	2
10	1	1	2
12	1	0	1
Total	66	59	125

Tabell 67. Krysstabell julaftengudstjeneste og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	Mann	Kvinne	
Julaftengudstjeneste, deltagelse			
1 Ja	15	18	33
2 nei	37	36	73
3 av og til	6	14	20
Total	58	68	126

Tabell 68. Krysstabell julaftengudstjeneste og alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
Julaftengudstjeneste, deltagelse								
1 Ja	7	3	8	5	6	1	3	33
2 nei	9	10	21	14	9	6	3	72
3 av og til	1	1	4	5	5	4	0	20
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 69. Krysstabell julaftengudstjeneste og bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	Bysentrum	Landsbygd	
Julaftengudstjeneste, deltagelse			
1 Ja	15	18	33
2 nei	42	30	72
3 av og til	9	11	20
Total	66	59	125

Tabell 70. Krysstabell deltatt på kulturarrangement og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	Mann	Kvinne	
Deltatt på kulturarrangement?			
1 ja	15	21	36
2 Nei	43	47	90
Total	58	68	126

Tabell 71. Krysstabell deltatt på kulturarrangement og alder

Deltatt på kulturarrangement?	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	1 18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 ja	3	1	11	9	7	4	1	36
2 Nei	14	13	22	15	13	7	5	89
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 72. Krysstabell deltatt på kulturarrangement og bosted

Deltatt på kulturarrangement?	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	Bysentrum	Landsbygd	
1 ja	15	21	36
2 Nei	51	38	89
Total	66	59	125

Tabell 73. Krysstabell deltagelse i lokale bedehus og kjønn

Deltatt i lokale bedehus?	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	Mann	Kvinne	
1 ja	2	13	15
2 Nei	56	55	111
Total	58	68	126

Tabell 74. Krysstabell deltagelse i lokale bedehus og alder

Deltatt i lokale bedehus?	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 ja	0	1	4	2	3	4	1	15
2 Nei	17	13	29	22	17	7	5	110
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 75. Krysstabell deltagelse i lokale bedehus og bosted

Deltatt i lokale bedehus?	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	Bysentrum	Landsbygd	
1 ja	4	11	15
2 Nei	62	48	110
Total	66	59	125

Tabell 76. Krysstabell ansvar for aktiviteter i kirken og kjønn

Ansvar for aktiviteter i kirken?	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	Mann	Kvinne	

1 ja	4	3	7
2 nei	54	64	118
Total	58	67	125

Tabell 77. Krysstabell ansvar for aktiviteter i kirken og alder

Ansvar for aktiviteter i kirken?	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 ja	0	0	2	1	3	1	0	7
2 nei	17	14	31	23	17	10	6	118
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 78. Krysstabell ansvar for aktiviteter i kirken og bosted

Ansvar for aktiviteter i kirken?	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	Bysentrum	Landsbygd	
1 ja	3	4	7
2 nei	63	55	118
Total	66	59	125

Tabell 79. Krysstabell selvregne som aktiv og kjønn

Regner du deg som aktiv?	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	Mann	Kvinne	
1 Ja	2	6	8
2 Nei	56	60	116
3 Vet ikke	0	1	1
Total	58	67	125

Tabell 80. Krysstabell selvregne som aktiv og alder

Regner du deg som aktiv?	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Ja	0	1	1	1	3	1	1	8
2 Nei	17	13	32	23	17	9	5	116
3 Vet ikke	0	0	0	0	0	1	0	1
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 81. Krysstabell selvregne som aktiv og bosted

Regner du deg som aktiv?	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	Bysentrum	Landsbygd	
1 Ja	5	3	8
2 Nei	61	55	116
3 Vet ikke	0	1	1

Total	66	59	125
-------	----	----	-----

TABELLER TIL KAPITTEL 4.4

TJENESTEINCENTIVER

Tabell 82. På_1 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å tilby ritualer som dåp, vigsel og begravelse.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	79	62.7	63.2	63.2
2 Delvis Enig	29	23.0	23.2	86.4
3 Hverken enig eller uenig	10	7.9	8.0	94.4
4 Delvis Uenig	4	3.2	3.2	97.6
5 Uenig	1	.8	.8	98.4
6 Vet ikke	2	1.6	1.6	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 83. Krysstabell På1 og Kjønn

På_1 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å tilby ritualer som dåp, vigsel og begravelse.	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	38	41	79
2 Delvis Enig	14	15	29
3 Hverken enig eller uenig	3	7	10
4 Delvis Uenig	2	2	4
5 Uenig	0	1	1
6 Vet ikke	1	1	2
Total	58	67	125

Tabell 84. Krysstabell På1 og Bosted.

På_1 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å tilby ritualer som dåp, vigsel og begravelse.	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	43	36	79
2 Delvis Enig	12	17	29
3 Hverken enig eller uenig	5	5	10
4 Delvis Uenig	4	0	4
5 Uenig	0	1	1

6 Vet ikke	2	0	2
Total	66	59	125

Tabell 85. Krysstabel På1 og alder

På_1 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å tilby ritualer som dåp, vigsel og begravelse.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	10	7	23	15	12	7	5	79
2 Delvis Enig	6	3	7	6	3	3	1	29
3 Hverken enig eller uenig	1	2	2	1	3	1	0	10
4 Delvis Uenig	0	1	1	2	0	0	0	4
5 Uenig	0	0	0	0	1	0	0	1
6 Vet ikke	0	1	0	0	1	0	0	2
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 86. På_2 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å være støtte og et samlingspunkt når det skjer tragedier.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	96	76.2	76.8	76.8
2 Delvis Enig	21	16.7	16.8	93.6
3 Hverken enig eller uenig	3	2.4	2.4	96.0
5 Uenig	3	2.4	2.4	98.4
6 Vet ikke	2	1.6	1.6	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 87. Krysstabel På2 og Kjønn

På_2 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å være støtte og et samlingspunkt når det skjer tragedier.	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	39	57	96
2 Delvis Enig	15	6	21
3 Hverken enig eller uenig	1	2	3
5 Uenig	3	0	3
6 Vet ikke	0	2	2
Total	58	67	125

Tabell 88. Krysstabel På2 og bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?	Total
--	------------------------------------	-------

På_2 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å være støtte og et samlingspunkt når det skjer tragedier.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	45	51	96
2 Delvis Enig	15	6	21
3 Hverken enig eller uenig	3	0	3
5 Uenig	2	1	3
6 Vet ikke	1	1	2
Total	66	59	125

Tabell 89. Krysstabell På2 og Alder

På_2 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å være støtte og et samlingspunkt når det skjer tragedier.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	11	8	27	21	14	10	5	96
2 Delvis Enig	5	3	6	2	3	1	1	21
3 Hverken enig eller uenig	1	1	0	0	1	0	0	3
5 Uenig	0	1	0	1	1	0	0	3
6 Vet ikke	0	1	0	0	1	0	0	2
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 90. På_9 Kirken bør kunne kreve at dem som ønsker å døpe ungene sine eller gifter seg i kirken må forplikte seg til den kristne tro.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Uenig	49	38.9	39.2	39.2
2 Delvis uenig	11	8.7	8.8	48.0
3 Hverken enig eller uenig	8	6.3	6.4	54.4
4 Delvis enig	27	21.4	21.6	76.0
5 Enig	24	19.0	19.2	95.2
6 Vet ikke	6	4.8	4.8	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 91. Krysstabell På9 og Kjønn

På_9 Kirken bør kunne kreve at dem som ønsker å døpe ungene sine eller gifter seg i kirken må forplikte seg til den kristne tro	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Uenig	22	27	49
2 Delvis uenig	5	6	11
3 Hverken enig eller uenig	4	4	8
4 Delvis enig	12	15	27

5 Enig	11	13	24
6 Vet ikke	4	2	6
Total	58	67	125

Tabell 92. Krysstabel PÅ9 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
PÅ_9 Kirken bør kunne kreve at dem som ønsker å døpe ungene sine eller gifter seg i kirken må forplikte seg til den kristne tro			
1 Uenig	19	30	49
2 Delvis uenig	7	4	11
3 Hverken enig eller uenig	7	1	8
4 Delvis enig	16	11	27
5 Enig	14	10	24
6 Vet ikke	3	3	6
Total	66	59	125

Tabell 93. Krysstabel PÅ9 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
PÅ_9 Kirken bør kunne kreve at dem som ønsker å døpe ungene sine eller gifter seg i kirken må forplikte seg til den kristne tro								
1 Uenig	2	2	14	12	10	6	3	49
2 Delvis uenig	3	3	1	0	1	2	1	11
3 Hverken enig eller uenig	4	1	2	0	1	0	0	8
4 Delvis enig	6	2	6	7	3	2	1	27
5 Enig	2	5	9	3	4	1	0	24
6 Vet ikke	0	1	1	2	1	0	1	6
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 94. PÅ_15 Det skal ikke koste noe å bruke kirken.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	89	70.6	71.2	71.2
2 Delvis Enig	13	10.3	10.4	81.6
3 Hverken enig eller uenig	4	3.2	3.2	84.8
4 Delvis Uenig	8	6.3	6.4	91.2
5 Uenig	5	4.0	4.0	95.2
6 Vet ikke	6	4.8	4.8	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 95. Krysstabel PÅ15 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?	Total

På_15 Det skal ikke koste noe å bruke kirken.	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	45	44	89
2 Delvis Enig	3	10	13
3 Hverken enig eller uenig	1	3	4
4 Delvis Uenig	6	2	8
5 Uenig	1	4	5
6 Vet ikke	2	4	6
Total	58	67	125

Tabell 96. Krysstabel PÅ9 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
På_15 Det skal ikke koste noe å bruke kirken.	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	46	43	89
2 Delvis Enig	5	8	13
3 Hverken enig eller uenig	3	1	4
4 Delvis Uenig	5	3	8
5 Uenig	4	1	5
6 Vet ikke	3	3	6
Total	66	59	125

Tabell 97. Krysstabel PÅ15 og Alder

På_15 Det skal ikke koste noe å bruke kirken.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	15	10	25	16	14	7	2	89
2 Delvis Enig	1	1	5	1	2	3	0	13
3 Hverken enig eller uenig	0	1	0	1	2	0	0	4
4 Delvis Uenig	1	0	1	4	0	1	1	8
5 Uenig	0	1	1	0	1	0	2	5
6 Vet ikke	0	1	1	2	1	0	1	6
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 98. PÅ_20 Det er greit at skatten jeg betaler til den norske stat brukes til å finansiere kirken.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	91	72.2	72.8	72.8
2 Delvis Enig	14	11.1	11.2	84.0
3 Hverken enig eller uenig	7	5.6	5.6	89.6
4 Delvis Uenig	4	3.2	3.2	92.8
5 Uenig	9	7.1	7.2	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 99. Krysstabel PÅ20 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?	Total

På_20 Det er greit at skatten jeg betaler til den norske stat brukes til å finansiere kirken.	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	38	53	91
2 Delvis Enig	6	8	14
3 Hverken enig eller uenig	5	2	7
4 Delvis Uenig	2	2	4
5 Uenig	7	2	9
Total	58	67	125

Tabell 100. Krysstabel På20 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
På_20 Det er greit at skatten jeg betaler til den norske stat brukes til å finansiere kirken.	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	44	47	91
2 Delvis Enig	7	7	14
3 Hverken enig eller uenig	7	0	7
4 Delvis Uenig	4	0	4
5 Uenig	4	5	9
Total	66	59	125

Tabell 101. Krysstabel På20 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
På_20 Det er greit at skatten jeg betaler til den norske stat brukes til å finansiere kirken.	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	6	7	28	20	15	9	6	91
2 Delvis Enig	4	2	4	1	1	2	0	14
3 Hverken enig eller uenig	2	2	0	1	2	0	0	7
4 Delvis Uenig	3	0	1	0	0	0	0	4
5 Uenig	2	3	0	2	2	0	0	9
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 102. Krysstabel tjenesteinntetter og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	Mann	Kvinne	
1 Tjenesteinntetter 1.00-1.60	21	28	49
2 1.80-2.40	24	33	57
3 2.60- 3.20	12	3	15
4 3.40- 4.00	1	2	3
5 4.20 -4.80	0	1	1
Total	58	67	125

Tabell 103. Krysstabel tjenesteinntetter og yrkestatus

	Sp_18 Betrakter du deg hovedsaklig som?						Total
Grad av tjenesteinntetter	Yrkesaktiv	Skoleelev/student	Alders eller førtidspensjonist	hjemmeværende med husarbeid eller omsorg	arbeidsledig	annet	

1 Tjenesteinnter 1.00-1.60	29	4	7	5	1	3	49
2 1.80-2.40	40	4	9	2	1	1	57
3 2.60- 3.20	11	2	2	0	0	0	15
4 3.40- 4.00	3	0	0	0	0	0	3
5 4.20 -4.80	1	0	0	0	0	0	1
Total	84	10	18	7	2	4	125

Tabell 104. Krysstabell tjenesteinnter og fullført utdanningsnivå

	Sp_19 Hva er din høyeste fullførte utdanning?					Total
	Grunnskole	Yrkeskole	Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	
1 Tjenesteinnter 1.00-1.60	7	6	10	15	10	48
2 1.80-2.40	3	3	21	22	8	57
3 2.60- 3.20	0	1	5	5	3	14
4 3.40- 4.00	0	0	3	0	0	3
5 4.20 -4.80	0	0	0	1	0	1
Total	10	10	39	43	21	123

Tabell 105. Krysstabell tjenesteinnter og sivilstatus

	Sp_20 Hva er din sivilstand?					Total
	Gift/registrert partnerskap	samboerskap	ugift	kilt/separert	enke/enkemann	
1 Tjenesteinnter 1.00-1.60	22	10	8	4	5	49
2 1.80-2.40	29	6	16	3	3	57
3 2.60- 3.20	5	1	6	1	1	14
4 3.40- 4.00	1	1	0	1	0	3
5 4.20 -4.80	0	0	1	0	0	1
Total	57	18	31	9	9	124

Tabell 106. Krysstabell tjenesteinnter og hjemmeboende barn

	Sp_21 Har du hjemmeboende barn?		Total
	Ja	Nei	
1 Tjenesteinnter 1.00-1.60	17	32	49
2 1.80-2.40	20	37	57
3 2.60- 3.20	3	11	14
4 3.40- 4.00	1	2	3
5 4.20 -4.80	0	1	1

Total	41	83	124
-------	----	----	-----

Tabell 107. Krysstabell tjenesteincentiver og bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	Bysentrum	Landsbygd	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	20	29	49
2 1.80-2.40	32	25	57
3 2.60- 3.20	11	4	15
4 3.40- 4.00	2	1	3
5 4.20 -4.80	1	0	1
Total	66	59	125

Tabell 108. Krysstabell tjenesteincentiver og alder

	Sp_17 Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	7	3	14	11	6	7	1	49
2 1.80-2.40	7	6	18	8	10	4	4	57
3 2.60- 3.20	3	3	1	5	2	0	1	15
4 3.40- 4.00	0	1	0	0	2	0	0	3
5 4.20 -4.80	0	1	0	0	0	0	0	1
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 109. Krysstabell og deltagelse i kirken, alle arrangementer.

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, antall ganger						Total
	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	14	19	8	4	1	3	49
2 1.80-2.40	19	11	10	10	0	7	57
3 2.60- 3.20	7	5	1	0	0	2	15
4 3.40- 4.00	2	0	0	0	1	0	3
5 4.20 -4.80	1	0	0	0	0	0	1
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 110. Krysstabell tjenesteincentiver og deltagelse på søndagsgudstjeneste

	Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?							Total
	0	1	2	3	6	10	12	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	43	3	2	0	0	1	0	49

2 1.80-2.40	44	5	4	1	2	1	0	57
3 2.60- 3.20	13	1	0	0	0	0	1	15
4 3.40- 4.00	3	0	0	0	0	0	0	3
5 4.20 -4.80	1	0	0	0	0	0	0	1
Total	104	9	6	1	2	2	1	125

Tabell 111. Krysstabell tjenesteincentiver og deltagelse på julaftengudstjeneste

	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
	1 Ja	2 nei	3 av og til	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	15	27	7	49
2 1.80-2.40	14	31	12	57
3 2.60- 3.20	4	11	0	15
4 3.40- 4.00	0	2	1	3
5 4.20 -4.80	0	1	0	1
Total	33	72	20	125

Tabell 112. Krysstabell Tjenesteincentiver og deltagelse på kulturarrangement

	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	12	37	49
2 1.80-2.40	21	36	57
3 2.60- 3.20	3	12	15
4 3.40- 4.00	0	3	3
5 4.20 -4.80	0	1	1
Total	36	89	125

Tabell 113. Krysstabell Tjenesteincentiver og deltagelse i lokale bedehus

	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	6	43	49
2 1.80-2.40	9	48	57
3 2.60- 3.20	0	15	15
4 3.40- 4.00	0	3	3
5 4.20 -4.80	0	1	1
Total	15	110	125

Tabell 114. Krysstabell Tjenesteincentiver og ansvar for kirkelige aktiviteter.

	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekaffe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	2	47	49
2 1.80-2.40	3	54	57
3 2.60- 3.20	2	13	15
4 3.40- 4.00	0	3	3
5 4.20 -4.80	0	1	1
Total	7	118	125

Tabell 115. Krysstabell tjenesteincentiver og selvregnelse som aktiv i kirken

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	2	46	1	49
2 1.80-2.40	5	52	0	57
3 2.60- 3.20	1	14	0	15
4 3.40- 4.00	0	3	0	3
5 4.20 -4.80	0	1	0	1
Total	8	116	1	125

Tabell 116. Krysstabell, tjenesteincentiver og statskirkespørsmålet

	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?			Total
	For	Imot	Vet ikke	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	38	0	11	49
2 1.80-2.40	40	6	11	57
3 2.60- 3.20	2	7	6	15
4 3.40- 4.00	1	1	1	3
5 4.20 -4.80	0	1	0	1
Total	81	15	29	125

Tabell 117. Korrelasjon tjenesteincentiver og statskirkespørsmålet

	Tjenestekategorier Hvem har incentiver?	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?
Tjenestekategorier Hvem har incentiver?	Pearson Correlation	1
	Sig. (2-tailed)	.233**
	N	125
Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?	Pearson Correlation	.233**
	Sig. (2-tailed)	.009
	N	125

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabell 118. Krysstabell tjenesteincentiver og utmeldingsvurdering

	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	Ja	Nei	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	13	36	49
2 1.80-2.40	13	44	57
3 2.60- 3.20	9	5	14
4 3.40- 4.00	2	1	3
5 4.20 -4.80	1	0	1
Total	38	86	124

TRADISJONSINCENTIV KATEGORIEN.

Tabell 119. På_6 Det å være medlem av Den norske kirke er en del av min identitet

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	50	39.7	40.3	40.3
2 Delvis Enig	20	15.9	16.1	56.5
3 Hverken enig eller uenig	18	14.3	14.5	71.0
4 Delvis Uenig	5	4.0	4.0	75.0
5 Uenig	30	23.8	24.2	99.2
6 Vet ikke	1	.8	.8	100.0
Total	124	98.4	100.0	
Mangler	1	.8		
Pass	1	.8		
Mangler totalt	2	1.6		
Total	126	100.0		

Tabell 120. Krysstabell På6 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
På_6 Det å være medlem av Den norske kirke er en del av min idetitet			
1 Enig	12	38	50
2 Delvis Enig	13	7	20
3 Hverken enig eller uenig	8	10	18
4 Delvis Uenig	3	2	5
5 Uenig	20	10	30
6 Vet ikke	1	0	1
Total	57	67	124

Tabell 121. Krysstabell På6 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
På_6 Det å være medlem av Den norske kirke er en del av min identitet			
1 Enig	25	25	50
2 Delvis Enig	10	10	20
3 Hverken enig eller uenig	6	12	18

4 Delvis Uenig	3	2	5
5 Uenig	22	8	30
6 Vet ikke	0	1	1
Total	66	58	124

Tabell 122. Krysstabell På6 og Alder

På_6 Det å være medlem av Den norske kirke er en del av min identitet	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	0	3	12	12	10	9	4	50
2 Delvis Enig	2	2	9	2	4	1	0	20
3 Hverken enig eller uenig	5	1	5	3	3	0	1	18
4 Delvis Uenig	2	2	0	1	0	0	0	5
5 Uenig	8	6	7	5	3	0	1	30
6 Vet ikke	0	0	0	1	0	0	0	1
Total	17	14	33	24	20	10	6	124

Tabell 123. På_13 Kristendommen er en del av vår tradisjon og er derfor viktig å støtte og ta vare på.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	88	69.8	70.4	70.4
2 Delvis Enig	24	19.0	19.2	89.6
3 Hverken enig eller uenig	4	3.2	3.2	92.8
4 Delvis Uenig	3	2.4	2.4	95.2
5 Uenig	4	3.2	3.2	98.4
6 Vet ikke	2	1.6	1.6	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 124. Krysstabell På13 og Kjønn

På_13 Kristendommen er en del av vår tradisjon og er derfor viktig å støtte og ta vare på.	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	35	53	88
2 Delvis Enig	15	9	24
3 Hverken enig eller uenig	2	2	4
4 Delvis Uenig	1	2	3
5 Uenig	4	0	4
6 Vet ikke	1	1	2
Total	58	67	125

Tabell 125. Krysstabell På13 og Bosted

På_13 Kristendommen er en del av vår tradisjon og er derfor viktig å støtte og ta vare på.	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	

1 Enig	39	49	88
2 Delvis Enig	19	5	24
3 Hverken enig eller uenig	4	0	4
4 Delvis Uenig	3	0	3
5 Uenig	1	3	4
6 Vet ikke	0	2	2
Total	66	59	125

Tabell 126. Krysstabel På13 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	7	5	26	20	14	10	6	88
2 Delvis Enig	7	7	6	0	3	1	0	24
3 Hverken enig eller uenig	0	1	1	1	1	0	0	4
4 Delvis Uenig	2	1	0	0	0	0	0	3
5 Uenig	1	0	0	2	1	0	0	4
6 Vet ikke	0	0	0	1	1	0	0	2
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 127. På_14 Kirkebyggene rundt om i Norge må tas vare på.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	106	84.1	84.8	84.8
2 Delvis Enig	13	10.3	10.4	95.2
3 Hverken enig eller uenig	3	2.4	2.4	97.6
4 Delvis Uenig	2	1.6	1.6	99.2
6 Vet ikke	1	.8	.8	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 128. Krysstabel På14 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
På_14 Kirkebyggene rundt om i Norge må tas vare på.			
1 Enig	46	60	106
2 Delvis Enig	8	5	13
3 Hverken enig eller uenig	1	2	3
4 Delvis Uenig	2	0	2
6 Vet ikke	1	0	1
Total	58	67	125

Tabell 129. Krysstabel På14 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
På_14 Kirkebyggene rundt om i Norge må tas vare på.			
1 Enig	52	54	106
2 Delvis Enig	10	3	13
3 Hverken enig eller uenig	2	1	3

4 Delvis Uenig	2	0	2
6 Vet ikke	0	1	1
Total	66	59	125

Tabell 130. Krysstabell På14 og Alder

På_14 Kirkebyggene rundt om i Norge må tas vare på.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	12	11	30	20	18	11	4	106
2 Delvis Enig	3	2	1	4	1	0	2	13
3 Hverken enig eller uenig	1	0	1	0	1	0	0	3
4 Delvis Uenig	0	1	1	0	0	0	0	2
6 Vet ikke	1	0	0	0	0	0	0	1
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 131. På_17 Jeg er medlem i kirken fordi det er tradisjon i vår familie.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	52	41.3	41.6	41.6
2 Delvis Enig	29	23.0	23.2	64.8
3 Hverken enig eller uenig	5	4.0	4.0	68.8
4 Delvis Uenig	8	6.3	6.4	75.2
5 Uenig	31	24.6	24.8	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 132. Krysstabell På17 og Kjønn

På_17 Jeg er medlem i kirken fordi det er tradisjon i vår familie.	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	28	24	52
2 Delvis Enig	14	15	29
3 Hverken enig eller uenig	2	3	5
4 Delvis Uenig	2	6	8
5 Uenig	12	19	31
Total	58	67	125

Tabell 133. Krysstabell På17 og Bosted

På_17 Jeg er medlem i kirken fordi det er tradisjon i vår familie.	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	26	26	52
2 Delvis Enig	15	14	29
3 Hverken enig eller uenig	4	1	5
4 Delvis Uenig	6	2	8
5 Uenig	15	16	31

Total	66	59	125
-------	----	----	-----

Tabell 134. Krysstabell På17 og Alder

På_17 Jeg er medlem i kirken fordi det er tradisjon i vår familie.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	6	5	15	7	10	5	4	52
2 Delvis Enig	6	3	7	7	4	2	0	29
3 Hverken enig eller uenig	2	2	0	1	0	0	0	5
4 Delvis Uenig	2	1	2	0	3	0	0	8
5 Uenig	1	3	9	9	3	4	2	31
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 135. På_21 De gangene jeg går i kirken gjør jeg det fordi det er en kulturell opplevelse

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	44	34.9	35.2	35.2
2 Delvis Enig	29	23.0	23.2	58.4
3 Hverken enig eller uenig	10	7.9	8.0	66.4
4 Delvis Uenig	12	9.5	9.6	76.0
5 Uenig	28	22.2	22.4	98.4
6 Vet ikke	2	1.6	1.6	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 136. Krysstabell På21 og Kjønn

På_21 De gangene jeg går i kirken gjør jeg det fordi det er en kulturell opplevelse	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	18	26	44
2 Delvis Enig	15	14	29
3 Hverken enig eller uenig	4	6	10
4 Delvis Uenig	7	5	12
5 Uenig	13	15	28
6 Vet ikke	1	1	2
Total	58	67	125

Tabell 137. Krysstabell På21 og Bosted

På_21 De gangene jeg går i kirken gjør jeg det fordi det er en kulturell opplevelse	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	24	20	44
2 Delvis Enig	19	10	29
3 Hverken enig eller uenig	1	9	10
4 Delvis Uenig	8	4	12
5 Uenig	13	15	28

6 Vet ikke	1	1	2
Total	66	59	125

Tabell 138. Krysstabell På21 og Alder

På_21 De gangene jeg går i kirken gjør jeg det fordi det er en kulturell opplevelse	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	5	5	11	7	9	5	2	44
2 Delvis Enig	7	2	8	4	4	1	3	29
3 Hverken enig eller uenig	1	0	4	3	2	0	0	10
4 Delvis Uenig	2	2	4	2	2	0	0	12
5 Uenig	2	4	6	8	3	4	1	28
6 Vet ikke	0	1	0	0	0	1	0	2
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 139. Krysstabell tradisjonsincentiver og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	Mann	Kvinne	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	16	21	37
2 (1.80-2.40)	22	29	51
3 (2.60- 3.20)	12	15	27
4 (3.40- 4.00)	7	2	9
6 (5.00 -)	1	0	1
Total	58	67	125

Tabell 140. Krysstabell tradisjonsincentiver og yrkesstatus

	Sp_18 Betrakter du deg hovedsaklig som?						Total
	Yrkesaktiv	Skoleelev/student	Alders eller førtidspensjonist	hjemmeværende med husarbeid eller omsorg	arbeidsledig	annet	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	22	2	8	4	0	1	37
2 (1.80-2.40)	37	6	6	2	0	0	51
3 (2.60- 3.20)	18	1	4	1	2	1	27
4 (3.40- 4.00)	7	1	0	0	0	1	9
6 (5.00 -)	0	0	0	0	0	1	1
Total	84	10	18	7	2	4	1.E2

Tabell 141. Krysstabell tradisjonsincentiver og fullført utdanning.

	Sp_19 Hva er din høyeste fullførte utdanning?					Total
	Grunnskole	Yrkeskole	Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	2	3	15	13	2	35
2 (1.80-2.40)	4	4	10	19	14	51

3 (2.60- 3.20)	3	3	8	9	4	27
4 (3.40- 4.00)	0	0	6	2	1	9
6 (5.00 -)	1	0	0	0	0	1
Total	10	10	39	43	21	123

Tabell 142. Krysstabell Tradisjonsincentiver og sivilstand

	Sp_20 Hva er din sivilstand?					Total
	Gift/registrert partnerskap	samboerskap	ugift	skilt/separert	enke/enkemann	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	23	3	7	3	0	36
2 (1.80-2.40)	22	10	12	3	4	51
3 (2.60- 3.20)	11	3	6	3	4	27
4 (3.40- 4.00)	1	2	5	0	1	9
6 (5.00 -)	0	0	1	0	0	1
Total	57	18	31	9	9	124

Tabell 143. Krysstabell, tradisjonsincentiver og hjemmeboende barn.

	Sp_21 Har du hjemmeboende barn?		Total
	Ja	nei	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	16	20	36
2 (1.80-2.40)	12	39	51
3 (2.60- 3.20)	11	16	27
4 (3.40- 4.00)	2	7	9
6 (5.00 -)	0	1	1
Total	41	83	124

Tabell 144. Krysstabell, tradisjonsincentiver og bosted.

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	Bysentrum	Landsbygd	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	15	22	37
2 (1.80-2.40)	30	21	51
3 (2.60- 3.20)	15	12	27
4 (3.40- 4.00)	6	3	9
6 (5.00 -)	0	1	1
Total	66	59	125

Tabell 145. Krysstabell tradisjonsincentiver og alder.

	Sp_17 Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	3	1	13	7	6	4	3	37
2 (1.80-2.40)	10	6	12	6	11	4	2	51
3 (2.60- 3.20)	1	5	6	8	3	3	1	27
4 (3.40- 4.00)	2	2	2	3	0	0	0	9
6 (5.00 -)	1	0	0	0	0	0	0	1
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 146. Krysstabell tradisjonsincentiver og kirkedeltagelse, alle arrangement.

	Sp3 Kirkedeltagelse, alt.						Total
	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	8	13	9	7	0	0	37
2 (1.80-2.40)	19	15	6	4	0	7	51
3 (2.60- 3.20)	9	4	4	3	2	5	27
4 (3.40- 4.00)	6	3	0	0	0	0	9
6 (5.00 -)	1	0	0	0	0	0	1
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 147. Krysstabell tradisjonsincentiver og søndagsgudstjenestedeltagelse

	Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?								Total
	0	1	2	3	6	10	12		
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	33	3	1	0	0	0	0	37	
2 (1.80-2.40)	42	3	2	1	2	0	1	51	
3 (2.60- 3.20)	19	3	3	0	0	2	0	27	
4 (3.40- 4.00)	9	0	0	0	0	0	0	9	
6 (5.00 -)	1	0	0	0	0	0	0	1	
Total	104	9	6	1	2	2	1	125	

Tabell 148. Krysstabell tradisjonsincentiver og deltagelse på julaftensgudstjeneste

	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
	1 Ja	2 nei	3 av og til	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	12	16	9	37
2 (1.80-2.40)	14	30	7	51
3 (2.60- 3.20)	7	16	4	27
4 (3.40- 4.00)	0	9	0	9
6 (5.00 -)	0	1	0	1
Total	33	72	20	125

Tabell 149. Krysstabel tradisjonsincentiver og deltagelse på kulturarrangement.

	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	13	24	37
2 (1.80-2.40)	14	37	51
3 (2.60- 3.20)	9	18	27
4 (3.40- 4.00)	0	9	9
6 (5.00 -)	0	1	1
Total	36	89	125

Tabell 150. Krysstabel tradisjonsincentiver og deltagelse i lokale bedehus.

	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	6	31	37
2 (1.80-2.40)	3	48	51
3 (2.60- 3.20)	6	21	27
4 (3.40- 4.00)	0	9	9
6 (5.00 -)	0	1	1
Total	15	110	125

Tabell 151. Krysstabel tradisjonsincentiver og ansvar for aktiviteter i kirken

	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekafe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	2	35	37
2 (1.80-2.40)	2	49	51
3 (2.60- 3.20)	3	24	27
4 (3.40- 4.00)	0	9	9
6 (5.00 -)	0	1	1
Total	7	118	125

Tabell 152. Krysstabel tradisjonsincentiver og selvregneelse som aktiv i kirken

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	0	37	0	37
2 (1.80-2.40)	6	45	0	51
3 (2.60- 3.20)	2	24	1	27
4 (3.40- 4.00)	0	9	0	9

6 (5.00 -)	0	1	0	1
Total	8	116	1	125

Tabell 153. Krysstabell tradisjonsincentiver og statskirke.

	Er du for eller i mot statskirke her i Norge?			Total
	For	Imot	Vet ikke	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	30	0	7	37
2 (1.80-2.40)	37	4	10	51
3 (2.60- 3.20)	13	5	9	27
4 (3.40- 4.00)	1	6	2	9
6 (5.00 -)	0	0	1	1
Total	81	15	29	125

Tabell 154. Korrelasjon mellom tradisjonincentiver og statskirkestøtte.

	Tradisjonskategori er Hvem har tradisjonsincentiver	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?
Tradisjonskategorier Hvem har tradisjonsincentiver	Pearson Correlation	.294**
	Sig. (2-tailed)	.001
	N	125
Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?	Pearson Correlation	.294**
	Sig. (2-tailed)	.001
	N	125

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabell 155. Krysstabell tradisjonsincentiver og vurdert utmeldelse

	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	4	32	36
2 (1.80-2.40)	13	38	51
3 (2.60- 3.20)	11	16	27
4 (3.40- 4.00)	9	0	9
6 (5.00 -)	1	0	1
Total	38	86	124

Tabell 156. Korrelasjon tradisjonsincentiver og vurdert utmeldelse

	Tradisjonskategori er Hvem har tradisjonsincentiver	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?
Tradisjonskategorier Hvem har tradisjonsincentiver	Pearson Correlation	-.487**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	124

Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	Pearson Correlation	-0.487**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	124	124

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

NASJONSINCENTIVKATEGORIEN

Tabell 157. På_4 Det er helt naturlig at kirken er en del av 17 mai feiringen.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	22	17.5	17.6	17.6
2 Delvis Enig	20	15.9	16.0	33.6
3 Hverken enig eller uenig	10	7.9	8.0	41.6
4 Delvis Uenig	14	11.1	11.2	52.8
5 Uenig	55	43.7	44.0	96.8
6 Vet ikke	4	3.2	3.2	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 158. Krysstabell På4 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
På_4 Det er helt naturlig at kirken er en del av 17 mai feiringen.			
1 Enig	9	13	22
2 Delvis Enig	5	15	20
3 Hverken enig eller uenig	4	6	10
4 Delvis Uenig	9	5	14
5 Uenig	30	25	55
6 Vet ikke	1	3	4
Total	58	67	125

Tabell 159. Krysstabell På4 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
På_4 Det er helt naturlig at kirken er en del av 17 mai feiringen.			
1 Enig	6	16	22
2 Delvis Enig	10	10	20
3 Hverken enig eller uenig	4	6	10
4 Delvis Uenig	8	6	14
5 Uenig	36	19	55
6 Vet ikke	2	2	4
Total	66	59	125

Tabell 160. Krysstabell På4 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger	Total
--	--	-------

På_4 Det er helt naturlig at kirken er en del av 17 mai feiringen.	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87		
1 Enig	0	1	5	5	6	3	2		22
2 Delvis Enig	3	1	6	1	4	4	1		20
3 Hverken enig eller uenig	1	2	0	5	1	1	0		10
4 Delvis Uenig	5	1	4	2	0	2	0		14
5 Uenig	8	8	16	11	8	1	3		55
6 Vet ikke	0	1	2	0	1	0	0		4
Total	17	14	33	24	20	11	6		125

Tabell 161. På_5 Det å være medlem av Den norske kirke er en viktig del av det å være norsk

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	36	28.6	28.8	28.8
2 Delvis Enig	18	14.3	14.4	43.2
3 Hverken enig eller uenig	18	14.3	14.4	57.6
4 Delvis Uenig	6	4.8	4.8	62.4
5 Uenig	43	34.1	34.4	96.8
6 Vet ikke	4	3.2	3.2	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 162. Krysstabel På5 og Kjønn

På_5 Det å være medlem av Den norske kirke er en viktig del av det å være norsk	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	15	21	36
2 Delvis Enig	7	11	18
3 Hverken enig eller uenig	10	8	18
4 Delvis Uenig	4	2	6
5 Uenig	20	23	43
6 Vet ikke	2	2	4
Total	58	67	125

Tabell 163. Krysstabel På5 og Bosted

På_5 Det å være medlem av Den norske kirke er en viktig del av det å være norsk	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	12	24	36
2 Delvis Enig	8	10	18
3 Hverken enig eller uenig	7	11	18
4 Delvis Uenig	4	2	6
5 Uenig	34	9	43
6 Vet ikke	1	3	4
Total	66	59	125

Tabell 164. Krysstabell På5 og Alder

På_5 Det å være medlem av Den norske kirke er en viktig del av det å være norsk	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	0	1	8	6	11	8	2	36
2 Delvis Enig	1	3	8	3	1	2	0	18
3 Hverken enig eller uenig	3	2	4	6	1	1	1	18
4 Delvis Uenig	2	1	1	2	0	0	0	6
5 Uenig	11	7	11	7	6	0	1	43
6 Vet ikke	0	0	1	0	1	0	2	4
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 165. På_7 Det norske flagget er både et nasjonalt og et kristent symbol.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	35	27.8	28.2	28.2
2 Delvis Enig	12	9.5	9.7	37.9
3 Hverken enig eller uenig	5	4.0	4.0	41.9
4 Delvis Uenig	14	11.1	11.3	53.2
5 Uenig	54	42.9	43.5	96.8
6 Vet ikke	4	3.2	3.2	100.0
Total	124	98.4	100.0	
Mangler	1	.8		
7 Pass	1	.8		
Mangler Totalt	2	1.6		
Total	126	100.0		

Tabell 166. Krysstabell På7 og Kjønn

På_7 Det norske flagget er både et nasjonalt og et kristent symbol.	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	14	21	35
2 Delvis Enig	6	6	12
3 Hverken enig eller uenig	1	4	5
4 Delvis Uenig	4	10	14
5 Uenig	32	22	54
6 Vet ikke	0	4	4
Total	57	67	124

Tabell 167. Krysstabell På7 og Bosted

På_7 Det norske flagget er både et nasjonalt og et kristent symbol.	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	16	19	35
2 Delvis Enig	6	6	12

3 Hverken enig eller uenig	2	3	5
4 Delvis Uenig	8	6	14
5 Uenig	32	22	54
6 Vet ikke	2	2	4
Total	66	58	124

Tabell 168. Krysstabell På7 og Alder

På_7 Det norske flagget er både et nasjonalt og et kristent symbol.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	1	2	9	7	7	5	4	35
2 Delvis Enig	2	0	6	2	1	1	0	12
3 Hverken enig eller uenig	1	1	0	2	0	1	0	5
4 Delvis Uenig	4	3	4	1	1	1	0	14
5 Uenig	8	8	14	11	9	2	2	54
6 Vet ikke	1	0	0	1	2	0	0	4
Total	17	14	33	24	20	10	6	124

Tabell 169. På_10 Innvandrere bør ikke bli medlem i Den norske kirke

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	3	2.4	2.4	2.4
2 Delvis Enig	2	1.6	1.6	4.0
3 Hverken enig eller uenig	2	1.6	1.6	5.6
4 Delvis Uenig	5	4.0	4.0	9.6
5 Uenig	111	88.1	88.8	98.4
6 Vet ikke	2	1.6	1.6	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 170. På_11 Den norske kirke bør være en kirke som er åpen for alle norske statsborgere uansett hvilken religion de tilhører.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	86	68.3	69.4	69.4
2 Delvis Enig	17	13.5	13.7	83.1
3 Hverken enig eller uenig	4	3.2	3.2	86.3
4 Delvis Uenig	6	4.8	4.8	91.1
5 Uenig	8	6.3	6.5	97.6
6 Vet ikke	3	2.4	2.4	100.0
Total	124	98.4	100.0	
Mangler	1	.8		
7 Pass	1	.8		
Mangler Totalt	2	1.6		
Total	126	100.0		

Tabell 171. Krysstabell På11 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
På_11 Den norske kirke bør være en kirke som er åpen for alle norske statsborgere uansett hvilken religion de tilhører.			
1 Enig	38	48	86
2 Delvis Enig	9	8	17
3 Hverken enig eller uenig	2	2	4
4 Delvis Uenig	2	4	6
5 Uenig	6	2	8
6 Vet ikke	0	3	3
Total	57	67	124

Tabell 172. Krysstabell På11 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
På_11 Den norske kirke bør være en kirke som er åpen for alle norske statsborgere uansett hvilken religion de tilhører.			
1 Enig	44	42	86
2 Delvis Enig	12	5	17
3 Hverken enig eller uenig	2	2	4
4 Delvis Uenig	3	3	6
5 Uenig	4	4	8
6 Vet ikke	1	2	3
Total	66	58	124

Tabell 173. Krysstabell På11 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
På_11 Den norske kirke bør være en kirke som er åpen for alle norske statsborgere uansett hvilken religion de tilhører.								
1 Enig	12	5	24	16	14	9	6	86
2 Delvis Enig	3	4	2	2	4	2	0	17
3 Hverken enig eller uenig	1	1	1	1	0	0	0	4
4 Delvis Uenig	0	2	2	2	0	0	0	6
5 Uenig	1	2	2	2	1	0	0	8
6 Vet ikke	0	0	1	1	1	0	0	3
Total	17	14	32	24	20	11	6	124

Tabell 174. Krysstabell nasjonsincentiver og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	5	11	16
2 (1.75-2.25)	8	13	21
3 (2.50-3.00)	12	15	27

4 (3.25-3.75)	15	16	31
5 (4.00-4.50)	15	9	24
6 (4.75-)	3	3	6
Total	58	67	12

Tabell 175. Krysstabell, aldersgrupperinger og nasjonsincentiver

Nasjonsincentiver i skala	Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	0	0	3	2	5	6	0	16
2 (1.75-2.25)	1	2	5	7	2	1	3	21
3 (2.50-3.00)	2	0	9	5	5	3	3	27
4 (3.25-3.75)	7	7	9	4	3	1	0	31
5 (4.00-4.50)	6	3	6	4	5	0	0	24
6 (4.75-)	1	2	1	2	0	0	0	6
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 176. Krysstabell nasjonsincentiver og yrkestatus

Nasjonsincentiver i skala	Sp_18 Betrakter du deg hovedsaklig som?						Total
	Yrkesaktiv	Skolelev/student	Alders eller førtidspensjonist	Hjemmeværende med husarbeid eller omsorg	arbeidsledig	annet	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	9	0	4	3	0	0	16
2 (1.75-2.25)	14	1	3	1	0	2	21
3 (2.50-3.00)	17	1	6	1	1	1	27
4 (3.25-3.75)	20	5	3	2	0	1	31
5 (4.00-4.50)	19	2	2	0	1	0	24
6 (4.75-)	5	1	0	0	0	0	6
Total	84	10	18	7	2	4	125

Tabell 177. Krysstabell nasjonsincentiver og utdanning

Nasjonsincentiver i skala	Sp_19 Hva er din høyeste fullførte utdanning?					Total
	Grunnskole	Yrkeskole	Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	3	1	8	2	2	16
2 (1.75-2.25)	2	2	1	11	3	19
3 (2.50-3.00)	2	1	7	10	7	27
4 (3.25-3.75)	3	6	11	10	1	31
5 (4.00-4.50)	0	0	9	9	6	24
6 (4.75-)	0	0	3	1	2	6
Total	10	10	39	43	21	123

Tabell 178. Krysstabell nasjonsincentiver og sivilstand

	Sp_20 Hva er din sivilstand?	Total
--	------------------------------	-------

Nasjonsincentiver i skala	Gift/registrert partnerskap	samboerskap	ugift	skilt/separert	enke/enkemann	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	7	1	4	3	1	16
2 (1.75-2.25)	12	3	2	3	0	20
3 (2.50-3.00)	12	3	8	2	2	27
4 (3.25-3.75)	17	4	8	0	2	31
5 (4.00-4.50)	6	5	8	1	4	24
6 (4.75-)	3	2	1	0	0	6
Total	57	18	31	9	9	124

Tabell 179. Krysstabell nasjonsincentiver og hjemmeboende barn

Nasjonsincentiver i skala	Sp_21 Har du hjemmeboende barn?		Total
	1 Ja	2 nei	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	2	14	16
2 (1.75-2.25)	8	12	20
3 (2.50-3.00)	8	19	27
4 (3.25-3.75)	15	16	31
5 (4.00-4.50)	6	18	24
6 (4.75-)	2	4	6
Total	41	83	124

Tabell 180. Krysstabell nasjonsincentiver og bosted

Nasjonsincentiver i skala	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	4	12	16
2 (1.75-2.25)	8	13	21
3 (2.50-3.00)	17	10	27
4 (3.25-3.75)	16	15	31
5 (4.00-4.50)	17	7	24
6 (4.75-)	4	2	6
Total	66	59	125

Tabell 181. Korrelasjon mellom nasjonsincentiver og bosted

		Nasjonsincentiver	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?
Nasjonsincentiver	Pearson Correlation	1	-.258**
Nasjonsincentiver	Sig. (2-tailed)		.004
	N	125	125
Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?	Pearson Correlation	-.258**	1
	Sig. (2-tailed)	.004	
	N	125	125

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabell 182. Krysstabell nasjonsincentiver og deltageresfrekvens i kirken, alle arrangementer

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	2	3	3	5	1	2	16
2 (1.75-2.25)	3	7	4	4	0	3	21
3 (2.50-3.00)	12	7	3	2	0	3	27
4 (3.25-3.75)	9	12	6	2	0	2	31
5 (4.00-4.50)	14	4	2	1	1	2	24
6 (4.75-)	3	2	1	0	0	0	6
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 183. Krysstabell nasjonsincentiver og deltagelse på søndagsgudstjenester de tre siste månedene.

	Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?							Total
	0	1	2	3	6	10	12	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	12	0	3	0	0	1	0	16
2 (1.75-2.25)	17	2	0	1	0	1	0	21
3 (2.50-3.00)	22	1	1	0	2	0	1	27
4 (3.25-3.75)	26	4	1	0	0	0	0	31
5 (4.00-4.50)	21	2	1	0	0	0	0	24
6 (4.75-)	6	0	0	0	0	0	0	6
Total	104	9	6	1	2	2	1	125

Tabell 184. Krysstabell nasjonsincentiver og deltagelse på julaftengudstjeneste

	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
	1 Ja	2 nei	3 av og til	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	6	5	5	16
2 (1.75-2.25)	9	7	5	21
3 (2.50-3.00)	7	15	5	27
4 (3.25-3.75)	9	20	2	31
5 (4.00-4.50)	2	19	3	24
6 (4.75-)	0	6	0	6
Total	33	72	20	125

Tabell 185. Krysstabell nasjonsincentiver og deltagelse på kulturarrangement

	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	6	10	16
2 (1.75-2.25)	7	14	21
3 (2.50-3.00)	9	18	27
4 (3.25-3.75)	9	22	31
5 (4.00-4.50)	4	20	24

6 (4.75-)	1	5	6
Total	36	89	125

Tabell 186. Krysstabell nasjonsincentiver og deltagelse i lokale bedehus.

	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	5	11	16
2 (1.75-2.25)	3	18	21
3 (2.50-3.00)	2	25	27
4 (3.25-3.75)	3	28	31
5 (4.00-4.50)	2	22	24
6 (4.75-)	0	6	6
Total	15	110	125

Tabell 187. Krysstabell Nasjonsincentiver og ansvar for kirkelige aktiviteter

	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekaffe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	3	13	16
2 (1.75-2.25)	1	20	21
3 (2.50-3.00)	1	26	27
4 (3.25-3.75)	1	30	31
5 (4.00-4.50)	1	23	24
6 (4.75-)	0	6	6
Total	7	118	125

Tabell 188. Krysstabell Nasjonsincentiver og selvforståelse av seg selv som aktiv i kirken

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	2	13	1	16
2 (1.75-2.25)	2	19	0	21
3 (2.50-3.00)	3	24	0	27
4 (3.25-3.75)	0	31	0	31
5 (4.00-4.50)	1	23	0	24
6 (4.75-)	0	6	0	6
Total	8	116	1	125

Tabell 189. Krysstabell statskirkestøtte og nasjonsincentiver

Nasjonsincentiver	For eller imot statskirke			Total
	1 For	2 Imot	3 Vet ikke	
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	15	0	1	16

2 (1.75-2.25)	17	0	4	21
3 (2.50-3.00)	18	3	6	27
4 (3.25-3.75)	18	1	12	31
5 (4.00-4.50)	11	9	4	24
6 (4.75-)	2	2	2	6
Total	81	15	29	125

Tabell 190. Korrelasjon nasjonsincentiver og statskirkestøtte

		Nasjonsincentiver Nasjonsincentiver	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?
Nasjonsincentiver	Pearson Correlation	1	.264**
Nasjonsincentiver	Sig. (2-tailed)		.003
	N	125	125
Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?	Pearson Correlation	.264**	1
	Sig. (2-tailed)	.003	
	N	125	125

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabell 191. Krysstabell Nasjonsincentiver og vurdert utmeldelse

	Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
Nasjonsincentiver			
1 (1.00-1.50) <i>Nasjonsincentiver</i>	0	16	16
2 (1.75-2.25)	3	17	20
3 (2.50-3.00)	5	22	27
4 (3.25-3.75)	10	21	31
5 (4.00-4.50)	17	7	24
6 (4.75-)	3	3	6
Total	38	86	124

Tabell 192. Korrelasjon Nasjonsincentiver og vurdert utmeldelse

		Nasjonsincentiver Nasjonsincentiver	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?
Nasjonsincentiver	Pearson Correlation	1	-.447**
Nasjonsincentiver	Sig. (2-tailed)		.000
	N	125	124
Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	Pearson Correlation	-.447**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	124	124

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

TROSINCENTIVKATEGORIEN

Tabell 193. På_3 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å forkynne det kristne budskapet

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	92	73.0	73.6	73.6
2 Delvis Enig	19	15.1	15.2	88.8
3 Hverken enig eller uenig	6	4.8	4.8	93.6
4 Delvis Uenig	2	1.6	1.6	95.2
5 Uenig	5	4.0	4.0	99.2
6 Vet ikke	1	.8	.8	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 194. Krysstabell På3 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
På_3 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å forkynne det kristne budskapet			
1 Enig	34	58	92
2 Delvis Enig	13	6	19
3 Hverken enig eller uenig	5	1	6
4 Delvis Uenig	1	1	2
5 Uenig	4	1	5
6 Vet ikke	1	0	1
Total	58	67	125

Tabell 195. Krysstabell På3 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
På_3 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å forkynne det kristne budskapet			
1 Enig	48	44	92
2 Delvis Enig	8	11	19
3 Hverken enig eller uenig	3	3	6
4 Delvis Uenig	1	1	2
5 Uenig	5	0	5
6 Vet ikke	1	0	1
Total	66	59	125

Tabell 196. Krysstabell På3 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger	Total

På_3 En av de aller viktigste oppgavene til kirken og prestene er å forkynne det kristne budskapet	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	10	12	24	17	15	10	4	92
2 Delvis Enig	3	1	5	6	2	1	1	19
3 Hverken enig eller uenig	3	0	2	0	1	0	0	6
4 Delvis Uenig	1	0	1	0	0	0	0	2
5 Uenig	0	1	1	1	1	0	1	5
6 Vet ikke	0	0	0	0	1	0	0	1
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 197. På_8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	9	7.1	7.2	7.2
2 Delvis Enig	5	4.0	4.0	11.2
3 Hverken enig eller uenig	8	6.3	6.4	17.6
4 Delvis Uenig	7	5.6	5.6	23.2
5 Uenig	94	74.6	75.2	98.4
6 Vet ikke	2	1.6	1.6	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 198. Krysstabell På8 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
På_8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle.			
1 Enig	5	4	9
2 Delvis Enig	5	0	5
3 Hverken enig eller uenig	4	4	8
4 Delvis Uenig	4	3	7
5 Uenig	38	56	94
6 Vet ikke	2	0	2
Total	58	67	125

Tabell 199. Krysstabell På8 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
På_8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle.			
1 Enig	6	3	9
2 Delvis Enig	2	3	5
3 Hverken enig eller uenig	7	1	8
4 Delvis Uenig	3	4	7
5 Uenig	48	46	94
6 Vet ikke	0	2	2

Total	66	59	125
-------	----	----	-----

Tabell 200. Krysstabell På8 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	1	1	4	1	2	0	0	9
2 Delvis Enig	0	1	0	3	1	0	0	5
3 Hverken enig eller uenig	4	3	1	0	0	0	0	8
4 Delvis Uenig	2	2	2	0	1	0	0	7
5 Uenig	10	7	25	19	16	11	6	94
6 Vet ikke	0	0	1	1	0	0	0	2
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 201. Krysstabell På8 og vurdert utmelding

	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
På_8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle.			
1 Enig	6	3	9
2 Delvis Enig	2	3	5
3 Hverken enig eller uenig	5	3	8
4 Delvis Uenig	3	4	7
5 Uenig	21	72	93
6 Vet ikke	1	1	2
Total	38	86	124

Tabell 202. Krysstabell På8 og selvregnelser som aktiv i kirken

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
På_8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle.				
1 Enig	0	9	0	9
2 Delvis Enig	1	4	0	5
3 Hverken enig eller uenig	0	8	0	8
4 Delvis Uenig	0	7	0	7
5 Uenig	7	86	1	94
6 Vet ikke	0	2	0	2
Total	8	116	1	125

Tabell 203. Krysstabell På8 og deltagelse i kirken, alle arrangement.

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
På_8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle.							
1 Enig	5	4	0	0	0	0	9
2 Delvis Enig	2	1	1	0	0	1	5
3 Hverken enig eller uenig	3	4	1	0	0	0	8
4 Delvis Uenig	4	2	0	0	1	0	7
5 Uenig	29	23	17	14	1	10	94

6 Vet ikke	0	1	0	0	0	1	2
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 204. På_12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	32	25.4	25.8	25.8
2 Delvis Enig	22	17.5	17.7	43.5
3 Hverken enig eller uenig	16	12.7	12.9	56.5
4 Delvis Uenig	17	13.5	13.7	70.2
5 Uenig	34	27.0	27.4	97.6
6 Vet ikke	3	2.4	2.4	100.0
Total	124	98.4	100.0	
Mangler	1	.8		
7 Pass	1	.8		
Mangler Totalt	2	1.6		
Total	126	100.0		

Tabell 205. Krysstabell På12 og Kjønn

På_12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn.	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	16	16	32
2 Delvis Enig	11	11	22
3 Hverken enig eller uenig	8	8	16
4 Delvis Uenig	6	11	17
5 Uenig	16	18	34
6 Vet ikke	0	3	3
Total	57	67	124

Tabell 206. Krysstabell På12 og Bosted

På_12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn.	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	14	18	32
2 Delvis Enig	9	13	22
3 Hverken enig eller uenig	9	7	16
4 Delvis Uenig	11	6	17
5 Uenig	22	12	34
6 Vet ikke	1	2	3
Total	66	58	124

Tabell 207. Krysstabell På12 og Alder

På_12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	1	1	8	7	7	5	3	32
2 Delvis Enig	2	1	8	5	3	3	0	22

3 Hverken enig eller uenig	5	2	0	5	3	1	0	16
4 Delvis Uenig	4	3	5	2	0	2	1	17
5 Uenig	5	7	10	4	6	0	2	34
6 Vet ikke	0	0	1	1	1	0	0	3
Total	17	14	32	24	20	11	6	124

Tabell 208. På_18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	52	41.3	41.6	41.6
2 Delvis Enig	24	19.0	19.2	60.8
3 Hverken enig eller uenig	10	7.9	8.0	68.8
4 Delvis Uenig	5	4.0	4.0	72.8
5 Uenig	31	24.6	24.8	97.6
6 Vet ikke	3	2.4	2.4	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 209. Krysstabell På18 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
På_18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro			
1 Enig	17	35	52
2 Delvis Enig	9	15	24
3 Hverken enig eller uenig	7	3	10
4 Delvis Uenig	4	1	5
5 Uenig	18	13	31
6 Vet ikke	3	0	3
Total	58	67	125

Tabell 210. Krysstabell På18 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
På_18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro			
1 Enig	28	24	52
2 Delvis Enig	8	16	24
3 Hverken enig eller uenig	6	4	10
4 Delvis Uenig	4	1	5
5 Uenig	19	12	31
6 Vet ikke	1	2	3
Total	66	59	125

Tabell 211. Krysstabell På18 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
På_18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro								
1 Enig	3	3	15	11	11	6	3	52

2 Delvis Enig	3	3	7	2	2	4	3	24
3 Hverken enig eller uenig	2	2	2	2	2	0	0	10
4 Delvis Uenig	3	0	0	1	1	0	0	5
5 Uenig	6	6	7	7	4	1	0	31
6 Vet ikke	0	0	2	1	0	0	0	3
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 212. Krysstabell På12 og På18

På_12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn.	På_18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro						Total
	1 Enig	2 Delvis Enig	3 Hverken enig eller uenig	4 Delvis Uenig	5 Uenig	6 Vet ikke	
1 Enig	22	3	3	1	2	1	32
2 Delvis Enig	11	8	1	0	2	0	22
3 Hverken enig eller uenig	8	2	1	3	2	0	16
4 Delvis Uenig	2	7	2	1	5	0	17
5 Uenig	8	4	2	0	19	1	34
6 Vet ikke	1	0	1	0	1	0	3
Total	52	24	10	5	31	2	124

Tabell 213. Korrelasjon På12 og På18

	På_12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn.	På_18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro
På_12 Kirken bør være delaktig i oppdragelsen av barn.	1	.438**
Sig. (2-tailed)		.000
N	124	124
På_18 Jeg er medlem i kirken fordi jeg har en kristen tro	.438**	1
Sig. (2-tailed)	.000	
N	124	125

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabell 214. Krysstabell trosincentiver og kjønn

	Kjønnfordeling		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 (1.00-1.33) Trosincentiver	10	22	32
2 (1.66-2.00)	11	13	24
3 (2.33-2.66)	10	15	25
4 (3.00-3.33)	12	6	18
5 (3.66-4.00)	7	10	17
6 (4.33 -)	6	1	7

Total	56	67	123
-------	----	----	-----

Tabell 215. Krysstabell trosinntiver og alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 (1.00-1.33) <i>Trosinntiver</i>	1	1	10	4	8	6	2	32
2 (1.66-2.00)	4	3	4	6	4	3	0	24
3 (2.33-2.66)	2	3	9	7	1	1	2	25
4 (3.00-3.33)	5	2	4	4	2	1	0	18
5 (3.66-4.00)	3	4	3	3	3	0	1	17
6 (4.33 -)	2	1	2	0	2	0	0	7
Total	17	14	32	24	20	11	5	123

Tabell 216. Krysstabell trosinntiver og yrkestatus

	Sp_18 Betrakter du deg hovedsaklig som?						Total
	Yrkesaktiv	Skolelev/student	Alders eller førtidspensjonist	hjemmeværende med husarbeid eller omsorg	arbeidsledig	annet	
1 (1.00-1.33) <i>Trosinntiver</i>	17	1	8	5	1	0	32
2 (1.66-2.00)	17	2	4	0	0	1	24
3 (2.33-2.66)	21	1	2	0	1	0	25
4 (3.00-3.33)	12	3	1	0	0	2	18
5 (3.66-4.00)	13	2	1	1	0	0	17
6 (4.33 -)	4	1	1	0	0	1	7
Total	84	10	17	6	2	4	123

Tabell 217. Krysstabell trosinntiver og utdanning

	Sp_19 Hva er din høyeste fullførte utdanning?					Total
	Grunnskole	Yrkeskole	Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	
1 (1.00-1.33) <i>Trosinntiver</i>	3	2	10	8	8	31
2 (1.66-2.00)	2	2	5	10	4	23
3 (2.33-2.66)	1	3	9	11	1	25
4 (3.00-3.33)	2	0	9	6	1	18
5 (3.66-4.00)	0	1	5	6	5	17
6 (4.33 -)	1	1	1	2	2	7
Total	9	9	39	43	21	121

Tabell 218. Krysstabell trosinntiver og sivilstatus

	Sp_20 Hva er din sivilstand?					Total
	1 Gift/registrert partnerskap	2 samboerskap	3 ugift	4 skilt/separert	5 enke/enkemann	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	17	3	7	3	1	31
2 (1.66-2.00)	16	4	2	2	0	24
3 (2.33-2.66)	12	2	6	2	3	25
4 (3.00-3.33)	6	4	7	0	1	18
5 (3.66-4.00)	2	3	7	2	3	17
6 (4.33 -)	2	2	2	0	1	7
Total	55	18	31	9	9	122

Tabell 219. Krysstabell trosincentiver og barn boende hjemme

	Sp_21 Har du hjemmeboende barn?		Total
	1 Ja	2 nei	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	8	23	31
2 (1.66-2.00)	10	14	24
3 (2.33-2.66)	11	14	25
4 (3.00-3.33)	4	14	18
5 (3.66-4.00)	5	12	17
6 (4.33 -)	2	5	7
Total	40	82	122

Tabell 220. Krysstabell trosincentiver og bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	18	14	32
2 (1.66-2.00)	8	16	24
3 (2.33-2.66)	12	13	25
4 (3.00-3.33)	11	7	18
5 (3.66-4.00)	12	5	17
6 (4.33 -)	5	2	7
Total	66	57	123

Tabell 221. Krysstabell kirkedeltagelse i 2009 og trosincentiver

Grad av trosincentiver	Deltagelse i kirken i 2009, antall ganger						Total
	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	5	6	4	8	1	8	33
2 (1.66-2.00)	6	6	8	3	0	1	24
3 (2.33-2.66)	6	9	4	2	1	3	25
4 (3.00-3.33)	10	7	1	0	0	0	18
5 (3.66-4.00)	13	3	1	0	0	0	17
6 (4.33 -)	2	4	1	0	0	0	7
Total	42	35	19	14	2	12	123

Tabell 222. Krysstabell trosincentiver og deltagelse på søndagsgudstjeneste .

	Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?							Total
	0	1	2	3	6	10	12	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	20	3	4	0	2	2	1	32
2 (1.66-2.00)	21	1	1	1	0	0	0	24
3 (2.33-2.66)	20	4	1	0	0	0	0	25
4 (3.00-3.33)	17	1	0	0	0	0	0	18
5 (3.66-4.00)	17	0	0	0	0	0	0	17
6 (4.33 -)	7	0	0	0	0	0	0	7
Total	102	9	6	1	2	2	1	123

Tabell 223. Krysstabell trosincentiver og deltagelse på julaftensgudstjeneste

	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
	1 Ja	2 nei	3 av og til	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	10	11	11	32
2 (1.66-2.00)	10	11	3	24
3 (2.33-2.66)	8	14	3	25
4 (3.00-3.33)	3	13	2	18
5 (3.66-4.00)	1	15	1	17
6 (4.33 -)	0	7	0	7
Total	32	71	20	123

Tabell 224. Krysstabell trosincentiver og deltagelse på kulturarrangement

	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	19	13	32
2 (1.66-2.00)	8	16	24
3 (2.33-2.66)	5	20	25
4 (3.00-3.33)	3	15	18
5 (3.66-4.00)	1	16	17
6 (4.33 -)	0	7	7
Total	36	87	123

Tabell 225. Krysstabell trosincentiver og deltagelse i lokale bedehus.

	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	11	21	32
2 (1.66-2.00)	2	22	24
3 (2.33-2.66)	2	23	25
4 (3.00-3.33)	0	18	18
5 (3.66-4.00)	0	17	17
6 (4.33 -)	0	7	7

Total	15	108	123
-------	----	-----	-----

Tabell 226. Krysstabell trosincentiver og ansvar i kirkelige aktiviteter

	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekaffe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	5	27	32
2 (1.66-2.00)	0	24	24
3 (2.33-2.66)	2	23	25
4 (3.00-3.33)	0	18	18
5 (3.66-4.00)	0	17	17
6 (4.33 -)	0	7	7
Total	7	116	123

Tabell 227. Krysstabell trosincentiver og selvregnelse som aktiv i kirken

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	7	24	1	32
2 (1.66-2.00)	1	23	0	24
3 (2.33-2.66)	0	25	0	25
4 (3.00-3.33)	0	18	0	18
5 (3.66-4.00)	0	17	0	17
6 (4.33 -)	0	7	0	7
Total	8	114	1	123

Tabell 228. Krysstabell På8 og Deltagelse i kirken, alle arrangement.

Deltagelse i kirken, alt.	På_8 Kirken bør være et sted for dem med et kristent livssyn og ikke en kirke for alle.						Total
	1 Enig	2 Delvis Enig	3 Hverken enig eller uenig	4 Delvis Uenig	5 Uenig	6 Vet ikke	
0-1 Ganger	5	2	3	4	29	0	43
2-3 Ganger	4	1	4	2	23	1	35
4-5Ganger	0	1	1	0	17	0	19
6-7 Ganger	0	0	0	0	14	0	14
8-9 Ganger	0	0	0	1	1	0	2
10 eller flere Ganger	0	1	0	0	10	1	12
Total	9	5	8	7	94	2	125

Tabell 229. Krysstabell På9 og deltagelse i kirken, alle arrangementer

	På_9 Kirken bør kunne kreve at dem som ønsker å døpe ungene sine eller gifte seg i kirken må forplikte seg til den kristne tro.						Total
	1 Uenig	2 Delvis uenig	3 Hverken enig eller uenig	4 Delvis enig	5 Enig	6 Vet ikke	
0-1 Ganger	15	6	4	7	8	3	43
2-3 Ganger	15	2	3	8	6	1	35
4-5Ganger	8	1	0	4	6	0	19
6-7 Ganger	6	1	1	4	2	0	14

8-9 Ganger	1	0	0	0	1	0	2
10 eller flere Ganger	4	1	0	4	1	2	12
Total	49	11	8	27	24	6	125

Tabell 230. Krysstabell statskirkestøtte og trosincentiver

	For eller i mot statskirke her i Norge?			Total
	1 For	2 Imot	3 Vet ikke	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	22	2	8	33
2 (1.66-2.00)	21	0	3	24
3 (2.33-2.66)	19	1	5	25
4 (3.00-3.33)	11	1	6	18
5 (3.66-4.00)	5	8	4	17
6 (4.33 -)	1	3	3	7
Total	80	15	29	123

Tabell 231. Korrelasjon trosincentiver og statskirkespørsmålet

		Trosincentiver	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?
Trosincentiver	Trosincentiver	1	.240**
	Pearson Correlation		.240**
	Sig. (2-tailed)		.007
	N	123	123
Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?	Trosincentiver	.240**	1
	Pearson Correlation	.240**	1
	Sig. (2-tailed)	.007	
	N	123	125

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabell 232. Krysstabell trosincentiver og utmeldingsvurdering

	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
1 (1.00-1.33) <i>Trosincentiver</i>	1	30	31
2 (1.66-2.00)	5	19	24
3 (2.33-2.66)	6	19	25
4 (3.00-3.33)	9	9	18
5 (3.66-4.00)	10	7	17
6 (4.33 -)	7	0	7
Total	38	84	122

Tabell 233. Korrelasjon trosincentiver og utmeldingsvurdering.

		Trosincentiver	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?
Trosincentiver	Trosincentiver	1	-.535**
	Pearson Correlation		-.535**
	Sig. (2-tailed)		.000

	N	123	122
Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	Pearson Correlation	-.535**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	122	124

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

UTMELDINGSINCENTIVKATEGORIEN

Tabell 234. På_16 Mye av grunnen til at jeg er medlem i kirken er fordi familie og venner ønsker at jeg skal være det.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	16	12.7	12.8	12.8
2 Delvis Enig	16	12.7	12.8	25.6
3 Hverken enig eller uenig	3	2.4	2.4	28.0
4 Delvis Uenig	12	9.5	9.6	37.6
5 Uenig	77	61.1	61.6	99.2
6 Vet ikke	1	.8	.8	100.0
Total	125	99.2	100.0	
Mangler	1	.8		
Total	126	100.0		

Tabell 235. Krysstabell På16 og Kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
På_16 Mye av grunnen til at jeg er medlem i kirken er fordi familie og venner ønsker at jeg skal være det.	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	11	5	16
2 Delvis Enig	11	5	16
3 Hverken enig eller uenig	1	2	3
4 Delvis Uenig	6	6	12
5 Uenig	28	49	77
6 Vet ikke	1	0	1
Total	58	67	125

Tabell 236. Krysstabell På16 og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
På_16 Mye av grunnen til at jeg er medlem i kirken er fordi familie og venner ønsker at jeg skal være det.	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	8	8	16
2 Delvis Enig	9	7	16
3 Hverken enig eller uenig	1	2	3
4 Delvis Uenig	8	4	12
5 Uenig	39	38	77
6 Vet ikke	1	0	1
Total	66	59	125

Tabell 237. Krysstabell På16 og Alder

På_16 Mye av grunnen til at jeg er medlem i kirken er fordi familie og venner ønsker at jeg skal være det.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	5	1	1	4	2	2	1	16
2 Delvis Enig	3	2	7	1	2	1	0	16
3 Hverken enig eller uenig	1	0	1	0	0	1	0	3
4 Delvis Uenig	3	1	1	3	3	0	1	12
5 Uenig	5	10	23	16	12	7	4	77
6 Vet ikke	0	0	0	0	1	0	0	1
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 238. Krysstabell På16 og utmeldingsvurdering

På_16 Mye av grunnen til at jeg er medlem i kirken er fordi familie og venner ønsker at jeg skal være det.	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
1 Enig	7	8	15
2 Delvis Enig	6	10	16
3 Hverken enig eller uenig	1	2	3
4 Delvis Uenig	5	7	12
5 Uenig	18	59	77
6 Vet ikke	1	0	1
Total	38	86	124

Tabell 239. På_19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	7	5.6	5.7	5.7
2 Delvis Enig	7	5.6	5.7	11.4
3 Hverken enig eller uenig	9	7.1	7.3	18.7
4 Delvis Uenig	14	11.1	11.4	30.1
5 Uenig	85	67.5	69.1	99.2
6 Vet ikke	1	.8	.8	100.0
Total	123	97.6	100.0	
Mangler	1	.8		
7 Pass	2	1.6		
Mangler Totalt	3	2.4		
Total	126	100.0		

Tabell 240. Krysstabell På19 og Kjønn

På_19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener.	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	6	1	7

2 Delvis Enig	6	1	7
3 Hverken enig eller uenig	3	6	9
4 Delvis Uenig	9	5	14
5 Uenig	32	53	85
6 Vet ikke	1	0	1
Total	57	66	123

Tabell 241. Krysstabel På19 og Bosted

På_19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener.	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	4	3	7
2 Delvis Enig	5	2	7
3 Hverken enig eller uenig	5	4	9
4 Delvis Uenig	9	5	14
5 Uenig	42	43	85
6 Vet ikke	0	1	1
Total	65	58	123

Tabell 242. Krysstabel På19 og Alder

På_19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener.	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	1	2	0	3	1	0	0	7
2 Delvis Enig	3	3	1	0	0	0	0	7
3 Hverken enig eller uenig	0	2	5	1	1	0	0	9
4 Delvis Uenig	7	1	3	1	1	1	0	14
5 Uenig	5	6	24	19	17	8	6	85
6 Vet ikke	1	0	0	0	0	0	0	1
Total	17	14	33	24	20	9	6	123

Tabell 243. Krysstabel På16 og På19

På_16 Mye av grunnen til at jeg er medlem i kirken er fordi familie og venner ønsker at jeg skal være det.	På_19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener.						Total
	1 Enig	2 Delvis Enig	3 Hverken enig eller uenig	4 Delvis Uenig	5 Uenig	6 Vet ikke	
1 Enig	1	1	2	3	7	1	15
2 Delvis Enig	0	2	1	3	10	0	16
3 Hverken enig eller uenig	0	1	0	1	1	0	3
4 Delvis Uenig	1	0	1	4	6	0	12
5 Uenig	5	3	5	3	60	0	76
6 Vet ikke	0	0	0	0	1	0	1
Total	7	7	9	14	85	1	123

Tabell 244. Krysstabell På19 og utmeldingsvurdering.

På_19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener.	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
1 Enig	6	1	7
2 Delvis Enig	7	0	7
3 Hverken enig eller uenig	5	4	9
4 Delvis Uenig	7	7	14
5 Uenig	12	72	84
6 Vet ikke	1	0	1
Total	38	84	122

Tabell 245. På_22 Om jeg måtte betale 1% av inntekten min i kirkeskatt i året så hadde jeg meldt meg ut.

	Antall	Prosent	Gyldig prosent	Kumulativ prosent
1 Enig	25	19.8	20.2	20.2
2 Delvis Enig	7	5.6	5.6	25.8
3 Hverken enig eller uenig	6	4.8	4.8	30.6
4 Delvis Uenig	7	5.6	5.6	36.3
5 Uenig	69	54.8	55.6	91.9
6 Vet ikke	9	7.1	7.3	99.2
7 Pass	1	.8	.8	100.0
Total	124	98.4	100.0	
Mangler	2	1.6		
Total	126	100.0		

Tabell 246. Krysstabell På22 og Kjønn

På_22 Om jeg måtte betale 1% av inntekten min i kirkeskatt i året så hadde jeg meldt meg ut.	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
1 Enig	17	8	25
2 Delvis Enig	4	3	7
3 Hverken enig eller uenig	2	4	6
4 Delvis Uenig	2	5	7
5 Uenig	29	40	69
6 Vet ikke	2	7	9
7 Pass	1	0	1
Total	57	67	124

Tabell 247. Krysstabell På22 og Bosted

På_22 Om jeg måtte betale 1% av inntekten min i kirkeskatt i året så hadde jeg meldt meg ut.	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Enig	15	10	25
2 Delvis Enig	4	3	7
3 Hverken enig eller uenig	3	3	6
4 Delvis Uenig	7	0	7

5 Uenig	32	37	69
6 Vet ikke	4	5	9
7 Pass	0	1	1
Total	65	59	124

Tabell 248. Krysstabel På22 og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Enig	5	7	5	6	2	0	0	25
2 Delvis Enig	4	0	2	0	1	0	0	7
3 Hverken enig eller uenig	0	0	4	0	2	0	0	6
4 Delvis Uenig	1	2	2	0	2	0	0	7
5 Uenig	7	4	18	16	12	8	4	69
6 Vet ikke	0	1	2	2	1	2	1	9
7 Pass	0	0	0	0	0	1	0	1
Total	17	14	33	24	20	11	5	124

Tabell 249. Krysstabel På19 og På22

	På_22 Om jeg måtte betale 1% av inntekten min i kirkeskatt i året så hadde jeg meldt meg ut.						Total
	1 Enig	2 Delvis Enig	3 Hverken enig eller uenig	4 Delvis Uenig	5 Uenig	6 Vet ikke	
På_19 Jeg bryr meg verken om kirken eller hva kirken mener.							
1 Enig	7	0	0	0	0	0	7
2 Delvis Enig	7	0	0	0	0	0	7
3 Hverken enig eller uenig	1	0	2	1	4	1	9
4 Delvis Uenig	3	3	1	0	6	1	14
5 Uenig	7	4	3	6	57	7	84
6 Vet ikke	0	0	0	0	1	0	1
Total	25	7	6	7	68	9	122

Tabell 250. Krysstabel På22 og utmeldingsvurdering

	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
På_22 Om jeg måtte betale 1% av inntekten min i kirkeskatt i året så hadde jeg meldt meg ut.			
1 Enig	19	6	25
2 Delvis Enig	3	4	7
3 Hverken enig eller uenig	1	5	6
4 Delvis Uenig	1	6	7
5 Uenig	11	58	69
6 Vet ikke	3	6	9
7 Pass	0	1	1
Total	38	86	124

Tabell 251. Krysstabel Utmeldingsincentiver og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	

1	(1,00-1,50)	12	2	14
<i>Utmeldingsincentiver</i>				
2	(2,00-2,50)	0	1	1
3	(3,00- 3,50)	7	8	15
4	(4,00-4.50)	4	2	6
5	(5.00 -)	35	54	89
Total		58	67	125

Tabell 252. Korrelasjon utmeldingsincentiver og kjønn.

		Utmeldingsincentiver	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?
Utmeldingsincentiver Hvem vil ut av kirken	Pearson Correlation	1	.261**
	Sig. (2-tailed)		.003
	N	125	125
Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?	Pearson Correlation	.261**	1
	Sig. (2-tailed)	.003	
	N	125	126

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabell 253. Krysstabell utmeldingsincentiver og alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1	4	5	1	3	1	0	0	14
<i>Utmeldingsincentiver</i>								
2	0	0	1	0	0	0	0	1
3	4	2	5	3	1	0	0	15
4	1	1	2	0	2	0	0	6
5	8	6	24	18	16	11	6	89
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 254. Krysstabell Utmeldingsincentiver og yrkestatus

	Sp_18 Betrakter du deg hovedsaklig som?						Total
	Yrkesaktiv	Skolelev eller student	Alders eller førtidspensjonist	hjemmeværende med husarbeid eller omsorg	arbeidsledig	annet	
1	10	1	1	0	0	2	14
<i>Utmeldingsincentiver</i>							
2	1	0	0	0	0	0	1
3	13	2	0	0	0	0	15
4	4	0	0	0	1	1	6
5	56	7	17	6	2	1	89
Total	84	10	18	7	2	4	125

Tabell 255. Krysstabell utmeldingsincentiver og utdanning

	Sp_19 Hva er din høyeste fullførte utdanning?	Total

	Grunnskole	Yrkeskole	Allmennfaglig utdanning på videregående nivå	Universitets eller høyskoleutdanning inntil fire års varighet	Universitets eller høyskoleutdanning av mer en fire års varighet	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	1	0	7	2	4	14
2 (2,00-2,50)	0	0	0	0	1	1
3 (3,00- 3,50)	0	0	7	7	1	15
4 (4,00-4.50)	1	1	0	2	1	5
5 (5.00 -)	8	9	25	32	14	88
Total	10	10	39	43	21	123

Tabell 256. Krysstabell utmeldingsincentiver og sivilstatus

	Sp_20 Hva er din sivilstand?					Total
	Gift/registrert partnerskap	samboerskap	ugift	skilt/separert	enke/enkemann	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	2	4	7	0	1	14
2 (2,00-2,50)	0	0	0	0	1	1
3 (3,00- 3,50)	7	3	5	0	0	15
4 (4,00-4.50)	3	0	3	0	0	6
5 (5.00 -)	45	11	16	9	7	88
Total	57	18	31	9	9	124

Tabell 257. Krysstabell Utmeldingsincentiver og hjemmeboende barn

	Sp_21 Har du hjemmeboende barn?		Total
	1 Ja	2 nei	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	2	12	14
2 (2,00-2,50)	1	0	1
3 (3,00- 3,50)	6	9	15
4 (4,00-4.50)	1	5	6
5 (5.00 -)	31	57	88
Total	41	83	124

Tabell 258. Krysstabell utmeldingsincentiver og bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	9	5	14
2 (2,00-2,50)	0	1	1
3 (3,00- 3,50)	9	6	15
4 (4,00-4.50)	4	2	6
5 (5.00 -)	44	45	89
Total	66	59	125

Tabell 259. Krysstabell utmeldingsincentiver og kirkedeltagelse, alle arrangement

Grad av utmeldingsincentiver	Sp3_ deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	

1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	12	2	0	0	0	0	14
2 (2,00-2,50)	0	1	0	0	0	0	1
3 (3,00- 3,50)	6	6	2	1	0	0	15
4 (4,00-4.50)	3	2	1	0	0	0	6
5 (5.00 -)	22	24	16	13	2	12	89
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 260. Krysstabell utmeldingsincentiver og søndagsgudstjeneste deltagelse

Grad av utmeldingsincentiver	Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?							Total
	0	1	2	3	6	10	12	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	14	0	0	0	0	0	0	14
2 (2,00-2,50)	1	0	0	0	0	0	0	1
3 (3,00- 3,50)	15	0	0	0	0	0	0	15
4 (4,00-4.50)	6	0	0	0	0	0	0	6
5 (5.00 -)	68	9	6	1	2	2	1	89
Total	104	9	6	1	2	2	1	125

Tabell 261. Krysstabell utmeldingsincentiver og deltagelse på julaftengudstjeneste

Grad av utmeldingsincentiver	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
	1 Ja	2 nei	3 av og til	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	0	14	0	14
2 (2,00-2,50)	0	1	0	1
3 (3,00- 3,50)	4	10	1	15
4 (4,00-4.50)	0	5	1	6
5 (5.00 -)	29	42	18	89
Total	33	72	20	125

Tabell 262. Krysstabell utmeldingsincentiver og deltagelse på kulturarrangement

Grad av utmeldingsincentiver	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	0	14	14
2 (2,00-2,50)	0	1	1
3 (3,00- 3,50)	3	12	15
4 (4,00-4.50)	1	5	6
5 (5.00 -)	32	57	89
Total	36	89	125

Tabell 263. Krysstabell utmeldingsincentiver og deltagelse i lokale bedehus

Grad av utmeldingsincentiver	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	0	14	14
2 (2,00-2,50)	0	1	1
3 (3,00- 3,50)	0	15	15
4 (4,00-4.50)	0	6	6
5 (5.00 -)	15	74	89
Total	15	110	125

Tabell 264. Krysstabell utmeldingsincentiver og ansvar for kirkelige aktiviteter

Grad av utmeldingsincentiver	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekafe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	0	14	14
2 (2,00-2,50)	0	1	1
3 (3,00- 3,50)	0	15	15
4 (4,00-4.50)	0	6	6
5 (5.00 -)	7	82	89
Total	7	118	125

Tabell 265. Krysstabell utmeldingsincentiver og selvregnelser som aktiv i kirken

Grad av utmeldingsincentiver	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	0	14	0	14
2 (2,00-2,50)	0	1	0	1
3 (3,00- 3,50)	0	15	0	15
4 (4,00-4.50)	0	6	0	6
5 (5.00 -)	8	80	1	89
Total	8	116	1	125

Tabell 266. Krysstabell utmeldingsincentiver og statskirkespørsmålet.

Grad av utmeldingsincentiver	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?			Total
	1 For	2 Imot	3 Vet ikke	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	2	8	4	14
2 (2,00-2,50)	0	0	1	1
3 (3,00- 3,50)	11	1	3	15
4 (4,00-4.50)	4	1	1	6
5 (5.00 -)	64	5	20	89
Total	81	15	29	125

Tabell 267. Krysstabell utmeldingsincentiver og utmeldingsvurdering

	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
1 (1,00-1,50) <i>Utmeldingsincentiver</i>	13	1	14
2 (2,00-2,50)	0	1	1
3 (3,00- 3,50)	9	6	15
4 (4,00-4.50)	2	4	6
5 (5.00 -)	14	74	88
Total	38	86	124

Tabell 268. Korrelasjon utmeldingsincentiver og utmeldingsvurdering.

	Utmeldingsincentiver Hvem vil ut av kirken	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?
Utmeldingsincentiver Hvem vil ut av kirken	Pearson Correlation	1
	Sig. (2-tailed)	.555**
	N	125
Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	Pearson Correlation	.555**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	124

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

TABELLER TIL KAPITTEL 4.5

Tabell 269. Krysstabell Tjenesteincentiver og Tradisjonsincentiver

						Total
	1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	2 (1.80-2.40)	3 (2.60- 3.20)	4 (3.40- 4.00)	6 (5.00 -)	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	15	24	9	1	0	49
2 1.80-2.40	19	23	11	3	1	57
3 2.60- 3.20	3	4	4	4	0	15
4 3.40- 4.00	0	0	2	1	0	3
5 4.20 -4.80	0	0	1	0	0	1
Total	37	51	27	9	1	125

Tabell 270. Krysstabell Tjenesteincentiver og Nasjonsincentiver

						Total
	1 Nasjonsincentiver (1.00-1.50)	2 (1.75-2.25)	3 (2.50-3.00)	4 (3.25-3.75)	5 (4.00-4.50)	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	9	7	11	13	7	2
						49

2 1.80-2.40	7	11	14	13	10	2	57
3 2.60- 3.20	0	3	1	5	5	1	15
4 3.40- 4.00	0	0	1	0	2	0	3
5 4.20 -4.80	0	0	0	0	0	1	1
Total	16	21	27	31	24	6	125

Tabell 271. Krysstabell Tjenesteincentiver og Trosincentiver

							Total
	1 Trosincentiver (1.00-1.33)	2 (1.66-2.00)	3 (2.33-2.66)	4 (3.00-3.33)	5 (3.66-4.00)	6 (4.33 -)	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	11	12	11	8	3	3	48
2 1.80-2.40	19	11	10	6	8	2	56
3 2.60- 3.20	2	1	3	3	4	2	15
4 3.40- 4.00	0	0	1	1	1	0	3
5 4.20 -4.80	0	0	0	0	1	0	1
Total	32	24	25	18	17	7	123

Tabell 272. Krysstabell Tjenesteincentiver og Utmeldingsincentiver

						Total
	1 utmeldingsincentiver (1.00-1.50)	2 (2.00-2.50)	3 (3.00-3.50)	4 (4.00-4.50)	5 (5.00 -)	
1 Tjenesteincentiver 1.00-1.60	2	1	4	2	40	49
2 1.80-2.40	5	0	9	3	40	57
3 2.60- 3.20	5	0	2	1	7	15
4 3.40- 4.00	1	0	0	0	2	3
5 4.20 -4.80	1	0	0	0	0	1
Total	14	1	15	6	89	125

Tabell 273. Krysstabell Tradisjonsincentiver og Nasjonsincentiver

							Total
	1 Nasjonsincentiver	2 Litt nasjon	3 Nja	4 nope	5 NEEIII	6	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	5	9	10	13	0	0	37
2 (1.80-2.40)	8	7	13	11	10	2	51
3 (2.60- 3.20)	3	5	3	5	8	3	27
4 (3.40- 4.00)	0	0	1	1	6	1	9
6 (5.00 -)	0	0	0	1	0	0	1
Total	16	21	27	31	24	6	125

Tabell 274. Krysstabell Tradisjonsincentiver og Trosincentiver

							Total
	1 Trosincentiver (1.00-1.33)	2 (1.66-2.00)	3 (2.33-2.66)	4 (3.00-3.33)	5 (3.66-4.00)	6 (4.33 -)	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	14	8	6	4	3	0	35
2 (1.80-2.40)	10	14	11	7	7	2	51
3 (2.60- 3.20)	8	2	7	4	4	2	27
4 (3.40- 4.00)	0	0	1	3	3	2	9

6 (5.00 -)	0	0	0	0	0	1	1
Total	32	24	25	18	17	7	123

Tabell 275. Krysstabell Tradisjonsincentiver og utmeldingsincentiver

						Total
	1 utmeldingsincentiver (1.00-1.50)	2 (2.00-2.50)	3 (3.00-3.50)	4 (4.00-4.50)	5 (5.00 -)	
1 Tradisjonsincentiver (1.00-1.60)	0	0	4	3	30	37
2 (1.80-2.40)	2	1	7	2	39	51
3 (2.60- 3.20)	5	0	3	0	19	27
4 (3.40- 4.00)	6	0	1	1	1	9
6 (5.00 -)	1	0	0	0	0	1
Total	14	1	15	6	89	125

Tabell 276. Krysstabell Nasjonsincentiver og Trosincentiver

							Total
	1 Trosincentiver (1.00-1.33)	2 (1.66-2.00)	3 (2.33-2.66)	4 (3.00-3.33)	5 (3.66-4.00)	6 (4.33 -)	
1 Nasjonsincentiver (1.00-1.50)	8	4	3	1	0	0	16
2 (1.75-2.25)	6	8	4	2	1	0	21
3 (2.50-3.00)	9	4	3	5	5	0	26
4 (3.25-3.75)	5	6	8	7	2	2	30
5 (4.00-4.50)	4	1	5	2	8	4	24
6 (4.75-)	0	1	2	1	1	1	6
Total	32	24	25	18	17	7	123

Tabell 277. Krysstabell Nasjonsincentiver og utmeldingsincentiver

						Total
	1 utmeldingsincentiver (1.00-1.50)	2 (2.00-2.50)	3 (3.00-3.50)	4 (4.00-4.50)	5 (5.00 -)	
1 Nasjonsincentiver (1.00-1.50)	0	0	1	0	15	16
2 (1.75-2.25)	0	0	3	1	17	21
3 (2.50-3.00)	1	0	1	2	23	27
4 (3.25-3.75)	1	1	7	3	19	31
5 (4.00-4.50)	8	0	3	0	13	24
6 (4.75-)	4	0	0	0	2	6
Total	14	1	15	6	89	125

Tabell 278. Krysstabell Trosincentiver og Utmeldingsincentiver

						Total
	1 utmeldingsincentiver (1.00-1.50)	2 (2.00-2.50)	3 (3.00-3.50)	4 (4.00-4.50)	5 (5.00 -)	
1 Trosincentiver (1.00-1.33)	0	0	1	1	30	32
2 (1.66-2.00)	0	0	3	1	20	24
3 (2.33-2.66)	1	0	3	0	21	25
4 (3.00-3.33)	3	0	5	3	7	18

5 (3.66-4.00)	7	1	1	0	8	17
6 (4.33 -)	3	0	2	0	2	7
Total	14	1	15	5	88	123

TABELLER TIL KAPITTEL 4.6

Tabell 279. Krysstabell incentivkategorisering og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	45	50	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	13	17	30
Total	58	67	125

Tabell 280. Krysstabell Incentivkategorisering og Bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	44	51	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	22	8	30
Total	66	59	125

Tabell 281. Krysstabell Incentivkategorisering og Alder

	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	11	8	27	20	15	10	4	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	6	6	6	4	5	1	2	30
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 282. Krysstabell Incentivkategorisering og Kirkedeltagelse, alle arrangementer.

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	30	25	16	14	1	9	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	13	10	3	0	1	3	30
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 283. Krysstabell Incentivkategorisering og Søndagsgudstjeneste

	Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?							Total
	0	1	2	3	6	10	12	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	79	5	6	0	2	2	1	95

Inkludert i incentivkategorier	25	4	0	1	0	0	0	30
Total	104	9	6	1	2	2	1	125

Tabell 284. Krysstabell Incentivkategorisering og Julaftengudstjeneste deltagelse

	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
	1 Ja	2 nei	3 av og til	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	27	50	18	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	6	22	2	30
Total	33	72	20	125

Tabell 285. Krysstabell Incentivkategorisering og Kulturarrangement

	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
	1 ja	2 Nei	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	30	65	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	6	24	30
Total	36	89	125

Tabell 286. Krysstabell Incentivkategorisering og Deltagelse i lokale bedehus

	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	14	81	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	1	29	30
Total	15	110	125

Tabell 287. Krysstabell Incentivkategorisering og ansvar for kirkelige aktiviteter.

	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekafe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	6	89	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	1	29	30
Total	7	118	125

Tabell 288. Krysstabell Incentivkategorisering og selvregnelser som aktiv

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	7	87	1	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	1	29	0	30
Total	8	116	1	125

Tabell 289. Krysstabell Incentivkategorisering og utmeldingspørsmålet

	Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?		Total
	1 Ja	2 Nei	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	26	68	94
Ikke inkludert i incentivkategorier	12	18	30
Total	38	86	124

Tabell 290. Krysstabell Incentivkategorisering og statskirkespørsmålet

	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?			Total
	1 For	2 Imot	3 Vet ikke	
Inkludert i en eller flere incentivkategorier	62	10	23	95
Ikke inkludert i incentivkategorier	19	5	6	30
Total	81	15	29	125

VEDLEGG 5. TABELLER TIL KAPITTEL 5.

Tabell 291. Krysstabell statskirkespørsmålet og alder

For eller imot statskirke?	sp17_alderskategori Aldersgrupperinger							Total
	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 For	9	6	22	16	12	10	6	81
2 Imot	4	5	2	1	3	0	0	15
3 Vet ikke	4	3	9	7	5	1	0	29
Total	17	14	33	24	20	11	6	125

Tabell 292. Krysstabell statskirkespørsmålet og kjønnsfordeling

Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
	1 Mann	2 Kvinne	
For	35	46	81
Imot	11	4	15
Vet ikke	12	17	29
Total	58	67	125

Tabell 293. Krysstabell statskirkespørsmålet og bosted

Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
For	40	41	81
Imot	13	2	15
Vet ikke	13	16	29
Total	66	59	125

Tabell 294. Krysstabell statskirkespørsmålet og all kirkedeltagelse

For eller imot statskirke?	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 For	24	22	14	12	2	7	81
2 Imot	9	4	0	1	0	1	15
3 Vet ikke	10	9	5	1	0	4	29
Total	43	35	19	14	2	12	125

Tabell 295. Krysstabell statskirkespørsmålet og søndagsgudstjeneste deltagelse

For eller imot statskirke?	Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?							Total
	0	1	2	3	6	10	12	
1 For	67	7	4	1	0	2	0	81
2 Imot	13	0	1	0	0	0	1	15
3 Vet ikke	24	2	1	0	2	0	0	29

Total	104	9	6	1	2	2	1	125
-------	-----	---	---	---	---	---	---	-----

Tabell 296. Krysstabell statskirkespørsmålet og julegudstjeneste deltagelse

For eller imot statskirke?	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
	1 Ja	2 nei	3 av og til	
1 For	23	43	15	81
2 Imot	2	12	1	15
3 Vet ikke	8	17	4	29
Total	33	72	20	125

Tabell 297. Krysstabell statskirkespørsmålet og kulturarrangement deltagelse

For eller imot statskirke?	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 For	25	56	81
2 Imot	2	13	15
3 Vet ikke	9	20	29
Total	36	89	125

Tabell 298. Krysstabell statskirkespørsmålet og deltagelse i lokale bedehus

For eller imot statskirke?	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
	1 ja	2 Nei	
1 For	11	70	81
2 Imot	0	15	15
3 Vet ikke	4	25	29
Total	15	110	125

Tabell 299. Krysstabell statskirkespørsmålet og ansvar for kirkelige aktiviteter

For eller imot statskirke?	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekaffe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
	1 ja	2 nei	
1 For	4	77	81
2 Imot	1	14	15
3 Vet ikke	2	27	29
Total	7	118	125

Tabell 300. Krysstabell statskirkespørsmålet og selvgrenselse som aktiv

For eller imot statskirke?	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?	Total
1 For	81	81
2 Imot	15	15
3 Vet ikke	29	29
Total	125	125

For eller imot statskirke?	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 For	5	75	1	81
2 Imot	1	14	0	15
3 Vet ikke	2	27	0	29
Total	8	116	1	125

Tabell 301. Krysstabell vurdert utmelding og kjønn

	Sp_16 Er respondenten mann eller kvinne?		Total
Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	1 Mann	2 Kvinne	
1 Ja	24	14	38
2 Nei	33	53	86
Total	57	67	124

Tabell 302. Krysstabell vurdert utmelding og alder

	Aldersgrupperinger, antall							Total
Har du vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	18-27	28-37	38-47	48-57	58-67	68-77	78-87	
1 Ja	12	8	6	7	4	1	0	38
2 Nei	5	6	27	17	16	10	5	86
Total	17	14	33	24	20	11	5	124

Tabell 303. Krysstabell vurdert utmelding og bosted

	Sp_22 Hvor er respondenten bosatt?		Total
Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	1 Bysentrum	2 Landsbygd	
1 Ja	26	12	38
2 Nei	39	47	86
Total	65	59	124

Tabell 304. Krysstabell vurdert utmelding og all kirkedeltagelse

	Sp3_deltagelsegrupper Kirkedeltagelse, alt						Total
Vurdert utmelding?	0-1 Ganger	2-3 ganger	4-5 ganger	6-7 ganger	8-9 ganger	10 - eller flere ganger	
1 Ja	23	11	2	1	0	1	38
2 Nei	19	24	17	13	2	11	86
Total	42	35	19	14	2	12	124

Tabell 305. Krysstabell vurdert utmelding og søndagsgudstjeneste deltagelse

	Sp_4 I løpet av de tre siste månedene hvor mange ganger har du deltatt på søndagsgudstjenester?							Total
Vurdert utmelding?	0	1	2	3	6	10	12	
1 Ja	37	1	0	0	0	0	0	38
2 Nei	66	8	6	1	2	2	1	86
Total	103	9	6	1	2	2	1	124

Tabell 306. Krysstabell vurdert utmelding og julegudstjeneste deltagelse

	Sp_5 Går du i kirken på julaften?			Total
Vurdert utmelding?	1 Ja	2 nei	3 av og til	
1 Ja	6	30	2	38
2 Nei	27	41	18	86
Total	33	71	20	124

Tabell 307. Krysstabell vurdert utmelding og kulturarrangement deltagelse

	Sp_6 Har du deltatt på kulturarrangementer i kirken som konserter, korsang, dramaforestillinger eller lignende de siste tre månedene?		Total
Vurdert utmelding?	1 ja	2 Nei	
1 Ja	3	35	38
2 Nei	33	53	86
Total	36	88	124

Tabell 308. Krysstabell vurdert utmelding og deltagelse i lokale bedehus

	Sp_7 Deltar du på arrangementer eller gudstjenester i lokale bedehus?		Total
Vurdert utmelding?	1 ja	2 Nei	
1 Ja	0	38	38
2 Nei	15	71	86
Total	15	109	124

Tabell 309. Krysstabell vurdert utmelding og bidrag i kirkelige aktiviteter

	Sp_10 Bidrar du eller har du ansvar for aktiviteter i kirken som kirkekafe, basarer eller fritidsaktiviteter for barn eller ungdom?		Total
Vurdert utmelding?	1 ja	2 nei	
1 Ja	1	37	38
2 Nei	6	80	86
Total	7	117	124

Tabell 310. Krysstabell vurdert utmelding og selvregnelse som aktiv

	Sp_11 Regner du deg som aktiv i kirken?			Total
Vurdert utmelding?	1 Ja	2 Nei	3 Vet ikke	
1 Ja	0	38	0	38
2 Nei	8	77	1	86
Total	8	115	1	124

Tabell 311. Krysstabell vurdert utmelding og statskirkespørsmålet

Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?			Total
	For	Imot	Vet ikke	
Ja	14	12	12	38
Nei	66	3	17	86
Total	80	15	29	124

Tabell 312. Korrelasjon mellom vurdert utmeldelse og statskirkestøtte.

		Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?
Sp_13 Har du noen gang vurdert å melde deg ut av Den norske kirke?	Pearson Correlation	1	-.283**
	Sig. (2-tailed)		.001
	N	124	124
Sp_12 Er du for eller i mot statskirke her i Norge?	Pearson Correlation	-.283**	1
	Sig. (2-tailed)	.001	
	N	124	125

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).